

શ્રુપજાગૃતીદ્રશ્ટન

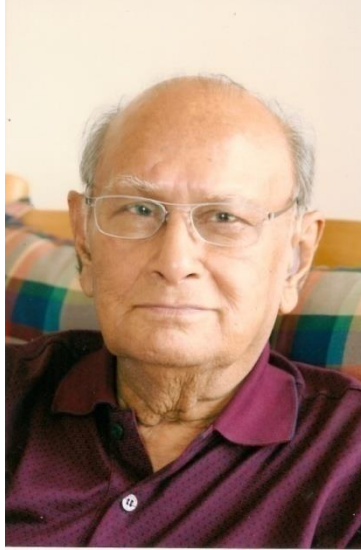
સન્ઢે ઈ-મહેફીલ ઈ-બુક

ગમલ - કાવ્યસૃષ્ટી (ભાગ-૨)

રજુઆત : ઉત્તમ-મધુ ગજજર

આ સદીની સિદ્ધિરૂપ, ૪૫ લાખ જેટલા શબ્દોના
 મહાભારત જેવા શબ્દભંડોળની, ગુજરાતીઓને
 ‘ગુજરાતીલેક્સિકોન’
 મારફત ચિરંજીવ ભેટ અર્પનાર એના રચયિતા અને
 ‘સઠે ઇ-મહેફિલ’ના વરિષ્ઠ સમ્પાદક
 હૃદયસ્થ રતિલાલ ચંદરયાને આ ઇ-બુક ભાવાદરપૂર્વક
 અર્પણ..

જન્મ : વીજયાદશમી : ૨૪/૧૦/૧૯૨૨ .. નિર્વાણ :
 વીજયાદશમી : ૧૩/૧૦/૨૦૧૩
 (સ્વર્ગસ્થ પત્નીનું નામ પણ ‘વીજયા’)

‘સન્ડે ઈ-મહેફીલ’માં
‘ગઝલ-કાવ્યસૃષ્ટી’-ભાગ-(2)

ઈ-બુક

: રજુઆત :

ઉત્તમ.મધુ ગજજર

.સુરત.

નેટ વાપરનારાઓને જેણે વાચનને છંદે વળગાડ્યા તે, ૨૦૦૫થી શરૂ થયેલી ‘સુ-વાચનયાત્રા’-‘સન્ડે ઈ-મહેફીલ’માં રજૂ થયેલી સઘળી રચનાઓને, અગીયાર ભાગમાં રજૂ કરતી નાનકડી આ ઈ-પુસ્તીકાઓ, સઘળી કૃતીના સર્જકો અને સૌ વાચકો-ભાવકોને સમર્પીત...

..વીશેષ આભાર..

શરૂઆતમાં આ ગઝલોનું સમ્પાદન પણ અમે જ કરતા હતા; પછી અમારા કવીમીત્ર શ્રી મનસુખ નારીયા થોડો સમય અમારી મદદે આવ્યા. ત્યાર પછીથી હજી આજદીન સુધી, જેમની બહુમુલ્ય સેવા અમને મળી રહી છે તેવા, આ બધી ગઝલોની ‘સ.મ.’ના અતીથી સમ્પાદક સુરતના યુવા ગઝલકાર શ્રી ગૌરાંગ ઠાકરનો અમને લાભ મળ્યો છે તે બદલ અમે એમના ઋણી છીએ. આ બધી જ ગઝલોનું સસ્નેહ અને ચીવટાઈથી સુરેખ અક્ષરાંકન કરી આપનાર આચાર્ય

મીત્ર શ્રી. સુનીલ શાહનો તો જેટલો ઉપકાર માનીએ તેટલો કમ છે.. અક્ષરાંકન કરતાં કરતાં જ ભાઈ સુનીલભાઈ શાહ આજે એક ઉદયમાન ગઝલકાર તરીકે સૌ ગઝલરસીકોનું ધ્યાન આકર્ષી રહ્યા છે તેનો અમે હરખ કરીએ છીએ.. આભાર.. આભાર..

..ઉત્તમ-મધુ ગજજર..

: સમ્પાદકો :

Late : Ratilal Chandaria,

Balvant Patel, e-mail : patel.balvant@gmail.com

Uttam Gajjar, e-mail : uttamgajjar@gmail.com

Ashok Karania, e-mail : ashok@gujaratilexicon.com

Arnion Technologies Pvt Ltd

303-A, Aditya Arcade,

Opp. Choice Restaurant,

Near Swastik Cross Road

Navrangpura, **Ahmedabad** - 380 009

Phone No – 079 40049325

પ્રાસ્તાવીક

વીશ્વભરમાં વસેલાં ગુજરાતી પરીવારોને દર રવીવારે કશુંક બે પાન જેટલું, જીવનપોષક ગુજરાતી વાચન મળી રહે તે હેતુથી અમે May 29, 2005ના દીવસથી આ ‘**સન્ડે ઈ-મહેફીલ**’ નામે ‘**વાચનયાત્રા**’ શરૂ કરેલી. ત્યારે તો આ ગુજરાતી યુનીકોડ ફોન્ટ નહોતા. તેથી અમે ‘**કલાપી**’ અને પછીથી ‘**વીજયા**’ નનયુનીકોડ ફોન્ટ વાપરતા. પછીથી યુનીકોડ ફોન્ટ ‘**શ્રુતી**’ આવતાં જ અમે તે વાપરવા શરૂ કર્યા. શરૂઆતમાં માંડ બસોથી બે હજાર પરીવારોને પહોંચતી આ ‘**સ.મ.**’, આજે પંદરેક હજારથીયે વધારે વાચકોને (હવે દર પંદર દીવસે) નીયમીત મોકલીએ છીએ. એક વાચકનો પ્રતીભાવ યાદ આવે કે : “**તમારી આ ‘સ.મ.’, એ મારા ઘરનું ‘અખંડ આનંદ’ છે.**” આ પ્રતીભાવને સાચો પાડવા અમે સતત પ્રયત્નશીલ છીએ. તેના બધા અંકોનું ઈ-બુક સ્વરૂપનું સંકલીત વાચન આપ સમક્ષ રજૂ કરવાનો અને અવકાશે જ્યારેય સમય મળે ત્યારે વાંચી શકાય કે કોઈને મોકલવા સુલભ કરી આપવાનો આ પ્રયાસ છે..

‘**સ.મ.**’ને સક્રીય અને જીવન્ત સાથ-સહકાર આપનાર સૌ વડીલો અને મીત્રોનો અમે, તા. ૨૫ મે ૨૦૦૮ની ‘૧૫૫-એ’ની ‘**વીદાય-સલામ**’ નામક ‘**સ.મ.**’માં **વીગતે આભાર માન્યો છે.** તોય ત્યાર પછીની ‘**કાવ્ય-ગઝલ**’ની અત્યાર સુધીની બધી ‘**સ.મ.**’ના અતીથી સમ્પાદક તરીકે નીષ્ઠાથી સેવા આપનાર સુરતના ગઝલકાર **શ્રી ગૌરાંગ ઠાકર** અને

તેવી બધી ‘સ.મ.’નું પ્રેમથી અક્ષરાંકન કરી આપનાર મીત્ર શ્રી સુનીલ શાહના અમે સવીશેષ આભારી છીએ.

આ નવ વરસમાં દુનીયાના એકેએક દેશમાં વસતા વાચનપ્રેમી ભાવકોનો સહયોગ, પ્રોત્સાહન અને હંફ અમને મળ્યાં. ભરોસો મુકે એવા હજારો મીત્રો મળ્યા. ‘સ.મ.’ પહોંચે ને પ્રતીભાવોનો વરસાદ વરસે. સ્વ-પ્રશસ્તીના દોષને ખાળવા અમે તેને જાહેરમાં પ્રકાશીત કરવાનું શરૂઆતથી જ ટાળ્યું છે. હા, તેવા દરેક પ્રતીભાવકને અંગત મેલ લખી તેમને દીલી આભાર પહોંચાડવાનું અમે ચુક્યા નથી. છતાં પણ એક જ વાર, આવો દોષ ગણો તો દોષ, અમે કર્યો છે.

થયું એવું કે ૧૫૫ સપ્તાહ પછી અમે ‘સ.મ.’ને બંધ કરવાનું નહીં; માત્ર વીરામ આપવાનું જાહેર કર્યું. (જુઓ, ‘સ.મ.’ ઈ-બુક ક્રમાંક - ૭માં, ‘સ.મ.’ ‘વીદાય-સલામ’ 155-1 : 18-05-2008). આ ‘સ.મ.’ વાચકોને પહોંચતાં જ અમારા પર પ્રતીભાવોની મુશળધાર વર્ષા થઈ.. ફરી શરૂ કરવાના આગ્રહની ઝડી વરસી. તેમાંના એક સો જેટલા વાચકોના ઉદગાર યથાતથ અમે એક ‘સ.મ.’માં પ્રકાશીત કર્યા હતા. (જુઓ, ‘સ.મ.’ ઈ-બુક ક્રમાંક - ૭માં, ‘સ.મ.’ ‘We salute your ‘FEELINGS’ for ‘SeM’ 155-2 : 13-07-2008). એણે અમને એવા ભાવવીભોર કર્યા કે અમારે માત્ર બે જ માસના વીરામ પછી ‘સ.મ.’ ફરી શરૂ કરવી પડી જે હજી ચાલુ છે. અલબત્ત, હવે તે પાક્ષીક બની છે. સાથે સાથે બહુ નમ્રતાપુર્વક અનુભવે એટલું તો કહી શકાય કે ઈ-બુકનો કોઈ પણ ભાગ વાંચવાનું

શરૂ કરનારને તેની દીલપસંદ એકાદબે કૃતી તો મળી જ રહેશે. કાવ્ય, ગઝલ, વાર્તા, આરોગ્ય, હાસ્ય, શીક્ષણ અને જીવનપોષક કંઈ કેટલીય કૃતી! પોતાની કૃતી ‘સ.મ.’માં મુકવાની હેતથી પરવાનગી આપનાર આપણા માનીતા સર્જકોનો આભાર માનવા તો અમારી પાસે શબ્દો જ નથી!

આર્નીયન ટેકનોલોજીસમાંથી બહેન શ્રુતી પટેલ (shruti@arniontechnologies.com) નો ભક્તીભાવભર્યો સહકાર ‘સ.મ.’ને ન મળ્યો હોત તો પંદર હજારથી ઘણા વધારે વાચકો સુધી દર પખવાડીયે પહોંચવાનું અમારાથી શક્ય ના બનત. રોજે રોજ નવા વાચકોની આઈડી ઉમેરવાની, કો’કની બદલાઈ હોય તો તે સુધારવાની, મંગળવારથી ‘સ.મ.’ મોકલવાનું શરૂ કરવાનું તે.... છેલ્લો લોટ શુક્રવારે રવાને થાય! સૌનો સાથ લઈ બહેન શ્રુતી નીષ્ઠાપુર્વક આ બધું કરે. આ ઈ-બુક બનાવવાનુંય પછી તો શ્રુતીએ માથે લીધું. આપના સ્ક્રીન પર ‘સ.મ.’ની જે બુક છે તેમાં અનેકોની સાથે બહેન શ્રુતીના હૃદયનો ભાવ ભર્યો છે..

જનહીતનું કોઈ પણ નીઃસ્વાર્થ અને સારું કામ કદી અટકતું નથી એ વાતની પાકી પ્રતીતી અમને ‘લેક્સીકોન’ નીર્માણના લાંબા પ્રવાસે કરાવેલી. તે જ વાત અહીં પણ સાચી પડી રહી છે..

આજનો સમય ઝડપથી ‘ઈ-બુક’ વાચનનો જમાનો બનવા જઈ રહ્યો હોય તેવી તેની ગતીવીધીની અમને

પ્રતીતી થઈ રહી છે તેથી જ આ ઈ-બુક સૌ વાચકોને સપ્રેમ..

કદાચ નવાયુગને પીછાણીને જ આદરણીય શ્રી રતીલાલ ચંદરયાએ આપણ સૌ ગુજરાતીઓને ગુજરાતી ભાષાનો આખો ‘ઈ-શબ્દસાગર’ સમો ‘ગુજરાતીલેક્સીકોન’ (<http://gujaratilexicon.com/>) આંગળીનાં ટેરવાંવગો કરી આપ્યો છે. ભવિષ્ય માટે નીર્માયેલ આ અદ્ભુત વારસાની ખુબી અને વીશીષ્ટતાઓ વીશે પણ અમે થોડી જાણકારી આપતા રહીશું, જેથી સૌ કોઈ એમાં મળતી સવલત-સુવિધાથી પરીચીત થતા રહે અને તેનો ભરપેટ લાભ લેતા રહે.

ઈ-બુક બનાવવાની પ્રેરણા આપનાર અમેરીકાસ્થીત સ્નેહી ભાઈ અતુલ રાવલ (<http://www.ekatrabooks.com/>) નો, તે ‘ઈ-બુક’ને આઈ-પેડ માટે વાચનક્ષમ ઈ-બુક બનાવવામાં પોતાનો સક્રીય સાથ-સહકાર આપનાર જેક્સન-મીસીસીપી, અમેરીકાના આલ્ફાગ્રાફીક્સના માલીક રમેશ-શીલ્પા ગજજર (rgajjar@alphagraphics.com) નો, પીસી માટે વાચનક્ષમ ઈ-બુક બનાવી આપનાર અમારા અઝીઝ મીત્રો-સાથીદારો અને શરુઆતથી જ લેક્સીકોન સાથે ભાષાસેવાના કાર્યમાં દીલ રેડનાર ભાઈ અશોક કરણીયા (ashok@gujaratilexicon.com), ભાઈ કાર્તીક મીસ્ત્રી (<http://kartikm.wordpress.com/>), તથા આર્નિયન ટેક્નોલોજીસમાંનાં સૌ ભાઈ-બહેનો, ખાસ કરીને બહેન શ્રુતી પટેલ (shruti@arniontechnologies.com) અને બહેન મૈત્રી

શાહ (maitri@arniontechnologies.com) વગેરે સૌનો હૃદયપુર્વક ખુબ ખુબ આભાર..

હજી બીજા બે સાવ અંગત અંગત નામોલ્લેખ કર્યા વીના રહેવાતું નથી. અતીવ્યસ્તતા છતાં છેલ્લી ઘડીએ ભક્તીભાવપુર્વક આ ઈ-બુકનું સરસ મુખપૃષ્ઠ-ટાઈટલ બનાવી આપનાર અમદાવાદની રેડીયન્ટ એડવર્ટાઈઝીંગ (<http://www.radiantmedia.co/>) ના માલિક શ્રી જયેશ-ઉર્વશી મીસ્ત્રી (jayesh.mistry@radiantmedia.co.in) નો ખુબ ખુબ આભાર..

અને જેનો સૌથી પહેલો આભાર માનવો જોઈએ તેનો સૌથી છેલ્લે માનું : ૨૦૦૦ની સાલમાં, કમ્પ્યુટરનો ‘ક’ નહીં જાણનાર મારા જેવા અભણને, સ્નેહને નાતે; પણ હૃદયપુર્વક લેપટોપ ભેટ આપી કમ્પ્યુટરના આ નેટક્ષેત્રમાં પ્રવેશવા માટે ધકો મારનાર ફ્લોરીડાની વીખ્યાત ડીજિટ્રોન સીસ્ટમ્સ(<http://www.digitronsystems.com>) ના માલિક શ્રી. દીપક-ભાવના મીસ્ત્રી (dipak@digitronsystems.com) નો તો જેટલો આભાર માનું તેટલો ઓછો છે. નીવૃત્તિ પછી શું કરવું તેનો નકશો જેની પાસે ન હોય તેને, કોઈ આગ્રહપુર્વક કામે લગાડી દે અને તે પાછું તે જ તેના જીવનનું ધ્યેય બની રહે તે તો કોના નસીબમાં!

સૌ ઈ-બુક વાચનરસીયા વાચકોનું અમે ભાવભીનું
સ્વાગત કરીએ છીએ અને શ્રદ્ધા રાખીએ છીએ કે અમારો આ
પ્રયાસ પણ સૌને પસંદ પડશે.

.રજુઆત.

ઉત્તમ.મધુ ગજજર

: સમ્પાદકો :

Late-Ratilal Chandaria,

Balvant Patel, e-mail : patel.balvant@gmail.com

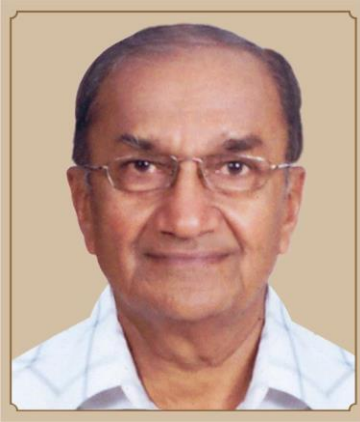
Uttam Gajjar, e-mail : uttamgajjar@gmail.com

Ashok Karania, e-mail : ashok@gujaratilexicon.com

275 વાચનસામગ્રીના આવા અગીયાર ભાગ છે. જે ભાગ ન

મળ્યો હોય તે મંગાવવા લખો : uttamgajjar@gmail.com

15th August 2014

અનુક્રમણિકા

‘સન્દે ઈ-મહેફીલ’માં ‘ગઝલ-કાવ્યસૂચી’-ભાગ-2

ક્રમ	કૃતી	કર્તા	તારીખ	પાન
41-163	ગઝલ	ભાવેશ ભટ્ટ	12-04-2009	13
42-166-1	ગઝલ	મહેશ દાવડકર	24-05-2009	22
43-168-1	ગીત	માધવ રામાનુજ	21-06-2009	31
44-170-1	ગઝલ	બી. કે. રાઠોડ	19-07-2009	41
45-172-1	ગઝલ	ચામીની વ્યાસ	16-08-2009	51
46-174	ગઝલ	પ્રજ્ઞા વશી	13-09-2009	60
47-179	ગઝલ	નયન દેસાઈ	22-11- 2009	69
48-182	ગઝલ	સુનીલ શાહ	03-01-2010	80
49-185	ગઝલ	ડૉ. દીલીપ મોદી	14-02-2010	89
50-188	ગઝલ	પ્રા. સંધ્યા ભટ્ટ	28-03-2010	98
51-192	ગીતો	રમણીક અગ્રાવત	23-05-2010	107
52-196	ગઝલ	ગૌરાંગ ઠાકર	18-07-2010	117
53-200	ગઝલ	હેમાંગ જોશી	12-09-2010	130
54-204	ગઝલ	અનીલ ચાવડા	07-11-2010	140
55-210	સોનેટ	નટવર ગાંધી(અમેરીકા)	30-01-2011	148
56-213	કાવ્યો	ડૉ.નીલેશ રાણા(અમેરીકા)	13-03-2011	155
57-216	ગઝલ	ડૉ. મહેશ રાવલ(અમેરીકા)	24-04-2011	162
58-219	કાવ્યો	પન્ના નાયક(અમેરીકા)	05-06-2011	172
59-222	ગીત અને ગઝલ	દેવીકા ધ્રુવ(અમેરીકા)	17-07-2011	182
60-225	અછાંદસ	શોભણ પરમાર	28-08-2011	189
61-228	ગઝલ	દક્ષેશ કોન્દ્રેક્ટર ‘ચાતક’	09-10-2011	197

62-232	ગઝલ	નીલેશ પટેલ	04-12-2011	208
63-235	ગઝલ અને ગીત	બકુલેશ દેસાઈ	15-01-2012	217
64-238	ગઝલ	રોકેશ હાંસલીયા	26-02-2012	227
65-241	ગઝલ	ઉર્વીશ વસાવડા	08-04-2012	236
66-244	અછાંદસ	એષા દાદાવાળા	20-05-2012	248
67-247	ગઝલ	કુમાર જેમીની શાસ્ત્રી	01-07-2012	260
68-250	ગઝલ	હર્ષ બ્રહ્મભટ્ટ	12-08-2012	268
69-253	ગઝલ	ગૌરાંગ ઠાકર	23-09-2012	279
70-256	ગઝલ	પ્રવીણ શાહ	04-11-2012	289
71-259	ગઝલ	ભગવતીકુમાર શર્મા	16-12-2012	297
72-262	ગઝલ	મરીઝ	27-01-2013	307
73-265	ગીત	કૃષ્ણ દવે	10-03-2013	319
74-268	ગઝલ	લક્ષ્મી ડોબરીયા	21-04-2013	332
75-271	ગઝલ	અશોક જાની 'આનંદ'	02-06-2013	343
76-274	મુક્તકો	ડૉ. દીલીપ મોદી	14-07-2013	357
77-277	ગઝલ	'સંયુક્ત'	25-08-2013	368
78-280	ગઝલ	સંજુ વાળા	06-10-2013	382
79-283	ગઝલ	ભરત વિંઝુડા	17-11-2013	393
80-286	ગઝલ	ડૉ. મનોજ જોશી	29-12-2013	402

વાચકોને વીનંતી :

અનુક્રમણિકાના 'ક્રમાંક' પર ક્લિક કરતાં જ તે લેખ ખુલશે અને શીર્ષકના બોક્સની નીચે ઝીણા અક્ષરે 'અનુક્રમણિકા' પર ક્લિક કરતાં ફરી અનુક્રમણિકા પર જવાશે..
આ સુવીધાનો લાભ લેવા વીનંતી છે..

..આભાર..

41-163-1 : 12-04-2009

ગાઝલ

-ભાવેશ ભટ્ટ

અનુક્રમણિકા

(૧)

ચીંતા કરવાની મેં છોડી,
જેવું પાણી એવી હોડી!

ટુકડા શોધું અજવાળાના,
કોણે મારી સવાર તોડી?

ચોક્કસ ઘટના જેવો છું હું,
તું આવે છે વ્હેલી-મોડી.

બારી એવાં દૃશ્ય બતાવે,
ભીંતો કરતી દોડા-દોડી.

એક જનમની વાત નથી આ,
કાયમની છે માથાફોડી.

(૨)

એવા થાકીને ઘર આવ્યા,
પડછાયાને ચક્કર આવ્યા.

કેમ સમયજી ખુશ લાગો છે?
કોને મારી ટક્કર આવ્યા?

કૈંક લખ્યું જ્યાં તારા માટે,
આંસુ જેવા અક્ષર આવ્યા.

છેક નદીની વચ્ચે પહોંચ્યા,
આજ કીનારા વટ પર આવ્યા.

બસ દુનીયાનાં દ્વારે બેઠા,
બહાર ગયા ના અંદર આવ્યા.

(૩)

છીંદ્રવાળું વહાણ છે તો છે,
પાણીને એની જાણ છે તો છે.

એ ભલે ફૂલછાબ જેવો છે,
પણ ફૂલોથી અજાણ છે તો છે.

કામ બીજું હવે રહ્યું ક્યાં?
શ્વાસની ખેંચતાણ છે તો છે.

હું દીવસને નથી મળ્યો ક્યારેય,
કોઈને ઓળખાણ છે તો છે.

જેવું જીવ્યા છીએ લખ્યું એવું,
સાવ નબળું લખાણ છે તો છે.

(૪)

સૌ મીલન ભડકે બળે તારા વગર,
તું મને કાયમ મળે તારા વગર.

મેં પછી આકાર લઈ લીધો હતો,
કોણ પાછું ઓગળે તારા વગર?

તું નદી છે કે નથી કોને ખબર?
તોય દરિયો ખળભળે તારા વગર!

કોણ આ મારી ભીતરથી નીકળી?
કોણ આ પાછું વળે તારા વગર?

હું ન ગરજું ન વરસું કે જ નહી,
જીદ પકડી વાદળે તારા વગર!

(૫)

સૌ દીશા મળશે નવી જો તો ખરો,
આ હકીકત ગોઠવી જો તો ખરો.

કોઈ પ્રકરણ ક્યાંક સારું આવશે,
એક પાનું ફેરવી જો તો ખરો.

જીંદગીમાં એક અજવાળું થશે,
તું અતીતને ઓલવી જો તો ખરો.

હર જગા આકાશ જેવી લાગશે,
એક પીછું સાચવી જો તો ખરો.

તું પછી ભગવાનગીરી નહીં કરે,
મારું જીવન ભોગવી જો તો ખરો.

(૬)

જીંદગીના શું ખુલાસા થઈ શકે?
આપણાથી તો તમાશા થઈ શકે!

જે જગતની ખાસ વાતો હોય છે,
કોઈના માટે બગાસાં થઈ શકે.

એક ટીપું પણ કરી દે તરબતર,
એક દરીયાથી નીરાશા થઈ શકે!

માન કે ના માન પણ સાચું કહું,
આ નદી પર્વતની ભાષા થઈ શકે.

હું અને મારી ગઝલથી શું થાય?
એકબીજાના દીલાસા થઈ શકે!

(૭)

થઈ રહ્યું છે શું કશું જાણે જ નહીં?
તો પછી આવો ખુદા ચાલે જ નહીં!

મેં કહ્યું આકાશની સોબત ન કર,
પણ અગાશી વાતને માને જ નહીં.

વૃક્ષની હું વારતા વાંચું અને,
વારતામાં પંખી આવે જ નહીં.

જીંદગીભર એટલે તપતા રહ્યા,
છાંચડાને છાંચડો ફાવે જ નહીં.

(૮)

વૃક્ષના ફતવા તરત માની લીધા,
મેં બધાં પંખીને સમજાવી લીધાં.

રહી ગયું હોવાપણું બસ નામનું,
તે સૂરજમાંથી કીરણ કાઢી લીધાં.

બસ હવે પાછાં જવું છે ઘર તરફ,
બહુ પડીકાં દૃશ્યનાં વાળી લીધાં.

એ ઉઝરડાઓથી કંટાળી ગયો,
તો હવાના નખ બધા કાપી લીધા.

છાંચડા-તડકાને જ્યાં ભેગા કર્યા,
સૌ રહસ્યો શ્વાસનાં જાણી લીધાં.

(૯)

જાવ આકાશનું અખબાર લઈને આવો,
સૂર્યના કૈંક સમાચાર લઈને આવો.

આવડે છે એને બસ મારી નકલ કરવાનું,
આયનો કઈ સમજદાર લઈને આવો.

આ દીવાનું ગળું અંધારાં દબાવી દેશે,
વીજળીના કોઈ ઝબકાર લઈને આવો.

માંગવાની મને આદત છે, તો હું માંગુ છું,
કે જ ના હોય તો ધીક્કાર લઈને આવો.

મારી અંદર તો ઘણાં વૃક્ષ ઉગાડ્યાં છે મેં,
કોઈ ટહુકાનો પુરસ્કાર લઈને આવો.

લઘુકાવ્યો

(૧)

ટીકીટ લીધા વગર,
એક માણસ
ટ્રેનના પાટા પર સુઈ ગયો,
ક્યાંનો ક્યાં પહોંચી ગયો..!

* * *

(૨)

કોઈ સારો કમ્પ્યુટર એન્જીનીયર
 ધ્યાનમાં હોય તો કહેજો,
 જેટલી વાર માણસ ડોટકોમ
 એન્ટર કરું છું;
 કમ્પ્યુટર હેન્ગ થઈ જાય છે...!

* * *

(૩)

રસ્તા પર બેવડ વળી ગયેલા
 વૃક્ષને જોઈ બાળકે પુછ્યું,
 'કેમ અંગુઠા પકડીને ઉભું છે?
 તેં લેસન નહોતું કર્યું?'

* * *

(૪)

બુટ-પોલીશની થેલી
 ખભે લટકાવી
 રસ્તા પર ફરતા બાળકની
 ખરબચડી નજરમાં
 દરેક વસ્તુ ચમકતી હતી.

* ભાવેશ ભટ્ટ *

♦ કવીસંપર્ક: ભાવેશ ભટ્ટ, બી-6, ચીત્રકુટ

એપાર્ટમેન્ટ્સ-2, દેવાશીષ સ્કુલની સામે, બોડકદેવ, અમદાવાદ-

380 054 ઈ-મેઈલ: bhaveshbhatt000@rediffmail.com

મોબાઈલ - 92274 50244

કવીનો ગઝલસંગ્રહ: 'છે તો છે...' (પ્રકાશક: પોતે,

વીતરક: નવભારત સાહિત્ય મંદીર, અમદાવાદ-380 001. પ્રથમ

આવૃત્તી, મે-2008, કીમત રૂપીયા- 50)

@

42-166-1 : 24-05-2009

ગઝલ

-મહેશ દાવડકર

અનુક્રમણિકા

(૧)

જોઈ લઉં આરપાર મારામાં,
ક્યાં થયો છે ફેરફાર મારામાં?

આ સકળ વીશ્વ ભીતરે પણ છે,
થઈને જો તું પસાર મારામાં.

હોય તારું સ્મરણ તો લાગે છે,
રણઝણે કો' સીતાર મારામાં.

હું મને એ ક્ષણે મળી લઉં છું,
હોય જ્યાં સુનકાર મારામાં.

વેદનાઓ અતીથી થઈ આવે,
હુંય દઉં આવકાર મારામાં.

ખીલતું પદ્મ જેમ કાદવમાં,
એમ ખીલે વીચાર મારામાં.

ક્યાંક હોવાપણું વીખેરાશે,
આંધી છે જોરદાર મારામાં.

(૨)

ભીડ વચ્ચેથી નીકળવાનું ઘણું મુશ્કેલ છે,
ને હવે તો ખુદને મળવાનું ઘણું મુશ્કેલ છે.

હર ક્ષણે ખુદને સમજવાનું ઘણું મુશ્કેલ છે,
વહેતાં જળમાં બીંબ થવાનું ઘણું મુશ્કેલ છે.

એક ટીપું આંસુનું દરીયા સમુંદ્રે હોય છે.
દોસ્ત! એને પાર કરવાનું ઘણું મુશ્કેલ છે.

લાગણીનો ઢાળ કેવો છે, ખબર ક્યાં છે તને?
ચાલીને જો ત્યાં અટકવાનું ઘણું મુશ્કેલ છે.

છાતીમાં સળગે ચીતા જેવું તો થઈ પણ શું શકે?
સાવ અળગા થઈ નીરખવાનું ઘણું મુશ્કેલ છે.

(૩)

સતત ઘટમાળમાં જીવાય છે, સાલું!
કહો કે કેટલું સમજાય છે, સાલું?

આ હોવું તો છે ચકચકતી છરી જેવું,
એ જ્યારે-ત્યારે વાગી જાય છે, સાલું!

અચાનક ગાડી ઉતરી જાય પાટેથી,
કે જીવતરમાંયે એવું થાય છે સાલું!

નજરને સ્હેજ બદલી નાંખવી પડશે,
બધું તો ક્યાં અહીં બદલાય છે સાલું!

પથારી બાણ-શૈયા જેવી થઈ ગઈ છે,
નીરાંતે ક્યાં હવે ઉંઘાય છે સાલું!

બળાપો જીંદગીનો ઠાલવું છું, દોસ્ત!
કે આવું એથી તો બોલાય છે, સાલું!

(૪)

હો મન વ્હેતું તો મળવામાં સરળતા,
કોઈને પણ ભીંજવવામાં સરળતા.

હું અટકી-અટકીને એથી તો ચાલું,
રહે છે પાછા વળવામાં સરળતા.

ઉતારી જો તું ચશ્માં ધારણાના,
તો રહેશે તારા જોવામાં સરળતા.

અહમ્ ને રાખ નાજુક ડાળ જેવો,
તો રહેશે સ્હેજ ઝુકવામાં સરળતા.

વમળ વચ્ચે મને તું રાખ જેથી,
રહે ઉંડે ઉતરવામાં સરળતા.

(૫)

હયાતી જ્યોત જેવી થરથરે છે,
સતત વંટોળ જેવું ભીતરે છે.

નર્થ પોલાણ વ્યાપે જીવતરમાં,
ઉપરથી આ સમય પણ કોતરે છે.

ભલે નક્કર હશે એકાંત તો પણ,
આ એકલતા ધીમેથી ઘર કરે છે.

મને મળવા હું જ્યારે નીકળ્યો,
ને ઈચ્છા કોઈ રસ્તો આંતરે છે.

હશે અભીશાપ શું એ પાનખરનો,
કે પણો સાથ છાયા પણ ખરે છે?

ઘણી વેળા અકારણ મન ઝૂરે છે,
ગઝલ એમાંથી અંતે અવતરે છે.

(૬)

કશે ક્યાં એ તણાવાનું કહે છે,
કીનારે રહી નીરખવાનું કહે છે.

ભીનાં વસ્ત્રો સુકાતાં હો એ રીતે,
એ પાંપણને સુકવવાનું કહે છે.

સમયની ભીંત પરનું પોસ્ટર છું,
સમય પર એ ઉખડવાનું કહે છે.

આ મારા હાથ પગ તો બાંધી દીધા,
ને દરીયો પાર કરવાનું કહે છે!

એ તાળું મારી ચાવી આપે ક્યાં છે?
ને પાછું એ ઉઘડવાનું કહે છે.

એ તો આંધીની વચ્ચે રેતમાં જઈ,
ત્યાં ગમતું નામ લખવાનું કહે છે.

(૭)

આંસુઓને રોકવામાં લોહીનું પાણી થયું,
ને ડુમો પીગાળવામાં લોહીનું પાણી થયું.

આગ અંદરની આ પાણીથી કદી બુઝાય નહીં,
આગ આ પ્રગટાવવામાં લોહીનું પાણી થયું.

કેમ આવ્યો ચીત્રનો ઉઠાવ એ તું જાણે છે?
દોસ્ત! રંગો પુરવામાં લોહીનું પાણી થયું.

આ ગઝલ વેંતી નદી છે, હો તરસ તો આવજે,
આ નદી છલકાવવામાં લોહીનું પાણી થયું.

લે નસેનસમાં વહીને આજ તું એ જોઈ લે,
કે ખરેખર જીવવામાં લોહીનું પાણી થયું.

(૮)

આજે મારી સઘળી ઈચ્છાનું પડીકું વાળી દીધું,
એટલે કે સૌ સમસ્યાનું પડીકું વાળી દીધું.

એને વેચાતું તો શું કોઈ મફતમાં પણ ક્યાં લે છે,
એથી તો મેં મારી પીડાનું પડીકું વાળી દીધું.

નૌકા આબેહુબ દોરી; પણ એ થોડી પાર લઈ જાય,
આખરે દોરેલી નૌકાનું પડીકું વાળી દીધું.

દોસ્ત! વીતેલી ક્ષણો ખોલી નીરખવાનું હવે છોડ,
કોઈ પુછે તો કહેવાનું પડીકું વાળી દીધું.

સાંજના પરછાઈ લંબાતી ગઈ એવી રીતે કે,
ધીરે ધીરે એણે તડકાનું પડીકું વાળી દીધું.

(૯)

કીનારો પુછે જળને મઝધાર શું છે?
આ ગહેરાઈનો આખરે સાર શું છે?

બધી માછલી શોધવા નીકળી છે,
આ જળ શું છે? ને જળનો આકાર શું છે?

બે ક્ષણની વચોવચ જે જીવી શકે છે,
એ જાણે છે ભીતર શું છે બહાર શું છે.

ભીંતો, દ્વાર, છત, બારી પુછ્યા કરે છે,
નીકટતા, અલગતા ને તકરાર શું છે?

ભીની આંખમાં વીજળી જેવું ચમકે,
એ જાણી શકે છે કે અંધાર શું છે.

(૧૦)

થાય છે કેવા પ્રહારો? એ વીશે ઘર મૌન છે,
રોજ પડતી ગઈ તીરાડો, એ વીશે ઘર મૌન છે.

આસમાની રંગથી ભીંતો સરસ રંગાવી પણ,
તોય છે અંદર ઝુરાપો, એ વીશે ઘર મૌન છે.

કોઈ વેળા કંકુના થાપા હતા જે ભીંત પર,
ત્યાં હવે ખરતો નીસાસો, એ વીશે ઘર મૌન છે.

ઓરડો જાણે કે ચોરસ દરીયા જેવો થઈ ગયો,
એમાં છે કેવા પ્રવાહો, એ વીશે ઘર મૌન છે.

સઘળું ભરચક તે છતાંયે ખાલીપો વરતાય છે,
આંખ છે એનો પુરાવો, એ વીશે ઘર મૌન છે.

◆ મહેશ દાવડકર ◆

♦ કવીસંપર્ક: 27-મંગલદીપ રો-હાઉસ, જય અંબે સોસાયટીની
પાસે, મોટી ફળીની બાજુમાં, પાલગામ, સુરત-394 510 ફોન-
0261 291 8101 મોબાઈલ - 99984 90115

કવીના ગઝલસંગ્રહો: (1) 'અજવાળું સુરતનું' સુરતના ચાર
યુવાકવીઓનો સંયુક્ત ગઝલ સંગ્રહ
(2) 'ભીડથી ભીતર સુધી' (પ્રકાશક: સાહિત્ય સંગમ, ગોપીપુરા,
સુરત-395 001 પહેલી આવૃત્તી-2009)

43-168-1 : 21-06-2009

ગીત

-માધવ રામાનુજ

અનુક્રમણિકા

એક એવું ઘર મળે આ વીશ્વમાં –

જ્યાં કશા કારણ વીના પણ જઈ શકું!

એક એવું આંગણું કે જ્યાં મને –

કોઈ પણ કારણ વગર શૈશવ મળે!

એક, બસ એક જ મળે એવું નગર

જ્યાં ગમે ત્યારે અજાણ્યો થઈ શકું!

‘કેમ છો?’ એવુંય ના કહેવું પડે –

સાથ એવો પંથમાં ભવ ભવ મળે!

એક એવી હોય મહેફીલ, જ્યાં મને

કોઈ બોલાવે નહીં ને જઈ શકું!

એક ટહુકામાં જ આ રૂંવે રૂંવે

પાનખરના આગમનનો રવ મળે!

તોય તે ના રંજ કંઈ મનમાં રહે:

– અહીંથી ઉભો થાઉં ને મૃત્યુ મળે!

(2) અકળની પાંખડીઓ

અકળની પાંખડીઓ વેરાણી ફળીયામાં
 પગલાં ઢંકાઈ ગયાં રાતનાં,
 અજવાળું ખર ખર ખર ખરવા લાગ્યું ને
 ફુલ ફોરી ઉઠ્યાં પારીજાતનાં!

ઉઘડતું આભ: જેમ અઘરોની સુરખીમાં
 ઉઘડે છે મંદ મંદ સ્મીત,
 ઉઘડતી એક પછી એક યાદ, કેવડાની
 મહેક સમા સાંભરતાં ગીત;

કલરવની ધુધરીએ ધમકંતા વાયરામાં
 ધસમસતાં વેલડાં પ્રભાતનાં...

ઘાસને અડું ને મારે રોમ રોમ લીલુડાં
 અંકુર કુટ્યા જેવું થાતું!
 ઓરડાના ઉના અજંપામાં ફરીવાર
 આજ કશું ક્યાંય નથી માતું!

આંસુડાં ખર ખર ખર ખરવા લાગ્યાં ને
 ફુલ ફોરી ઉઠ્યાં પારીજાતનાં!

અકળની પાંખડીઓ વેરાણી ફળીયામાં
પગલાં ઢંકાઈ ગયાં રાતનાં!...

(3) ગોકુળમાં આવો તો-

ગોકુળમાં કો'ક વાર આવો તો કાન,
હવે રાધાને મુખ ના બતાવશો;
ગાયોનું ઘણ લઈને ગોવરધન જાવ ભલે,
જમુનાને કાંઠે ના આવશો....

તાંદુલની પોટલીએ પુનમની રાત
ભલે બાંધીને આવો ગોકુળમાં,
અડવાણે નેં દોડે કોઈ અહીં,
વીરહાના રાજ નહીં જીતો ગોકુળનાં;
સમરાંગણ તમને તો શોભે હો શ્યામ,
વગર હથીયારે ત્યાં જ તમે ફાવશો!

પાંદડે કદમ્બના, પાંપણની ભાષામાં,
લખી લખી આંખ હવે ભરીએ;
જમનાનાં જળ, તમે દેજો હાથોહાથ
માધવને દ્વારકાના દરીયે :
લખીતંગ રાધાના ઝાઝા જુહાર...
શ્યામ, અંતરમાં ઓછું ના લાવશો.

(4) કહેને....

સૈયર, તારા કીયા છુંદણે

મોહો તારો છેલ, કહેને!

સૈયર, તારી કીયા ફુલની

લુમીઝુમી વેલ, કહેને?...

કુવાને કાંઠે કઈ ઘડીએ

રહી ગઈ વાત અધુરી?

સૈયર, તારા ઉજાગરાની

કીયા તારલે સાખું પુરી?

કીયા વરતમાં પાંચ આંગળે

કીયો પીપળો પુજ્યો, સૈયર?

મંન ભરીને મોહે એવો

કીયો દુયકો સુઝ્યો, સૈયર?

સૈયર તું તે કીયા ફુલની

લુમીઝુમ વેલ, કહેને?

સૈયર તારા કીયા છુંદણે

મોહો તારો છેલ, કહેને!

(5) પાસપાસે તોય

પાસપાસે તોય કેટલાં જોજન દુરનો આપણો વાસ!
જેમ કે ગગન સાવ અડોઅડ તોય છેટાંનો ભાસ...

રાત-દીનો સથવાર તે સામે મળવાનું તો
કોઈ દા'ડો સુખ મળતું નથી,
આવકારાનું વન અડાબીડ, બારણું ખોલી
ફળીયામાં સળવળતું નથી;
આંસુનેયે દઈ દીધો છે ભવનો કારાવાસ...
પાસપાસે તોય કેટલાં જોજન દુરનો આપણો વાસ!

ઝાડથી ખરે પાંદડું એમાંય
કેટલાં કીરણ આશ્રમ્યાંનું સંભારણું હશે!
આપણી વચ્ચે 'આવજો'ની કોઈ ભીંત હશે?
કે યાદ જેવું કોઈ બારણું હશે?
પડખે સુતાં હોય ને લાગે શમણાંનો સહવાસ!
જેમ કે, ગગન સાવ અડોઅડ, તોય છેટાંનો ભાસ.

(6) પછી

દાદાના આંગણામાં કોળેલા આંબાનું કુણેરું તોડ્યું રે પાન,
પરદેશી પંખીના ઉડ્યા મુકામ પછી માળામાં ફરક્યું વેરાન!

ખોળો વાળીને હજી રમાતાં'તાં કાલ અહીં,

સૈયરના દાવ ન'તા ઉતર્યા;

સૈયરના પકડીને હાથ ફર્યા ફેર ફેર—

ફેર હજી એય ન'તા ઉતર્યા.

આમ પાનેતર પહેર્યું ને ધુંધટમાં ડોકાયું

જોબનનું થનગનતું ગાન!

દાદાના આંગણામાં કોળેલા આંબાનું કુણેરું તોડ્યું રે પાન.

આંગળીએ વળગેલાં સંભાર્યાં બાળપણાં,

પોઢેલાં હાલરડાં જાગ્યાં;

કુંવારા દીવસોએ ચોરીમાં આવીને,

ભુલી જવાનાં વેણ માગ્યાં!

પછી હૈયામાં, કાજળમાં, સેથામાં સંતાતું

ચોરી ગયું રે કો'ક ભાન!

પરદેશી પંખીના ઉડ્યા મુકામ પછી માળામાં ફરક્યું વેરાન!

(7) દંત-કથા

દરીયાની છાંયડીમાં માછલીનું ગામ,

અને ગામ મહીં દંતકથા ચાલે:

કે ભાઈ, અહીં દરીયો હતો રે ગૈ કાલે....!

પાળીયા સીવાય અહીં પડછાયો પાડીને

ઉભા રહેવાની હતી આણ,

કાનમાંય વાત કો'ક કરતું તો

પરબારી દરીયાને થૈ જાતી જાણ;

લોહીનું એક્કેય બુંદ ટપકે નહીં એમ,

જણ વીંધઈ જાતું રે તરત ભાલે....

કે ભાઈ, અહીં દરીયો હતો રે ગૈ કાલે....!

કહે છે કે, અવગતીયું ઉઠી સ્મશાન રોજ

દરીયાને મળતું'તું જાતે;

એમાં ઓચીંતાની ભાળ કો'ક લાવ્યું

કે, દરીયો અલોપ થયો રાતે!

વાતમાંથી વાત હવે નીકળે તો નીકળે કે,

દરીયા વીના તે કેમ ચાલે....!

કે ભાઈ, અહીં દરીયો હતો રે ગૈ કાલે....!

(8) સાજન!

પત્ર લખું કે લખું કવીતા
સાજન, તમને ગમે ખરું કે?

વાત કરું કે કહું વારતા –
સાજન, તમને ગમે ખરું કે?

ટહુકા પરથી મોર ચીતરવો,
પીંછા પરથી કોઈ પક્ષીને,

પાન ઉપરથી જંગલ રચવું –
સાજન, તમને ગમે ખરું કે?

આંસુ ને ઝાકળ એ બન્ને
રોજ ખરે, પણ કોણ ઝીલતું!

પુષ્પ અગર તો પથ્થર બનવું –
સાજન, તમને ગમે ખરું કે?

(9) 'આપણું' ગીત

આપણે તો ભૈ રમતારામ!

વાયરો આવે-જાય, એણે ક્યાંય બાંધ્યાં ન હોય ગામ...

વાદળ કેવું વરહે, કેવું ભીજવે! એવું ઉગતા દી'નું વ્હાલ!

આછેરો આવકાર મળે, બે નેણ ઢળે -

બસ, એટલામાં તો છલકી થાઈ ન્યાલ!

મારગે મળ્યું જણ ઘડીભર અટકે, રાજી થાય

ને પુછે-કઈ પા રે'વાં રામ?

વાયરો આવે-જાય, એણે ક્યાંય બાંધ્યાં ન હોય ગામ...

ઓઢવાને હોય આભ, ઉશીકાં હોય શેઢાનાં, પાથરેલી હોય રાત;

શમણાંનાં શણગાર સજીને ઉંઘ આવે

ને પાંખડીઓ શાં પોપચે આવે મલકાતું પરભાત,

ઝાકળમાં ખંખોળીયું ખૈ ને હાલતાં થાઈ પુછતાં નવાં નામ...

આપણે તો ભૈ રમતા રામ!

(10)

વૃક્ષ પર જે સૌ પ્રથમ કોબ્યું હતું
પાનનું એ મુગ્ધ વીસ્મય હું હતો...

*

એક ક્ષણ જો ચુક અટકાવી શકો-
ટેન્ક પર માથું મુકી ઉંઘી લઉં....

-માધવ રામાનુજ

કવી સંપર્ક: જે-11, વીકમ એપાર્ટમેન્ટ, શ્રેયસ કોસીંગ, આંબાવાડી,
અમદાવાદ-380 015
ફોન -079- 2660 7124 મોબાઈલ- 98797 67009

કવીના બે કાવ્યસંગ્રહો ‘અક્ષરનું એકાંત’-પ્રથમ આવૃત્તિ:
૧૯૯૭, બીજી આવૃત્તિ: ૨૦૦૩, પૃષ્ઠસંખ્યા-૭૮, મુલ્ય-ડોલર
પાંચ-(રૂપીયામાં મુલ્ય આપ્યું નથી) અને ‘તમે’-પ્રથમ
આવૃત્તિ: ૧૯૭૨, બીજી: ૧૯૮૬, ત્રીજી: ૧૯૯૭, ચોથી: ૨૦૦૩,
પૃષ્ઠસંખ્યા-૮૦, મુલ્ય-ડોલર પાંચ-(રૂપીયામાં મુલ્ય આપ્યું
નથી) - બન્નેના પ્રકાશક: સ્વર પ્રકાશન, જે-11, વીકમ
એપાર્ટમેન્ટ, શ્રેયસ કોસીંગ, આંબાવાડી, અમદાવાદ-380 015 ફોન
- 079-2660 7124)માંથી સાભાર..

44-170-1 : 19-07-2009

ગઝલ

-બી. કે. રાઠોડ

અનુક્રમણિકા

(1)

કૈંક પીડા પીગળે, ત્યારે ગઝલ સર્જાય છે,
આંસુ જ્યારે ઓગળે, ત્યારે ગઝલ સર્જાય છે.

આહ દીલથી નીકળે, ત્યારે ગઝલ સર્જાય છે.
જામ ચીસોના ઢળે, ત્યારે ગઝલ સર્જાય છે.

જામ્મ જુના સળવળે, ત્યારે ગઝલ સર્જાય છે.
ભીતર કૈંક ખળભળે, ત્યારે ગઝલ સર્જાય છે.

વેદના ટોળે વળે, ત્યારે ગઝલ સર્જાય છે.
સેંકડો સપનાં બળે, ત્યારે ગઝલ સર્જાય છે.

ડુસકાં સૌ ટળવળે, ત્યારે ગઝલ સર્જાય છે.
હોય કાં ડુમો ગળે, ત્યારે ગઝલ સર્જાય છે.

ઠોકરો જ્યારે મળે, ત્યારે ગઝલ સર્જાય છે.
શબ્દમાં લોહી ભળે, ત્યારે ગઝલ સર્જાય છે.

જીન્દગી ખુદને છળે, ત્યારે ગઝલ સર્જાય છે.
મોત આવે અટકળે, ત્યારે ગઝલ સર્જાય છે.

(2)

આંગણું દે આવકારો, ઘર મને એવું ગમે,
બારણાં બોલે: ‘પધારો’, ઘર મને એવું ગમે.

હો પગરખાંનો પથારો, ઘર મને એવું ગમે,
હોય જે ઘરને ઘસારો, ઘર મને એવું ગમે.

કાયમી જ્યાં છમ્મલીલાં લાગણીનાં આડ હો,
કાયમી જ્યાં હો બહારો, ઘર મને એવું ગમે.

નીંદની ચાદર હટાવે, આડવાંના કલરવો,
હો સુગંધી જ્યાં સવારો, ઘર મને એવું ગમે.

જે ઘરે લાગે અજાણ્યાનેય પણ પોતાપણું,
લોક ચાહે ઉતારો, ઘર મને એવું ગમે.

થાકનો ભારો ઉતારે, કોઈ આવી ડેલીએ,
સાંપડે જ્યાં હાશકારો, ઘર મને એવું ગમે.

મંદીરો જેવું પરમ સુખ, સાંપડે જ્યાં જીવને,
જ્યાં રહે ચડતો સીતારો, ઘર મને એવું ગમે.

(3)

સ્હેજ શેરી સાંભરી ને બાળપણ બેઠું થયું,
મેં નજર પાછળ કરી ને બાળપણ બેઠું થયું.

ભાવતી ચીજો અને સૌ ફેરીયાઓ સાંભર્યા,
જીભ આ હોઠે ફરી ને બાળપણ બેઠું થયું.

લાલ આંખો થૈ હતી કેં ધુબકા માર્યા પછી,
આંખ આ ચોળી જરી ને બાળપણ બેઠું થયું.

યાદ આવી ગૈ ફરીથી આજ જુની વારતા,
ઉડતી આવી પરી ને બાળપણ બેઠું થયું.

યાદ આવ્યા સ્વપ્નમાં કેં રાક્ષસોના મુખવટા,
નીંદથી જાગ્યો ડરી ને બાળપણ બેઠું થયું.

સ્વર્ગ શો ખોળો અને હેતાળ ફરતો હાથ એ,
મા મને એ સાંભરી ને બાળપણ બેઠું થયું.

મોજ મસ્તીના દીવસ કેવા હતા, કોને કહું?
હું રડ્યો ખોબો ભરી ને બાળપણ બેઠું થયું.

(4)

ખુશી કેટલી દુશ્મનોને મળે છે?
તમારી કથામાં મને સાંકળે છે.

કરું તો કરું વાત કેમે તમારી?
હવા કાન દઈને બધું સાંભળે છે.

નથી સ્વપ્ન મારાં થયાં કે થવાનાં,
બધાં જેમ એ પણ મજેથી છળે છે.

મને જોઈ વળતો તમારી ગલીમાં,
તમારા તરફ કાં નજર સૌ વળે છે?

બચાવી રહ્યો છે મને માત્ર ઈશ્વર,
નહીં તો ગળું રોજ ખંજર તળે છે.

ભભુકી ઉઠે છે બધે આગ પળમાં,
મને જોઈ તારી નજર જો ઢળે છે.

મને સાંત્વના દઈ હવે ના સતાવો,
વળે સ્હેજ ટાઢક તો જખ્મો કળે છે.

નથી 'બાબુ' અમસ્તી જ રાત્રી ગુલાબી,
હૃદયની ગલીથી ગઝલ નીકળે છે.

(5)

દર્દની ભાષા ભણાવી જોઈએ,
ચાલ, સુરજને રડાવી જોઈએ.

વાત ભીતરથી કઢાવી જોઈએ,
રગ પછી દુખતી દબાવી જોઈએ.

આયનો ચોખ્ખા સરોવરનો ધરી,
દુરથી એને ડરાવી જોઈએ.

કૃષ્ણલીલા કેમ ના જોવા મળે?
હાથને થોડો જલાવી જોઈએ.

જીતનારા જીત ના ઉજવી શકે,
હાર કેં એવી જ થાવી જોઈએ.

અશ્રુ, દુમો, દુસકાં ને ચીસથી,
તાજ યાદોનો ચણાવી જોઈએ.

દુર કાં ભાગ્યા કરે છે ગામથી?
લાવ, મૃગજળને મનાવી જોઈએ.

પાત્ર ઈશ્વરનું એ ભજવે શક્ય છે,
આવ, પથ્થરને પટાવી જોઈએ.

શબ્દનો મંડપ સજાવી કાગળે,
મૌનનો ઉત્સવ મનાવી જોઈએ.

જીન્દગીને મન કદી એનું થયું,
મોતથી પંજો લડાવી જોઈએ.

બેસણું લાગે કવીનું બેસણું,
ત્યાં ગઝલ બે-ચાર ગાવી જોઈએ.

(6)

દર્દ જેવું ત્યાં કશું દેખાય છે,
આંગળી મારા તરફ ચીંધાય છે.
ઝેર અફવાનું વહે છે ચોતરફ,
શ્વાસ મારા એટલે ડુંધાય છે.

આ તરફ હું, એ તરફ આખું જગત,
પ્રેમમાં હમ્મેશ આવું થાય છે.

કાય જેવા હોય છે સમ્બન્ધ સૌ,
તડ પડે તો ક્યાં કદી સન્ધાય છે?

ઠેસ કેવી આકરી લાગી હશે?
લાગણી મારી હજી લંધાય છે.

કોઈ પુછે આજ પણ ઈશ્વર વીશે,
હાથ મારો એ તરફ લંબાય છે.

થૈ ગઝલ રોયા કરે છે રાત દી',
સ્વપ્ન જે કાચી વયે રંડાય છે.

(7)

મેં ઉકેલ્યો ખુબ ઘેરો ભેદ છે,
ઝાંઝવાં રણને વળ્યો પ્રસ્વેદ છે.

શ્યામલી આ રાત બીજું કૈં નથી,
તપ્ત સુરજને મળેલી કેદ છે.

પત્ર છે વાદળ, નદીનો પ્હાડને,
વ્યક્ત એમાં દર્દભીનો ખેદ છે.

કોઈ ના વાંચી શકે, પામી શકે,
માનવી તો વણઉકેલ્યો વેદ છે.

જીન્દગીમાં કાંઈ પણ ટકતું નથી,
આ હથેળીમાં કહો ક્યાં છેદ છે?

(8)

સાવ ખાલી ક્યાં પીયાલી હોય છે?
કેં નહીં તો પાયમાલી હોય છે.

ક્યાં કરે છે કોઈ મીઠી વાત બે?
જે મળે છે બસ સવાલી હોય છે.

આ મુહોબત ઝાંઝવાંની જાત છે,
નીત્ય દેતી હાથતાલી હોય છે.

હોય છે ક્યાં કોઈ માણસ એકલો?
જાત સાથે છાંય ચાલી હોય છે.

જાતને પણ છેતરે છે પ્રેમથી,
માનવી કેવાં મવાલી હોય છે?

ભીડ જેવું એટલે લાગ્યા કરે,
સાંકડી ખુદની જ ચાલી હોય છે?

દુખ-દર્દો એ જ આપે 'બાબુજી',
ચીજ જે સૌથી વહાલી હોય છે.

(9)

ઝાંઝવાં થૈ જળ અહીંથી ત્યાં સુધી,
ઝળહળે છે છળ અહીંથી ત્યાં સુધી.

ટળવળે છે હર કળીની બાંહમાં,
ઝાંસુ થૈ ઝાકળ અહીંથી ત્યાં સુધી.

એ મળે તો ક્યાં મળે બ્રહ્માંડમાં?
વીસ્તરી અટકળ અહીંથી ત્યાં સુધી.

તોય વરસે ગમ અહીં, ને ત્યાં ખુશી,
એક છે વાદળ અહીંથી ત્યાં સુધી.

બેય છેડે સરખા હાલ છે,
જોઈ લે, બે પળ અહીંથી ત્યાં સુધી.

(10)

ઈશારો મુક પથ્થરનો, તને સમજાય તો સારું,
સવેળા અર્થ ઠોકરનો, તને સમજાય તો સારું.

જગતની રંગભૂમી પર, તમાશો જીન્દગીનો છે,
મજાનો ખેલ ઈશ્વરનો, તને સમજાય તો સારું.

વધારો થાય માત્રાનો, પછી હર ચીજ બુરી છે,
ટકોરો છે ખરેખરનો, તને સમજાય તો સારું.

સુનામી રૂપ લે કાં બંધનો તોડ્યાં કીનારાએ?
બળાપો સાત સાગરનો, તને સમજાય તો સારું.

ન જાણે મોત કેવું રૂપ લઈને આવશે તારું,
હશે કીસ્સો ઘડીભરનો, તને સમજાય તો સારું.

લખી છે વાત દીલની મેં અહીં બે-ચાર ગઝલોમાં,
ઝુરાપો જીન્દગીભરનો, તને સમજાય તો સારું.

—બી.કે.રાઠોડ ‘બાબુ’—

કવિ સંપર્ક: 10, ચંદ્રનગર સોસાયટી, જી.આઈ.ડી.સી, ફેઈસ-4 પાસે,

વઢવાણ—363 030

જી. સુરેન્દ્રનગર. મોબાઈલ: 98799 63708 **ઈ-મેઈલ:**

143901@orientalinsurance.co.in

કવિનો ગઝલ સંગ્રહ: ‘અહીંથી ત્યાં સુધી’, પ્રથમ આવૃત્તિ: 2006,

પ્રકાશક: પોતે-સરનામું ઉપર મુજબ,

પાનાં : 68, **મુલ્ય:** 50 રૂપીયા, (ગુજરાતી સાહિત્ય અકાદમીની

સહાયથી પ્રકાશિત)

45-172-1 : 16-08-2009

ગઝલ

-યામીની વ્યાસ

અનુક્રમણિકા

.1.

આટલા મોહક અને મોતી ભરેલા ક્યાં મળે?
 ફુલ પર ઝાકળથી આ પત્રો લખેલા ક્યાં મળે?
 ઉંબરા પર પગ નથી મુક્યો ને બસ 'આવો' કહે,
 આ નગરમાં માણસો એવા વસેલા ક્યાં મળે?
 ધારણા સાચી પડી, આજે તમારું આગમન!
 બારણામાં તોરણો લીલાં બનેલાં ક્યાં મળે?
 આ અતીથીનાં ભલાં સન્માન આદર તો જુઓ,
 ભરવસંતે અવનવાં પર્ણો ઝુકેલાં ક્યાં મળે?
 આંખ જો ખુલી તો એની શોધ આરંભી દીધી,
 જોઉં ઓશીકા ઉપર શમણાં પડેલાં ક્યાં મળે?

.2.

ગાઢ અંધારમાં કોણ ઉભું હશે?
 એ નીરાકારમાં કોણ ઉભું હશે?

તું જ દર્પણ અને તું જ ચહેરો અહીં,
આર ને પારમાં કોણ ઉભું હશે?

બાળપણનાં એ સ્વપ્નો ભુલાતાં નથી,
સાવ સુનકારમાં કોણ ઉભું હશે?

બુમ પાડ્યા કરે છે નીરંતર મને,
મનના ભણકારમાં કોણ ઉભું હશે?

નાવ જાણે કે મળવા અધીરી થઈ,
દુર મઝધારમાં કોણ ઉભું હશે?

આજ તો એમ લાગ્યું કે 'આવો' કહ્યું,
બંધ એ દ્વારમાં કોણ ઉભું હશે?

.3.

તમારી એ આંખોની હરકત નથીને?
ફરી આ નવી કોઈ આફત નથીને?

વહેરે છે અમને તો આખા ને આખા,
એ પાંપણની વચમાં જ કરવત નથીને?

વહે છે નદી આપણી બેઉ વચ્ચે,
એ પાણીની નીચે જ પર્વત નથીને?

નજરને મળો છો સ્મીત કરતાં,
આ મારાં એ સપનાની બરકત નથીને?

‘તમારા-તમારા-તમારા અમે તો....’
કહ્યું તો ખરું, તોય ધરપત નથીને?

.4.

આંગળી પકડીને તારી ચાલવા દે,
મા! મને તું આ જગતમાં આવવા દે!

વંશનું તુજ બીજ તો ફણગાવવા દે,
ગોરમાની છાબ લીલી વાવવા દે!

તું પરીક્ષણ ભુણનું શાને કરે છે?
તારી આકૃતિ ફરી સર્જાવવા દે.

ઢીંગલી, ઝાંઝર ને ચણીયા ચોળી, મ્હેંદી-
બાળપણના રંગ કેં છલકાવવા દે.

રાખડીની દોર કે ગરબાની તાળી,
ઝંખનાના દીપ તું પ્રગટાવવા દે.

વ્હાલની વેલી થઈ ઝુલીશ દ્વારે,
આંગણે સંવેદના મ્હેંકાવવા દે.

સાપનો ભારો નથી; તુજ અંશ છું હું!
લાગણીનાં બંધનો બંધાવવા દે!

.5.

લખે ગ્રંથના ગ્રંથ તું લાગણીમાં,
નહીં કાંઈ સમજું હું બારાખડીમાં.

તમારા જ શ્વાસોની મીઠી મહેકનું—
રૂપાંતર થયું કુલની પાંખડીમાં.

નજર સ્થીર છે આગમનની દીશામાં,
પ્રતીક્ષાએ માળો કર્યો આંખડીમાં.

મેં માધવને વેચ્યા મહી વેચવામાં,
હતી આ કરામત બધી વાંસળીમાં.

અગર બાળપણ શોધશું જો ફરીથી,
મળે કોઈ મમતાભરી આંગળીમાં.

.6.

તમારી ખુશીમાં ખુશી શોધવામાં,
અમે તો રહ્યા જીન્દગી શોધવામાં.

જરા કોઈ જોશે તમારાં નયનમાં,
કદી ના જશે આરસી શોધવામાં.

કરી છે બધી વાત જાહેર કીન્તુ-
મજા લોકને, ખાનગી શોધવામાં.

પલકમાં એ આવીને ચાલ્યા ગયા, બસ!
તમે તો રહ્યા બાતમી શોધવામાં.

સમંદરનાં મોજાં ન એને મળે જે,
કીનારે રહે નાવડી શોધવામાં.

.7.

કાગ કા...કા...કહેણ કે' કાગળ વગર,
આગમન કોનું થશે અટકળ વગર!

કોણ સાંભળશે કીનારાની વ્યથા?
નાવ આ ડુસકે ચઢી છે જળ વગર.

સામસામે થાય સીંજારવ મધુર,
એ જ મનમેળાપ છે મીઠળ વગર.

ટેરવામાં તરફડાટો હોય છે,
જેમ કુલો તરફડે ઝાકળ વગર.

ખુબ ભીજાવું પડે છે દોસ્તો!
લાગણીનાં એક પણ વાદળ વગર.

આગ ધુમાડો વીના દુણાય શું?
મન સળગતું હોય દાવાનળ વગર.

.8.

સાંજનું આકાશ ઝુકી જાય છે,
ચાદ પંખી જેમ ટહુકી જાય છે.

લાક્ષણીકતા શી હશે ફોરમ તણી?
બાગની સીમા વધારી જાય છે.

પથ્થરોને એટલું શીખવાડીએ,
લાગણી પીડા બતાવી જાય છે.

જાણવા માંગુ છું તે ના કહી શકે,
મૌન તારું હદ વટાવી જાય છે.

આંખ ખુલ્લી હોય તો આવે નહીં,
જો ઉઘાડું સ્વપ્ન છટકી જાય છે.

બારણાં અટકળનાં ભીડ્યાં છે છતાં—
કોણ સાંકળ ખટખટાવી જાય છે?

.9.

તારી—મારી વાત રોજરોજ ચર્ચાયા કરે,
સાવ ખાલી થાય તો પણ કોઈ ખર્ચાયા કરે.

યાદ આવે કોઈની તો દર્દ મલકાયા કરે,
આંખડીને શું થયું કે એ ય છલકાયા કરે?

રોજ બદલાતાં રહ્યાં દૃશ્યો છતાં તું ત્યાં જ છે,
કોણ જાણે કેમ આ રસ્તા જ ફંટાયા કરે!

જળ વીચારે છે સતત એકાંત શું મળશે કદી?
કોઈ કાંઠા પર નથી તો આભ ડોકાયા કરે!

આખરે શ્રદ્ધા જ જન્મે છે સમયસર તે છતાં—
કેટલી શંકાઓ એ ઈંડામાં સેવાયા કરે?

આપણે ઘટના નથી હોતા કદી પણ આમ તો-
આપણી અફવા થઈ અખબાર વંચાયા કરે.

.10.

પળેપળનો બદલાવ જોયા કરું છું, ધરા શું? ગગન શું? સીતારા વળી
શું?

સમાયું છે જીવન અહીં ઠોકરોમાં, ત્યાં કીસ્મત અને હસ્તરેખા વળી
શું?

ખુદાના તરફથી મળે તો સ્વીકારું, કદી એકલી છું, કદી કાફલો છે;
મળી મેહફીલો તો મેં માણી લીધી છે, સવાલો, જવાબો, સમસ્યા
વળી શું?

નથી કોઈ મંઝીલ, નથી કોઈ રસ્તો, ચરણને મળ્યું છે સતત
ચાલવાનું;

કદી થાક લાગે તો થોભી જવાનું, ઉતારા વીશેના ઉઘામા વળી શું?

મને શબ્દ સાથે જ નીસબત રહી છે, સ્વયં અર્થ એમાંથી નીપજ્યા કરે
છે;

અને મૌનને પણ હું સુણ્યા કરું છું, અવાજો વળી શું ને પડઘા વળી
શું?

જગતનાં વીવેકો ને વ્યવહાર છોડી, ઉઘાડાં જ મેં દ્વાર રાખી મુક્યાં
છે,

ભલે કોઈ અણજાણ આવે અતીથી, પ્રતીક્ષા વળી શું? ટકોરા વળી
શું?

– ચામીની વ્યાસ –

સંપર્ક: ૩- પુરુષોત્તમ એપાર્ટમેન્ટ, ચીન્મય હોસ્પિટલની બાજુમાં,
સેન્ટ ઝેવીયર્સ સ્કુલ સામે, ઘોડદોડ રોડ, સુરત-૩૯૫ ૦૦૧ ફોન:
૦૨૬૧-૨૬૬ ૦૯૩૬

સર્જન: ગઝલસંગ્રહ ‘ફૂલ પર ઝાકળના પત્રો’, પ્રથમ આવૃત્તિ-
૨૦૦૯, પ્રકાશક: પોતે, સરનામું ઉપર મુજબ મુલ્ય: રૂપિયા – ૫૦

@

46-174 : 13-09-2009

ગઝલ

-પૂજા વશી

અનુક્રમણિકા

.1.

અકારણ સકારણ મળીએ, ચલોને!

ભીતરથી ભીતરમાં સરીએ, ચલોને!

અલગતાની ખારાશ કળીએ, ચલોને!

નદી થૈ ને દરીએ ભળીએ, ચલોને!

દીવાનાપણની બધી હદ વટાવી,

પતંગા બનીને, પ્રજળીએ, ચલોને!

બને એષણાનું નરક જો હયાતી,

એ રસ્તેથી પાછા વળીએ, ચલોને!

નથી કોઈ ઈચ્છા પ્રસીદ્ધીના ફળની,

દટાવા સમુળા તળીએ, ચલોને!

ઉગીશું પ્રભાતે એ આશા લઈને,

ક્ષીતીજે ફરીથી ઢળીએ, ચલોને!

ચકાસીને મારગની મુશ્કેલી સર્વે,
જીવનની ઉંચાઈ રળીએ, ચલોને!

સનમ આંખનું પ્રેમ મોતી થવાને,
બની સ્વાતીનું જળ, ફળીએ ચલોને!

અજાણી ગલી પણ થશે જાણીતી તો,
ફરી ભુલથી ત્યાં, વળીએ ચલોને!

.2.

ગુપ્ત પણ જાહેરમાં વંચાય છે,
ડાયરીમાં જીન્દગી અંકાય છે?

જે નીહાળી પાંપણો હરખાય છે,
રુપ નક્કી આયને શરમાય છે.

કેમ હું પહોંચી નથી મારા સુધી?
'હું'ની આડે 'હું' જ આવી જાય છે.

જે કથન મારું હતું તે રાખ સમ,

તેં કહ્યું એ લાખનું વેચાય છે.

હસ્તરેખાને સમર્પીત થાઉં પણ,
ભાગ્યનાં ફળ ક્યાં કદી બદલાય છે?
હું લખું કે તું લખે શો ફેર છે?!
હોય રેશમ શી ગઝલ પંકાય છે!!

એષણાઓ કેમ છુટી ના શકી?!
કેમ સીતાનું હરણ થઈ જાય છે!!

.3.

પ્રેમને વીસ્તારવાનું સ્હેજ પણ સ્હેલું નથી,
ને ધૃણાને નાથવાનું સ્હેજ પણ સ્હેલું નથી.

પ્રશ્ન ઉભો એક મારો જ્યાં હવે અસ્તીત્વનો,
ત્યાં તને આકારવાનું સ્હેજ પણ સ્હેલું નથી.

દુશ્મનોની ભીડમાં એક દોસ્તને જોયા પછી,
દોસ્તી નીભાવવાનું સ્હેજ પણ સ્હેલું નથી.

ભીતરે ડુમો છુપાવી ક્યાં સુધી હસશું ભલાં?
રોતી આંખે બોલવાનું સ્હેજ પણ સ્હેલું નથી.
આંગળી પકડી ઉછેર્યાં ને સીચું જળ પ્રેમનું,

મુળ એ ઉખેડવાનું સ્હેજ પણ સ્હેલું નથી.

ક્યાં છે અઘરું ન્યાય કરવું આંખે પાટા બાંધીને?
જુલ્મને સ્હેતા જવાનું સ્હેજ પણ સ્હેલું નથી.

.4.

નથી જન્મોથી સુતી શ્વાસની સડકો, મજા ક્યાં છે?
હજી સંવેદના સ્ફોટક, નહીં અડકો, મજા ક્યાં છે?

ઉથલપાથલ કરી ક્યાં છે અમે કેં પ્રેમ નફરતની,
પછી શ્વાસો કરે છે કેમનો ઝઘડો, મજા ક્યાં છે?

તળેટીમાં ઉભી છું સ્વપ્ન જોતી પ્હાડનું હું પણ,
મને મારાથી કાઢી બહાર જૈ ખડકો, મજા ક્યાં છે?

ધુમાતું કેટલાં દી'થી અહીં ભીતર ને સળગે નહીં,
મેં મારે હાથ ત્યાં ચાંપી દીધો ભડકો, મજા ક્યાં છે?

સમય સાથે સમયનું એક ઈંડું સેવવું પણ ત્યાં,
નહીં ગરમાઈ શ્વાસો કે લગે થડકો, મજા ક્યાં છે?

છે કેવો મંચ કે જ્યાં દેવ, દાનવ એક મ્હોરામાં,

પડે ઓળખ ખરી ત્યાં તો, પડે પડદો, મજા ક્યાં છે?

હજી હરણીની આંખે માંડ કુટ્યું દુન્યવી ઝાકળ,
બની હેવાન લુંટે આસુરી તડકો, મજા ક્યાં છે?

વીરાસતમાં મળી મુજ શ્વાસને શ્વસવા નરી આંધી,
હવે વરસાદ શું કે સુર્યનો તડકો, મજા ક્યાં છે?

.5.

હું મને ભાળું પછીની વાત છે,
'સ્વ'ને ઓગાળું પછીની વાત છે.

ઉત્તરો મળશે એ પ્હેલાં પ્રશ્નમાં—
જાતને ઢાળું પછીની વાત છે.

સાત જન્મોની સફર સ્વીકારવા,
પ્રેમ વાગોળું પછીની વાત છે.

સગપણોની રીક્તતાને પુરવા,
ચાદ ઢંઢોળું પછીની વાત છે.

હું નથી રાધા છતાંયે કૃષ્ણને

ભીતરે ભાળું પછીની વાત છે.

બોલવા અવસર મળે ને તે છતાં,
હોઠને તાળું....પછીની વાત છે.

હીમશીલા જેવું રાખું ધ્યેય પણ,
આગ પંપાળું પછીની વાત છે.

.6.

વીતી ક્ષણ હેલે ચડે વરસાદમાં,
ભીનું ભીતર સાંપડે વરસાદમાં.

વીજળી પણ તાકડે વરસાદમાં,
ચાદનાં ફોરાં પડે વરસાદમાં.

બેને માથે એક છત્રી હોય ત્યાં,
ચાર આંખો આથડે વરસાદમાં.

વીજ જેવી જ્યાં ગતી તુજ ચાદની,
ભીતરે ચીરો પડે વરસાદમાં.

ઝાપટાં પર ઝાપટાં પર ઝાપટાં,
પુછ ના શું ચાકડે વરસાદમાં.
સાંજને નક્કી પ્રતીક્ષા કોઈની,

થાકી, બેઠી બાંકડે વરસાદમાં.

આવવા અણસાર તું કરતી પછી,
શ્વાસ ધબકે આંકડે વરસાદમાં.

ઝરમરે જ્યાં મૌન હૈયે બેઠનાં,
બોલ પાછાં ત્યાં પડે વરસાદમાં.

દુર દેશે તું સજાવે ડાળ પણ,
મુળ એના અહીં જડે વરસાદમાં.

.7.

વરસતી સાંજ, વેતી ક્ષણ અને હું બસ, તમે ક્યાં છો?
ભીતર છે આગ એવી કે બનું વીવશ, તમે ક્યાં છો?

હજી તો આગને લાગ્યો નથી વેરી પવનનો સાથ,
છતાં શેં યાદનો ભડકો બને બેબશ, તમે ક્યાં છો?

વીરહની યાદ રૂપે એક કોયલ જ્યાં ટહુકે ત્યાં,
પડે વૈશાખનાં પગરવ ને હું નીરસ, તમે ક્યાં છો?

પ્રવાસી પ્રેમની છું ને છે યાદી કેં મુકામોની,

સફર ટુંકાવવાનું પણ કરું સાહસ, તમે ક્યાં છો?

ધીરે ધીરે થતી ચાલી અહલ્યા રાહ જોતી હું,
જીવે સંવેદના સ્પર્શો બની પારસ, તમે ક્યાં છો?

મને વરસાદ ગમતો એનો મતલબ એ થયો, પ્રીયે!
ભીંજે તું ત્યાં બનીને પ્રેમરત સારસ, તમે ક્યાં છો?

.8.

હું મારી જાત સામે જાતને ધરવા વીચારું છું,
બધાં પ્રશ્નોને એ રીતે જ હલ કરવાં વીચારું છું.

ભલેને એક ક્ષણમાં નેટ પર જોડાઈ છે દુનીયા,
હું મારી જાતને ધીરેથી સર્ચ કરવા વીચારું છું.

બચી કોડી, લખોટી ને બચ્યાં છીપલાં હથેળીમાં,
મુકી ખીસ્સે હું શૈશવ ધર તરફ ફરવા વીચારું છું.

સપાટી પર વહી સંવેદના એથી બધાં ડુબ્યાં,
જગત હું ભાઈચારા, પ્રેમથી તરવા વીચારું છું.

અસલ શું છે નકલ શું ને હકીકત શું કે આભાસી,

સમજને શાંત કીનારે હું ઉતરવા વીચારું છું.

બીજાએ જે દીધાં છોડી શીખર એ ધ્યેયના આંજી,
વીફળ સપનાંને યાહી હું જગત રચવા વીચારું છું.

– પ્રજ્ઞા દીપક વશી –

સંપર્ક: A/2, સીલ્વર પામ એપાર્ટમેન્ટ, 'રીલાયન્સ ફેશન'ની ઉપર,
કદમપલ્લી સોસાયટી, નાનપુરા,
સુરત-395 001, મોબાઈલ- 92283 31151,

E-Mail: pdvashi@gmail.com અને dbvashi@yahoo.com

સર્જન: 'સ્પંદનવન' (ગઝલ સંગ્રહ), પ્રકાશન વર્ષ: 2002, 'આકાશે
અક્ષર' (ગઝલ સંગ્રહ), 'શ્વાસ સજાવી બેઠા' (ગીત, અછાંદસ
સંગ્રહ), 'પીકનીક પર્વ' (બાળગીત), ત્રણેયનું પ્રકાશન વર્ષ: 2008,
દરેકનું મુલ્ય: રૂપીયા- 100. પ્રકાશક: 'ધ્વની' પ્રકાશન, A/2,
સીલ્વર પામ એપાર્ટમેન્ટ, કદમપલ્લી સોસાયટી, નાનપુરા, સુરત-
395 001)

47-179 : 22-11- 2009

ગઝલ

-નયન દેસાઈ

અનુક્રમણિકા

મુક્તકો

જન્મ પામી એ અરબ-ઈરાકમાં,
ને સદા પોંખાઈ ભારત-પાકમાં;
દબદબો નોખો છે એનો કેમ કે,
છે ગઝલ પયગમ્બરી પોષાકમાં.

ઉછીની નહીં કોઈ નકલ વાંચ તું,
કવીતા જો વાંચે અસલ વાંચ તું;
હમેશાં સરલ ને સહજ વાંચ તું,
જવા દઈને બીજું ગઝલ વાંચ તું.

સચ્ચાઈ મારી ભાષા છે,
જો બોલું તો આમ જ બોલું;
સીધે સીધી વાત કડું છું,
હું નર્મદનો વંશજ છું.

.1.

લંબચોરસ ઓરડામાં એક સમય ઘૂંટાય છે,
વક રેખાઓ ક્ષણોની શ્વાસમાં છેદાય છે.

શક્યતાનું એક પણ વર્તુળ નથી પુરું થતું,
હરક્ષણે કંપાસની તીણી અણી ભોંકાય છે.

ચાલ, સંબંધોનું કોઈ કોણ માપક શોધીએ,
કે, હૃદયને કેટલા અંશો સુધી છેદાય છે.

આરઝુના કાટખુણે જીન્દગી તુટી પડે,
ને પછી એ મોતના બીંદુ સુધી લંબાય છે.

બે સમાંતર રેખાની વચ્ચેનો હું અવકાશ છું,
શુન્યતાની સાંકળો મારા વડે બંધાય છે.

આ ક્ષીતીજથી તે ક્ષીતીજના બંધ દરવાજા થયા,
કોઈ ઈચ્છે તોય અહીંથી બા'ર ક્યાં નીકળાય છે!

ગોળ ફરવા ગૌ તો અંતે એય વર્તુળ થઈ ગઈ,
કે, હવે પૃથ્વીના છેડા ક્યાંય પણ દેખાય છે?

યાદ આવે છે ગણીત શીક્ષકના સોટીના સોળ,
સ્વપ્ન, શ્વાસો ને સંબંધો કોયડા થૈ જાય છે.

હસ્તરેખા હોય સીધી, વક્ર કે આડી ઉભી,
જીંદગીના આ પ્રમેયો કઈ રીતે હલ થાય છે?

.2.

માણસ, ઉઠે રેતી, ઉઠે, દરીયો, ઉઠે ડુબી જવાની ઘટના ઉઠે,
ઘટના એટલે લોહી એટલે વહેવું એટલે ખુટી જવાની ઘટના
ઉઠે...

ખુલ્લી બારી જેવી આંખોને આંખોમાં દીવસો ઉગે ને આથમતા,
દીવસો મતલબ વેઢા, મતલબ પંખી, મતલબ ઉડી જવાની
ઘટના ઉઠે...

વજ્રજરની છાતીનાં પીગળે આંસુ જેવું પાંપણને કેં અડકે તો પણ
આંસુ, એમાં શૈશવ, એમાં કુવો, એમાં કુદી જવાની ઘટના ઉઠે...

પગમાંથી પગલું કુટે ને પગલામાંથી રસ્તાના કેં રસ્તા કુટે,
રસ્તા અથવા પુલો અથવા પથ્થર અથવા ઉગી જવાની ઘટના
ઉઠે...

ચાલો સૌ આ સંબંધોની વણજારોને બીજે રસ્તે વાળી દઈએ,
સંબંધો શમણાંના ઝુમ્મર, ઝુમ્મર ચાને કુટી જવાની ઘટના
ઉફ્ફે...

છાતીમાં સુરજ ઉગ્યાનો દવ સળગે ને સુરજ તો એક પીળું
ગુમડું,
ગુમડું પાકે, છાતી પાકે, મહેફીલમાંથી ઉઠી જવાની ઘટના ઉફ્ફે..

મુઠી ભરીને પડછાયાનાં ગામ વસેલાં ને પડછાયા હાલેચાલે,
પડછાયા તો જાણે ચહેરા, ચહેરા જાણે ભુલી જવાની ઘટના
ઉફ્ફે...

.3.

થાક હવે ડુબતા સુરજની જેમ ઢળે છે, લ્યો, ટેબલને તાળું મારો!
સાંજ પડી ને છતમાંથી એકાંત ગળે છે, લ્યો, ટેબલને તાળું
મારો!

આમ જુઓ તો આ ટેબલ પર ડાઘ પડ્યા છે કેં વરસોના, કેં
સ્વપ્નોના,
એમ વીચારો ત્યાં ભીતરથી કેંક બળે છે, લ્યો, ટેબલને તાળું
મારો!

કાલ ઉઠીને આ ટેબલને ડાળ કુટે તો એને ટેકે જીવતર ચાલે,
કઈ ઓફીસમાં હોવાની સી.એલ. મળે છે? લ્યો, ટેબલને તાળું
મારો!

રોજની જેમ જ લોઢ ઉછળતા ટેબલપુરમાં, આખી ઓફીસ
ડુબવા માંડી,
હાથ હજી પણ ફાઈલના વનમાં રઝળે છે, લ્યો, ટેબલને તાળું
મારો!

આજ હતું ટેબલ કે જેણે કુલગુલાબી મઘમઘતા કે પત્રો વાંચ્યા,
આજ હવે ખાનામાં ‘જનકલ્યાણ’ મળે છે, લ્યો, ટેબલને તાળું
મારો!

.4.

સાદ પાડી કોઈને એકાંતના તળીયે અમે,
લ્યો, હવે આવી ઉભાં આંખોનાં ઝળઝળીયે અમે.

દુરથી બોલાવતું આકાશ પણ ના ઓળખે,
કેટલાં વર્ષો પછી આ ગામના ફળીયે અમે!

જો સ્મરો તો કોઈ ઘટના ને અડો તો એક ભીનાશ,
ઝીલમીલાતા હોઈએ અશ્રુની આંગળીએ અમે.

એક પારેવાનું બારીમાં રૂપાંતર થઈ ગયું,
સાંજ, પડછાયા, પ્રતીક્ષા, સૌમાં તરફડીએ અમે.

કેંક પગલાં રાહ જોતાં'તાં અમારી તટ ઉપર,
એકઠા કરતા રહ્યા પરપોટા મધદરીએ અમે.

.5.

પ્યાસના રસ્તે જ ઝરણું આવશે તો આવશે,
તીરની સાથે જ હરણું આવશે તો આવશે.

કાયનું આ શહેર છે ને સાવ માટીનો છું હું,
સાથમાં એકાદ તરણું આવશે તો આવશે.

તું સમીસાંજે ઘરે પાછી ફરી'તી એક દી',
સ્વપ્ન એવું કંકુવરણું આવશે તો આવશે.

મેં દરજજો જેલનો આપી દીધો સહુ ભીંતને,
મારા પડછાયાનું શરણું આવશે તો આવશે.

કે તને પરીપુર્ણ રૂપે યાદ કરવી છે હવે,
પણ સ્વયમ્ મારું વીસરણું આવશે તો આવશે.

.6.

જીન્દગી લઈ જા કોઈ કોઠે મને,
સાંજ પડતાં કેમ ના ગોઠે મને?

પ્યાસ પણ ક્યાં ગઈ હવે કોને ખબર?
મૃગજળો યાંપી દઈ હોઠે મને.

ચાહવું હર શખ્સને બસ ચાહવું,
સત્ય સમજાવ્યું કોઈ ઠોઠે મને.

હું નગરની ભીંતમાં ભુલો પડ્યો,
લઈ લીધો પડછાયાની પોઠે મને.

જ્યાં નશામાં જીતના ફરતો રહ્યો,
તેં હરાવ્યો સાતમા કોઠે મને.

વ્યક્ત કરવો છે મને પણ કઈ રીતે?
છેતર્યો તેં શબ્દના ઓઠે મને.

ગીત

.1.

સુરતનો વરસાદ

પતરે ટપાક્ક ટપ છાંટા પડે ને નળીયાં ખટાક્ક ખદ તુટે

સુરતનો એવો વરસાદ

બારીમાં કુદે ભડાંગ કરી વાછટ ને

વીજળી વેરાય મુઠે મુઠે....સુરતનો....

પહેલાં તો છાપરીઆ શેરીઓ ચુપચાપ

કાળા આકાશ ભણી જુએ

સુકાંભઠ પાંદડાંઓ ગબડે ને ભીનો પવન

પછી જાણે પીંજાય ડુંચે ડુંચે

વાદળાં છલાંગ મારી ઉછળે ને તીર એની સાથે

સદાક સદ છુટે.....સુરતનો.....

નેવાંની સાથ ભળે ઝુલતા કોઈ હીંચકાનું

આછું કીચુડકચ્ય એવું

સુની હવેલીના ગોખમાંથી ચોમાસું માણે છે

એકલું પારેવું

રસ્તાઓ સુમસામ ખુલ્લા ફટકા જેમ

શીવાજી શહેરને લુટે....સુરતનો...

.2.

પૈથાભૈએ દીકરી પરણાવી તેનું ગીત

લીલોલીલો માંડવડો ને વચ્ચે ઉભા પૈથાભૈ
 આંખોમાં ઝળહળીયાં આવ્યાં દીકરીના કૈં સ્મરણો લૈ;
 દીકરી એટલે દુનીયાદારી, દીકરી એટલે ઈતીહાસ
 દીકરી એટલે ટોળે વળતાં ટહુકાનો આછો ભાસ;
 દીકરી એટલે આમ કશું નૈ: આમ જુઓ તો ઘટના ખાસ
 પૈથાભૈએ આંખ લુછી ને ડુસકું ભીજાયું રે રે...
 આંખોમાં ઝળહળીયાં આવ્યાં દીકરીના કૈં સ્મરણો લૈ;
 કાલ સુધી તો દોડાદોડી, કાલ સુધી તો હસવાનું
 આજ અચાનક પરદેશી પાદરમાં જઈને વસવાનું?
 ગોરમા પુજતી આંગળીઓ પર શરમની પાંદડીઓ ખીલવાનું
 બેય હથેળીથી મહીયરનાં કુંવારાં સ્મરણો ઝીલવાનું;
 મને પુછશે ઉમ્મર, આંગણ, મંદીર, ફુલો સુની સૈ
 આંખોમાં ઝળહળીયાં આવ્યાં દીકરીના કૈં સ્મરણો લૈ;
 ભીંતે તારા હીંગળાજ થાપા આગળ દીવો સળગે છે,
 ભોંય પડેલું આંસુનું એક ટીપું મુજ હૈયે વળગે છે
 ગોરમા! ગોરમા! ટપ ટપ પગલીનાં ફેરાંઓ સુના આંગણે
 પાદર એક પીઠી ચોળેલું ઝમરખ ઝમરખ ઉભું બારણે
 પૈથાભૈને શ્વાસ ચઢ્યા ને બેસી પડ્યા પગથીયે જૈ...;;
 આંખોમાં ઝળહળીયાં આવ્યાં દીકરીના કૈં સ્મરણો લૈ;

.3.

ચકલી-ગીત

ખાલીખમ્મ કમરામાં ચકલીનું ઉડવું ને પાંખોનું ફરફરવું
 ચીં ચીંથી અળગા થવાય છે? ના...રે...ના
 બારીમાં કુંડું ને કુંડામાં લીલુંછમ ચોમાસું ઉતરે તો
 ચકલીની માફક નવાય છે? ના...રે...ના

ચકલી તો વૃક્ષોની ડાળીની પટરાણી ધરતી ને સમંદરને
 વાયુ ને આકાશ ઓઢીને ઝુલે છે,
 સામેના ઘરમાંથી મધમધતા કોઈ ગીતનું મધમીકું
 પરબીડીયું કન્યાના અઘરોની વચ્ચે ખુલે છે.
 પુર્વાપર સંબંધો ચકલી ને કન્યાના બંધાયા કઈ રીતે?
 એવું કંઈ કોઈને પુછાય છે? ના...રે...ના

ચકલીમાં વત્તા એક ચકલી ને ઓછામાં સુનો અરીસો છે,
 બે ચાર ભીંતો છે, બે ચાર ખીંટી છે
 ચકલી તો ભોળી છે, ચકલી તો પીંછાનો ઢગલો છે,
 ચકલી શું જાણે કે સામે અગાસીમાં આવે એ સ્વીટી છે?
 સોનાની પાંખોથી, રૂપાની ચાંચોથી, હીરાની આંખોથી,
 ચકલીને ભાગી શકાય છે? ના...રે...ના

ખાલીખમ્મ કમરામાં ચકલીનું ઉડવું ને પાંખોનું ફરફરવું
ચીં ચીંથી અળગા થવાય છે? ના...રે...ના

—નયન હ. દેસાઈ—

(‘નયનનાં મોતી’— નયન હ. દેસાઈનો ‘સમગ્ર કાવ્ય
વૈભવ’(1979-2003), પ્રથમ આવૃત્તી — મે, 2005, પૃષ્ઠ: 286
મુલ્ય: રૂ. 250, પ્રકાશક: ‘શબ્દોત્સવ’, લલીત સેલારકા એન્ડ
કંપની, 118, એવો આર્કેડ, ડી. જી. રોડ, વીલેપાર્લે(વે.), મુંબઈ—
400 056માંથી સાભાર...)

કવિસંપર્ક: નયન હ. દેસાઈ, 19 — દત્રાતેય નગર, પાલનપુર
જકાત નાકા, નહેર પાસે, સુરત-395 009

ફોન — 0261-276 7055

48-182 : 03-01-2010

ગઝલ

-સુનીલ શાહ

અનુક્રમણિકા

.1.

મળ્યા ઘાવની હું અસર સાચવું છું.
હૃદયમાં બધાની કદર સાચવું છું

છલોછલ થયું છે, આ સ્વપ્નોથી ભીતર,
કેં સપનાં હવે આંખ પર સાચવું છું.

પ્રથમવાર જોયાં હતાં, જે નજરથી,
હૃદયમાં, હજી એ નજર સાચવું છું.

લગાતાર હું છેતરાયો વસંતે,
ને તેથી, સતત પાનખર સાચવું છું.

સનાતન છે આ દર્દ માટું, એ કારણ,
હજી આંસુઓને ભીતર સાચવું છું.

તમે આમ અધવચ ગયા હાથ છોડી,
છતાં, યાદની હું સફર સાચવું છું.

છે, અકબંધ યાદો તમારી સૌ ખુણે,
હું ટહુકા વીનાનું એ ઘર સાચવું છું.

.2.

હું ભલે ને આભમાં ઉડવાને અહીં સક્ષમ નથી,
પણ ધરા પર પાંખ ફેલાવી શકું એ કમ નથી.

શ્વાસ પાંખોમાં દબાવી ડાળ પર ઝુલે વીહંગ,
એય જાણે છે, અહીં રહેવાનું તો કાયમ નથી.

મારા નાજુક સ્પર્શથી વીહંગ પ્રીયે તું ના થતી,
હું તને તરછોડું, એવી વાતમાં કેં દમ નથી.

સ્વપ્નની સાથે બનાવી રાખવા દુરી અમે,
પાંપણો રાખી છે ખુલ્લી, એનો કોઈ ગમ નથી.

માત્ર વીસ્તરવું કશાએ કામનું હોતું નથી,
રણ, તું પગલાં સાચવી શકવા હજી સક્ષમ નથી.

.3.

પાંપણોની ભીતરે ચોપાસ શોધી રાખજે,
તું ટપકતાં આંસુનો ઈતીહાસ શોધી રાખજે.

સ્નેહનો દરીયો વહે છે આયખાને આંગણે,
પી શકું સઘળું, તું એવી પ્યાસ શોધી રાખજે.

કુલ ભમરાને લઈ લે બાથમાં, એ રીતે તું,
આપણી વચ્ચે નવો વીશ્વાસ શોધી રાખજે.

સાંજને છેડે ભલે ઢળતો રહે છે સુર્ય, પણ,
જાતમાંથી તું સ્વયં અજવાસ શોધી રાખજે.

લાગણીની ભીની કુંપળ કુટવા લાગી છે અહીં,
આ હૃદયથી તે હૃદયનો પ્રાસ શોધી રાખજે.

.4.

પગલું મુક્યું છે તો રસ્તો થઈ જશે,
માપવાનો ખુદને, મોકો થઈ જશે.

એક બારી હું ઉઘાડું, એક તું,
સામસામે રાહ ખુલ્લો થઈ જશે.

તું પુરાવા પ્રેમના માંગીશ ના,
સ્પર્શ કેવળ કર, ભરોસો થઈ જશે

ડાળ તુટી, વૃક્ષને ધ્રાસ્કો પડ્યો,
છાંચડો કોઈને ઓછો થઈ જશે.

તું વહે છે, તો વહ્યા કરજે સતત,
ભીતરી મૃગજળનો દરીયો થઈ જશે.

.5.

દીલાસો આપવાનું આખરે ચુકી જવાયું છે,
હૃદયને ઠારવાનું આખરે ચુકી જવાયું છે.

તને, લે દોરવા બેઠો અહીં હું મુજ અહમ્ લઈને,
હતું જે ત્યાગવાનું આખરે ચુકી જવાયું છે.

બીજાને જાણવામાં જીન્દગી આખી ગઈ છે દોસ્ત,
ને ખુદને જાણવાનું આખરે ચુકી જવાયું છે.

તેં ફેલાવ્યો પ્રણયનો હાથ પણ; સમજી શક્યો ના હું,
હથેળી ચુમવાનું આખરે ચુકી જવાયું છે.

વહે છે ગુંગળાઈને હજીયે બંધનોનાં નીર,
કીનારા તોડવાનું આખરે ચુકી જવાયું છે.

જઈ પાલવ સુધી એના, પવન ભીનો થયો છે આજ,
એ આંસુ રોકવાનું આખરે ચુકી જવાયું છે.

.6.

મૌનની ઈમારતો નીચે દબાયું છે કશું,
હયમચાવી નાંખશે પાયા, ઘવાયું છે કશું.

આંગણે લ્યો, સાથીયા પુરી અમે બેઠા છીએ,
તોય દીવા જેવું તારાથી લવાયું છે કશું?

આજ સુક્રીભટ્ટ ડાળીઓ મને પુછી ગઈ,
મુળ ને જળની વચાળે ખોરવાયું છે કશું?

હું સતત શોધી રહ્યો છું કુલમાં તુજને પ્રીયે,
મ્હેકના આ મ્હેલની અંદર છુપાયું છે કશું.

તું મળી જો જાય તો વરસાદનું શું કામ છે?
આપણે ભીંજાઈશું અહીં, ક્યાં પરાયું છે કશું?

પ્રેમ છે કે છે પ્રવાહી, જાણ એ જ્ઞોતી ‘સુનીલ’,
હોઠ પર લઈ હોઠ એના, પી જવાયું છે કશું.

.7.

આંખમાં જળ જ્યાં સમાયું,
ત્યાં સરોવર ઓળખાયું.

શ્વાસ સાથે શું ભરાયું?
કે હૃદય પણ દોરવાયું!

એ સમંદર થઈ ગઈ પણ,
મોજું તારાથી થવાયું?

હું સમેટી બેઠો ખુદને,
કે તમસ ભીતર છવાયું.

છે અકળ પોલાણ ભીતર,
કોઈથીયે ક્યાં ભરાયું?

આ જીવન મૃગજળ સમું છે,
તોય લે, ખાસું જીવાયું!

.8.

એના જવાથી રોજની પીડા થતી રહી,
એની હયાતીની જ્યાં ઉપેક્ષા થતી રહી.

ચાતક જુએ છે જેમ અહીં ખાલી વાદળાં,
દરરોજ એમ એની પ્રતીક્ષા થતી રહી.

કુલાય છે આ માટી, લઈ માટલાનું રૂપ,
જળ જ્યાં ભરાયું એની પરીક્ષા થતી રહી.

આંખો ક્ષીતીજને જોઈ રહી એ જ શોધવા,
કે ચાંદ પુર્ણ ઉગે એ ઈચ્છા થતી રહી.

કંડારતો ગયો છું હું કેડી નવી નવી,
પગલાંની તોય કેમ ઉપેક્ષા થતી રહી?

.9.

વૃક્ષની આજે નીચત શાને તપાસો,
કે, તમે તડકે ધરી જોયો છે વાંસો?

મેઘની આવી રહી છે લ્યો સવારી,
વીજરુપે મોકલે છે આભ જાસો.

આ તીરાડો ભીંતની કે ભીતરી છે?
પોપડા ખરતાં પહેલાં એ ચકાસો.

ભાગ્યને મારા ચકાસી લઉં સતત હું,
રોજ એની બાજુ ફેંકું એક પાસો.

એકથી બીજા સુધી પહોંચી શક્યા નહીં,
દોસ્ત, કોને કોણ દે એનો ખુલાસો?

છત જવાની રોજ બનતી હોય ઘટના,
પણ તમે ત્યાં જઈને દીઘો છે દીલાસો?

.10.

દીશા સાચી હતી તેથી કીનારો મેળવી લીધો,
નહીંતર માર્ગ દરીયાનો, કદી ક્યાં હોય છે સીધો!

હશે એને બધાં કુલો ઉપર વીશ્વાસ અઢળક કે,
ન પુછી જાત કોઈ કુલની, ને માત્ર રસ પીધો!

હકીકત એ જ છે કે કૌરવો સામે મળે છે રોજ,
છતાં હસ્તો ચહેરો રાખવાનો દંભ મેં કીધો!

નથી ફરીયાદ હું અંધારની એને કદી કરતો,
કે જેણે રાત દીધી છે, દીવસ એણે જ તો દીધો!

બીલાડી રોજ આડી આવશે એ વાત છે નક્કી,
તમે રસ્તો ન બદલો બસ, ઈરાદો રાખજો સીધો.

અછાંદસ:

એ કળાને તો,
માણસે ક્યારનીયે
આત્મસાત્ કરી લીધી છે,
હવે,
એકાધીકાર

ખતમ થઈ ગયો છે,

કાચીંડાનો..

રંગ બદલવાનો..!

* સુનીલ શાહ *

કવીસંપર્ક:

N-101, ન્યુઝ એવન્યુ એપાર્ટમેન્ટ, આનંદ મહેલ રોડ,

અડાજણ, સુરત- 395 009

ફોન: 0261-273 2226 મોબાઈલ: 94268 91670

ઈ-મેઈલ: sunilshah101@gmail.com

કવીનો બ્લોગ: <http://sunilshah.wordpress.com>

&&&

49-185 : 14-02-2010

ગાઝલ

-ડૉ. દીલીપ મોદી

અનુક્રમણીકા

.1.

દોસ્ત! જીવી જવાય છે સાલું,
પળમાં વીતી જવાય છે સાલું!

સુર્યકીરણો સમો ઝુરાપો આ,
રોજ પ્રગટી જવાય છે સાલું!

સર્વ સ્મરણો સળગતાં રહેવાનાં,
નીત્ય દાઝી જવાય છે સાલું!

પાર પેલી જવું હતું ક્ષણની,
કીન્તુ અટકી જવાય છે સાલું!

આવડે છે મને જુઓ તરતાં,
શાને ડુબી જવાય છે સાલું?

તું ન સમજાવવાના યત્નો કર,
આમ સમજી જવાય છે સાલું!

દદીલો આ અવાજ તું સાંભળ,
કેમ કણસી જવાય છે સાલું?

.2.

આંસુના તોફાની દરીયાનો અવાજ,
ધ્યાનથી સાંભળ તું સપનાનો અવાજ.

શી રીતે મુકું ભરોસો, હે સમય!
હું નથી ભુલ્યો એ ઘટનાનો અવાજ.

છાતીમાંથી નીકળે છે આરપાર,
વીંધી નાંખે મૌન પડઘાનો અવાજ.

ભયથી કંપી ઉઠતું અસ્તીત્વ આ,
કોણ કરતું રોજ છલનાનો અવાજ?

લ્યો! નસેનસ તુટી ગઈ અરમાનની,
રક્તમાં છલકાય પીડાનો અવાજ.

ક્યાં ગયો છે આજ? પુછે બાગ ખુદ,
ફુલની નજદીક ભમરાનો અવાજ.

ચોતરફ તકલાદી સંબંધોનું વન,
ક્યાં મળે છે દીલાસાનો અવાજ?

કલ્પનાની પાંખ લઈ ઉડે ‘દીલીપ’,
જોઈએ છે વાસ્તવીકતાનો અવાજ.

.3.

આ પવનમાં ખુશ્બુ એવી તો ભળી,
મ્હેકતી હો પ્રેમીકાની પાંસળી.

સત્ય છે કે ચીત્તનો આ ભ્રમ હશે,
કોણ જાણે કે વગાડે વાંસળી!

ક્યાં જવું છે? કેમ? એ પુછ્યા ન કર,
આવવું છે? ઝાલ મારી આંગળી.

ભાગ્યનો શો દોષ એમાં કાઢવો?
એક પણ ઈચ્છા નહીં મારી ફળી.

આમ થાકેલો ને હારેલો છું પણ,
એ દીશામાં દોટ મુકી આંધળી.

ગાઢ અંધારું હતું હમણાં સુધી,
તું અહીં આવી ને બત્તી ઝળહળી.

હાલી કે ચાલી નથી શકતી ‘દીલીપ’,
દોસ્ત! મારી વેદના છે પાંગળી.

.4.

વારતાનું આમ તોરણ હોય ના,
પાત્ર પરીચીત, કોઈ સગપણ હોય ના.

એટલું સાન્નીધ્ય ઝંખું છું સખી,
આપણી વચ્ચે હવા પણ હોય ના.

ઉંઘમાંથી જાગવાનો પ્રશ્ન ક્યાં?
રાતભર આ બંધ પાંપણ હોય ના.

અર્થને સમજાવવાનો અર્થ શો?
વ્યક્તી પાસે યોગ્ય સમજણ હોય ના.

શી રીતે સંબંધ એને તો કહો,
બે હૃદય વચ્ચે જો વળગણ હોય ના?.

આજ ઉત્સવ છે જુદાઈનો ‘દીલીપ’
બારસાખે આજ તોરણ હોય ના.

.5.

શબ્દથી હું આમ તો પ્રગટી ગયો છું,
હું કલમથી ઉમ્મર જીવી ગયો છું.

તું નથી સમજાતી, હું સમજી ગયો છું,
હું સરળ ભાષા સમો ઉકલી ગયો છું.

તેથી રોમાંચક બની છે ભીતરે પળ,
રૂપ તારું આંખથી સ્પર્શી ગયો છું.

સ્વપ્ન ખુટ્યાં, સ્વપ્ન તુટ્યાં, સ્વપ્ન છુટ્યાં,
હા, પીડા ઉંઘે છે, હું જાગી ગયો છું.

કાન દઈને સાંભળ્યું ના હોય તેં પણ,
મોરના કંઠે કદી ટહુકી ગયો છું.

માહિતી જખ્મી થયાની હા, મળી છે,
હું અજાણ્યે કોઈને વાગી ગયો છું.

.6.

ના સમજવાનું કદી સમજી ગયો,
આખરે પસ્તાઈને જીવી ગયો.

આવીને તું ફેમમાં લટકાવશે,
ભીંત પર હું ખીલી જ્યાં ઠોકી ગયો.

ઉમ્મર કીસ્સો સમયને પીડતો,
દર્દની મીજબાની હું માણી ગયો.

જીન્દગીને યાદ મેં રાખી અને,
જીવવાનું હું પછી ભુલી ગયો.

આમ તો જાણે હતું ખાબોચીયું,
એક માણસ શી રીતે ડુબી ગયો?

યાંદની વરસી રહી છે આભથી,
રાતને ખોબો ભરી હું પી ગયો.

કોઈપણ પરીણામ ના આવ્યું ‘દીલીપ’,
હું વરસની જેમ લ્યો, વીતી ગયો.

.7.

એક કાગળ પર હું સંબોધું તને,
આ ગઝલની ભેટ હું આપું તને.

શબ્દનો આગ્રહ હતો ને હઠ હતી,
અર્થના હોઠો વડે યુમું તને.

હે સખી! આશમતી સંધ્યાના કસમ,
પુષ્પના આ શહેરમાં શોધું તને.

આ પવનને એમ હું સ્પર્શું, સખી!
કે મને લાગ્યા કરે – સ્પર્શું તને.

એક ટહુકાની અછત વર્તીય છે,
ડાળ લીલી પર હવે ઝંખું તને.

રીક્તતા જન્મોજનમ છુટે નહીં,
ગાંઠથી મજબુત હું બાંધું તને.

: મુક્તકો :

છોકરાએ છોકરીને કેં કહ્યું,
છોકરીના રક્તમાં ઝરણું વહ્યું,
આજ નહીં વરસાદ વરસ્યો તે છતાં;
બેઉમાંથી કોઈ ના કોરું રહ્યું.

જડ હશે કે એ પછી ચેતન હશે,
જે હશે, ચોક્કસ એ મારું મન હશે.
બંધ ઘરના ઓરડે હું રણ શ્વસું,
દ્વાર ખોલું, બહાર લીલું વન હશે.

ક્યાં મળે છે મારી ઉલઝનનો ઉપાય?
પ્રેમનો આ રોગ શા કારણથી થાય?
છું તરસ રણની, તું દરીયો લાવજે,
શી રીતે દીનરાત લંબાવી શકાય?

થાય ઈચ્છા તો ભરોસો કર સખી!
તારી પાસે આવું, રસ્તો કર સખી!
વૃક્ષ લીલુંછમ ઉમળકાનું છું હું,
ડાળ પર બેસીને ટહુકો કર સખી!

ચોરીછુપીથી પ્રણય ક્યાં થાય છે?
શબ્દ વીના કોણ ગીતો ગાય છે?
પ્રીયજનની હાજરીમાં શી ખબર,
આ પવન પણ કેમ મ્હેકી જાય છે!

આજ સરવાળો પ્રણયનો કર સતત,
કર વીરહની બાદબાકી હર વખત.
ટુંકમાં, આવું ગણીત મુજને ગમે છે,
દીલ ઉપર મારા કરી દે દસ્તખત.

—ડૉ. દીલીપ મોદી

કવિ સંપર્ક: 10, નવનીર્માણ સોસાયટી, ટીમલીયાવાડ,

નાનપુરા, સુરત-395 001

ફોન: 0261- 2474700 / 2662200

Email: drdilipmodi@yahoo.com

કવીનું સર્જન: ગઝલસંગ્રહો- ‘પંથ’ (1983),

‘દાખલા તરીકે તું....’ (1990),

‘અહેસાસ’ (2007), ‘એક અલ્લડ છોકરી’ (2008),

‘નગર તારા વગર’ (2009)

મુક્તકસંગ્રહો: ‘હે સખી! સંદર્ભ છે તારો અને-’ (1997),

‘હે સખી! સોગંદ છે મારા તને-’ (2004)

@@@

50-188 : 28-03-2010

ગઝલ

-પ્રા. સંધ્યા ભટ્ટ

અનુક્રમણિકા

.1.

વીતી ગયેલી પળ વીશે તો આખરે શું કહી શકો?
વરસ્યાં ન તે વાદળ વીશે તો આખરે શું કહી શકો?

સંવેદનાઓ કેટલી વહેતી કરી જેના ઉપર
પહોંચ્યા ન તે કાગળ વીશે તો આખરે શું કહી શકો?

જીવન હતું દાહક છતાંયે પુષ્પ સૌ આપી ગયાં,
મીરાં, અખો, શામળ વીશે તો શું કહી શકો?

સરકી જવાની શક્યતાઓ ખુબ છે છતાં,
નીશ્ચલ, સરલ ઝાકળ વીશે તો આખરે શું કહી શકો?

આંસુની સાથે વહી શકે ને હર્ષથી ચમકી ઉઠે,
નયનોનાં એ કાજળ વીશે તો આખરે શું કહી શકો?

.2.

એક નકશીકામ કરવું જોઈએ,
આંસુમાં અક્ષરથી તરવું જોઈએ.

બાગમાં ફુલોની ગોળી માણવા,
વાયરાની જેમ ફરવું જોઈએ.

ભાવનાથી મેં સજાવ્યું પાત્ર આ,
ભાવનાશીલને જ ધરવું જોઈએ.

હું સહજતાને પામું તો પછી,
નાવ થઈ જળમાં ઉતરવું જોઈએ.

જાણવું છે તને શું મૃત્યુ વીશે?
તો પછી જાતે જ મરવું જોઈએ.

.3.

જીન્દગીના આગવા આ દ્વાર પર ઉભા અમે,
ઘર અમારું વાસવા આ દ્વાર પર ઉભા અમે.

અહીં સમયની લહેરખીઓ કેટલી આવી ને ગઈ,
એ ક્ષણો વાગોળવા આ દ્વાર પર ઉભા અમે.

કેટલાં રંગોથી જીવનને અમે શણગાર્યું તું,
નેજવાથી ભાળવા આ દ્વાર પર ઉભા અમે.

ઓરડાઓને અમે અળખામણા લાગ્યા હવે,
જાતને તરછોડવા આ દ્વાર પર ઉભા અમે.

મીત્ર-દુશ્મન, લીલી-સુકી કેટલાં અહીં ઢંઢ છે!
એ બધાંથી પર થવા આ દ્વાર પર ઉભા અમે.

.4.

વીચારો આવતાં રહે છે, જતાં રહે છે હવામાં પણ...
મને રડવુંય આવે છે અને રડું છું મઝામાં પણ.

રચાયાં કેટલાં મંત્રો, વેદો, ગ્રંથો અને શાસ્ત્રો,
થયાં છે કોઈનાં પ્રવચન અહીંની આ સભામાં પણ.

ક્ષણેક્ષણે આપતી રહે છે પરીચય જીન્દગીનો દોસ્ત,
મળી છે કેટલી ભેટો, કંઈક પામ્યા સજામાં પણ.

મળ્યું છે આજ એવું જે લઈ મ્હેફીલમાં બેઠા છે,
અમે તો એકલા છીએ અને પાછા બધામાં પણ.

થયો વ્યાપાર એવો કંઈ હૃદયમાં લાગણીઓનો,
અમે પણ ખોટ ખાધી છે અને છીએ નફામાં પણ.

.5.

જીન્દગીને ઉદાસ જોઈ છે,
મેં નદીનીય પ્યાસ જોઈ છે.

સુખ ને દુખ બેય આપે જે,
ખુદમાં વસતી એ ફાંસ જોઈ છે.

જ્યાં હૃદયનું પ્રવર્તે સામ્રાજ્ય,
લાગણી બનતી દાસ જોઈ છે.

કુલને જોઈને કહી શકશો,
કે અમે તો સુવાસ જોઈ છે?!

ગર્વથી જોશે પુર્ણિમાને, પણ
કોણે રસથી અમાસ જોઈ છે?

.6.

કેમ પીડા આવી પારાવાર દે?
આંસુઓ તું કેમ અનરાધાર દે?

બેઉ કાંઠા સાવ મુકી વેગળા,
કેમ અમને છોડી તું મઝધાર દે?

પામવાની હોય ત્યાં મુક્તી જો,
તો પછી તું કેમ આ સંસાર દે?

સુખની આપે સાવ ખાલી ઓરડી,
દર્દનો ભરચક પણ દરબાર દે.

સામટાં સૌ કાપી નાંખે બંધનો,
તીક્ષ્ણ એવી ધારની તલવાર દે.

.7.

તરસ વીશે લખી તો જો,
અગન વીશે લખી તો જો.

મટી ઝરણું ખડક બનતાં,
બરફ વીશે લખી તો જો.

ઉકેલાશે ઘણી ગાંઠો
વતન વીશે લખી તો જો.

સતત વહેતાં સમંદર સમ,
નયન વીશે લખી તો જો.

અલખની સાધના કરતાં
શબ્દ વીશે લખી તો જો.

પ્રગટ થાવા મથે છે તે
ગઝલ વીશે લખી તો જો.

.8.

આવી જવું અચાનક મોસમ સમું તમારું,
ચાલી જવું અવાચક વાદળ સમું તમારું.

આવો પવનલહેરી જેવું તમે જીવનમાં,
ઝબકી જવાનું બે ક્ષણ તારક સમું તમારું.

કોઈ મધુરું સપનું સરકી જશે હસીને,
રણકી જવાનું છમછમ ઝાંઝર સમું તમારું.

મોજાંની જેમ આવી વીખરાઈ જાઓ પળમાં,
અસ્તીત્વ છે પરંતુ સાગર સમું તમારું.

છો દુર તે ગગન પર ને તોય સર્વવ્યાપી,
અદ્ ભુત સ્પર્શવાનું સુરજ સમું તમારું.

.9.

સમય તો થયો (પૃથ્વી)

સવાર ઉઘડી, ક્ષણીક તમ આ ગયું તો ખરું,
બધું ગળી જતું કરાલ સૂપ શું ટબ્યું તો ખરું.

ચલો સરસ આ પ્રભાત! શમણું ફળ્યું આખરે
બધીય દીશથી છુટ્યાં સકલ એ તુટ્યાં બંધનો.

ઘણા સમયથી નીરભ્ર નભ શું કશું સાંપડ્યું?
વળી મધુર ને સદા વરસતું સ્મીતેય ક્યાં મળ્યું?

હવે હૃદયમાં ભરીશું, નરવી હવા પ્રેમની,
અને ગગનમાં ઉડીશું, મળશે ધુરા ક્ષેમની.

પરંતુ સપનું મહામનુજે જોયું તે ક્યાં ફળ્યું?
સમસ્ત જગને અલભ્ય પય તેં ધર્યું તે ઢળ્યું.

નદી રૂધીરની વહી, બધીર કાં થયો દેશ આ?
સવાલ તરતા રહ્યા, સરલ ના મળ્યા ઉત્તરો.

બહુરતનની ધરા ઉપર શું મળે એક કે?
હવે સમય તો થયો, પ્રગટ ના થતો તોય તે!

—સંધ્યા ભટ્ટ—

કવયીત્રી સંપર્ક: 'સ્નેહલ', પ્રજાપતી વાડી સામે, ગાંધી રોડ,

બારડોલી-394 601, જીલ્લો- સુરત

ફોન- 02622-225 536 મોબાઈલ- 982 533 7714

E-mail: sandhyanbhatt@gmail.com

સર્જન: ‘સ્પર્શ આકાશનો’ (કાવ્ય સંગ્રહ), પ્રકાશક તથા
પ્રાપ્તીસ્થાન: આદર્શ પ્રકાશન, જૈન દહેરાસર પાસે, ગાંધી રોડ,
અમદાવાદ, મુલ્ય: 80 રૂપીયા

@@@

51-192 : 23-05-2010

ગીતો

-રમણીક અગ્રાવત

અનુક્રમણીકા

.1.

પાંચ હજાર વરસથી
કાચ-પેપર ઘસ્યા કરું છું આયના પર
ઝાકળપડ ભુંસવા.....

ટેરવાં ઘસાઈ ગયાં છે
નખ લીરેલીરા તોય નડે છે
છાલાં ઉતરી ગયેલો આદીમ હાથ
ઘસ્યા કરે છે ઘસ્યા કરે છે....

ક્યારેક તો એવું લાગે છે
હાથને બદલે આખેઆખા વંશવેલાથી
ખોદ્યા કર્યો છે આયનો
કે આ સમગ્ર પરીશ્રમ
આયનાનો જ ભ્રમ છે?

ઘસાવાનો કર્કશ અવાજ
 આયનાથી આયના લગી
 ખુદ આયના જેમ ખડો છે.

.2.

હથેળીમાં નકરી ખંજવાળ લઈ જનમ્યા નટવરલાલ
 લ્યે તાળી તો લબકે ખંજવાળ
 દે તાળી તો ઉપડે ખંજવાળ
 મુઠ્ઠી ભીંસીને બેઠા રહે તો એને ગલીગલી આઠે પ્હોર....

આમ સાજાસમા છે બે હાથ
 તોય ક્યારેક ના ભીડાયે બાથ
 પોતે ડાહ્યા ને વળી ડમરા, લટકામાં ઉંડી ખંજવાળ

હોય પારકાનું તોયે સમજાય
 આ તો પોતીકી હથેળી કજાત
 આદમી આમ સીધી લેનનો ને વળી બચરવાળ
 હથેળીમાં વકરી ખંજવાળ ને અથર્યા નટવરલાલ.

.3.

આ મને ભુંસવા બેઠેલી પરીસ્થિતીની સામે
 મારી નાનકડી સમજણ લઈને બેઠો છું
 જાણું છું વાર નહીં કરું તો મને હતો ન હતો કરી નાંખશે આ
 સમય
 પણ વાર કરું છું નીચમોથી ઉફરો
 મારી ઉગતી સમજણને દબાણ નહીં કરું
 દબાણોની પોલી બીક સમજી લીધી છે
 સમજી લીધી છે શક્યતાઓની ભરમાર
 સમજી લીધી છે વેચાતી કે ભાડાપટ્ટે મળતી નીરાંત
 કંઈ સાત પગ ને નવ માથાંવાળી તો નહીં હોય ને પરીસ્થિતી?

.4.

સ્ફટિક નીર્મળી ક્ષીતીજ તગતગતો સુરજ લાલ
 ગંધાસવ ચક્રચુર થનગનતાં વૃક્ષ અપાર.

હવા પાતળું વસ્ત્ર સુગંધી નજર ભરી લહેરાય
 ઘ્રાણપ્રીયાના કેશ મનને મથે મથે લગાર.

છાતીમાં ટમક્યા કરે કંપ હજીય અનેક
 ખળખળ મુઠ્ઠી ભીંસતી સંઘર્ષા સ્પર્શ ડસેલ.

વહી જતા આભાસ સામટા સ્તબ્ધ ખડા રહી જાય
વીઢ્ઢળ મનનો વેશ બાવરો ફરી ફરી ભજવાય.

.5.

અંધારાને ભુંસવા ઝુઝે ચન્દ્ર અધીર
ઝડ તળેની ચાંદની ફહોળે ઝટ સમીર

ગંધ કહે કે ‘હું ચઢું’ પવન કહે કે ‘હું’
વડછડ મીઠી વેરતી રાત કહે કે ‘છું’

ઓચીન્તા જાગી પડી કોકીલ બોલે ‘કુ...’
પળને પો’રે ઠેકતો વાયરો હભળક છું...

સન્નાટાના સાપને ચઢીયા ઘેન મદીર
જળ જખ્યાં દશ દીશનાં, કાળવતીને તીર.

.6.

તારી આંખમાં કેટલા આયના છે?
પળે પળ પ્રતીબીમ્બ નવીન
મને કર્યો મોહીત મારા પર!
આયનાની જેમ સાચવે છે તું મને
ગ્રસી ચસોચસ

છેક દુર જતાં ટપકું બની જાઉં
ત્યાં લગી સચવાતો જોયો છે મને
તારામાં.

મારી જ સામે હર પળે
તું મુકે મને ને મુંઝવે
વીખરાતા આભાસમાંથી વીણી વીણીને
ક્યાં લગી મને એકઠો કર્યા કરીશ....

.7.

રાતે પથારીમાં પડતાં પહેલાં વઝુ કરું છું
આ ધુળભર્યા પગે સપનામાં નથી જવું
દીવસભરના સ્પર્શોથી ખરડાયા છે હાથ
વીવીધ વર્ણ અને લયના અવાજ
હજી ચોંટ્યા છે કાનમાં
ચામડીનાં છીદ્રેછીદ્રમાં ઘર કરી ગયેલો દીવસ
થોડોક ભુંસીને
આઠ કલાકની નમાજ આદરું છું....

.8.

ક્યારેક મારી બા હસી પડતી
 ત્યારે એના ચહેરા પર જે આભા પથરાઈ વળતી
 તેવા ચળકતા લાલ રંગનું ઘર
 દુર દુર દેખાય છે
 એની આજુબાજુ ઝાંખાં પડી ગયેલાં સ્મરણોની ઝાંચ
 લાલ દીવાલો અને કેસરી છાપરાંવાળું મારું ઘર
 બારીમાંથી ઢોળાતાં ફાટફાટ લીલાં આશ્ચર્યો
 ગાઢા ભુરા રંગની પશ્ચાદ્-ભુમાં
 સફેદ લસરકે ટપકું થતાં જતાં પંખી
 દેખાય કે ન દેખાય
 પણ આખાય ચીત્રને બાથમાં લઈને
 હજીય મારી બા ઉભી છે
 અવીચળ અવીશ્રાંત....

.9.

લીલી લટને નેજવે હીંચે લાલમલાલ ફુલ
 નાક-નમણી દાંડીએ બેઠું પતંગીયું
 જ્યાં ઉડે
 જાંબલી જાંબલી સપનામાં મારું
 આજુબાજુનું પાતળું આયખું
 સાવ સડેડાટ ગુલ....

પોપચે ઢાંકી વાત તું તો સાવ હળવે હળવે બોલે
 ઘેનલચીલાં ધુધવે કપોત મદનીતરતું બોલે
 પાંચ પાંચ કુલ સામટાં ખીલે
 રંગ-ભભકની છોળ મચી રે
 ઝાલું તો કયે હાથથી ઝાલું
 કાન સોંસરવું મુખ, ને મારા હાથ ઘડીમાં ગુમ
 આથમતી આ વેળા ઢળે ત્યાં
 આવ તને હું અડકી
 મેલું મનને સાતમે મોલ
 ભીના સુરને દોરે પરોવી રોજને ટેરવે ગુંથશું ગમતા બોલ
 રોજનો સુરજ રોજનો ચાંદો
 રોજનું ભુલવું રોજની યાદો
 ભીંજવી એમાં
 ધારશું એને જાંબલી રંગનું ફુલ..

.10.

અક્ષરમાંથી શબ્દ થયો, શબ્દ ભયો ભૈ ભાવ,
 ભાવ ભાવ ધુંટ્યા કર્યું, છેડે આવ્યો અભાવ.
 અભાવ અઢળક આવતો, છલક છલકાય,
 છલકીને ખાલી કરે, ભરચક ભયે મનભાવ.

અધલખ અક્ષર આળખ્યા, અધલખ સહ્યા તણાવ,
 તણાવ તળાવ નીલ ભયું, શબ્દ નાવ જળ-ભાવ.
 શબ્દ બાંધ્યો અક્ષર વડે, શબ્દ ભાવને ઘડે,
 ઘડે ભાવ વળી શબ્દ નવા, ભાવ ધજા નવી ચડે.

.11.

ક્યારેક મીત્રો એમનું વધારાનું
 રહસ્ય
 મારી કને ઠાલવી જાય
 હરખાઈને ઉપાડી લઉં ભાર
 દાઢી કરી લીધા પછી
 કાનમાં ચોટેલાં સાબુફીણમાં
 ઝીણા ઝીણા ઝીણા દરીયાઈ શંખ ગુંજ્યા કરે એમ
 મીત્રોનું નકામું રહસ્ય કાનમાં વાગ્યા કરે
 અવારનવાર.

રમણીક અગ્રાવત

કવીસંપર્ક: 7, મુક્તાનંદ, નર્મદાનગર, 392 015- જી. ભરુચ.

ફોન- 02642-245 172, મોબાઈલ- 96620

58243

E-mail: rgagrawat@gnfc.in

કવીસર્જન: (1) 'ક્ષણ કમળ' કાવ્યસંગ્રહ (1991), **પ્રકાશક:** ભાવના અગ્રાવત, 7, મુક્તાનંદ, નર્મદાનગર, 392 015- જી. ભરુચ, પાન-40, **મુલ્ય:** રૂપીયા-21 (2) 'વહી જતા આભાસનાં રેખાચીત્રો' કાવ્યસંગ્રહ (1995), **પ્રકાશક:** ઉપર મુજબ, પાન- 68, **મુલ્ય:** રૂપીયા-45 (3) 'અવસર આવ્યા આંગણે'(લગ્નગીતો) (2008) પાન- 104 મુલ્ય: રૂપીયા-140 **પ્રકાશક**-Arunodaya prakashan, 202 Harsh complex, Khatri pol, Opp. Pada pol, Gandhi Road, **Ahmedabad**, 380 001 **Phone:** 079-2211 4108, 079-6523 0135, **Mobile-** 94262 78199.

અને છેલ્લે...

.12.

શરીરાયણ

શરીર બધું સમજે છે.

સમજદારીના ઝીણા ઝીણા ઝીણા સંદેશા

માંહોમાંહ વહ્યા કરે શરીરમાં અવીરત.

જરાક જેટલુંય વાંકું પડે ત્યાં

વીરોધનો સુર વહેતો મુકે શરીર.

ને આપણે -

શરીરમાં રહીનેય

જાણે શરીરની સામે!

વીતે વરસોનાં વરસ શરીરમાં

તેની જરાયે પીછાણ વીના

પોતાના શરીર બહાર નીકળ્યાં જ નથી જે કદી

એ શું જાણે શરીરને?

શરીર પાર જવાની હામ ખોઈ બેઠેલા

વળગી રહે માત્ર ટેવને, ઈચ્છાને.

જનમ-મરણના બે કાંઠા વચ્ચે

વહે સરસર વહેણ

ઘટનાઓનાં ઝાંખરાં, ફીણ,

બનાવોનાં જાળાં, ભાતભાતનાં અફીણ,

લાગણીઓના સાવ

અને નકરું લાવલાવલાવનું ધમસાણ

અનન્ત સમયની અવધીમાંથી

વેતરી લે શરીર

એનો ટચુકડો પનો..

કવી [રમણીક અગ્રાવત](#)ની આ તાજી કૃતી, [‘ગુજરાતી](#)

[સાહિત્ય પરિષદ](#)ના મુખપત્ર ‘પરબ’ના એપ્રિલ, 2010ના

અંકના પાન 8 પરથી સાભાર..

52-196 : 18-07-2010

ગાઝલ

-ગૌરાંગ ઠાકર

અનુક્રમણિકા

.1.

ચાલને, માણસમાં થોડું વહાલ વાવી જોઈએ,
ને પછીથી વાડ થઈ વેલા ટકાવી જોઈએ.

બસ, બને તો એક દીકરાને મનાવી જોઈએ,
એ રીતે ઘરડાંઘરો ખાલી કરાવી જોઈએ.

કેવી રીતે જળ અહીં આંસુ બને તે જાણવા,
વ્હાલસોયી દીકરી ઘરથી વળાવી જોઈએ.

કાખઘોડી લઈ અહીં ચાલે નહીં સંબંધ, દોસ્ત,
એકબીજાના ખભે એને ચલાવી જોઈએ.

બહુ સરળતાથી જગત જીતી જવાતું હોય છે,
આપણી આ જાતને પહેલાં હરાવી જોઈએ.

.2.

એક તો તારો મને પર્યાય દેખાતો નથી,
ને ઉપરથી તું સરળતાથી અહીં મળતો નથી.

તું હવે વરસાદ રોકે તો હું સળગાવું ચુલો,
રોટલો આ છત વગરના ઘરમાં શેકાતો નથી.

કુંક મારી તું હવાને આટલી દોડાવ ના,
ધુળ છે કે મ્હેક એનો ભેદ પરખાતો નથી.

એક માણસ ક્યારનો આંસુ લુછે છે બાંયથી,
આપણાથી તોય ત્યાં રુમાલ દેવાતો નથી.

ડાળથી છુટું પડેલું પાંદડું પુછ્યા કરે,
વૃક્ષ પરનો એક ટહુકો કેમ ભુલાતો નથી?

ભીતરી આખી સફર પર ચાલવાની છે મજા,
એકલા બસ આપણે એ ભીડનો રસ્તો નથી.

.3.

એક મોકો મેં ગુમાવ્યો, કોઈને કહેશો નહીં,
હું મને ના ઓળખાવો, કોઈને કહેશો નહીં.

આંખને બદલે હૃદયથી એ મને વાંચી ગયો,
મેં અભણ એને ગણાવ્યો, કોઈને કહેશો નહીં.

શબ્દ કેવળ દૃશ્યથી કેં શ્લોક થઈ જાતો નથી,
કૌંચવધ હું જોઈ આવ્યો, કોઈને કહેશો નહીં.

બસ ખુશીથી જાળમાં એ માછલી કુદી પડી,
જીવ પાણીથી ધરાવો, કોઈને કહેશો નહીં.

આયનો પ્રતીબિંબ માતું જોઈને બોલ્યો હતો,
જાતમાં તું ભેરવાવો, કોઈને કહેશો નહીં.

એક વેળા ઈશ્વરે પુછ્યું તને શું જોઈએ?
માગવામાં છેતરાવો, કોઈને કહેશો નહીં.

.4.

જે ઘડી બે હાથનો ખોબો થયો,
ત્યારથી આ જીવનો સોદો થયો.

ત્યાં હવાની હેસીયત બીલકુલ નથી,
જો ગઈ જળમાં તો પરપોટો થયો.

મોભ થઈ માથે સતત રહેતો હતો,
એ જ માણસ ભીંત પર ફોટો થયો.

બાગ પરણાવે પવનથી મ્હેંકને
જાણે કન્યાદાનનો મોકો થયો.

કોઈને નાનો ગણે તો માનજે,
એટલો તારો અહમ મોટો થયો.

.5.

પડઘાની વાત છોડો, પણ બ્રુમ તો પડાશે,
ખુદને મળી જવાનું, વાતાવરણ રચાશે.

ઘરડાં થયેલા વૃક્ષે, કુટપાથને કહ્યું કે,
મારાથી છાંયડો નહીં, બસ બાંકડો થવાશે.

અત્તરની પાલખી લઈ, ઉભો હશે પવન, પણ,
તારાથી દોસ્ત કેવળ, બારી સુધી જવાશે?

દીવાનગીનો ફાળો ઓછો નથી પ્રણયમાં,
હારી ગયાં કે જીતી, બન્ને ભુલી શકાશે.

મીત્રો, તમે જવાદો, આ ભાગ્યની છે પીડા,
પાણીમાં માછલીનાં આંસુ નહીં લુછાશે.

.6.

લ્યો, દીવાની આબરુ જળવાઈ ગઈ,
દ્વાર પર આવી હવા ફંટાઈ ગઈ.

કુલની ફોરમ બધે ચર્ચાઈ ગઈ.
માવજત માળીની બસ વીસરાઈ ગઈ.

વાંસળીને કાજ ક્યાંથી લાવશું?
ફુંક તો ચુલા ઉપર વપરાઈ ગઈ.

કોણ પડછાયા ઉપાડી જાય છે?
એ જ જોવા સાંજ પણ રોકાઈ ગઈ.

સોયમાં દોરાને બદલે બા હતી,
ગોદડીમાં હુંફ પણ સીવાઈ ગઈ.

મેં ગુમાવી એમ મારી મુઘ્ઘતા,
જેમ દરીયામાં નદી ખોવાઈ ગઈ.

.7.

તું એક વખત સઘળું લઈ લે, આ દર્દ હજારો શા માટે?
આ પાન વગરનાં વૃક્ષો પર, આ ડાળનો ભારો શા માટે?

હું શ્વાસ લઉં તારી જોડે, બીજે તો બધે બસ હાંકું છું,
આ કુલ બગીચામાં ખુશ છે, અત્તરથી પનારો શા માટે?

અવતાર મળ્યો છે ઝરણાંનો, સંભાળ હવે પર્વત લેશે,
તું મસ્ત રહે બસ વહેવામાં, પથ્થરમાં ઉતારો શા માટે?

આ રાત પડી આડે પડખે, ને યાંદ કરે ચોકીદારી,
કેં લાખ સીતારા ચમકે છે, આ નભનો નજારો શા માટે?

સૌ શ્વાસ લખાવી આવ્યા છે, બે-ચાર વધારે કે ઓછા,
પળવાર રહે ઝાકળ કુલે, ઉપવનનો ઈજારો શા માટે?

વીશ્વાસ ગયો માણસમાંથી, શ્રદ્ધા ય ખુટી ગઈ ઈશ્વરમાં,
અખબાર મળે લોહી છાંટી, એવી જ સવારો શા માટે?

તું જાય મળી મુજને પ્રીતમ, મંજુર નથી એ કારણથી,
*જે શોધમાં ગુમ થઈ જાવું હો, એ શોધનો આરો શા માટે?

(* તરહી પંક્તી)

.8.

પહેલા અંદર પછીથી બહાર થશે,
એમ બદલાવ આરપાર થશે.

મત્સ્યને લાગે જો હવાની તરસ,
તો જ પાણીમાં ફેરફાર થશે.

કુલ પાસે છે મ્હેંકની મીલકત,
શું પવન પણ પગારદાર થશે?

ટોચ...પર્વતની ખીણ જોઈ ગઈ,
એ હવેથી ઈમાનદાર થશે.

જોઈ લેજે તું જાત જલદીથી,
માત્ર અજવાળું એકવાર થશે.

.9.

જેના પડછાયા વડે છાંયો પડ્યો,
પહેલાં એના પર અહીં તડકો પડ્યો.

દીકરા સાચે જ તું મોટો થયો,
બાપનો આ મહેલ પણ નાનો પડ્યો?

રૂપ તો સાબીત થશે પણ ગુણ વીશે?
કુલની ફોરમનો ક્યાં ફોટો પડ્યો?

વાડ તો વેલા તળે ઢંકાઈ ગઈ,
કુલ, ડાળી, પાનનો મોભો પડ્યો.

પાંખ પીખાઈ અને પીંછાં ખર્યાં,
ક્યાં હવામાં એક પણ ગોબો પડ્યો?

જળના જાણે શ્વાસ લાગી માછલી,
જાળ નાંખી હુંય ઓભીલો પડ્યો.

શ્વાસનો કુગ્ગો લઈ માણસ અહીં,
ટાંકણીના શહેરમાં ભુલો પડ્યો.

.10.

સાવ ખાલી મેં હથેળીને છુપાવી રાખી,
એ રીતે આબરુ ઈશ્વરની બચાવી રાખી.

તું પવન છે અને કુંકાય અહીં, માનું છું,
મેંય નીસબત પછી ખુશ્બુથી બનાવી રાખી.

ચારબાજુથી અહીં તીર સતત વરસે છે,
જીવવું કેમ આ ટહુકાને દબાવી રાખી?

મ્યાન તલવાર કરી ત્યાં જ જગત જીતાયું,
જંગની એ જ છબી ઘરમાં મઢાવી રાખી.

કોઈ કારણ ન હતું તોય તમે વાત કરી,
એ જ કારણથી અમે વાત વધાવી રાખી.

.11.

આ જગત અમને ઝુકાવે વાતમાં કેં દમ નથી,
પણ હૃદયના મામલે હારી જતાં નાનમ નથી.

સુખની કીંમત માણસે માણસમાં નોખી હોય છે,
ખારવાને માછલી મોતીથી સ્હેજે કમ નથી.

આ હવાની એક મર્યાદા જુઓ કાયમ રહી,
હરઘડી એ શ્વાસ બનવાને અહીં સક્ષમ નથી.

આ બધાં પ્રતીબીંબ અંદર બહારથી બદલાય બસ,
માત્ર દર્પણ વેચવાનો આપણો ઉપક્રમ નથી.

બસ તમે નક્કી કરી લ્યો, ઝુલવું કે ઝુરવું?
એક પણ મોસમ તમારી ડાળ પર કાયમ નથી.

.12.

ભીડ સાથે ચાલવાનું, આપણાથી નહીં બને,
ને બધા જેવા થવાનું, આપણાથી નહીં બને.

તું હૃદય મારું તપાસી દોસ્તી કરજે અહીં,
જાતને શણગારવાનું, આપણાથી નહીં બને.

હું અઢી અક્ષરની વાતો જાણવા માંડ્યો બધી,
પણ તને સમજાવવાનું, આપણાથી નહીં બને.

તું ભલે વરસાદ જોજે બારીએથી દોસ્ત, પણ,
સાવ કોરા રહી જવાનું, આપણાથી નહીં બને.

આપણું અળગા થવું મંજૂર રાખું પણ તને,
કાળજેથી કાપવાનું, આપણાથી નહીં બને.

મારી રીતે જીવને હું શીવ બનાવું છું પરંતુ;
રોજ પથ્થર પુજવાનું, આપણાથી નહીં બને.

.13.

જન્મ દઈ પહેરાવી ખુદની ચામડી,
રોજ સીવતી હુંફની બા ગોદડી.

એમ જોયું બા વગરનું ઘર અમે,
જળ ગાયું ને કાંઠે રહી ગઈ નાવડી,

અમને યાંચે યણ ને પાંખે પીંછાં દઈ,
તું અચાનક કેમ બહુ ઊંચે ઊડી?

જીવતી ગીતા હતી બા કૃષ્ણની,
કર્મથી એ ના કદી છુટી પડી.

સાવ સાદું ને સરળ જીવન જીવી,
એણે પગમાં પહેરી ન્હોતી પાવડી.

હે પ્રભુ, હર જન્મમાં આ બા મળે,
તું કહે તે રાખું બાધા .આખડી,

હું કવીતા શું લખું ‘ધનુબા’ વીશે,
લ્યો, મને ઓછી પડી બારાખડી.

(‘ધનુબા’- સ્વર્ગવાસ: 14/10/2006)

કવીના ગઝલસંગ્રહ: ‘વહાલ વાવી જોઈએ’માંથી સાભાર...

ગૌરાંગ ઠાકર

સર્જન- પ્રથમ ગઝલસંગ્રહ: ‘મારા હીસ્સાનો સુરજ’ પ્રકાશક અને

વીકેતા: પોતે (સરનામું નીચે મુજબ),

પ્રથમ આવૃત્તી: 2006, પૃષ્ઠ: 68, મુલ્ય: 50 રૂપીયા

બીજો ગઝલસંગ્રહ: ‘વહાલ વાવી જોઈએ’ પ્રકાશક અને વીકેતા:
‘સાહિત્ય સંગમ’, બાવા સીદી, પંચોલી વાડી સામે, ગોપીપુરા,

સુરત-395 001, Phone: 0261-259 7882, 0261-259
2563, પ્રથમ આવૃત્તી: 2010, પૃષ્ઠ: 80, મુલ્ય: 60 રૂપીયા
કવી-સમ્પર્ક – બી-103, શુકન એપાર્ટમેન્ટ, સહજધામ રો હાઉસ
સામે, અડાજણ, સુરત-395 009

ફોન: – 0261-273 5534, મોબાઈલ– 98257 99847

ઈ-મેઈલ : gaurang_charu@yahoo.com

53-200 : 12-09-2010

ગઝલ

-હેમાંગ જોશી

અનુક્રમણિકા

.1.

સાવ નાનું ઘર હશે તો ચાલશે,
મોકળું ભીતર હશે તો ચાલશે.

બીજાંની તકલીફ પણ સમજી જવાય,
એટલું ભણતર હશે તો ચાલશે.

હાથ જાણીતો ન હોવો જોઈએ,
પીઠમાં ખંજર હશે તો ચાલશે.

ઘરતી કોરીકટ રહે તે કરતાં તો-
છાપરે ગળતર હશે તો ચાલશે.

હાથ લંબાવું અને તું હોય ત્યાં,
એટલું અંતર હશે તો ચાલશે.

પ્રાણ પુરવાનું છે મારા હાથમાં,
એ ભલે પથ્થર હશે તો ચાલશે.

.2.

માણસો ઘરનાં અચાનક પારકાં થૈ જાય છે,
ને અજાણ્યાં લોક બોલો, આપણાં થૈ જાય છે!

મહેલ ને સીંહાસનોથી કોણ સુખ પામ્યું અહીં?
મીત્ર આવે તે ઘડી ઘર દ્વારકા થૈ જાય છે.

સાંજની રંગીનતાને પામવા માટે જુઓ,
તેજ-છાયાના તફાવત પાતળા થૈ જાય છે.

રામની કે શબ્દની કોઈ સાધના સહેલી નથી,
બેસો તો ચારે તરફ અહીં રાફડા થૈ જાય છે.

કાગળો મંદીર અમારાં, શબ્દ સૌ ભગવાન છે,
આ કલમ ડગલું ભરે ત્યાં જાતરા થૈ જાય છે.

.3.

એના જવાબ પર ખરો દારો-મદાર છે,
મારો સવાલ બસ હવે અંતીમ જુગાર છે.

કરને હીસાબ આપણા સંબંધનો જરા;
મારું જમા શું છે અને શું શું ઉધાર છે?

મારે જ મોઢામોઢ એ પુછવું છે વૃક્ષને:
વીંઝું કુહાડી તોય તું શાથી ઉદાર છે?

સંભળાય ના ટહુકા, ન ઝાલર, ન વાંસળી,
તારા નગરમાં આ ભલા, કેવી સવાર છે?

કુવા, તળાવમાંથી તો હીજરત કરી ગયાં,
જળનો શું ફકત આંખમાં વસવા વીચાર છે?

.4.

કેટલો વીશ્વાસ ઓઢી બેસવાનું હોય છે!
પ્રેમમાં તો શ્વાસ ઓઢી બેસવાનું હોય છે.

આગમન તો છે જ નક્કી એમનું અહીં એક દી',
આપણે ઉલ્લાસ ઓઢી બેસવાનું હોય છે.

પ્રેમની વહાલા, પરીક્ષા હોય છે બહુ આકરી,
મહેલમાં વનવાસ ઓઢી બેસવાનું હોય છે.

જીન્દગીને માણવી જો હોય સાચા અર્થમાં,
ભીતરે સંન્યાસ ઓઢી બેસવાનું હોય છે.

સુર્ય તો સાંજે જશે પણ હે કવી! તારે અહીં-
રાતભર અજવાશ ઓઢી બેસવાનું હોય છે.

.5.

ભીંતમાં પણ ક્યાંક બારી હોય છે,
કોઈ બાબત બધ્ધે સારી હોય છે.

એકલો હું ક્યાં કદીયે હોઉં છું!
તું ન હો તો યાદ તારી હોય છે.

યાદ તારી એટલે ગમતી હશે;
સ્વાદમાં એ સ્હેજ ખારી હોય છે!

એ જ બાબત અંતમાં ઘટના બને-
જે સતત મનમાં વીચારી હોય છે.

વૃક્ષ જેવું લાગે જ્યારે ઘર મને,
આંગણે કોયલ પધારી હોય છે.

.6.

જે થવાનું હોય છે તે થાય છે,
દોસ્ત, એમાં કેમ તું ગભરાય છે?

‘દુઃખ પછી સુખ આવશે, ધીરજ ધરો’
બોલવા ખાતર ખરું બોલાય છે!

લાલસા ને ભુખનાં ટોળાં તળે,
કોઈ નાજુક સ્વપ્ન રગદોળાય છે!

એમ કંઈ અત્તર બની જાતું હશે;
વાત તોયે કેટલી ચોળાય છે!

સાવ ખાલી થૈ જવાને ટાંકણે,
મારામાંથી જો, કશું છલકાય છે!

.7.

પોતપોતાની કહાણી હોય છે,
એકસરખું ક્યાંય પાણી હોય છે?

સાવ અમથું મન ઉડાઉડ ના કરે;
સ્વપ્નની ચકલી ભરાણી હોય છે.

વૃક્ષને મેં એમ કહેતાં સાંભળ્યાં:
મૌન સૌથી શ્રેષ્ઠ વાણી હોય છે.

મહેક ના પરખાય ઘરમાં ક્યાંય પણ-
આંગણમાં રાતરાણી હોય છે!

છેતરાઈને હસે છે જાત પર,
સજ્જનોની એ કમાણી હોય છે.

.8.

હાર યા જીત છે ભલા માણસ;
એ જ તો બીક છે ભલા માણસ!

છેક પાસે જ જઈને અટક્યો છે,
તોડ, એ ભીંત છે ભલા માણસ!

ચોતરફ જળ છતાં રહું છું, ત્યાં—
પ્રેમનો દ્વીપ છે ભલા માણસ!

ફક્ત છે લેણદેણનો સંબંધ,
નામ તો ઠીક છે ભલા માણસ!

માત્ર તારો વીચાર કરતો રે’—
આ તે કેં રીત છે ભલા માણસ!

.9.

દાઢમાં ખુંચતી કણી પણ છે,
એમ સગપણમાં લાગણી પણ છે.

બે જ ઉપલબ્ધી છે સફરની અહીં,
સાથ છે ને સત્તામણી પણ છે.

યાદ ક્યાં રે’ છે કુલતી વેળા?
હોય જ્યાં કુઝો, ટાંકણી પણ છે.

આમ અજ્ઞાત મન થતું ખુલ્લું,
સ્વપ્ન-વર્તુળનું ને અણી પણ છે.

દોષ ‘જોશી’ બધો ન દુનીયાનો,
એક બે ભુલ આપણી પણ છે.

.10.

બંધનો હોય છે અનોખાં, જો!
રાખ ભેગા રહે છે તણખા, જો!

હોય સુખના તો રાખે વીવીધતા,
દીવસો દુઃખના એકસરખા, જો!

દાટી દીધા સમાધીમાં એ પણ,
‘ગાંધી’ તારા બધાય ચરખા, જો!

ભારે કેવા હશે! નર્ચા ખારાં—
આંસુમાં પણ ડુબે અભરખા, જો!

તુંય ‘જોશી’ લટાર મારી આવ,
શ્વાસ પહેરે હવે પગરખાં, જો!

.11.

સાચું કહું તો બેસવા માટે ચરણ નથી,
ચાલ્યા કરો ને ચાર, અહીં કોનું મરણ નથી!

બળબળતું રણ અને વળી ઉગવાનું થોર પર,
કુલે છતાં કહ્યું કદી: વાતાવરણ નથી?

ઈશ્વર કરે ને થૈ શકે પોલાણ ભીતરે,
બાકી પહાડમાંય ક્યાં વહેતું ઝરણ નથી!

વંટોળ પાડે પર્ણને તો માટી સાચવે,
છે કઈ જગા જ્યાં આપનું સાંઈ, શરણ નથી!

ઝીલી રહ્યાં છે ‘જોશી’ ગઝલ-ગંગા આ જુઓ,
કોણે કહ્યું કે કળીયુગે કેં અવતરણ નથી?

* હેમાંગ જોશી *

કવી-સંપર્ક:

૩૩, અજાંટા નગર, સીદ્ધનાથ નગર સામે, ભરુચ-૩૯૨ ૦૦૧,

મોબાઈલ – ૯૬૬૨૦ ૫૭૧૨૭

E-mail: hemangjoshi@gnfc.in -

hemangjoshi12@yahoo.com

@

54-204 : 07-11-2010

ગઝલ

-અનીલ ચાવડા

અનુક્રમણીકા

.1.

કોઈ અડક્યું તો કમાલ થઈ ગઈ,
ભીતર ધાંધલધમાલ થઈ ગઈ!

કોઈ આંખ જો ભીની થઈ તો,
કોઈ આંગળી રુમાલ થઈ ગઈ.

પંખીએ બે ટહુકા વેર્યા,
હવા બધીએ ગુલાલ થઈ ગઈ.

ડાળે ડાળે શુભ સંદેશા,
ઋતુઓ જાણે ટપાલ થઈ ગઈ.

ઝાકળની જ્યાં વાત કરી ત્યાં,
સુરજ સાથે બબાલ થઈ ગઈ.

.2.

એકદમ ગંભીર એવા હાલ પર આવી ગયા,
ડુસકાંઓ પણ બરાબર તાલ પર આવી ગયાં.

કોઈ બીલ્લી જેમ ઉતરી પાંપણો આડી છતાં,
આંસુ રસ્તાને વટાવી ગાલ પર આવી ગયાં.

એમણે એવું કહ્યું: જીવન નહીં શતરંજ છે,
તો અમે પાછા અમારી ચાલ પર આવી ગયા.

શું હશે? સાચું હશે? અફવા હશે? કે શું હશે?
સર્વ રસ્તા એકદમ દીવાલ પર આવી ગયા.

.3.

વાત છે લોહી ઉડ્યું એ છાંટણાંની,
ત્યાં ગણતરી શું કરું હું આંકડાની?

બોલ, હે ઈશ્વર! મને કંડારવામાં,
આંગળાની ભુલ છે કે ટાંકણાની?

સાવ સુક્કાં વૃક્ષ જેવું મોં કરીને,
પાંદડાંની વાત કે' છે પાંદડાંની?

વૃદ્ધથી રડવું જ રોકી ના શકાયું,
વાત જ્યારે નીકળી બાંકડાની.

એક માણસ નામની કુટી છે શીશી,
ને ભરાણી છે સભાઓ ઢાંકણાંની.

.4.

છેક પે...લ્લે પારથી આવેલું તેડું હોય,
ગામમાં મારી વ્યથાનું કુલેકું હોય.

એમ પીડાઓ બધી બેઠી છે જીવન પર,
કોઈ પંખી પર ચડીને આડ બેઠું હોય.

કેં યુગોથી યુકવે પર્વત નદી રૂપે,
એની પર દરીયાનું જાણે કોઈ દેવું હોય.

નોકરીએ ક્યારનું લાગી ગયું છે એ,
દુઃખ મારામાં રહે, બેકાર શેનું હોય?

જોઈ ઈશ્વરનો ચહેરો એમ લાગે છે,
કે જીવન જાણે પરાણે ના દીધેલું હોય!

.5.

આવ્યા અમે ફરીથી એવી સવાર લઈને,
કે થઈ ગયો છે સુરજ છુટ્ટો પગાર લઈને.

તું નીકળે અહીંથી રસ્તો જ હું બની જઉં,
બેઠા ઘણાં વરસથી આવો વીચાર લઈને.

જાતે પસંદ કર્યો છે આ રોગ, મેં જ મારો,
હું શું કરું તમારી આ સારવાર લઈને?

હું દરવખત થયો છું લોહીલુહાણ એવો,
તું દરવખત મળે છે કેં ધારદાર લઈને.

ટીપાંઓ નીકળ્યાં છે કાંધે મને ચડાવી,
ને આંસુઓની પાછળ લાંબી કતાર લઈને.

.6.

જો બારણું તુટે, તો સરખું કરાય પાછું,
વાતાવરણ એ ઘરનું, ક્યાંથી લવાય પાછું?

ગઈકાલ જ્યાં વીતી ગઈ એ ઓરડો નથી કેં,
કે મન થતાં જ એમાં ચાલ્યા જવાય પાછું.

હો વૃક્ષ કોઈ એને દુધીયા જો દાંત કુટે,
તો શક્ય છે કે બાળક જેવું થવાય પાછું.

કરમાઈ જે ગયું છે એ પુષ્પને ફરીથી,
એના જ મુળ રૂપે ક્યાંથી લવાય પાછું?

નીશ્ચય કરીને ગયા છો તો પાર પાડી આવો,
આ સાવ હાથ ખાલી લઈને અવાય પાછું?

એવી જગાએ આવી થંભી ગયા છીએ, કે
જ્યાં ન વધાય આગળ, કે ના વળાય પાછું!

.7.

અધીરો છે તને ઈશ્વર બધુંયે આપવા માટે,
તું ચમચી લઈને ઉભો છે, દરીયો માગવા માટે.

નયનના કોઈ ખુણામાં પડ્યું છે ધાન આંસુનું,
અમે એમાં મુક્યાં છે સ્વપ્ન કાચાં, પાકવા માટે.

કર્યું છે એક ચપટીમાં જ તે આખું જંગલ ખાક,
ન ગમતા એક એવા પાંદડાને કાઢવા માટે.

સરોવરમાં જઈને નાખ કે જઈને નદીમાં ફેંક,
ફક્ત ખાબોચીયાં છે આ બધા તો, ખારવા માટે.

કયો છે સ્વાદ કોના ભાગ્યમાં; ના જાણતું કોઈ,
બધાને ઈશ્વરે જીવન દીધું છે, ચાખવા માટે.

.8.

કોઈ વીંટી જેમ અંગત એક ઘાવ ફેર્યો છે મેં,
આવ, કે વર્ષોથી આ તારો અભાવ ફેર્યો છે મેં.

દુઃખની ના એક પણ રેખા જરાય જોવા મળે,
એમ આ ચહેરા ઉપર મારો સ્વભાવ ફેર્યો છે મેં.

કેમ ઉતારી શકું અદૃશ્ય વસ્ત્ર? સમજાવ તું,
એકદમ ભીતરથી આ તારો લગાવ ફેર્યો છે મેં.

હાથ મેં તારો ચુમ્યો, હું સાવ રેશમી થઈ ગયો,
એક રેશમ જેવો સુંદર બનાવ ફેર્યો છે મેં.

જો અહીંથી કાઢવામાં આવશે તો હું ક્યાં જઈશ?
ચામડી અંદર સતત તારો પડાવ ફેર્યો છે મેં.

.9.

છોડ દીવાને; પહેલાં તું મને પ્રગટાવને,
આવવા તૈયાર છું રસ્તો જરા બદલાવને!

પ્રેમની વ્યાખ્યા કરે છે એક માણસ ક્યારનો,
તું જરા એને ખુણામાં લઈ જઈ સમજાવને!

ભાઈ ખાલીપા! હજીયે કોઈ પણ આવ્યું નહીં,
તું જ ઘરની બહાર જઈને બારણું ખખડાવને!

આંસુ આંખોના પ્રવાહી થઈ ગયેલા શબ્દ છે,
ચાલ નવરો હોય તો થોડી લીપી ઉકલાવને!

ક્યાં સુધી હું આભ સામે જોઈને બેસી રહું?
તું હવે વરસાવતો જો હોય તો વરસાવને!

.10.

મસ્ત બનીને આજ ફકીરા, ચાલો રમીએ મીરાં મીરાં,
અંગ અધીરાં શ્વાસ અધીરા, ચાલો રમીએ મીરાં મીરાં.

ગોકુળથી લઈ મથુરા, મથુરાથી મેવાડ લગી જે વ્હેતા,
એ સુર બધાએ લીરે લીરા, ચાલો રમીએ મીરાં મીરાં.

ગીત-ગીતમાં, પ્રીત-પ્રીતમાં, રીત-રીતમાં અજબ-ગજબની,
છાની છલકે એક મદીરા, ચાલો રમીએ મીરાં મીરાં.

મોરપીંછની કલગી સાથે રંગ-રંગનાં સમણાં મારાં,
સઘળાં બોલ્યાં ધીરાં ધીરાં, ચાલો રમીએ મીરાં મીરાં.

રોમરોમમાં આજ અચાનક લાગ્યું એવું તીણું તીણું,
રણક્યાં છાતી વચ મંજુરાં, ચાલો રમીએ મીરાં મીરાં.

—અનીલ ચાવડા—

કવી-સમ્પર્ક : B-24, પુજા એપાર્ટમેન્ટ, રાણીપ બસ સ્ટેન્ડ પાસે,
રાણીપ, અમદાવાદ—
380 080 Mobile- 99256 04613 e-mail:
anilchavda85@rediffmail.com

(પાંચ કવીઓના સંયુક્ત ગઝલ સંગ્રહ ‘વીસ પંચા’માંથી
સાભાર...પ્રકાશક: ડીવાઈન પબ્લીકેશન્સ, ૩૦, કૃષ્ણ કોમ્પ્લેક્સ,
જુનું મોડેલ સીનેમા, ગાંધી રોડ, અમદાવાદ-૩૮૦ ૦૦૧, પ્રથમ
આવૃત્તી: ૨૦૦૯, પૃષ્ઠ: ૧૧૦, મુલ્ય: રૂ. ૬૦)

55-210 : 30-01-2011

સાત સોનેટ

-નટવર ગાંધી (અમેરીકા)

અનુક્રમણીકા

૧. સાબરમતી આશ્રમે

અહીં નથી જ રાજમંદીર, ન મ્હેલ, મ્હેલાત ના,
 ન દુર્ગ, નથી હર્મ્ય કો, નથી વીશીષ્ટ સ્થાપત્ય વા,
 ન હસ્તીગૃહ, શસ્ત્રસંગ્રહ ન, અશ્વશાલા નથી,
 કુટીર દસ-બાર માત્ર, બસ જોઉં આ આશ્રમે.
 અહીં જ કસી કાછડી કમર, હાથ લૈ લાકડી,
 કપાળ કરી ચાંદલો, હરીનું નામ હોઠે ધરી,
 અમોઘ સત શસ્ત્રસજ્જ, જુજ સાથી સંગે તમે
 અહીં જ જગરાજ્યની સહુ સમર્થ અક્ષૌહીણી
 બુલંદ પડકારી 'તી :“કરવું હોય તે લ્યો કરી.
 નથી જ નથી આવવું વીણ સ્વરાજ પાછું હવે,
 ભલે મરણ આવતું, મરીશ કાગડા-કુતરા
 સમાન પણ ના જ ના પગ મુકીશ હું આશ્રમે.”
 અહીં જ અહીંથી શરુ થયું મહાન પ્રસ્થાન જે,
 વીશાળ પ્રસર્યું પછી ઉર ઉરે, દુરે, ચોટીશે.

૨. રાજઘાટે

મહાન ગણતંત્રની રમણી રાજઘાની મહીં,
 અનેક અધીરાજ્યના સ્તુપ, મીનાર, સ્તમ્ભો વીશે,
 ન કાંચન, ન તામ્રપત્ર; પણ માત્ર પાષાણમાં
 અહીં, અમર લોકઉર, ઈતીહાસપૃષ્ઠે તમે.
 શીખામણ તમારી જોઉં, ચીર કોતરી પથ્થરે:
 “પડે ખબર ના કદી કરવું શું અને કેમ જો,
 વીચાર કરવો તદા દલીત, દુઃખીયા લોકનો,
 થશે સકળ સ્પષ્ટ શું કરવું, કેમ, કેવી રીતે.”

સલામ સરકારને !અમલદાર ઉંચા અહીં,
 પ્રધાન, અધીકારી, સંસદ સદસ્ય, સાહેબ સૌ,
 મહેલ મજલે કરે મસલતો બડી ફાંકડી,
 ઠરાવ કરી ઠાવકા, ગરીબને દીથે સાંત્વના,
 સદાય સચીવાલયે લટકતી તમારી છબી
 કદીક નીરખી તમારું શુભનામ લેતા ચરે.

૩. ગાંધીજી દક્ષીણ આફ્રીકામાં-૧

ધુરંધરો જગતના સહુ સજ્જ થાતાં
 યુદ્ધે, ધરે અવનવાં કંઈ અસ્ત્ર-શસ્ત્ર,

ત્યારે અજાણ સહુથી દુર અન્ધખુણે,
 તું આદરે નવીન યુદ્ધ, પ્રયોગ ભવ્ય,
 જ્યાં શસ્ત્ર માત્ર સત, હીંસક અસ્ત્ર ના કો',
 સેના ધપે જન જપે હરીનામ હોઠે,
 માથે મઢે મુગટ શાંતી, સહીષ્ણુતાનો,
 ના હારજીત, પરીવર્તન એ જ લક્ષ્ય.
 તારે ન વેરી જન કોઈ, ન કોઈ હીન,
 તું બન્ધુ, મીત્ર સહુનો, પથદર્શી, શુરો,
 વીજ્ઞાની, જ્ઞાની મનનો, ભય-મુક્તી દાતા,
 તે આંખનાં પડળ સૌ કરી દુર, દીધી
 દૃષ્ટી, સમષ્ટી ઉઘડી, ઉરતાપ શામે,
 ગુલામીમાં સબડતાં જન મુક્તી પામે.

૪. ગાંધીજી દક્ષીણ આફ્રિકામાં-૨

હું જ્યારથી સમજતો, શીખતો થયો છું,
 જે જે મળે મનીષી, પ્રશ્ન પુછ્યા કરું છું,
 શાને ભયંકર કહો, અહીં યુદ્ધ થાતાં?
 ને દોષ વીણ ગણ કેમ હણાય? શાને
 ધીક્કારતાં મનુજ જાણ-પીછાણ વીના?
 ને જીવવા પુરતું બે બસ મુઠ્ઠી ધાન,
 શાને પછી પુરવઠો જન સંઘરે? ને

શાને મરે ભુખમરે શીશુ કુમળાં કૈં?

જોઉં, તપાસું ઈતીહાસ, વાંચું થોથાં,
જો ક્યાંય, કોઈ જડી જાય જવાબ સાચો.
જીજ્ઞાસુ તો સતત શોધ કરી રહ્યા છે,
ને વેદીયા વળી વીવાદ કરે, હું જાણું,
એ પીષ્ટપેષણ બધું, વધુમાં લવારો,
તારી જ શીખ સાચી, સ્પષ્ટ જવાબ તારો.

૫. દેશ એનો એ જ એ..

ભવીષ્ય ભભુકે, જુઓ ઉજળું આજનું ઈન્ડીયા:
રૂપેરી પડદે, મહેલ મજલે, ઝરુખે ઉંચે,
સભા સરઘસે, સ્વતંત્રદીન ઉત્સવે ઉભરે,
નવીન ટીવી, રેડીયો, મ્યઝીકબાર, બોલીવુડે,
નવીન રીતભાત, ને રીઘમ, તાલ, બોલે, લયે,
નવી જ નવી ફેશને, ઉછળતાં નવાં ચૌવને,
ગણાય અમ સુન્દરી જગત શ્રેષ્ઠ, ડંકો બજે,
દલાલ સ્ટ્રીટમાં, અમે ધનીક શેર-સટ્ટે હવે.

પરંતુ નજરે પડે કમરતોડ કામે ચડ્યા
અગણ્ય કૃષીકાર ને મજૂર કૈં, ભીખારી ભમે,

શીશુ-કુસુમની કુટે કુંપળ ના કુટે ત્યાં ખરે,
બળે નવવધુ, ગળે ગરીબ કૈં અકાળે ઢળે,
ભસે નીરસ ભાષણો પટુ પ્રધાન, ચાટુ થઈ,
લવે કવી, કરે ગુરુ ભજન - દેશ એનો જ એ.

૬. મને શીશીર ના ગમે

મને શીશીર ના ગમે, નહીં નહીં જ હેમન્ત વા,
ગમે ન કદી અંગ અંગ થથરાવતી ઠંડી આ,
થીજે બરફથી બધું ભીતર-બહાર, સંચાર ના,
ફરે ન ચકલું ભલું, જીગર મારું થંભી જતું.
અને ઘર બહાર જો નીકળું કામ-કાજે જવા,
ચડાવું થરના થરો, ગરમ કોટ, જેકેટ કૈં,
લગાવું શીર ટોપી ઉપરથી ને નીચે બુટ બે,
છતાંયે થથરું, કહો શીશીર કેમ ઋતુ ગમે?

પરન્તુ કહું કાનમાં, ગમતી કેમ ના ઠંડી આ,
મને નીરખવી ગમે નમણી નાર સૌ ગ્રીષ્મની,
ફગાવી સહુ ગોદડાં, વસન અલ્પ, આછે સજી,
બજાર બગીચે ફરે, રમણી રમ્ય જોતો રહું,
વળી પરખતો રહું હૃદયગમ્ય તન્વી તણાં
હતાં શીશીર ગુપ્ત તે સકળ અંગ સોહામણાં.

૭. ટીવી

મળ્યું રમકડું, કહ્યાગરું, કરે તમે જે કહે,
કરો જરીક ક્લીક ને તુરત ગાજતું, વાજતું,
કુટુમ્બ કબીલો રમે દીવસ રાત મોડે સુધી,
બપોર બળતે ઘણી ગૃહીણી શોધતી સાંત્વના,
શ્રમીત જન સાંજના, રડતું બાળ છાનું થતું,
પ્રમાદી, ઘરકુકડા, વડીલ વૃદ્ધનો આશરો.

દીવે ખબર આસપાસ, દુર દેશ-વીદેશની,
ચતુર સમજાવતું જીવન કેમ આ જીવવું,
કહે રમવું કેમ, પ્રેમ કરતાં વળી શીખવે,
રૂપાળું બનવું? શું ખાસ શણગારતાં શીખવું?
ભુગોળ ભણવી? કહે ઈતીહાસ કયો જાણવો?
ભુલોક ભમવું બધે? શીખવું સાંધતાં-રાંધતાં?

બધું જ બધું :જોવું, જાણવું, શું ગાવું, શું નાચવું,
શીખી નવું નવું હવે રમકડે અમે જીવતાં .

—નટવર ગાંધી

કવી-સમ્પર્ક :

Natwar Gandhi

2939 - Van Ness Street, NW, #1139, Washington, DC - 20008
- USA

ફોન નંબર- 202-302-5844

ઈ-મેઈલ: natgandhi@yahoo.com

કવીના પ્રકાશીત ગ્રંથો -

૧ . ‘અમેરીકા, અમેરીકા’ - પ્રથમ આવૃત્તી :2004 પૃષ્ઠ સંખ્યા :

138 મુલ્ય :રૂપીયા 150,

૨ . ‘ઈન્ડીયા, ઈન્ડીયા’ - પ્રથમ આવૃત્તી :2006 પૃષ્ઠ સંખ્યા :

138 મુલ્ય :રૂપીયા 150,

૩ .કવીનો કાવ્યસંગ્રહ ‘પેન્સીલ્વેનીયા એવન્યુ’ જાન્યુઆરી
૨૦૧૧માં પ્રકાશીત થઈ રહ્યો છે .

ત્રણે કાવ્યસંગ્રહોના પ્રકાશક :ઈમેજ પબ્લીકેશન્સ, મુંબઈ -

ફોન :022-2200 2691, 2200 1358 અને અમદાવાદ- ફોન: 079-
2656 0504, 2644 2836 email: info@imagepublications.com

♦ કવીની વેબસાઈટ <http://www.natwargandhi.com/> ની
મુલાકાત પણ લેવા જેવી છે.

56-213 : 13-03-2011

ચાલો ઘર ઘર રમીએ(કાવ્યો)

-ડૉ.નીલેશ રાણા(અમેરીકા)

અનુક્રમણિકા

(1)

ચાલો, ઘર ઘર રમીએ...

એકબીજાથી થઈ અજાણ્યાં: એકમેકને ગમીએ.

હું લાવીશ ચોખાનો દાણો, તું દાળનો દાણો,

સોનલવરણી રેતી ઉપર સરતાં રહે વહાણો,

અહીંયાં આપણે રહીએ તોયે જગ આખામાં ભમીએ,

ચાલો ઘર ઘર રમીએ...

વચનાં વસ્ત્રો સરી પડશે ને થઈશું નાનાં અમથાં,

આપણને પણ ખબર પડે નહીં, કેમ એકમેકને ગમતાં!

રમતાં રમતાં, એકમેકમાં એવાં તો વીરમીએ,

ચાલો, ઘર ઘર રમીએ...

આપણા ઘરની આસપાસ એક સાવ નીરાળો બાગ,

એમાં એક જ મોસમ કેવળ ફાગ, ફાગ ને ફાગ,

વારે વારે વર-વહુ થઈને, પળપળ અહો પરણીએ,

ચાલો, ઘર ઘર રમીએ...

(2)

અડકું ઝાકળને, દીલમાં દુઃખ થાય,
 ભીનો એક ચહેરો એમાં લોપાય.
 રેતીમાં સુનાં પગલાંની સાથે,
 સમન્દરનાં મોજાંઓ વાતું કરે.
 ચાલ મારી સાથે, સાંભળ એ પાગલ,
 ચાલતાં ચરણને તું શાને રડે?
 પળ એક પ્રતીબીમ્બને અડવાનું સાહસ,
 જીવનભર માટે આંખો છેતરાય,
 સમયના નહેરો, અસ્તીત્વનાં ચીથરાં,
 માનવની પોકળતા અંદર સડે.
 કુટે એક સરવાણી અંતરની કુખમાં,
 સાથ જાણીતું સ્મીત આંખોમાં ભળે,
 પીળી શી પાંદમાં હસતી વસંત,
 છાનું છુપું કોઈ નામ કોતરાય.

(3)

કાળમીઠ શીલા, તુટે મોજાં હરોળ;
 જાણે શંકર માથે દુધ-છોળ.
 સી-ગલની પાંખોમાં ઉંઘે આકાશ,
 તારી આંખોમાં જાગે અવકાશ.

પગલાંને મારાં તુજ ચરણોની છાંવ મળે,
 તો આવે દરીયાને થોડી હાશ!
 રેતીના પાલવમાં નામ લખું ગમતું,
 ને તર્જનીમાં કુટે વંટોળ.
 ઉંચી ઉંડાણ કાજ આપેલા વાયરા,
 મેં ભીના શ્વાસોનો ભાર માંડ ઝાલ્યો.
 સાતે દરીયાઓ તારા ભડકે બળે,
 મારી આંખે અષાઢ કુલ્યો ફાલ્યો.
 રેતીમાં ચેતીને ચાલતાં કીનારે,
 ચીખે પડછાયા ભીના તરબોળ.

(4)

મંજુલ મંજુલ રટણ કર્યું ને મેં તો રસ્તા ખોયા,
 ખોટ હતી શું મારી નજરમાં,
 મેં મધ્યાહ્ને સુરજ ડુબતા જોયા.
 પડછાયામાં વાંચ્યો વીસામો, વાંચી દીશા પગલાંમાં,
 શાને બળી ગઈ એક ચીનગારી, સમજણના ઢગલામાં,
 ઝરમર શ્રાવણનાં આંસુમાં હીમનાં સપનાં ધોયાં.
 ઓળખનાં ઝાકળમાં સળગ્યાં મેઘધનુ આશાનાં,
 જીવન ચોપાટે પાવન પગલાં શકુની પાસાના,
 હસતા માણસના ખોળામાં માથું મુકી રોયા.

(5)

લાગે છે હવે આંખ મીંચી દઉં,
 પછી સ્વપ્ન કદી છટકે નહીં.
 હવાની કબરમાં ક્યાં લગી ગુંગળાવું?
 છુટે બંધન... નીરાંત કાયમની!
 રચે રાસવંટોળ – અપેક્ષાના,
 અને સજા ભોગવી રહ્યા શબ્દો,
 આકાર બી ભીંસતા સમ્બન્ધો,
 મુંઝાતી શબ્દોની બારાખડી.
 દૃષ્ટીથી સળગી ઉઠતી સૃષ્ટી,
 તો પછી બીજની કુખમાં સુતેલા
 વૃક્ષને ઢંઢોળવાનું સાહસ શાને?
 ‘મહાભીનીષ્ઠમણ’ની યોગ્યતા
 સમ્ભવીત નથી.
 ‘સામાન્ય બનીને રહેવું’-ની
 સરળતા કોઠે પડી જતી,
 સમસ્ત વીકસતું મારું,
 ધરબી દઉં મારામાં જ,
 ન શરૂઆત... ન અન્ત...!
 હું જ સતત અને નહીં પણ,
 જો આંખ મીંચી દઉં,

બસ!

(6)

અરીસાએ આજ દીધી તાળી,
જ્યારે નજરોને માંડ લીધી વાળી.
કાંઠાઓ થઈને ઉભો અરીસો,
એમાં વર્ષો અખંડ વહેવાનું.
વાસંતી વાયરાઓ ઝુલાવે દર્પણમાં,
ખાલી પાનખરના શ્વાસો સહેવાનું.
છલકાતી તૃષ્ણાને નયનોમાં ભાળી,
ત્યારે નજરોને માંડ લીધી વાળી.
દર્પણની ડાળે પ્રતીબીમ્બો ટહુકે,
વૃક્ષ આછેરું મુજમાં શરમાતું,
ધુંધટ ખોલીને દર્પણમાં કોઈ,
જોયું સંધ્યાએ રાગ લલીત ગાતું.
વાત છાની રાખી છે સંભાળી,
જ્યારે નજરોને માંડ લીધી વાળી.

(7)

હીમવર્ષા

ધવલ આભ, ધવલ હવા, ધવલ ધવલ છે ધરતી,

હીમવર્ષાના ઘુંઘટમાં, પળપળ નીશારાણી ખરતી.
 વેરાયો છે ચન્દ્ર ધરા પર આજે લાખો કટકે,
 કે ચાંદી સમ યાદો તારી, મારે આંગણ ભટકે.
 વૃક્ષો આજે વૃદ્ધ થયાં, ડાળો થઈ ગઈ ઘોળી,
 કે નજરોના આસવમાં, કોઈ ગયું ચાંદની ઘોળી!
 આજ હીમાલય પીગળીને બનતો દુધીયો સાગર,
 કે ગોકુળમાં છલકાતી ગોપીની ગોરસ ગાગર!
 સ્તનપાન કરી હસતાં બાળકના હોઠે દુધની ઝાંઈ,
 કે પ્રીયે, તારા સ્મીત કેરી હરખાતી પરછાંઈ!
 કૃષ્ણ આભેથી ઉતરી, રાધારાણી રાસ રમે
 અહો ભાગ્ય! અલૌકીક દૃશ્ય, કહો હવે શું ગમે?

(8)

આજ મને વાગી ગઈ ધુમ્મસની ધાર,
 તોય મને દેખાતું બધું આરપાર!
 સ્થળને ને જળને મેં વ્હેરાતાં જોયાં,
 ને જોઈ લીધું પળપળનું તળીયું,
 ગોપી એક સંગોપી બેઠી છે ક્યારની,
 વ્હાલમનું વૃન્દાવન ફળીયું.
 મારા હોવાની ભાવના – સમ્ભાવનાથી,
 આપું નીરાકારને હુંયે આકાર,

વ્હાલમના વાઘાનું લીલામ કદી થાય નહીં,
 ને મોરપીંછનાં મુલ નહીં અંકાય,
 વાંસળીના સુરને ઝીલવા હું જાઉં,
 ત્યાં યમુનાનાં વહેણ આ વંકાય.
 તારી ભુજામાં હું ભીજાતી, ભુંસાતી,
 હવે જોઈએ નહીં કોઈનો આધાર.
 આજ મને વાગી ગઈ ધુમ્મસની ધાર...

—ડૉ. નીલેશ રાણા

સમ્પર્ક:

Dr.Nilesh Rana

1531- Buck Creek Dr., Yardley, PA 19067 USA- Phone: 609-977-3398,

eMail: ncrana@hotmail.com

સર્જકનાં પ્રકાશીત પુસ્તકો :વાર્તાસંગ્રહ' :અનામિકા' –
 નવલકથા' :વર્તુળના ખૂણા', ' પોઈન્ટ ઓફ નો રિટર્ન',
 'આકાશકંપ' – લઘુનવલ' :જીવનનાં વહેતાં વારિ', ' પ્રીત,
 પ્રિતમ અને પ્રીતિ', ' બન્ધનમુક્તિ' ...પુસ્તકો મેળવવા ડૉ .
 નીલેશભાઈનો સમ્પર્ક કરવો ..સર્જકશ્રીની રચનાઓ
 ગુજરાતીનાં મોટાં ભાગનાં સાહિત્ય-સામયીકોમાં પ્રસીદ્ધ થતી
 રહે છે..

57-216 : 24-04-2011

ગઝલ

-ડૉ. મહેશ રાવલ(અમેરીકા)

અનુક્રમણિકા

1. સોળ આના સાવ સાચી વાત છે...

સોળ આના સાવ સાચી વાત છે, સમજાય તો..
આપણી સાચી મુડી, આ જાત છે, સમજાય તો..

પુજતા આવ્યા ભલે દઈ અર્ધ્ય, ઉગતા સુર્યને,
અસ્તની એનીય માથે ઘાત છે, સમજાય તો..

કુલ પર ઝાકળ સમું છે આપણું હોવાપણું,
જે ગણો તે, આટલી મીરાત છે, સમજાય તો..

કોઈ પણ સમ્બન્ધ નીર્ભર લાગણી પર હોય છે,
લાગણી તો ઈશ્વરી સોગાત છે, સમજાય તો..

ખુટતી જાહોજલાલી છે બટકણા શ્વાસની,
શ્વાસ ખુદ, ઉચ્છ્વાસની ખેરાત છે, સમજાય તો..

જન્મથી, માણસપણું મોહતાજ છે સંજોગનું,
હર ઘડી-પળની અલગ વીસાત છે, સમજાય તો..

સામસામા છેદ ઉડતા હોય છે સમજણ વીશે,
છેવટે જે કંઈ વધે, ઓકાત છે, સમજાય તો..

2. લખું છું ગઝલમાં...

અણીશુદ્ધ તડકા લખું છું ગઝલમાં,
મઠારેલ સપનાં લખું છું ગઝલમાં.

હતી કાલ જે માત્ર કેડી અમસ્તી,
હવે એને રસ્તા લખું છું ગઝલમાં.

તફાવત બધા ખાસીયત થઈ ગયા છે,
હજુ તો હું અડધા લખું છું ગઝલમાં.

અસમ્ભવ ગણી ચાતરે માર્ગ લોકો,
હું એનાય નક્શા લખું છું ગઝલમાં.

ન કાને પડ્યા સાદ થઈ ઓળખીતા,
છતાં નામ ગમતાં લખું છું ગઝલમાં.

ફરી જાય ટાણે જ અવળા અધીકતર,
એ અપલખણા મણકા લખું છું ગઝલમાં.

હવે ક્યાં રહું છે અજાણ્યાપણું કંઈ,
ખુદાનેય ઘરના લખું છું ગઝલમાં.

3. તારા ગજાની બહાર છે...

સઘળું ત્યજી સધ્ધર થવું તારા ગજાની બહાર છે,
હર ધારણાથી પર થવું તારા ગજાની બહાર છે.

અસ્તીત્વ તારું છે હજી નીર્ભર બટકણા શ્વાસ પર,
નીશ્ચીન્ત થઈ નક્કર થવું તારા ગજાની બહાર છે.

સંપર્ક તારો તું નથી સ્થાપી શક્યો ખુદથી હજી,
ને એ વીશે તત્પર થવું તારા ગજાની બહાર છે.

તારા જ ઘરમાં તું અજાણી શખ્સીયત છે, દરઅસલ
થઈ જાણતલ પગભર થવું તારા ગજાની બહાર છે.

સમજી શકાતી હોય છે ભાષા હૃદયની આંખથી,
પણ એટલું સાક્ષર થવું તારા ગજાની બહાર છે.

છે શુન્ય તું, ને શુન્યની ઓકાત કેવળ શુન્યતા,
પણ શેષ થઈ સરભર થવું તારા ગજાની બહાર છે.

4. તો, સનસનાટી...

ધારણા ખોટી પડે તો સનસનાટી,
વાત ચકરાવે ચડે તો સનસનાટી.

બહુ જ કપરી છે સવારી સ્વપ્ન-અશ્વે,
સહેજ પણ એડી અડે તો સનસનાટી.

હોય જો મનમેળ તો મતભેદ શેનો?
લાગણી ઠેબે ચડે તો સનસનાટી.

પારદર્શક હોય છે સમ્બન્ધનું ઘર,
કંઈક જો આડશ નડે તો સનસનાટી,

રથ ફરે દામ્પત્યનો બન્નેય પૈડે,
એકપણ પૈડું ખડે તો સનસનાટી.

સાવ નાજુક હોય છે દોરી પ્રણયની,
ગુંચ કે આંટી પડે તો સનસનાટી.

સનસનાટી એટલે કે સનસનાટી
કોઈને પણ આભડે તો સનસનાટી!

5. સઘળું લખવાનો છું...!

શું પામ્યો, શું ખોયું, સઘળું લખવાનો છું;
હું તો જાણ્યું-જોયું સઘળું લખવાનો છું.

હકડેઠઠ સપનાં વચ્ચે ક્યારે હરખાયો,
ક્યારે મન બહુ રોયું, સઘળું લખવાનો છું.

કોનાં હૈયે આવ્યો ઉભરો મારાં પગલે,
ક્યાં ભોંકાણી સોયું, સઘળું લખવાનો છું.

સગપણની માળા ગુંથી તો છે સહુએ પણ;
શું શું ભેળું પ્રોયું, સઘળું લખવાનો છું.

લાંઘીને આવ્યો છું ખળખળ પળનાં ઝરણાં,
ક્યાં, કોણે, શું ધોયું, સઘળું લખવાનો છું.

6. વેતમાં નો'તો...

હરફ એકેય હું ઉચ્ચારવાના વેતમાં નો'તો,
દશા એવી હતી, કંઈ ધારવાના વેતમાં નો'તો.

ખબર નહીં કેમ, ઉભો'તો ઉઘાડા દ્વાર વચ્ચે જઈ,
ખરેખર કોઈને સત્કારવાના વેતમાં નો'તો.

નજર શોધી રહી'તી કંઈક ગમતીલું,
અને હું એ વીષય વીસ્તારવાના વેતમાં નો'તો.

ઢળી ગઈ સાંજ, દઈ કળતર અજાણ્યા દર્દની છેલ્લે,
વ્યથા એ, આંસુઓમાં સારવાના વેતમાં નો'તો.

સુખદ અંજામથી વંચીત પ્રતીક્ષા અર્થ માગે છે,
સુચારુ અર્થ હું અવતારવાના વેતમાં નો'તો.

પછી આખોય કીસ્સો ભાગ્યના અધીકારનો નીકળ્યો,
અને હું ભાગ્યને પડકારવાના વેતમાં નો'તો.

7. એવું કંઈક મળવાનું...

તરસની વારતા મંડાય, એવું કંઈક મળવાનું,
બધાની આંખમાં વંચાય, એવું કંઈક મળવાનું.

ઉતરતી ઓટ, ને ચડતી જતી ભરતી બને સાક્ષી,
પછી ઈતિહાસ આલેખાય, એવું કંઈક મળવાનું.

જરાક જ ખોતરો પાંપણ અને ભીનાશ વચ્ચેથી,
પરસ્પર સાંકળી લેવાય, એવું કંઈક મળવાનું.

નીવેદન હોય એવું કે નથી કંઈ સ્નાન-સુતક પણ,
છતાં સમ્બન્ધમાં ચર્ચાય, એવું કંઈક મળવાનું.

ફરું છું કાંધ પર લઈ બોજ હું બેફામ સગપણનો,
મને ક્યારેક તો ઉજવાય, એવું કંઈક મળવાનું.

નહીંવત્ શક્યતા છે તોય એવું કેમ લાગે છે?
પ્રથમ થઈ બાદ,વત્તા થાય, એવું કંઈક મળવાનું.

ફરીથી મેં ઉખેડ્યો છે જુનો ઈતીહાસ આ વખતે,
વળી રસ્તો કશે ફંટાય, એવું કંઈક મળવાનું.

ફલક સમ્બન્ધનો વીસ્તાર પામ્યો છે નવેસરથી,
નવી અઢળક ગઝલ સર્જાય, એવું કંઈક મળવાનું.

મળે નહીં જે ખરે ટાણે, બધા ઉપલબ્ધ છે આજે,
મને ભય છે નયન ખરડાય, એવું કંઈક મળવાનું.

8. આરપાર દેખાશે...

દૃષ્ટી હોય તો સઘળું આરપાર દેખાશે,
શુન્ય-શેષ વચ્ચેનો સુક્ષ્મ તાર દેખાશે.

વસ્ત્ર જેમ બદલાતી આપણી હયાતીનાં,
નાટકીય તખ્તાનો સુત્રધાર દેખાશે.

જાત જાળવી જાણે એજ જીતશે છેલ્લે,
જંગ હોય કે જીવન, હાર હાર દેખાશે.

માત્ર એક ખુણાનો ભેજ વીસ્તરે ઉંડે,
છેવટે તો ઘર આખું ક્ષાર ક્ષાર દેખાશે.

પાત્રનું બદલવું તો માત્ર એક ઘટના છે,
હોય જે કથાનકમાં એ જ સાર દેખાશે.

આવરણ અહમ્ જેવું સહેજ ખોતરી જોજો,
માંડવાળ કીસ્સાઓ જાનદાર દેખાશે.

ભાર હોય મન પર તો મૌન બોલકું લાગે,
એક શ્વાસ બીજાનો, કર્ઝદાર દેખાશે!

9. અર્થ ખાટી દ્રાક્ષના....

ક્યાંક હા, તો ક્યાંક ના જીવ્યા હશું,
કેટલી સમ્ભાવના જીવ્યા હશું!

બાદ કરતાં એક-બે અપવાદને,
મોટે ભાગે સામના જીવ્યા હશું.

છે કસબ રાવણના સઘળા હસ્તગત,
રામ તો બસ, નામના જીવ્યા હશું!

કોઈ રીતે થઈ શક્યા નહીં તૃપ્ત બસ,
એકધારી કામના જીવ્યા હશું.

આમ નહીં તો આમ, વેચાતા રહ્યા,
ફેર કેવળ દામના જીવ્યા હશું.

આજ આખી વેડફી નાંખ્યા પછી,
સ્વપ્ન, સધ્ધર કાલનાં જીવ્યા હશું.

હાથવેંતે હોય એ મીઠી ગણી,
અર્થ ખાટી દ્રાક્ષના જીવ્યા હશું!

ડૉ. મહેશ રાવલ

કવી-સમ્પર્ક:

Dr. Mahesh Raval,

40239, Legend Rose Terr., Fremont-CA- 94538 -U.S.A.

Phone— 408-329-3608 EMail:

drmaheshrawal@yahoo.com

Website - www.drmahesh.rawal.us

કવીના પ્રકાશીત ગ્રંથો -

ગઝલ સંગ્રહ: 1. તુષાર (1978), 2. અભિવ્યક્તિ (1995), 3.
નવેસર (2006)

ત્રણે ગ્રંથોના પ્રકાશક: ભાવીન રાવલ, 'જ્યોતી', 4-
હસનવાડી, તીરુપત્તી ડેરી ફાર્મ પાસે, વાલકેશ્વર ચોક,

રાજકોટ - 360 002 ફોન - 0281-236-2971

મોબાઈલ-98244 81586

♦ કવીના બ્લોગ 'ગઝલોનો ગુલદસ્તો'

<http://drmahesh.rawal.us/> ની મુલાકાત પણ આનન્દભરી
રહેશે .♦

58-219 : 05-06-2011

કાવ્યો

-પન્ના નાયક(અમેરીકા)

અનુક્રમણીકા

1.

હીન્દુ સમાજ

આપણો હીન્દુ સમાજ કેટલો ઉત્કૃષ્ટ હતો!

કેટલો સર્વશ્રેષ્ઠ હતો!

ખાસ કરીને છોકરીઓની બાબતમાં-

એમને કહેતો :

શાળાની કેળવણીની અપેક્ષા નહીં રાખવાની,

એમને કહેતો :

સારાં મા-દીકરી બનવાનું,

એમને કહેતો :

ડાહ્યાડમરા બનવાનું,

એમને કહેતો :

સરળ થવાનું,

એમને કહેતો :

નીચી નજરે જોવાનું,

એમને કહેતો :

સહનશીલ વૃત્તિવાળા થવાનું,

એમને કહેતો :

હોઠ સીવેલા રાખવાના,

એમને કહેતો :

બળવો નહીં પોકારવાનો,

એમને કહેતો :

કોઈ ખરાબ કરે, એ સારા માટે છે એમ માનવાનું,

એમને કહેતો :

કોઈ તમાચો મારે, તો બન્ને ગાલ ધરવાના,

એમને કહેતો :

કુટુમ્બ નભાવવાનું અને કુટુમ્બમાં નભી જવાનું,

એમને કહેતો :

પતીને પરમેશ્વર માનવાનો,

એમને કહેતો :

પતી અવસાન પામે તો જીન્દગીભર મુરઝાયેલા

રહેવાનું,

એમને કહેતો :

એમના છોકરાઓને લાડકોડથી ઉછેરવાના,

એમને કહેતો :

એમના છોકરાઓને સારા સંસ્કારની દીક્ષા આપવાની,

એમને કહેતો :

એમના છોકરાઓને પુરતું શીક્ષણ આપવાનું..

સાચે જ.....

છોકરીઓની બાબતમાં,

આપણો હીન્દુ સમાજ કેટલો ઉત્કૃષ્ટ હતો!

કેટલો સર્વશ્રેષ્ઠ હતો!!

2.

એક બગીચો મારી અંદર, એક બગીચો મારી બહાર;

અંદર-બહારના ભેદ ભુલીને, રંગનો ઉછળે પારાવાર.

લીલા રંગના ઉડે કુવારા,

ગુલાબની એક આલમ;

પાંદડીઓની વચ્ચે કેવાં

પતંગીયાં મુલાયમ!

કબીર થઈને કાળ વણે છે, રંગરંગના તારેતાર,

એક બગીચો મારી અંદર, એક બગીચો મારી બહાર.

સફેદ રંગ તો મીરાં જેવો,

નીલ રંગ તો શ્યામ;

સૂરદાસની આંખની પાછળ

રંગનું ગોકુળ ગામ.

રંગરંગમાં આંખ જુએ છે હરીવરનો અવતાર,
એક બગીચો મારી અંદર, એક બગીચો મારી બહાર.

3.

હાથ તો હું લંબાવી શકું
પણ
તમે તો મુઠ્ઠી વાળીને બેઠા છો!
તમારી બંધ મુઠ્ઠીમાં શું છે
એ હું નથી જાણતી;
પણ
મારી ખુલ્લી હથેળીમાં
હજીયે પંખીઓના
તાજા ટહુકાઓ છે
ખીલેલાં ગુલાબ જેવા.

તમે ઝીણવટથી જોશો તો
મારી હથેળીમાં
તમારે માટે
જતનપૂર્વક સાચવી રાખેલી
ચંદ્રલેખાય
એવી ને એવી મોજુદ છે.

તમારી મુઠ્ઠીમાં
 જે હોય તે
 મને એની કોઈ તમા નથી.
 હું તો હાથ લંબાવી શકું
 પણ શું કરું?
 તમે જ મુઠ્ઠી વાળીને બેઠા છો!
 તમે જા!...

4. હજીય ચચરે છે

પંચમહાભુતોનું બનેલું
 બાનું શરીર,
 ક્યારનુંય
 ભસ્મીભુત થઈ,
 નામશેષ થઈ ગયું
 અને છતાંય
 ચીતામાં દાહ દીધેલી કાયાની
 ઓલવાતી આગનો
 આછો ધુમાડો,
 જોજનો દુરથી આવીને
 હજીય ચચરે છે
 મારી આંખોમાં

ને
 એને ઓલવવા
 ઉભરાયા કરે છે
 ઉનાં ઉનાં પાણી...

5. મૃત્યુને

તું
 મારી નૌકાના સઢમાં
 છીદ્ર પાડી
 પવન ચોરી જઈશ
 ને
 આખી નૌકામાં
 દરીયો છલકાવી
 એને ડુબાડી દઈશ
 સાગરના પેટાળમાં;
 પણ
 કવીતાની પંક્તીઓમાં
 મહોરેલી મારી વસંતને
 ક્યારેય ફેરવી નહીં શકે
 પાનખરમાં...
 ક્યારેય નહીં...

6. લહેરખી

હવાની એક લહેરખી આવે,
 સુગન્ધ, ટહુકા, પીંછાંઓને વેરતી આવે,
 ધુમ્મસમાં મને ઘેરતી આવે,
 સપનાંઓને ઉછેરતી આવે.
 હવાની એક લહેરખી આવે...

હું તો કશું વીણતી નથી,
 કાલની વાતને છીણતી નથી,
 આંખમાં અફીણને ફીણતી નથી,
 આવે ત્યારે આપમેળે, એ
 લહેરતી લહેરતી લહેરતી આવે.
 હવાની એક લહેરખી આવે...

પંખીને હું પાળતી નથી,
 જીવને મારા બાળતી નથી,
 પીંજરાને પંપાળતી નથી,
 નહીં જાણું એમ કોઈકને ઘેરથી,
 કઈ દીશાથી, કઈ નીશાથી,
 જાણે કોઈકની મહેરથી આવે.
 હવાની એક લહેરખી આવે...

7.

આભનો ભુરો રંગ ને મારા ફુલનો લાલમલાલ,
રંગની લીલા જોઈને મારે નેણ તો ન્યાલમન્યાલ.

રાતનું વહેતું શ્યામ સરોવર
એમાં નૌકા શ્વેત,
સમજું નહીં કે ચાંદ ઉગે
કે ઉગતું કોઈનું હેત,
આજ તો મારી સાવ સુંવાળી : લીલમલીલી કાલ,
આભનો ભુરો રંગ ને મારા ફુલનો લાલમલાલ.

પવન પોતે વૃક્ષ થઈને
ડોલતું રહે હરીયાળું,
મનમાં હવે ક્યાંય નથી કોઈ
કરોળીયાનું જાળું,
ગમતીલા ગુલાલમાં વેરે કોઈ તો વ્હાલમવ્હાલ,
આભનો ભુરો રંગ ને મારા ફુલનો લાલમલાલ.

કેટલાંક હાઈકુ

શમણે મળો- તો નહીં વગોવાય પ્રેમ આપણો	સ્ટેશન પર શ્વાસ લેવા રોકાય હાંફતી ટ્રેન	સ્પર્શી તો જુઓ- નથી લજામણી કે બીડાઈ જાઉં	‘ઘોળો થયો છું’ કહી, નાચ કરતો કાગડો સ્નોમાં
અંધારસ્ટેજે પવન પખવાજે સ્નોફલેક્સ નૃત્યો	પીઠી ચોળાવી બેઠાં છે ડેફોડિલ્સ ઘાસમંડપે	સ્પર્શુ તમને પાંપણની કોરથી ભરમેળામાં	સુરજમુખી સુરજ સાથે ફરે- હું દીશાહીન
તારી જુદાઈ ખુંચે, પગ તળેના કાંકરા જેવી.	ઘોઘમાર તું વરસ્યો, લીલોછમ્મ થયો સમય	કુંડે સુકાતી તુલસી, શોધ્યા કરે બાનાં પગલાં	ટેલીવીઝન બોલ બોલ કરે ને માણસો યુપ
તડકો સુતો ડાળી પર, કુલનું ઓશીકું કરી	વાતાનુકુલ ઈમારતો, અન્દર હવા કણસે	મળવા એને પહાડો ઓળંગ્યા, પણ નડ્યો ઉંબર	ઉપડે ટ્રેન- ફરફરી ના શકે ભીનો રુમાલ

-પંજા નાયક-

તાજેતરમાં પ્રકાશીત થયેલા કવચીત્રીના રૂપકડા હાઈકુ-
 પુસ્તક ‘[અત્તર-અક્ષર](#)’)પ્રકાશક :ઈમેજ પબ્લીકેશન – email
 - imageabad@gmail.com પ્રથમ આવૃત્તી :2011, પૃષ્ઠસંખ્યા :
 210, મુલ્ય :રૂપીયા 250, વીદેશમાં :\$ 10 – સમ્પર્ક :પન્ના
 નાયક(માંથી સાભાર...

સર્જક-સમ્પર્ક:

Panna Naik, 9034-Lykens Lane, Philadelphia, PA – 19128 -
 USA –

eMail: naik19104@yahoo.com Phone: 215-487-7142

59-222 : 17-07-2011

ગીત-ગઝલ

-દેવીકા ધ્રુવ(અમેરીકા)

અનુક્રમણિકા

1. સાંજ વેળા

સલુણી આજ આવીને, ઉભી આ સાંજ ઝળહળતી;
 જરા થોભો અરે સુરજ, ન લાવો રાત ધસમસતી.
 હજી હમણાં જ ઉતરી છે, બપોરે બાળતી ઝાળો,
 જરા થોભો અરે ભાનુ, ભુલાવો વાત બળબળતી.
 હજી મમળાવવી મારે, અહીં કુમાશ કીરણોની,
 જરા થોભો અરે સુરજ, હતી સુબાહ ઝગમગતી.
 અહો કેવી મધુરી સ્હેલ આ સંસારસાગરની,
 જરા થોભો અરે નાવીક, ભલે આ નાવ ડગમગતી.
 કટુ, કાળી અને અંતે જતી અણજાણ નીર્વાણે,
 જરા થોભો અરે ધાત્રી, સજું એ રાત તનમનથી!!
 સલોની આજ આવીને, ઉભી આ સાંજ ઝળહળતી;
 જરા થોભો અરે સુરજ, ન લાવો રાત ધસમસતી..

2. કોને મળી?

જીન્દગી કલ્પી હતી તેવી, કહો કોને મળી?
 બન્દગી જેની કરી તેની, કહો કોને ફળી!

વાવણી કોઈ કરે ને કાપણી કોઈ કરે,
 ચાંદ ઉગે આભમાં ને ચાંદની સૌને મળી.
 ઈશ્વરે હૈયાં ઘડ્યાં, ઈન્સાનનાં ફુલો સમાં,
 ઘાટ કીધો પથ્થરોથી ઈશનો સૌએ મળી.
 મોકળું મેદાન દીધું વીશ્વનું જેણે સદા;
 માનવીએ કેદ કીધો મન્દીરે એને વળી!
 પારધીના બાણથી વીંધાય પંખી વૃક્ષનું.
 તોય બાંધે નીજનો માળો લઈ ચાંચે સળી.
 જીન્દગી કલ્પી હતી તેવી, કહો કોને મળી?
 બન્દગી જેણે કરી તેની, કહો કોને ફળી!

3. નગર જુઓ...

(અમેરીકાના ન્યુ યૉર્ક જેવાં મોટાં શહેરોની આમાં વાત છે.)

શીસ્તના શાસન થકી આ ચાલતું નગર જુઓ,
 આભની વીજળી સમું આ આંજતું નગર જુઓ.
 પુર્વની રીતો અને વે'વારથી જુદું ઘણું,
 માનવીને યંત્રમાંહે શારતું નગર જુઓ.
 રાતદી' આઠે પ્રહર ડોલરની દોડધામમાં,
 આદમીને હરપળે પલ્ટાવતું નગર જુઓ.
 દુરથી સોહામણું ને પાસથી બીહામણું,
 દમ્ભને મોહે જીતાઈ હારતું નગર જુઓ!
 શાખ મોટી મોભની તીજોરી ખાલી ખાલી આ,
 દાણ-વીમાને પથારે કાંપતું નગર જુઓ.

લાકડાના લાડુ જેવી ખેંચતી પછાડતી,
જીન્દગીને ભવ્યતાથી માપતું નગર જુઓ.

4. હોતી હશે.....?

તસ્વીર કોઈની કદી શું બોલતી હોતી હશે?
તોયે છતાં કેવી રીતે એ વીંધતી હોતી હશે!
યુગયુગ વીત્યાં વીશ્વાસના પ્રગટે અહીં દીવા બધા,
તેથી જ ના દેવોની વાતો ખુટતી હોતી હશે.
પંખી બધાં ઉડી ગયાં, માળા અહીં જંપી ગયા,
સુરાવલી બહેલાવવા આ ગુંજતી હોતી હશે!
પાસે જતાં ચુભી રહો ને દુરથી ખેંચી રહો,
કાંટા ભરી ફુલો તણી આ લાગણી હોતી હશે?
કોઈ કહો આ વીજળી ક્યાંથી કદી આવી પડે?
ઈશ્વર તણા હસ્તાક્ષરો સરકાવતી હોતી હશે!

5. શતદલ

શતદલ પંખ ખીલત પંકજ પર,
હસત નયન જ્યમ શ્યામ વદન પર.
શત શત બુંદ સરક દલ વાદળ,
ભીંજત બદન નર-નાર નવલ પર.
ઘનન ઘનન ગરજત નભમંડળ,
કરત ક્યાંક કલરવ ખગ તરુવર.
છલ છલ છલકત જલ સરવર પર,
નાયત મંગલ મયુર મનોહર.

સર સર સુર સજત દીલ મોહક,
 ભુલત ભાન વનરાવન ગોપક.
 પલપલ શબદ લખત મનભાવન,
 ઝરત પ્રીત મન કરત પાવન.
 લીલ રંગ ધરા ધરત અંગ પર,
 સોહત સુંદર સદૃશનાત સમ.
 મસ્ત મસ્ત બરસત અવીરત ઝર,
 ઝુલત ફુલ શતદલ મધુવન પર.

6. તડકો

તડકો વીંટીને અંગ બેઠાં'તાં સંગસંગ,
 હુંફાળા હાથ લઈ હાથમાં.
 આભનાં તે વાદળને આવી ગઈ ઈર્ષા,
 સુરજને ઢાંક્યો લઈ બાથમાં.
 આદરી રમત કેવી પકડાપકડીની,
 જાણે ઈશારે સમજીને સાનમાં!
 સરતો ને તરતો એ દરશન દઈ દે,
 દુર કેમે ના જાય પેલાં વાદળાં.
 વ્હારે આવ્યો વા અડકીને આંગણે,
 વેગે ફુંકાયો પાનપાનમાં,
 ચાલ્યું ના બળ તેથી બની મજબુર,
 વીખરાયાં ધીરે વરસાદમાં.

ઝરમરતી ઝીલની મસ્તીને માણતા,
 ગુંથાયા સ્નેહભરી સાંજમાં;
 ભીનીભીની ક્ષણોને વીણીવીણીને પછી,
 વાગોળી જુની વાતવાતમાં.
 તડકો વીંટીને અંગ બેઠાં'તાં ઉંબરે,
 ભીંજાયા કુદરતના રાગમાં.

7. નથી હું મીરાં કે નથી હું રાધા....

શમણાંમાં આવીને પુછ્યું છે રાજજા,
 તો કહી દઉં છું સીધું તું સાંભળ, હે કાના,
 નથી હું મીરાં કે નથી કોઈ રાધા,
 શબરી નથી કે કડું બોર હું અજીઠાં.
 મારે તો વનરાવન કે મથુરા,
 કદમ્બ કે ગોકુળ સઘળુંયે વેબમાં!
 તેથી ફરું હું તો નેટના જગતમાં,
 તારા તે જગમાં ક્યાં હવે છે મણા?
 આવીને મળે તો માનું અહીં વેબમાં,
 જોજે ભુલીશ મા, કે'જે ઈમેઈલમાં,
 વેબકેમ મન્દીરના ખોલી દઈશ બારણાં,
 આરતી ઉતારીને લઈશ ઓવારણાં.
 પુજું તો છું જ આમ રોજ રોજ શબ્દમાં,
 પામીશ ધન્યતા અક્ષરના ધામમાં.
 અર્પી સર્વસ્વ તને બાંધીશ વચનમાં,
 છોડી દે વાંસળી ને ખેરવી દે મોરખીંછ;

છેડી દે સ્નેહસુર ને ફેરવી દે પ્રેમપીંછ,
 ખીલવી દે ક્યારો આ વીશ્વના બાગમાં.
 શમણાંમાં આવીને પુછ્યું છે રાજજા,
 તો કહી દઉં છું સીધું તું સાંભળ, હે
 કાના.....

8. ચાલ્યાં શબદને સથવારે.

લો, અમે તો ચાલ્યાં પાછા શબદને સથવારે....

મબલખ અઢળક ઘેરી ઘેરી વરસ્યાં નવલખ ધારે,
 વાંકા કાંઠા તોડી દોડ્યા ઉરસાગરને નાદે,
 લો, અમે તો ચાલ્યાં પાછા કલમની કીરતાલે.....

તટના ત્યાગી નામ પછી તો ઉડાન પાંખે પાંખે,
 ટમટમ ટમકે અક્ષર જાણે નભને તારે તારે,
 લો, અમે તો ચાલ્યાં પાછા અક્ષરને અજવાળે.....

રોમરોમ શરણાઈ વાગે, કલરવ ડાળે ડાળે,
 મધમધ રંગ સુગંધ બનીને મ્હેકે મનને માળે,
 લો, અમે તો ચાલ્યાં પાછા શારદમાને ખોળે.....

હળવે હળવે જીવને શીવનો રસ પરમ અહીં જાગે,
 જુજા જગનો કાજળ કાળો અહમ્ ભરમ સહુ ભાગે,
 લો, અમે તો ચાલ્યાં પાછા શબ્દ-બ્રહ્મની પાળે.....

–દેવીકા ધ્રુવ

સર્જક-સંપર્ક :

DEVIKA DHRUVA

11047, North Auden Circle, Poet's Corner,

Missouri City, TX 77459-USA

Phone -281-778-9120 Cell No. 281 415 5169, eMail ID-
ddhruva1948@yahoo.com

Websites: <http://devikadhruva.wordpress.com> and
www.devikadhruva.gujaratisahityasarita.org

60-225 : 28-08-2011

અછાંદસ

-શોભણ પરમાર

અનુક્રમણિકા

.1.

વહેતી
 હતી
 નદીઓ અહીં
 ધી-દુધની,
 તે...દી'...કરતા હતા
 'દુધપીતી' એને
 તપેલામાં આપણે...!
 અદ્યતન ભારતમાં
 સંભળાય છે ચીસ
 સ્ત્રીભ્રુણની હવે....
 સોનોગ્રાફીની
 કાળમુખી કોટડીમાં...!

.2.

કહો છો
 આપ,
 ચક્ષુમાં
 મુજ વૃદ્ધની
 ગયો છે પાકી હવે

મોતીયો....!

તો પછી હે...વૈદરાજ!

દેખાય છે કેમ મને

એઠવાડ આરોગતાં ઉકરડે

નઝન, ભુખ્યાં બાળકો

ને.....

શણગારેલા છપ્પનભોગ

ઉંચાં-ભવ્ય મંદીરોમાં....!

.3.

ડંખે છે

કંકર

પગ તળે,

નાનો અમસ્તો

જોડામાં.

ને નીકળી જાય છે

ચીખ સાથે

મુખમાંથી જાણે પ્રાણ!

થાય છે લોચન

સ્મરણમાં ભીના:

ખમી હશે કેટકેટલી

લાત માથે

આ જ પગની

નવનવ માસ

એની નાજુક કુખમાં!

.4.

ઘસાતી ગઈ
 બોલીઓ,
 કરમાતી ગઈ
 કહેવતો,
 વીસરાતા
 જાય છે હવે
 શબ્દ તળપદા,
 રમણીય રુઢીપ્રયોગો!
 ધીરેધીરે
 ક્રમેક્રમે,
 થઈને હડધુત
 શું હવે....ઓગળી જશે?
 મારી માતૃભાષાનો
 છેલ્લો અક્ષર પણ....!

.5.

સંકલ્પના
 ડોક્ટરની
 સેવાભાવી હતી,
 પરીચારીકાઓ પણ એવી હતી;
 ડીરેક્ટર.....ડોરકીપર
 વોર્ડબોય.....સ્વીપર
 સૌની વર્તણુક ખુદાપરસ્ત હતી.
 આમ તો—

આખીય હોસ્પીટલ
 સફેદ આરસની હતી.
 ખાલી કંઈબારી પર
 કમ્પ્યુટરમાં,
 છરી ને બ્લેડ ભેગી
 મુકેલી કાતર...
 ખીસાં કાતરતી હતી!

.6.

ઉત્સવીયા
 અતીરેકમાં
 આપણી કને....
 બીજું છે પણ શું
 મીથ્યાડંબરીયા
 ઉન્માદ સીવાય...?!
 બાકી...પુતળાની જગ્યાએ
 દશેરા ટાણે
 કરતા ન હોત
 દહન આપણે....
 રક્ત યુસતાં
 રાષ્ટ્રદ્રોહીઓને!

.7.

હશે
 જુઓ....

અડખેપડખે
 અહીં ક્યાંક
 નજીકમાં જ
 કવી-કસબીઓનું ઘર;
 નહીંતર એમ
 સંભળાય ક્યાંથી
 ઈંટ-સીમેન્ટના
 જંગલમાં અહીં
 ટહુકા મહેકતી વસંતના!

.8.

કાખ્યા હતા
 પ્રથમ
 તેઓએ મારા પગ!
 પછી.....
 આઝાદી બાદ,
 ભાંગ્યા તમે
 સશક્ત મારા હાથ!
 વૈશ્વીકીયા ઝનુનમાં,
 ને ઈંગ્લીશીયા કેફમાં,
 કરી રહ્યા છે
 તમ નબીરાઓ હવે
 મુજ કલેજા પર પ્રહાર!
 હે.....ગુર્જર વાસીઓ:
 વીદેશી ગોળીઓથી જ

મરે છે થોડી....

દેશની કોઈ...માતૃભાષા!

.9.

સ્વીકારો ના

હકીકત

તો પછી...

ઉકેલી જુઓ

પાનાં

જોડણીકોશના:

મદીરા ને મરણ

બે શબ્દો વચ્ચે

છે ક્યાં..

આજું અંતર...!

.10.

આવું છું,

જોઈને

તમને

ભેટવા હરખભેર ઢુંકડો.

પણ....

તમે તો

જાવ છો ઉડી

કહીને મને સાનમાં:

‘માણસને

પંખી થઈને
ટહુકતાં
હજી ઘણાય યુગો વીતશે!

.11.

તુટીને પુરમાં
નવા બંધાઈ ગયા,
કેટલાક પુલ,
ઉખડીને વંટોળમાં
ફરી ઉછરી ગયાં
ઘણાંયે વૃક્ષ;
ભુકંપના ઝાટકે
ઢળી પડેલાં
તેય એક પછી એક
થઈ ગયાં પુનઃ બેઠા
ગગનચુંબી એપાર્ટમેન્ટ.
પણ...
ઉભો છે કેવો
એમનો એમ હજીયે અડીખમ
ભવ્યમંદીરની આ દીવાલ કને
બાલમંદીરનો અમારો
પતરાંનો વર્ગખંડ!

.12.

લુંટવો

હોય તો લુંટે,
 આ રીતે
 તમેય મીત્રો,
 ક્ષણિક આનંદ
 ઉત્સવીયા અફીણનો!
 વાસ્તવે આમ....
 મુર્તિઓ
 ડુબાડવાથી તો....
 ઉજવે છે 'મરણોત્સવ'
 પ્રદુષીત નદીઓમાં
 નીર્દોષ બીયારાં જળચરો!

:થોભણ પરમાર:

'શબ્દનાં વાવેતર' – (પ્રથમ આવૃત્તી-એપ્રિલ, 2008,
 પ્રકાશક: મંજુલા ટી. પરમાર, પૃષ્ઠ-96, મુલ્ય -રૂ. 80, પ્રાપ્તિ સ્થાન:
 22, સરીતા રો હાઉસ, એલ. પી. સવાણી સ્કુલ નજીક, ન્યુ અડાજણ-
 પાલ, સુરત-394 510)માંથી સાભાર....

કવિ સંપર્ક: 22, સરીતા રો હાઉસ, એલ. પી. સવાણી સ્કુલ
 નજીક, ન્યુ અડાજણ-પાલ, સુરત - 394 510. મોબાઈલ નં. 98247
 233306

61-228 : 09-10-2011

ગઝલ

—દક્ષેશ કોન્ટ્રેક્ટર ‘ચાતક’

અનુક્રમણિકા

આગમન, એની પ્રતીક્ષા, બારણાંનો છે વીષય,
ને પછી એનું મીલન સંભારણાંનો છે વીષય,
કાફીયાઓ લઈ વસાવું હું રદીફોના નગર,
શી હશે જાહોજલાલી, ધારણાંનો છે વીષય.

.1.

લખું રોજ વાદળ ને ઝાકળ મળે છે!
મને રોજ તડકાનાં કાગળ મળે છે!

સમય સાથ ચાલું છું તોયે જુઓને,
મુસીબત કદમ એક આગળ મળે છે!

તકાદા કરે છે તું કેવા મીલનના,
મને ફક્ત અધખુલી સાંકળ મળે છે!

તને શોધતાં શોધતાં લોક હાંફે,
ખુદા, તુંય ભીંતોની પાછળ મળે છે?

ખુશાલી હવે ના મળે કોઈ ઘરમાં,
ખુશીના મુકામોય ભાગળ મળે છે!

નીરાશા વદનથી લુછી નાંખ 'ચાતક',
ક્ષીતીજે અહીં રોજ વાદળ મળે છે!

.2.

એક આંસુ આંખમાં છે, બહાર કાઢી આપ તું,
લાગણી સંવેદનાને ધાર કાઢી આપ તું.

ચાર ભીંતોમાં ચણી છે મેં હૃદયની આરતું,
ઓ ખુદા !એ ઘર વચાળે દ્વાર કાઢી આપ તું.

ટળવળું છું ક્યારનો હું પહોંચવા એના ઘરે,
શક્ય હો તો સાંકડી પગથાર કાઢી આપ તું.

ને ખુલી આંખે અસંભવ હોય જો એનું મીલન,
તો મીલનનાં સ્વપ્નની વણઝાર કાઢી આપ તું.

હર સમસ્યાના ઉકેલો આખરે તુજ પાસ છે,
હસ્તરેખાઓ નવી બે-ચાર કાઢી આપ તું.

એક-બે છાંટે શમે ‘ચાતક’ નહીં દાવાનળો,
આભ ફાડી મેઘ મુશળધાર કાઢી આપ તું.

.3.

કોઈ દુરી ક્યાં નડે છે પહોંચતા એના ઘરે!
હું અહીં દીપક જલાવું, ઝળહળે એના ઘરે!

વર્ણ-જાતી-ભેદની તકરારના કીસ્સા ખતમ,
રંક-રાજા સહુ મળે છે પ્રેમથી એના ઘરે.

એક બાળકનું કુતુહલ એટલે શમતું નથી,
કોઈ પંડીત-મૌલવી દીઠા નહીં એના ઘરે!

એ જ શ્રદ્ધા સાથ કે એ વાંચશે કોઈ દીવસ,
શ્વાસમાં પત્રો બીડું છું રોજ હું એના ઘરે.

ધમપછાડા ત્યાં જવાના છોડ ‘ચાતક’, આખરે
લોક ઉંચકી લઈ જશે આરામથી એના ઘરે.

.4.

કેટલાં ઘર-ગામ-ફળીયાંને રડાવી જાય છે,
દેશ મુકીને કોઈ પરદેશ ચાલી જાય છે.

લોહીના સંબંધ, કોમળ કાળજાં સ્નેહીતણાં,
લાગણીના તાર પળમાં કોઈ કાપી જાય છે.

કમનસીબી કેટલી કે ઘેલછામાં અંધ થઈ,
પામવા માટી, ખજાનાને ફગાવી જાય છે.

ઝુલતો હીંચકો, ટકોરા બારણે ઘડીયાળનાં,
એક સન્નાટો ફકત ઘરમાં સજાવી જાય છે.

માવડું થઈને પછી વરસ્યા કરે છે આંખડી,
રેશમી સપનાં બધા એમાં વહાવી જાય છે.

વૃદ્ધ આંખોમાં રઝળતી આગમનની આશ, કે
શ્વાસ ખુટે તે પહેલાં કોઈ આવી જાય છે?

માતૃભુમી ત્યાગની 'ચાતક' સજા છે આકરી,
કોઈ આવી દંડની મ્હોલત વધારી જાય છે.

.5.

કાયની કીસ્મત મહીં તો તુટવાનું હોય છે,
કેમ નારીના નસીબે કુટવાનું હોય છે?

બાગમાં ખીલી જવાથી ભાગ્ય પલટાતું નથી,
ક્યાંક કુલોના નસીબે ચુંટવાનું હોય છે.

શ્વાસની હર વારતાનો સાર કેવળ એટલો,
જીન્દગી પ્રત્યેક ક્ષણ બસ ખુટવાનું હોય છે.

મોતના નામે હવે ગભરાવશો કોઈ નહીં,
શ્વાસની જંજાળથી બસ છુટવાનું હોય છે.

ક્યાં સુધી કહેતા રહીશું લોકને એના વીશે?
દૈ તો કેવળ હૃદયમાં ઘુંટવાનું હોય છે.

આ ગઝલ તો વ્યક્ત થાવાનું ફક્ત બ્હાનું હશે,
આમ તો સંવેદનાને કુટવાનું હોય છે.

જેમણે ત્યાગી દીધું સર્વસ્વ એની યાહમાં,
એમને ‘ચાતક’ હવે શું લુંટવાનું હોય છે?

.6.

સ્મીત એનું રેશમી સાંકળ હશે,
કે હૃદયને ખોલવાની કળ હશે?

આ નીરક્ષર લાગણીને શું ખબર,
એમની આંખોમહીં કાગળ હશે.

એ સતત સાથે રહી સ્પર્શ્યા નહીં,
જેમ કોઈ પર્ણ પર ઝાકળ હશે.

સાત પગલાંની સફર માંડી હતી,
એ ખબર ન્હોતી વીધન આગળ હશે.

એ ખડક હોવાનો દાવો શું કરે,
શું ફુટેલા તૃણ બધા પોકળ હશે?

વેદનાની વાટ લાંબી હોય છે,
શક્ય છે, બાકી હજુ અંજળ હશે.

હર પ્રતીક્ષાનો સુખદ અંજામ છે,
કો'ક દી 'ચાતક' ઘરે વાદળ હશે.

.7.

એક-બે ઈચ્છા અધુરી બાળવાનું હોય છે,
જીન્દગી તો અંત સુધી ચાલવાનું હોય છે.

દોસ્ત, આંખો હોય કે ના હોય, એથી શું થયું?
સ્વપ્ન મનની આંખથી નીહાળવાનું હોય છે.

બાળપણનું વ્હાલ, યુમીઓ બધી યૌવનતણી,
કેટલું દેવું અહીં ઉતારવાનું હોય છે!

સ્મીત રહેરા પર ટકાવી રાખવું મુશ્કેલ છે,
બોલકી સંવેદનાને ખાળવાનું હોય છે.

ને ગઝલ લખવા પ્રયત્નો આમ તો કરતો નથી,
લાગણીનું ભુત મનથી કાઢવાનું હોય છે.

પગરવોના દેશમાં 'ચાતક' સજા છે એટલી,
રોજ કાચી ઉંઘમાંથી જાગવાનું હોય છે.

.8.

આંખો જરી ખુલી અને સપનાં ફળી ગયાં,
રેતીના ગામમાં મને ઝરણાં મળી ગયાં!

મૃગજળની ધારણા અહીં વેતી હશે કદી,
એથી તો હાંફતા મને હરણાં મળી ગયાં.

ઉદભવની શક્યતા વીશે અટકળ કરી શકું,
બે-ચાર વાદળાં મને જળમાં મળી ગયાં.

ઝાકળને બાતમી હતી એના નગર વીશે,
કારણ કે બાગમાં મને પગલાં મળી ગયાં.

એકાદ જો ખુશી હતે, વેંચી શકત નહીં,
સારું કે એમના મને ઢગલા મળી ગયા.

કેવી કઠીન સાધના ‘ચાતક’ કરી હશે,
કરગરતાં આંઝવાં મને હમણાં મળી ગયાં.

.9.

હર પ્રણયની વારતાના અંત નોખા હોય છે,
ક્યાંક આંસુ, ક્યાંક કંકુ સાથ ચોખા હોય છે.

પુશનસીબોના જ કીસ્મતમાં લખી દીવાનગી,
બદનસીબોના લલાટે ફક્ત ઘોખા હોય છે.

આમ તો બે હોઠ, આંખો, બે જ હૈયાંઓ મળે,
તોય અંદાજો મીલનના સૌ અનોખા હોય છે!

પ્રેમની તસવીર કો'દી ધુંધળી થાતી નથી,
સ્મીત મુખ પર ઝળહળે, છો દાંત બોખા હોય છે.

એ સદીઓથી થતાં 'ચાતક' ભલે બદનામ, પણ
એમને જોવા તરસતાં સહુ ઝરોખા હોય છે.

.10.

શહેરમાં ભીની ગલી ને ગામડે વરસાદ છે,
આગમનની શક્યતાનો બારણે વરસાદ છે.

એ હશે કેવી મીલનની તાજગી વરસો જુની,
એક છાંટો થાય ને મન સાંભરે, વરસાદ છે.

જુઈની વેલી સમી કન્યા વળાવી તે સમે,
ભર ઉનાળે એમ લાગ્યું, માંડવે વરસાદ છે.
એક-બે આંસુ છુપાવી ના શક્યા વાદળ જરી,
હર્ષથી બોલી ઉઠ્યા સૌ, ‘આવ રે વરસાદ’ છે.

રેતના દરીયા ઉલેચીને છુપાઈ લાગણી,
શી ખબર એને બધાની ભીતરે વરસાદ છે.

11.

યોગમ ફેલાયેલું રણ છે મારી અંદર,
મૃગજળ જેવી ભીની ક્ષણ છે મારી અંદર.

અરમાનોની કુંજગલીમાં ભટકી ભટકી,
હાંફી ગયેલાં કૈંક હરણ છે મારી અંદર.

ઝાંઝવા સમી લાગણીઓ શાને વરસાવે,
થીજી ગયેલાં સાવ ઝરણ છે મારી અંદર,

શાહી કલમની સુકાવાનું નામ નહીં લે,
કેં કેટલાં અવતરણ છે મારી અંદર.

કણકણમાં તું છુપાયેલો, જાણું છું, પણ,
બાકી ના કોઈ રજકણ છે મારી અંદર.

‘યાતક’ થઈને રાહ જોઉં છું કેં વરસોથી,
આવ, આવવાનાં કારણ છે મારી અંદર.

* દક્ષેશ કોન્ટ્રાક્ટર ‘યાતક’ *

:કવી-સમ્પર્ક:

Daxesh Contractor

E-mail : daxesh68@yahoo.com

Phone : 714-656-2857 (landline)

Address: 9091- McBride River, Fountain Valley, CA -
92708-USA

વેબસાઇટ: <http://www.mitixa.com/>

@@

62-232 : 04-12-2011

ગાઝલ

-નીલેશ પટેલ

અનુક્રમણીકા

.1.

આમ રોજ-રોજ ચીન્તામાં હતો,
જ્યારથી સમ્બન્ધ ચર્યામાં હતો.

કુલ કોણે, ક્યારે તોડ્યું શી ખબર?
હાથ મારો ત્યારે ખીસ્સામાં હતો.

ઘર સુધી રસ્તો બતાવ્યો'તો મને,
એ જ માણસ સાંજે ફોટામાં હતો.

આવ મારો છાંયડો ઓઢાડી દઉં,
હું ભલેને ઉભો તડકામાં હતો!

મીઠું પાણી પીને પણ ખારાશ છે,
ક્યાં ફરક આંસુ ને દરીયામાં હતો.

છાપાની જેમ જ તું વાંચી લે મને,
રોજ બનતી તાજજી ઘટનામાં હતો.

જોઉં દરીયો કે ડુબાડે માછલી,
બેઠો સાબીત કરવા નૌકામાં હતો.

.2.

એ જ દીવસે ચુલો સળગાવ્યો હતો,
બારણે ભીખારી પણ આવ્યો હતો.

આજ સાબીત કર તું મારા પ્રેમને,
હૈયું ચીરી હાથ પર લાવ્યો હતો.

મેં મદદ તમને કરી તો શું થયું..?
દીવો દીવાથી જ પ્રગટાવ્યો હતો.

તાવડી પર રોટલી શેકાય છે,
એ રીતે ભુતકાળ ઉથલાવ્યો હતો.

કેમ માણસ ના ઉગે ધરતી ઉપર?
એક દાણા જેમ દફનાવ્યો હતો.

ચંદ્ર નાહી ધોઈને આવી જશે,
એમ સમજી દીવો ઓલાવ્યો હતો.

શું કરું વરસાદમાં ભીનો થઈ?
આંસુએ હમણાં જ નવડાવ્યો હતો.

.3.

બે-ચાર વાંચ્યા સમાચાર કોઈ છાપામાં,
પતંગ જેમ ચગી અફવા શ્હેર આખામાં.

ઘણા પ્રયત્ન પછી પણ વીચાર ના આવે,
હવે તું પોતે જ નીર્ણય લે આ સમસ્યામાં.

બધાએ ખુબ મહેનત કરી'તી ખેતરમાં,
અનાજ માત્ર સમાઈ ગયું આ ગાડામાં.

તને જ જોવા હવે આંસુ બહાર આવે છે,
જરા નીહાળ, છે સૌંદર્ય એવું ચહેરામાં.

બધા જ જાણે લખીને થઈ ગયા સર્જક,
ઘણાં ચબરખી લઈને ફરે છે ખીસ્સામાં.

.4.

અહીં અન્યાય સામે આંગળી જે પણ ઉઠાવે છે,
બધા જાહેરમાં ચર્ચાનો એ હીસ્સો બનાવે છે.

તને તારા જ ઘરમાં ના ગમ્યું એનું કારણ શું છે?
પરંતુ, એ જ ઘરમાં ચકલી તો માળો બનાવે છે!.

હૃદયમાં માણસો કેવો ઝનુની ભાવ રાખે છે!
તુટેલા આયનાને એના ટુકડા બતાવે છે!

અહીં અજવાસમાં તો દોસ્ત પડછાયો નજીક રહેશે,
જે રીતે રૂપીયા જોઈને સુખમાં મીત્રો આવે છે.

તરસ એવી છે કે પી નાંખુ હું આંખો નીચોવીને,
મેં પાણી માંગ્યું તો એ માટલું ખાલી બતાવે છે.

.5.

સુર્યનું પહેલું કીરણ ધરતીની કાયાને અડે,
સીમ, ખેતર ને બગીચે ફુલની નીંદર ઉડે.

ઝુલ્ફને પસવારતી બારીએ તું ઉભી રહે,
બહાર જોજે વાયરાને કેટલી મસ્તી ચડે!

તું જ ન્યાયાધીશ થઈને એ સમસ્યાને ઉકેલ,
ભીતરે અભીમાન ને સત્તા નસેનસમાં લડે.

એ હકીકત છે, તને સમજાવું કઈ રીતે હવે?
હોય તારું સ્વપ્ન તો આ રાત પણ ટુંકી પડે.

નામનાનો કીમતી સરતાજ ક્યાંથી લાવશો,
પારીતોષીક તો અજાણ્યા નામને પણ સાંપડે!

.6.

વરસાદ છેડછાડ કરે તારા અંગને,
રોકી બતાવ તું હવે એના ઉમંગને.

બહુ ચીત્રો દોર્યા, એમાં હવે જીવ પણ પુરો,
સહુએ વીષય પ્રમાણે પુરી નાખ્યા રંગને.

બસ, તો તો પગ ઝબોળ્યા કીનારે ઉભા રહી,
મસ્તી ચડી છે જળના ઉછળતા તરંગને.

આકાશમાં પતંગ કે ઉંચે અહમ્ ગયો,
એ પ્રશ્નનો જવાબ પુછી જો પતંગને.

લશ્કરમાં દીકરાને લખ્યું માએ પત્રમાં,
છાતી વીંધાય તોય લડી લેજે જંગને.

તું દરીયા જેટલું લખે લાંબુ લચક ભલે,
નાની ગઝલમાં હું લખું સઘળા પ્રસંગને.

બસ, આપણે અજાણી સડક અંગે પુછ્યું તું,
કોણે દીશા બતાવી છે ઉડતા વીહંગને..?

.7.

પાંદડું નાજુક ખર્ચું ને અફવા ફેલાઈ ગઈ,
કે હવા કહેતી ફરી, પતઝડ મને દેખાઈ ગઈ.

જેટલી સહુની ત્વચામાં રક્તની નસ હોય છે,
એટલી શહેરમાં ચોતરફ સડક બંધાઈ ગઈ.

એક દહાડો કૈંક ઘરની બહાર એ ચાલી ગઈ,
આયનામાં ત્યારથી હડતાલ પણ મંડાઈ ગઈ.

કેટલો વરસાદ વરસ્યો આજ સઘળે શહેરમાં,
રંગ ભીંતો પરથી હટતા કાંકરી દેખાઈ ગઈ.

ચીત્ર પણ પ્રત્યક્ષ ના આકાશનું દોરી શક્યો,
સહેજ લીટી હું ભુંસું ને વાદળી ફંટાઈ ગઈ.

આંગળીમાં આપણે વીંટી પહેરી'તી અહીં,
ઝાડને પણ એમ ફરતે વેલીઓ વીંટાઈ ગઈ.

.8.

કુવાની પાળ પર બેસીને પંખી વીચારે છે,
ખરેખર કુવા કે આકાશમાં પાણી વધારે છે!

ખુશામતખોર ભાષા પર સરસ ફાવટ ધરાવે છે,
ઘણા તો કુંક મારીને સુંવાળો ડંખ મારે છે.

અમીરો આભના રંગોની માફક વસ્ત્ર બદલે છે,
અમારે દોસ્ત, બે કપડાંની જોડી પણ વધારે છે.

સરસ રસ્તા, લગોલગ પ્લોટની કીમ્મત વધુ લેવા,
ઉભાં વૃક્ષોને માલીક કાપણી કરવાનું ધારે છે.

ઉંચા પર્વતને છેદીને સડક પણ ના થઈ 'નીલેશ',
શીખર પર ઝાડ એનાં મુળીયાં પથ્થરમાં ઉતારે છે.

.9.

તમામ ઝંખના કાગળ પર ઉતારી છે,
ગઝલને વાંચો, ન વાંચો સમજ તમારી છે.

કહી દો આંસુને મોટી છલાંગ ન મારે,
બીચારી આંખની નાનીસુની જ ક્યારી છે.

જબાન પર હતા સહુના વીરોધનાં વાદળ,
પરંતુ લખતા રહ્યા એ જ તો ખુમારી છે.

તું તારા ઘરથી કદમ બે જ ચાલજે આગળ,
પછી જે આવશે બસ, એ ગલી અમારી છે.

કદાચ અમારી ગઝલોમાં બહુ કયાશ હશે,
ઘણાની નબળી ગઝલ પણ અમે મઠારી છે.

ગગનમાં ગાબડું કરવું એ સહેલું કામ નથી,
કે તરસ્યા પંખીએ વાદળમાં ચાંચ મારી છે.

ભલે અમીર હશે કે ગરીબ માણસ પછી,
બધાનાં ઘરમાં જરૂર પુરતી પથારી છે.

.10.

ટોચ પરથી એક ઝરણું ખીણમાં પટકાયું છે,
એ રીતે વરસાદથી ધરતી પર ઉતરાયું છે.

આપણી તો પર્યટન માટે જ ચીંતા હોય છે,
આપણાથી ખુદનું પુરું ક્યાં નગર જોવાયું છે!

એક માણસ છળ કરે એમાં નવાઈ શી હવે..?
દોસ્ત, ઘરની બહાર જા, આખું જગત બદલાયું છે.

આયના, માટું હવે પ્રતીબીબ પાછું આપી દે,
તારી તો નાજુક ત્વચામાં માટું દીલ સચવાયું છે.

માત્ર તારી ભેટ સોગાતો હજી એવી રહી,
પણ જીવનમાં તો ઘણું સમયાંતરે બદલાયું છે.

ડાળને પંખીઓ ધકકો મારીને ઉડી ગયાં,
ઝાડ તો 'નીલેશ' એના સ્થાન પર સચવાયું છે.

--નીલેશ પટેલ--

કવીશ્રી નીલેશ પટેલ સુરત જીલ્લાના ઓલપાડ તાલુકાના નાનકડા એવા પરીઆ ગામે ગઝલની ધુણી ધખાવીને બેઠા છે. ધંધો સંભાળવા સાથે પોતાના પ્રથમ ગઝલસંગ્રહની પણ તૈયારી કરી રહ્યા છે.

કવી સંપર્ક: શ્રી કલ્યાણ ટ્રેડર્સ, સાયણ-ઓલપાડ રોડ,
મુકામ :પરીઆ, પોસ્ટ : સાયણ, તાલુકો: ઓલપાડ, જિલ્લો:
સુરત પીન :394 130 મોબાઈલ: 99096 32291
ઈ-મેઈલ :nilesh.patel82@ymail.com

@@

63-235 : 15-01-2012

ગઝલ-ગીતો

-બકુલેશ દેસાઈ

અનુક્રમણિકા

1.

આદરી છે અને અધુરી છે,
જાતની જાતરા ક્યાં પુરી છે?

રાહ જોવામાં શુરીપુરી છે,
મારી આંખો ગજબની નુરી છે.

જીવવા યાદ બહુ જરૂરી છે,
એટલે મેં સતત વલુરી છે.

ધુળ શ્રદ્ધા અને સબુરી છે?
લાગે છે, ભીરુતા ઢબુરી છે.

ભાવ-સમભાવ-ધ્યેય નહીં હો તો,
જીન્દગી કેં નથી, મજૂરી છે.

મીત્રતાનો ભરમ ન સચવાયો,
રામ મુખમાં, બગલમાં છુરી છે.

અધવચાળે મુલવણી શા માટે?
વાત પુરી નથી, અધુરી છે!

.2.

વૈશાખ-જેઠ માસની બળબળતી આગ છું,
ઝરમર રૂપે તું આવે તો શબ્દોનો બાગ છું.

હમણાં તો ગુંચળું નર્યું પળને કરંડીયે,
જેવા વહાવે સુર તું, મદહોશ નાગ છું.

વરદાન દીર્ઘ આયુનું પહેલાં ગમી ગયું!
જાણ્યું અનુભવે કે એકાંગી કાગ છું.

છે રામનાં રખોપાં એવું હું કહું અને,
મંદીરની સીડી પર થતી હું નાસભાગ છું!

કૃપા-કટાક્ષ મારી ઉપર તારો ક્યાં થયો?!

હું આજની પળેય જો, યત્નો અથાગ છું!

માની લીધું નજીવું છે મારું વજુદ પણ,

*કોઈ વીરાટ યોજનાનો હુંય ભાગ છું.

(*પંક્તી સૌજન્ય : ભગવતીકુમાર શર્મા *)

.3.

પાછું જોતાં હું ધાર પર આવ્યો,
ક્યાં જવું? એ વીચાર પર આવ્યો.

એક એના પુકાર પર આવ્યો,
વીતી પળના ફુલાર પર આવ્યો.

સ્વપ્ન ભ્રામક છે :સાર પર આવ્યો,
યંત્ર માફક સવાર પર આવ્યો.

મેઘ ગાજ્યા; પરંતુ વરસ્યા નહિ,
લખતાં પહેલા જ હાર પર આવ્યો.

કેમ વેઠાય આ ડુમો? ધારી-
સાચું કહું? અશ્રુધાર પર આવ્યો.

સળ, છીંદ્રો અને સ્મરણ મબલખ,
બંસી છોડી સીતાર પર આવ્યો.

સામે નર્મદનો દાખલો, તો પણ;
મામલો મુઠ્ઠી જાર પર આવ્યો.

.4.

હું ઈચ્છું કે એ એક વેળા સ્વીકારે,
પછીથી ભલે એ જીવનભર વીસારે.

હું બેચેન છું જેને જેને વીચારે,
તે બેચેન કરતાં વધારે વધારે.

પરાજયના મુખમાંથી એ તો ઉગારે;
પરંતુ અહીં કોણ એને પુકારે?

દગો દઈ શકે છે સજળ વાદળો પણ,
પવન જેને ઘસડી જતો વારે વારે.

બીજાઓ અચંબીત કે હું ચુપ રહું છું,
ફરક જે પડ્યો તે ફકત ઉઠકારે.

વધારો કરે તું ‘બકુલેશ’! દુખમાં,
મળે કુદરતી એને નકારે.

.5.

સુકી આંખમાં સ્વપ્ન જોઈને જીવું,
વીફળતાના કૈં ડાઘ ધોઈને જીવું.

મને તો અભીશાપ પુરુષપણાનો,
તું જો મોકલે, આંસુ લો'ઈને જીવું.

મહાલય છે માટું અભરે ભરેલું,
ઝુરાપાનાં હું બીજ બોઈને જીવું.

ગણો તો છે મીત્રોનું વર્તુળ બહુ મોટું,
પરીઘેથી બસ જોઈ-જોઈને જીવું.

અરે નામ કોનું આ હોઠેથી નીકળ્યું?
ન જમવા હું પામ્યો રસોઈ, ને જીવું!

.6.

કાંકરી ફેંકાય રાબેતા મુજબ,
શાંત મન વમળાય રાબેતા મુજબ.

નહીં થવાનું થાય રાબેતા મુજબ,
તું બધે દેખાય રાબેતા મુજબ.

વીઘ્ન વીત્યે સહેજ સાનુકુળતા...
મગરુરી બમણાય રાબેતા મુજબ.

હું કૃપણ શો સાચવું વીતી પળો,
તું મળે ખર્ચાય રાબેતા મુજબ.

આંખમાં આંખો પરોવી માગ તું,
શાને તું શરમાય રાબેતા મુજબ?

પશ્ચીમે ડુબે ભલે મારો સુરજ,
'પુર્વ'વત્ થઈ જાય રાબેતા મુજબ!

ના કહેવાની 'બકુલેશ', શીખ કળા!
ક્યાં સુધી પસ્તાય રાબેતા મુજબ?

.7.

પ્રશ્ન પુછવો હોય તો તું યક્ષ બન,
પ્રશ્ન બન, તું વહાલનો પ્રતીપક્ષ બન.

'આવકારું કઈ રીતે', એ મુંઝવણ!
પોતીકા શબ્દે સરજેલો કક્ષ બન.

જો પીડા બીરદાવવાની હો સભા,
કોણ બીજો યોગ્ય? તું અધ્યક્ષ બન.

આળ ને આક્ષેપ, કાં તો તું ઉવેખ,
યા તો તું પડકારવાને દક્ષ બન.

‘કોઈની ટીકા નહીં’- નું વ્રત લીધું,
ભોગ તારા, અન્યનો ભક્ષ બન!

કો’ને નાનો અગર નીચો ન ગણ,
કદ વધારી, એનો તું સમકક્ષ બન.

.8.

(Facebookની ગઝલ)

નથી સામે તો પણ પરીચયની દુનીયા,
અહીં દોસ્ત કેવળ સમુચયની દુનીયા.

કુંવારા કે સીંગલ ...મહાશયની દુનીયા,
મહીલાના સંકુલ મહાલયની દુનીયા.

ખરીદીની દુનીયા ...ને વીકમની દુનીયા...
કદી લાભ-હાનીના સંશયની દુનીયા.

ચહેરાનું પુસ્તક આ દળદાર ખાસ્સું...
ઉપરછલ્લી જો કે અનુનયની દુનીયા.

છબી છે, વીગત છે, ગમા-અણગમા છે...
છતાં દોહ્નલી છે સમન્વયની દુનીયા.

પહેલા તો દોસ્તી ...પછીથી નીકટતા...
પછી પાંગરે પણ પરીણયની દુનીયા!

સુવીધા અહીં offline થવાની!...
 છે ગાયબ થવાના અભીનયની દુનીયા!

અગર મૈત્રી-વર્તુળ પહેલેથી મોટું...
 અહીં ક્લિક કરવું એ અપવ્યયની દુનીયા!

.9.

રોજ શાને પ્રશ્ન મનમાં થાય છે?
 શાને એ તત્ક્ષણ શમી જાય છે?

કાં મુંઝારો આભનો ભુલાય છે?
 એકલી જળધાર કાં વખણાય છે?

સીધી લીટીનું મન અટવાય છે,
 સાવ સીધી વાત ક્યાં સમજાય છે?

જેટલો બોજો વધુ હૈયા ઉપર,
 ડુબવાના ચાન્સ વધતા જાય છે.

છોળ છો, સમૃદ્ધીની ઉડ્યા કરે,
 તૃપ્તિ બદલે જીવ કાં કચવાય છે?

કોઈ પણ નહીં પ્રશ્ન હો :એવી સ્થિતી-
લો, મળી ! તો પણ ખુશી છલકાય છે!

દુઃખ જયે નહીં, સુખ પરે નહીં...શું કરું?
નહીં અવેજીમાં બીજું દેખાય છે.

.10.

કેવી રીતે ભાષા પર જાગે ભીના ભાવ?
સાથે બેસી હજી વીચારો...વધુ ન ગોથાં ખાવ!
કેવી રીતે.....

‘બા’ બોલ્યાં’તાં પહેલું-વહેલું દુધીયું જે ભાષામાં,
હાલરડાં ને ગીતકથા વીસરાયાં કે આશામાં?
કાગળ-ફોન ને ઈન્ટરનેટ પર મા-ભાષા છલકાવ...
કેવી રીતે.....

માતા કરતાં માસી વહાલી !અંગ્રેજી કામણગારી!
ગુજરાતી છેક હડસેલાઈ ...કેવી દુનીયાદારી!
ક્યારેક તો ભૈ મા-ભાષામાં રુદન કરો- હરખાવ!
કેવી રીતે.....

બકુલેશ દેસાઈ

કવીસંપર્ક : ‘મહર્ષી’ સોપારી ગલી, ભરુયા સોસાયટી,
આસ્તીકનગર પાસે, નવયુગ કોલેજ પાછળ, સુરત-૩૯૫૦૦૯

ફોન: 0261-276 9598, મોબાઈલ: 52923 98251, Email :

beedeesai@gmail.com

@@

64-238 : 26-02-2012

ગઝલ

-રાકેશ હાંસલીયા

અનુક્રમણીકા

.1.

આ ખભે શાથી જમેલો રાખીએ?
સાવ ખાલી 'હું'નો થેલો રાખીએ.

શી ખબર અંધાર ક્યારે ખાબકે?
એક દીપક પેટવેલો રાખીએ.

સંત હોવાનો ન રહે મીથ્યા ભરમ
હાથને બસ સ્હેજ મેલો રાખીએ.

શક્ય છે ક્યારેક ઉત્તર પણ મળે,
પત્ર એને પાઠવેલો રાખીએ.

.2.

જીવવા એકાદ કારણ જોઈએ,
જીવને ક્યાંક ગુંચવેલો રાખીએ.

આખરે એની કૃપા તો થાય છે,
આપણાથી રાહ ક્યાં જોવાય છે?

એ પધારે; દ્વાર પણ હરખાય છે,
ખુદ ઉઘડવાને અધીરા થાય છે!

કોણ બનવાકાળને ટાળી શકે?
તે છતાં ક્યાં સ્હેજ સ્વીકારાય છે?

માત્ર કંકર ફેંકવાના ખ્યાલથી,
જળમાં વમળો અણદીઠાં સર્જાય છે!

‘સર્વનું કલ્યાણ કરજો, હે પ્રભુ’
વેણ એવાં એમ ક્યાં બોલાય છે!

.3.

શું મહેકે છે બધે લોબાન જેવું?
ઉર્મીઓનું થાતું હો સન્માન જેવું.

સ્થીર છે ચહેરાની એકેએક રેખા,
ભીતરે નક્કી હશે તોફાન જેવું.

...ને પ્રપંચોની પછી શરૂઆત થાશે,
બાળકોમાં જ્યારે આવે ભાન જેવું.

જાત આખી ઓગળી રહી છે કશામાં,
આ હૃદયનું હો કશું સંધાન જેવું.

કૈંક પાથરણાં મળ્યા રેશમ સરીખા,
ક્યાં કદી ચાહ્યું હતું કંતાન જેવું!

એક પ્રાચીન વૃક્ષનું ઊભું છે કુંકું,
કેટલીયે મોસમોનાં બયાન જેવું.

કેમ બારીને કરું હું બંધ ‘રાકેશ’,
આ હવાનું થાય ના અપમાન જેવું.

.4.

આમ આ કોનું સ્મરણ થઈ જાય છે,
જાતનુંયે વીસ્મરણ થઈ જાય છે!

એ તો સપનામાં પરીઓને જુએ,
આપણે બસ જાગરણ થઈ જાય છે!

ઝાંઝવા નજરે પડે સુદુર તો,
ઝંખનાઓનું હરણ થઈ જાય છે!

સાવ કોરી આંખ જોઈ – કોઈની,
અશ્રુભીનો એક જણ થઈ જાય છે!

સઘળું વાંચેલું રહે છે યાદ ક્યાં?
કેટલું તોયે ગ્રહણ થઈ જાય છે!

.5.

ક્યાં બધે દીલથી જવાતું હોય છે,
એટલે કાયમ થકાતું હોય છે.

સૌ ફરે છે આમ તો દેશાવરો,
તોય ઘરને ક્યાં વટાતું હોય છે.

કાયમી કોઈ દશા હોતી નથી,
બે.ઘડી ધુમ્મસ છવાતું હોય છે-

એક ખુલ્લી પાઠશાળા છે જીવન,
કંઈ ને કંઈ હરપળ ભણાતું હોય છે.

નામ ક્યાં આવે છે હોઠે કોઈનું,
તોય ભીતર કેં રટાતું હોય છે.

તાપ ભાદરવાનો વરસે તીર થઈ,
ને ઝરણ ભોળું ઘવાતું હોય છે.

.6.

સોંપી દે ઈશ્વરને સઘળા ભાર મનવા,
હર પળે ના વ્યર્થ વલખાં માર મનવા

સૌ સુતાં છે ઓઢીને અંધાર મનવા,
કોણ સુણે સુર્યનો પોકાર મનવા.

હોય છે સંકેત એમાં ગેબનો પણ;
આપણા ક્યાં હોય છે નીર્ધાર મનવા.

રાઈના દાણા નહીં; વાવ્યા છે શબ્દો,
લાગશે એને તો ફળતા વાર મનવા.

બાંધજે ના ધારણા કોઈ અમંગલ
આખરે એ થાય છે સાકાર મનવા.

બસ, ચરણને મુકી દે પદ્માસને તું,
પામવો છે દુરનો અણસાર મનવા.

.7.

એય અંધારા મહીં ગમતું હતું,
દુર જો કે કૈંક ટમટમતું હતું.

કાન માંડી પથ્થરો બેઠા હતા,
એક ઝરણું કૈંક ગણગણતું હતું.

અન્યથા ના ધુપની આવે મહેક,
કોઈનું નક્કી હૃદય બળતું હતું.

વ્યાધનું ચોક્કસ અહીંયાં ઘર હશે,
શેરીમાં ભોળું હરણ ભમતું હતું.

જાણે ઝરણાનો થવાનો હોય જન્મ,
એમ પથ્થરમાંથી જળ ઝમતું હતું.

.8.

એના તરફ ઉર્મી વહાવી તો જુઓ,
એના હૃદયતલને ભીંજાવી તો જુઓ!

કોને ખબર વટવૃક્ષનું પામે સ્વરૂપ?
ઝીણું ભલે હો બીજ, વાવી તો જુઓ!

છે શક્ય કે કોઈ ગઝલ પણ નીપજે,
લેખણ છે કર માંહે, ચલાવી તો જુઓ!

શીખર પર પહોંચી ગયા સાડું થયું,
પણ ત્યાં હવે ખુદને ટકાવી તો જુઓ.!

એવું બને એ દોડીને ભેટી પડે,
એને હૃદયપુર્વક મનાવી તો જુઓ!

.9.

પાસનાં સૌ ગામ ખાતાં જાય છે,
શહેર પણ મેદસ્વી થાતાં જાય છે.

જેમ દાણા હર કણસલામાં ભરાય,
એમ સૌ અહીં ગોઠવાતા જાય છે.

ઘર, મકાનો, બંકરો, ઈમારતો,
તોય સઘળાં જોખમાતાં જાય છે.

અડચણો છે માર્ગની કોરે બધી,
તોય ચરણો ઠોકરાતાં જાય છે.

જેમ મોટાં થાય છે આ બાળકો,
કોણ જાણે ઝંખવાતાં જાય છે!

.10.

હું જો બોલું ધુળધાણી થાય છે,
એના શબ્દો વેદવાણી થાય છે.

મારાં પગલાં સાથ ન આપે મને,
એના હર પગલે ઉજાણી થાય છે.

હું જો આપું તો સખાવતમાં ખપે,
એ કેં આપે તો લ્હાણી થાય છે.

વાત એની સાંભળે સૌ ધ્યાનથી,
હું કહું તો રામકહાણી થાય છે.

રાકેશ હાંસલીયા

કવીના સંયુક્ત ગઝલસંગ્રહ ‘તત્ત્વ 111 ગઝલ’,
)પ્રકાશક : દીનેશ કાનાણી, ‘શ્રીરામ’, 7 – નારાયણનગર, ઢેબર
કોલોની પાસે, રાજકોટ – 2, મુલ્ય: રૂ .111..માંથી સાભાર(

કવી સંપર્ક: ‘સૌમ્ય’, સીલ્વર ગોલ્ડ રેસીડેન્સી – 3, ગોલ
રેસીડેન્સી પાછળ, નાના મવા રોડ, રાજકોટ – 5, મોબાઈલ –
98248 85416, Email : Rakesh.Hansaliya@gmail.com

@@@

65-241 : 08-04-2012

ગઝલ

-ઉર્વીશ વસાવડા

અનુક્રમણિકા

.1.

જાતની સાથે જ સોબત થઈ ગઈ,
એકલા રહેવાની આદત થઈ ગઈ.

એક આંસુ કો'કનું લુંછી દીધું,
જો ખુદા કેવી ઈબાદત થઈ ગઈ.

આયના સામે કશા કારણ વગર,
આજ બસ, મારે અદાવત થઈ ગઈ.

શબ્દ ખુલ્લે આમ વહેંચ્યો છે બધે,
કેવડી મોટી સખાવત થઈ ગઈ!

એમણે પીડા વીશે પુછ્યા પછી,
કેટલી પીડામાં રાહત થઈ ગઈ!

કાલ મન ઉજજડ હતું પણ આજ તો,
કૈંક સ્મરણોની વસાહત થઈ ગઈ.

.2.

કાચ તુટ્યો એક પથ્થરની કથા પુરી થઈ,
શબ્દ પ્રગટ્યો એક અક્ષરની કથા પુરી થઈ.

ટોડલે બાંધેલ તોરણને ખબર પણ ના પડી,
કેમ? ક્યારે? એક અવસરની કથા પુરી થઈ.

એક ફળ સાથે જ થઈ આરંભ માનવની કથા,
એ ક્ષણે ત્યારે જ ઈશ્વરની કથા પુરી થઈ.

એમણે આવી, સહજ આંસુ લુંછ્યું મારું, પછી
કૈંક પીડા, કૈંક કળતરની કથા પુરી થઈ.

શ્વાસની સાથે વણાઈ છે જીવનની હર પીડા,
શ્વાસની સાથે જ જીવતરની કથા પુરી થઈ.

.3.

આ ચરણને શું થયું છે એ જ સમજાયું નહીં,
બારણાં ખોલ્યાં પછી પણ બહાર નીકળાયું નહીં.

રંગ, પીંછી, કાગળો, ને આંખ સામે એ હતા,
ચીત્ર એનું તે છતાં મારાથી ચીતરાયું નહીં.

ખીણની ધારે ઉભા રહી નામ જે વ્હેતું કર્યું,
છે પ્રતીક્ષા આજ પણ, એ નામ પડઘાયું નહીં.

કૈંક તો ઓછપ હશે આ આપણી પીડા મહીં,
એટલે તો આંસુઓનું પાત્ર છલકાયું નહીં.

પત્રની પહેલી લીટીના સહેજ સંબોધન પછી,
એ અભીવ્યક્તીનું ધોરણ ક્યાંય જળવાયું નહીં.

.4.

ચીત્કાર જેવું કૈંક છે પ્રત્યેક શ્વાસમાં,
ને કમનસીબે કોઈ નથી આસપાસમાં.

વર્ષો વીતી ગયાં, છતાં ન ઓળખી શક્યો,
એવું ફરે છે કોણ આ મારા લીબાસમાં?

સુરજ ડુબી જવાની પ્રતીક્ષા કરો હવે,
ના આગીયાઓ હોય દીવસના ઉજાસમાં.

તથ્યોની આરપાર નીકળવું કઈ રીતે,
ભટક્યા કરે છે કેટલા એની તપાસમાં!

અન્યોને દોષ આપવો કેવી રીતે પછી,
મારો જ હાથ હોય જ્યાં મારા રકાસમાં.

.5.

એ કશું બોલ્યા વગર બેચેન રાખે છે મને,
કો'ક તો મારી ભીતર બેચેન રાખે છે મને.

હું હવે વ્યક્તી મટીને ભીડ છું ને તે છતાં;
ચાંપતી કોઈ નજર બેચેન રાખે છે મને.

એટલે ઉંઘી શક્યો ના હું કદાપી મોજથી,
કાલ ઉઠવાની ફીકર બેચેન રાખે છે મને.

છે દીવાલો ખુબ આઘે ને કદી દેખાય ના,
એક એવું કાયઘર બેચેન રાખે છે મને.

કાફલો મંઝીલ ઉપર પહોંચી જશે નક્કી જ છે,
તે છતાં આખી સફર બેચેન રાખે છે મને.

કેંક તો ચાલ્યું જશે સાવ જ અચાનક દેહથી,
એ હકીકત ઉમ્મર બેચેન રાખે છે મને.

.6.

સૌ પલળવા બહાર આવો, આ પ્રથમ વરસાદ છે,
વૃક્ષને અનહદ વહાલો, આ પ્રથમ વરસાદ છે.

કેમ મહેકે છે ધરા પહેલા ટીપાના સ્પર્શથી,
પુછ મા એવા સવાલો, આ પ્રથમ વરસાદ છે.

દેડકો, કોયલ, બપૈયા, સુર છેડે છે ભીના,
રાજવી એનો રસાલો, આ પ્રથમ વરસાદ છે.

જે અભણ હો' એય પણ વાંચી શકે એને સહજ,
નેહ નીતરતી ટપાલો, આ પ્રથમ વરસાદ છે.

આભથી ટપકેલ અમૃત તરબતર કરશે બધું,
તું ભરી પી લે પીયાલો, આ પ્રથમ વરસાદ છે.

.7.

એટલે તો આ ખુણામાં ક્યાંય અંધારું નથી,
તેં ધર્યો દીપક, ભલેને કોડીયું તારું નથી.

ગાલ જેવો હોય છે કોમળ સહારો હર વખત,
કોઈ ટીપું અશ્રુનું ક્યારેય નોંધારું નથી.

કેટલાં વ્હાણો સ્મરણનાં આવ-જા કરતાં રહે,
ને છતાં આ મન કંઈ બંદર નથી, બારું નથી.

છે મમત ઘરમાં મને પ્રત્યેક વસ્તુની છતાં;
હું સતત મનને મનાવું છું .કશું મારું નથી :

સાયવી છે કૈંક વાદળની પીડાઓ સામટી,
નીર દરીયાનું અકારણ આટલું ખારું નથી.

.8.

બધાની આંખ આગળથી અમે નીકળી જવાના
અગર જો રોકશો, છળથી અમે નીકળી જવાના.

તમારી ભુલ છે કે મત્સ્ય માની જાળ નાખી
બનીને બુદ્ધુદા, જળથી અમે નીકળી જવાના.

કરીને લાખ કોશીશ કેદ ના થઈશું કદી પણ
ઉઘાડી બારણાં, કળથી અમે નીકળી જવાના.

ગતી ખુશબુ સમી છે ઉર્ધ્વગામી એટલે તો
પવન સંગાથ, ભુતળથી અમે નીકળી જવાના.

અમારી જાત શબ્દોની નહીં, સ્વરની બની છે
હશું કંઠે, જો કાગળથી અમે નીકળી જવાના.

.9.

મને પ્રત્યેક ગમતી ક્ષણ ગઝલમાં લઈને આવ્યો છું,
ઘણી વાતો તમારી પણ, ગઝલમાં લઈને આવ્યો છું.

સતત ચાહી છે કુદરતને પુરી નીજાથી જીવનમાં,
નદી, પર્વત ને તપતું રણ, ગઝલમાં લઈને આવ્યો છું.

શીલાલેખો, ગીરી ગીરનાર, દામોકુંડ, કેદારો
જુનાગઢની ધરાના કણ, ગઝલમાં લઈને આવ્યો છું.

સમજપૂર્વક હકીકતને જુદી, આભાસથી પાડી
અરીસામાં પ્રગટતો જણ, ગઝલમાં લઈને આવ્યો છું.

નથી મારી ખુબી એમાં, લખાવે છે કૃપા એની,
સતત એ વાતની સમજણ, ગઝલમાં લઈને આવ્યો છું.

.10.

માર્ગ રચનારા બધાનો અંત દેખાશે તને,
સ્હેજ ધીરજ ધર સફરનો અંત દેખાશે તને.

દૃશ્ય ને દ્રષ્ટાની વચ્ચેનો ભેદ સમજી લે પ્રથમ,
દૃશ્ય સઘળાં પછી જીવંત દેખાશે તને.

તું હકારાત્મક નજરથી મળ, મળે તું જેમને,
શક્ય છે પ્રત્યેક જણમાં સંત દેખાશે તને.

વાત મારી લાગણીની હું નથી કરતો છતાં;
તું ગઝલ મારી સમજ સાઘાંત દેખાશે તને.

એ અગર આંખોની સામે હોય ના તો શું થયું?
કર સ્મરણ એનું તો મુર્તીમંત દેખાશે તને.

.11.

કવીના મૃત્યુ પર યમરાજનો સંદેશ

કવીના ગામ મધ્યે જઈ, કવીના પ્રાણ લઈ આવો,
કવન અકબંધ રહેવા દઈ, કવીના પ્રાણ લઈ આવો.

કુલોથી પણ વધુ નાજુક કવીનું ઘર છે સમજીને,
સુકોમળ ઓસ જેવા થઈ, કવીના પ્રાણ લઈ આવો.

પડે વીક્ષેપ ના સ્હેજે કવીની ગાઢ નીદ્રામાં,
ચરણને મૌન રહેવા કહી, કવીના પ્રાણ લઈ આવો.

પ્રતીક્ષારત હશે શબ્દો જવા ઘરમાં ગરીમાથી,
અદબથી સાથ એના રહી, કવીના પ્રાણ લઈ આવો.

ખજાનો છે ખરેખર સ્વર્ગ માટે પણ મહામુલો,
જતનપૂર્વક ને સાવધ રહી, કવીના પ્રાણ લઈ આવો.

કલમ હો હાથમાં તો બે ઘડી દ્વારે ઉભા રહેજો,
રજા મા શારદાની લઈ, કવીના પ્રાણ લઈ આવો.

.12.

એ તરફ રસ્તા હવે વળતા નથી,
આપણે બસ, એટલે મળતા નથી.

આયનાના છે ઉપાસક આ બધા,
સુર્ય માફક રોજ ઝળહળતા નથી.

એક દરીયો આપણી અંદર વહે,
ઝાંઝવાં વચ્ચેય ટળવળતાં નથી.

આંખ અજવાળામાં ઉઘડી ગઈ, અખા!
કોદરા તલમાં હવે ભળતા નથી.

આઠમો સુર જેમણે સાધી લીધો,
એ ષડ્જ ગંધાર સાંભળતા નથી.

ઉર્વીશ વસાવડા

કવી-સમ્પર્ક:

આશીર્વાદ એક્સ-રે ક્લીનિક, ચીતાખાના ચોક, જુનાગઢ -
૩૬૨ ૦૦૧

ફોન - (0285) 267 1641 મોબાઈલ - 98242 95259

Email: urvishju@gmail.com

કવી-સર્જન:

1. ‘ટહુકાનાં વન’ ગઝલસંગ્રહ, પ્રથમ આવૃત્તી-2006, પ્રકાશક :
વનરાજ પટેલ, મીડીયા પબ્લીકેશન, 103-4, મંગલમુર્તી,
કાળવાચોક, જુનાગઢ, મૂલ્ય રૂ. 100
2. ‘પુષ્પનો પગરવ’ ગઝલસંગ્રહ, પ્રથમ આવૃત્તી-2011,
પ્રકાશકવનરાજ : પટેલ, મીડીયા પબ્લીકેશન, 103-4,
મંગલમુર્તી, કાળવાચોક, જુનાગઢ, મૂલ્ય રૂ. 100
3. ‘ગિરનાર સાદ પાડે’ તથા ‘ઉત્તંક’ દીર્ઘ કાવ્યોનો સંગ્રહ,
પ્રથમ આવૃત્તી-2011, પ્રકાશકવનરાજ : પટેલ, મીડીયા
પબ્લીકેશન, 103-4, મંગલમુર્તી, કાળવાચોક, જુનાગઢ, મૂલ્ય
રૂ. 80

4. ‘**નાનીલુ**’ તેલુગુ કાવ્યોનો અનુવાદ, પ્રથમ આવૃત્તી-2011,
પ્રકાશકવનરાજ : પટેલ, મીડીયા પબ્લીકેશન, 103-4,
મંગલમુર્તી, કાળવાચોક, **જુનાગઢ**, મૂલ્ય રૂ. 60

66-244 : 20-05-2012

અછાંદસ

-એષા દાદાવાળા

અનુક્રમણીકા

અનુભુતી

કોઈ માના પેટમાં,
 બચ્યું સળવળે,
 એમ જ
 ડાળી પર પાંદડાંઓ
 હળવેકથી હાલે
 ત્યારે
 ઝાડને શું થતું હશે?!

ગર્ભપાત

એ રાત્રે
 આંખો અને પાંપણો વચ્ચે
 સફળ સંસર્ગ થયેલો.
 અને આંખોને ગર્ભ રહી ગયેલો સપનાંનો!
 માના પેટમાં બચ્યું આકાર લે,

બસ એમ જ
 સપનું વીકસવા લાગ્યું આંખોમાં....
 આંખોને મીઠાં ગલગલીયાં પણ થયાં!
 ત્યાં અચાનક
 પોપચાં ફડક્યાં.
 હાથેથી આંખોને પસવારી પણ ખરી.
 ત્યાં જ આંખેથી નીકળ્યું પાણી.
 સફેદ શ્વેતપટલ લાલ-લાલ થઈ ગયો.
 આંખો ખુલી ગઈ
 અને
 ફરી એકવાર
 કસમયે
 ગર્ભપાત થઈ ગયો એક સપનાનો!

પગફેરો

દીકરીને અઝ્ઝીદાહ આપ્યો,
 ત્યારે ઈશ્વરને બે હાથ જોડીને કહ્યું હતું,
 સાસરે વળાવતો હોઉં,
 એવી જ રીતે મારી દીકરીને વીદાય કરું છું,
 ધ્યાન રાખીશને એનું?

અને પછી જ

મારામાં અઝ્ઝીદાહ દેવાની તાકાત આવી.

લાગ્યું કે, ઈશ્વરે વેવાઈપણું સ્વીકારી લીધું!

દીકરીને ‘વળાવીને’ ઘરે આવ્યો,

ત્યારે પત્નીએ આંગણામાં પાણી મુક્યું હતું,

નાહી નાખવાનું હતું હવે દીકરીના નામનું!

—દીકરી વીનાનું ઘર આજે દસ દીવસનું થયું,

પત્નીની વારે વારે ભરાઈ આવતી આંખો—

છેલ્લા દસ દીવસથી એકદમ વ્યવસ્થીત રહેલાં

દીકરીના ડ્રેસીંગટેબલ અને તેનાં વોર્ડરોબ

પર ફરી વળે છે,

હું પણ ત્યાં જોઉં છું.

અને એક નીસાસો નંખાઈ જાય છે,

ઈશ્વરસોંપતાં પહેલાં દીકરી

મારે તારા વીશે તપાસ કરાવવાની જરૂર હતી!

કન્યાપક્ષના રીવાજોને તારે માન આપવું જોઈએ,

દસ દીવસ થઈ ગયા,

અને અમારે ત્યાં પગફેરાનો રીવાજ છે!

ઘાત

જ્યોતીષકાકાએ કહ્યું છે,
 કુંડળીમાં જળની ઘાત છે.
 નદી, જળ, દરીયાથી દુર રહેજે!
 પણ.....
 તારા
 વીરહમાં
 મારી તો
 આંખ જ થઈ ગઈ છે દરીયો...
 હવે?!

ડેથ સર્ટીફિકેટ

પ્રીય દીકરા,
 યાદ છે તને?
 તું નાની હતી ને આપણે પાનાં રમતાં,
 તું હંમેશાં જીતી જતી,
 અને હું હંમેશાં હારી જતો,
 ક્યારેક-ક્યારેક જાણી જોઈને પણ
 તું કોઈ પણ હરીફાઈમાં જતી,
 ત્યાંથી કાયમ જીતીને જ આવતી,

પછી તે જીતેલાં તમામ શીલ્ડ અને સર્ટીફિકેટ્સ
 તું મારા હાથમાં મુકી દેતી.
 અને ત્યારે મને તારા બાપ હોવાનો ગર્વ થતો,
 મને થતું કે હું દુનીયાનો સૌથી સુખી બાપ છું!
 આપણને કોઈ દુખ હોય,
 કોઈ તકલીફ હોય,
 તો એક બાપની હેસીયતથી
 તારે મને તો કહેવું જોતું હતું....
 આમ અચાનક,
 તારા બાપને આટલી હદે
 હરાવીને જીતાતું હશે....મારા દીકરા...?
 તારાં બધાં જ શીલ્ડ અને સર્ટીફિકેટ્સ
 મેં હજી સુધી સાચવી રાખ્યાં છે,
 પણ એનો અર્થ એ તો નથી ને,
 કે તારું ડેથ-સર્ટીફિકેટ
 પણ મારે જ સાચવવાનું?!

ડાયાબીટીસ

તું નાની હતી,
 ત્યારે યુનીફોર્મના ગજવામાં

મારે માટે બે-ચાર શીંગદાણા લઈ આવતી.

હું ટેસથી ખાતો.

તારી મમ્મી વઢતીયે ખરી

તમને બાપ-દીકરીને આ બે-ચાર શીંગદાણામાં

શું મઝા આવતી હશે?

મને ડાયાબીટીસ નીકળ્યો

ત્યારે સૌથી વધારે તું જ રડેલી.

પપ્પા, તમને તો મીઠું બહુ ભાવે, હવે?

પછી- તારી મમ્મીએ બનાવેલા

સ્ટ્રીક્ટ-કુડ શીડ્યુલમાં તોડફોડ કરી

તું મારા માટે ગુલાબજાંબુ લઈ આવતી.

ખવડાવતી જાય ને કહેતી જાય,

પપ્પા!બે ટેબ્લેટ્સ વધારે લઈ લેજો

-આજે તારા લગ્ન હતાં

ઉકેલાઈ ગયું, સમેટાઈ ગયું-બધું જ.

હું પણ!

કાશતો આંસુઓને પણ પેરેલીસીસ થઈ શકતો હોત....?

એક વાત કહું?

કદાચ બધી જ દીકરીઓના બાપને

ડાયાબીટીસ હોવો જોઈએ.

એટલે તો અમારે અમારી મીઠડીઓને

સાસરે વળાવી દેવી પડે છે.
 પણ તું આવીશ ને,
 તારા આ બાપને મળવા...
 બે ટેબ્લેટ્સ વધારે લઈ લઈશ, બસ?!

ઈન્ટરવ્યુ

તને રાંધતાં આવડે?
 મેં હા પાડી.
 કઈ ડીશ સારી બનાવી શકે?
 મેં એનો પણ જવાબ આપ્યો.
 ફીલ્મો જોવાની ગમે?
 મેં ફરી હા પાડી.
 પછી તો પ્રશ્નોનો રીતસરનો મારો શરૂ થયો...
 કયો હીરો બહુ ગમે, શું ભાવે, ક્યાં ફરવાનું ગમે?
 ધીમે ધીમે હું બધા જ પ્રશ્નોના
 જવાબો આપતી ગઈ!
 પછી થોડીઘણી વાતો પણ કરી—
 ભવીષ્યના આયોજન માટેની— ગમતી ફીલ્મોની
 સ્ટાઈલ ઓફ લીવીંગની— મીત્રોની...
 પણ..

ઉભાં થતી વખતે

‘ચાર દીવાલોમાંથી ઘર બનાવવાનો’

ઉલ્લેખ

ન તો એણે કર્યો

ન તો હું કશું બોલી!

સંભવામી યુગે યુગે

નાની હતી ત્યારે

બાએ મંદીર આગળ મુકેલું માખણ ખાવા જતી

અને બા વઢતી,અલી‘ , મારા ઠાકોરજીને તો પહેલાં ખાવા દે!’

હું બાને ખીજવતી,

‘તારો ઠાકોરજી જાણે તારું માખણ ખાવા આવવાનો હોય!’

અને બા-

ચાર ગણા વીશ્વાસથી બોલતી,હા‘ , એ આવશે જ!’

મોટી થઈ

પછી હું બાના ઠાકોરજીને રીતસરના શોધતી.

પણ ક્યાંય એમના હોવાના અણસાર દેખાતા નહીં મને.

એ જો આવ્યા હોત,

તો એમના જ મંદીરની બહાર કુલ વેચતી ચંપાની દીકરી

ઠેકાણે ન પડી ગઈ હોત ક્યારની?

અને ચાર રસ્તા પર ભીખ માંગતા મોહનીયાને
 કોઈ બાળસંસ્થાએ દત્તક લઈ લીધો હોત અત્યાર સુધીમાં.
 એ જો આવ્યા જ હોત તો,
 કાનજીભાઈએ દીકરીના જન્મદીવસે પણ
 ખાલી હાથે પાછા ન ફરવું પડ્યું હોત ઘરે!
 હું બાને સમજાવતી,
 ‘તારો ઠાકોરજી નહીં આવે હવે!’
 અને બા ગીતા હાથમાં લઈ
 એમાં લખેલું ‘સંભવામી યુગે યુગે’ વંચાવતી!..
 બાને પેરેલીસીસનો પહેલો સ્ટ્રોક આવ્યો
 ત્યારે ઢીલી પડી ગયેલી બાને મેં જ કહેલું,
 ‘ચીંતા નહીં કરતી, તારો ઠાકોરજી આવશે જ’
 પછી તો એક દીવસ બાએ જ કહ્યું,
 ‘જો, આવ્યો મારો ઠાકોરજી મને લેવા’
 મને મારી અંદર ફાળ પડેલી
 ઠાકોરજીના રુમમાં દોડી જઈ મેં એમને ખખડાવેલા.
 ‘ખબરદાર છે જો તમે આવ્યા છો તો’
 અને પછી બા ચાલી ગયેલી!

બાના ઠાકોરજીનું
 સંભવામી યુગે-યુગેનું વચન પાળવાની આ રીત

મને હજી સુધી સમજાઈ નથી!

અંધારું

ત્યારે

મને અંધારાની બહુ બીક લાગતી,

મા કહેતી ‘જયશ્રી કૃષ્ણ- જયશ્રી કૃષ્ણ’ બોલ

બીક ચાલી જશે

અને હું આંખ બંધ કરી

જયશ્રી કૃષ્ણ બોલતી બોલતી અંધારા વચ્ચેથી પસાર થઈ જતી.

થોડી મોટી થઈ પછી માએ જ સમજાવ્યું,

‘અંધારું હોય ત્યારે આંખોને ખુલ્લી રાખવાની-

અંધારાથી એ ટેવાઈ જશે’

અને મને ખુલ્લી આંખે અંધારું જોતાં આવડી ગયું,

પછી તો અંધારું મારી વચ્ચેથી પસાર થઈ જતું

અને હું સ્થીર રહી શકતી.

અને હવે હું

બધી જ લાઈટ્સ ઓફ હોય છે ત્યારે પણ,

મારી બર્થડે કેક પર ગોઠવેલી મીણબત્તીને

ફુંક મારી શકું છું.

કારણ- મને
અંધારું ઉકેલતાં પણ આવડી ગયું છે
અને હવે મને બીક,
અજવાળાંની લાગવા માંડી છે.

ઝાડ

જોઈએ છે એક ઝાડ!
જેની ડાળી પર પંખીઓના માળા
ન હોય તો ચાલશે,
પણ એ પાનખર-પુફ હોવું જોઈએ!
બારે માસ લીલું ને લીલું રહેતું હોય એવું-
ઉંચું-
બીજા માળે આવેલ મારા ફ્લેટની
મારી બાલ્કની સુધી પહોંચી શકે એટલું!
અને
ઘટાદાર પણ જોઈએ જ,
જેનાથી બાલ્કનીનો વ્યુ તો સુધરી જ જાય
પણ
જેને બતાવીને
અંગ્રેજી મીડીયમમાં ભણતા દીકરાને

ગ્રીનરી પર એસે લખાવી શકાય!

—એષા દાદાવાળા

કવયીત્રી એષા દાદાવાળાના કાવ્યસંગ્રહ ‘વરતારો’ (પ્રકાશક :
ઈમેજ પબ્લીકેશન પ્રા. લી. 191/1, ગોપાલભુવન, પ્રીન્સેસ
સ્ટ્રીટ, મુંબઈ- 400 002 તથા 1-2, સેન્યુરી બજાર, આંબાવાડી
સર્કલ, આંબાવાડી, અમદાવાદ- 380 006 પ્રથમ આવૃત્તી :
નવેમ્બર, 2008, મુલ્ય રૂપીયા 100)માંથી સાભાર...

કવયીત્રી-સંપર્ક :105, શાલીભદ્ર કોમ્પ્લેક્સ, એલ.આઈ.સી
ક્વાટર્સ પાસે, ટીમલીયાવાડ, નાનપુરા, સુરત મોબાઈલ :
90990 48882, Email: edadawala@gmail.com

@@

67-247 : 01-07-2012

ગાઝલ

-કુમાર જૈમીની શાસ્ત્રી

અનુક્રમણિકા

.1.

આપના જે સ્મીતથી સપનાં ફળે,
એટલો અવસર મને શું ના મળે?

દમ-બ-દમ સાંસા પડે સંગાથના,
કોણ મારી આમ ગાથા સાંભળે?

એ જ કેડી પર દીવાના નીકળે,
જંગલોનાં હાડ જેમાં ખળભળે.

હું બધા સંબંધ છોડી નીકળ્યો,
આપની આંખે હજુ એ ઝળહળે.

કુલ પણ જોયા કરે અંદાજને,
માર્ગના સૌ પથ્થરો કાં સળવળે?

.2.

આંખના ને આભના બંને અલગ વરસાદ છે,
એકમાં તારી હયાતી, એક તારી યાદ છે.

પાંજરું ખોલી અને આકાશ દર્શાવ્યા પછી,
પાંખ કાપી તે કહ્યું ‘પંખી હવે આઝાદ છે.’

હોઠ નહીં તારી નજર બોલી રહી છે અલવીદા,
આપણો બસ, આટલો સંબંધ કે સંવાદ છે.

કાચ, સગપણ, બેઉનો આભાસ તુટી જાય છે,
શેષના પુર્ણાકમાં બસ આપણો અવસાદ છે.

પાનખરને મ્હાત દેવા પુરતું છે આટલું,
ઝાડ ઉભું છે હજુ છો પાંદડું એકાદ છે.

.3.

દંપતીના સ્વાંગ ઘરઘરમાં રહે,
ક્યાં કદી એ સૌ પરસ્પરમાં રહે?

આયનો નહીં એ છબી દર્શાવશે,
ઠેસનું સોપાન ઉંબરમાં રહે.

કેટલી ઓછી મજલ છે ચીસની,
ભીંતના પણ કાન દરદરમાં રહે.

જીંદગીભર સ્થીર ડોળાં જોઈ લો,
બે જ મ્હોરાં રોજ નવતરમાં રહે.

સૌ હથેલીમાં બતાવે તો પછી,
પુર્ણતા ક્યાં રોજ ચંદરમાં રહે?

.4.

સુર્ય ઉગે છે ઢળે છે રોજ તારી યાદમાં,
જાગરણ ટોળે વળે છે રોજ તારી યાદમાં.

હાથમાં અંધાર લઈને સંચરું છું ચોતરફ,
કંઈક ભીતર ઝળહળે છે રોજ તારી યાદમાં.

શ્વાસ ને ઉચ્છ્વાસનો જોયા કરું છું સીલસીલો,
ને પ્રહર આઠે ભળે છે રોજ તારી યાદમાં.

એક યુગથી દૃશ્યના ઉંઘી ગયેલા કાફલા
સ્વપ્નવેશે સળવળે છે રોજ તારી યાદમાં.

દુર દેશેથી સતત વણઝાર કેરી આવ-જા,
કોણ કોને સાંકળે છે રોજ તારી યાદમાં.

.5.

અશ્રુ એ પુરવાર કરતાં હોય છે,
આંખમાં સાચી સભરતા હોય છે.

કોઈના અનુરોધ પર નીર્ભર નથી,
પુષ્પ આપોઆપ ઝરતાં હોય છે.

છીછરું જળ હોય કે ઉંડો ધરો,
મત્સ્ય સાંગોપાંગ તરતાં હોય છે.

જે નથી ચાલી શક્યા મંઝીલ તરફ,
હસ્તરેખામાં વીચરતા હોય છે.

ઉર્ધ્વતા બસ હોય છે શીખરો સુધી,
સૌ પછી નીચે ઉતરતાં હોય છે.

.6.

એક મધમધતી સવારે યાદ આવો છો તમે,
પુષ્પના મોઘમ ઈશારે યાદ આવો છો તમે.

એ કહી શકતો નથી કે શ્વાસનો પર્યાય છો,
શ્વાસ કરતાં પણ વધારે યાદ આવો છો તમે.

જીન્દગી નામે નદી બેફામ વહેતી જાય છે,
વૃક્ષ થી ઉભો કીનારે યાદ આવો છો તમે.

એક પલકારો કર્યો, ત્યાં કોઈ આવીને ગયું,
શક્યતાના બંધ દ્વારે યાદ આવો છો તમે.

કાફલાઓ યાદના દોડ્યા કરે છે રાતદીન,
ક્યાંય ના પહોંચાય ત્યારે યાદ આવો છો તમે.

.7.

આમ ક્યાં કંઈ ખાસ છું?
બસ ! ધબકતો શ્વાસ છું.

સંભવું છું હર પળે,
શક્યતાઓની આસ છું.

લો, નરી આંખે જુઓ,
તરબતર લીલાશ છું.

છું અનાદી વાંસવન,
વીસ્તરણ ચોપાસ છું.

એક દ્રીધા આસને,
'બુંદ છું કે શ્વાસ છું?'

.8.

જીન્દગી કાયમ મને લાગ્યા કરે મેંદી સમી,
રંગ જ્યારે ઉઘડે, વરતાય છે એની કમી.

આર્દ્રતાના દેશ જેવી આંખ તારી અંખશે,
નહીં મળે ઝાકળ થવાનું કોઈ કારણ રેશમી.

લઈ સુવાસોની દીશા તારા સુધી આવી ગયો,
કેટલી નક્કર હતી તારા વીશેની બાતમી!

આ નગરમાં એક ટુકડો આભના સાંસાં પડે,
એટલે વીકસી રહ્યો છે માપસરનો આદમી.

એક સોનેરી સપન લઈ તું નીકટ આવી અને,
સાંજના પ્રાંગણ ઉપર મારી ઉદાસી આથમી.

.9.

પથ્થરોએ પણ તરલ રહેવું પડે,
ઘેણ જ્યારે, જ્યાં મળે, વહેવું પડે.

ઉચ્ચતા પોતે અનન્ય હોય છે,
ફાડ અંગે ક્યાં કશું કહેવું પડે?

તું નદીની જેમ વહેતી જાય છે,
પુલ સમ મારે ઉભા રહેવું પડે.

પાળીયાનો અશ્વ જ્યારે હણહણે,
છાપરું ધુજે અને નેવું પડે.

આયનો જોયા કર્યેથી શું વળે?
રૂપ જેવું, બીંબ પણ એવું પડે.

.10.

એક જણ માણસ મટી ફોટો થયો,
આમ સાચો આમ એ ખોટો થયો.

સાવ કાચું દેહનું આ કોડીયું,
તેજનો બસ એક લીસોટો થયો.

શ્વાસ ને ઉચ્છ્વાસના આ ખેલમાં,
કોઈ પાણી, કોઈ પરપોટો થયો.

છે ઉછીની આપણી આ જીંદગી,
કોણ જાણે ક્યાં નફો-તોટો થયો.

કોઈ પણ હસ્તી નથી માણસ વગર,
તોય પડછાયો ઘણો મોટો થયો.

-કુમાર જૈમીની શાસ્ત્રી-

કવીશ્રીના ગઝલસંગ્રહ ‘રોજ તારી યાદમાં’ (પ્રકાશક :પ્રવીણ
પુસ્તક ભંડાર, લાલ ચેમ્બર્સ, મ્યુ .કોર્પો .સામે, ઢેબર રોડ,
રાજકોટ, પ્રથમ આવૃત્તી :2009, મુલ્ય :રૂ.65)માંથી સાભાર..
કવી સમ્પર્ક : 14, સમ્રાટનગર, બામરોલી રોડ, ગોધરા- 389
001 મોબાઈલ :98250 29657

Email: jns_14@yahoo.in

@@@

68-250 : 12-08-2012

ગઝલ

-હર્ષ બ્રહ્મભટ્ટ

અનુક્રમણિકા

.1.

અમે રાખમાંથીયે બેઠા થવાના,
જલાવો તમે તોયે જીવી જવાના.

ભલે જળ ન સીંચો તમે તે છતાંયે,
અમે ભીંત ફાડીને બેઠા થવાના.

ઘખો તમતમારે ભલે સૂર્ય માફક,
સમંદર ભર્યો છે, ન ખૂટી જવાના.

ચલો હાથ સોંપો, ડરો ના લગીરે,
તરી પણ જવાના ને તારી જવાના.

સજગતા, સહજતા અને સાહસીકતા,
અમે તક ન એકેય ચુકી જવાના

.2.

મેં જ તો એને સતત ઝંખી હતી,
વેદના મારી જીવનસંગી હતી.

વાંસવન જેવું બનેલું મન છતાં,
વાંસળીની ચોતરફ તંગી હતી.

ડાઘ ક્યાંથી આટલા લાગી ગયા,
જીંદગી હમણાં જ મેં રંગી હતી.

સાવ લીલી થઈ ગઈ છે લાગણી,
એક સુક્કી ડાળખી ડંખી હતી.

એક તરણાનો સહારો ના મળ્યો,
કમનસીબી પ્હાડ શી જંગી હતી.

મેં તરાપો પાણીમાં મુક્યો અને,
એકદમ વ્હેતી નદી થંભી હતી.

.3.

ચોતરફ તાળાં, ન એકે કળ હતી,
હાથમાં મારા, ફક્ત અટકળ હતી.

ભર ઉનાળે એ નદી થીજી હતી,
પણ બરફની ભીતરે ખળખળ હતી.

આમ ભીજાતો હતો વરસાદમાં,
ને હૃદયમાં કેટલી બળબળ હતી.

દ્વાર મનનાં આમ તો ખુલ્લાં હતાં,
અદૃશ્ય એવી આમ કાંઈ સાંકળ હતી!

ભુગર્ભમાં અણુઘડાકાની પળે,
પથ્થરો પર કુંટતી કુંપળ હતી.

કાય માફક એ સમય કુટી ગયો,
ને કરચ થઈ વાગતી પળપળ હતી.

પંખીઓની પાંખ કોણે છીનવી?
આભમાં પણ કેટલી ખળખળ હતી.

કાન માંડી સાંભળી છે મેં સદા,

રેતમાંયે કેટલી ખળખળ હતી.

.4.

શાંત જળને ડહોળવા જેવાં નથી,
નાગ આ છંછેડવા જેવા નથી.

ગુંગામણ જગત આખાને થશે,
સ્વપ્નોને સળગાવવા જેવા નથી.

પ્હાડ પીડાના ભલે મોટા થતા,
કીન્તુ એ ઓગાળવા જેવા નથી.

કે સહી લઈશું અમે વરસાદને,
તાર જળના છેડવા જેવા નથી.

એ પછીનું જીવવું અઘરું થશે,
કોઈનાં મન વાંચવા જેવા નથી.

છે કપાતર વંશ આખો એમનો,
ઝાંઝવા ઉલેચવા જેવા નથી.

.5.

વેદનાની વાટ લઈને આવ તું,
કોડીયું થૈ હું ઉભો, પેટાવ તું.

ધ્રુજતા અંધારને તડકાવ તું,
સૂર્ય એકાદો હવે છલકાવ તું.

વીજ કેં ઝબકી ઉઠે છે લોહીમાં,
પાંપણો ધીમેકથી પલકાવ તું.

કેં યુગોથી સાવ થીજી જ ગઈ,
એ નદીને આજ તો તણખાવ તું.

આપણા હોવા વીશેના અર્થને,
આંસુ સીંચીને હવે ફણગાવ તું.

.6.

હું યુગોથી વાટ તારી જોઉં છું,
આંખના પલકારની કુરસદ નથી.

શબ્દ સાથે સંવનન ચાલ્યા કરે,

શ્વાસ લેવાની મને કુરસદ નથી.

તરસ સહરાની મને લાગી છતાં,
પાણી પીવાની મને કુરસદ નથી.

ચાદ એની ચોતરફ વેરાયેલી,
વીસ્મરણની પણ મને કુરસદ નથી.

રત્ન નહીંતર ક્યાં હથેળીમાં નથી?
પણ નીરખવાની મને કુરસદ નથી.

.7.

સુખ વીશે જ્યાં હેસીયતની બહાર બોલ્યો,
સ્વપ્ન જુએ છે? તરત અંધાર બોલ્યો.

કોઈ ના માન્યું, વધારે સાવ બગડ્યું,
હા, ઘણીવેળા થયું બેકાર બોલ્યો.

લાગણી સ્પર્શી અને મુંગી રહી ગઈ,
આવડે એવું બધું વ્યવહાર બોલ્યો.
કેટલાં વરસો ગયાં એ ભુંસવામાં,

ક્રોધમાં જે શબ્દ હું બે-ચાર બોલ્યો.

ખુબ ઉંડી છે કહી સહુએ વધાવી,
વાત મામુલી અગર વગદાર બોલ્યો.

એક વેળા સાંભળ્યું મે આતમાનું,
ત્યારથી વચ્ચે એ વારંવાર બોલ્યો.

.8.

સાવ તકલાદી જ લીધા શ્વાસ આખમી જીંદગી,
ઝાંઝવા ઉપર કર્યો વીશ્વાસ આખમી જીંદગી.

મુક્ત મન રાખી ભરાયું એક પણ ના ડગ અહીં,
ગોખવો કાયમ પડ્યો છંતીહાસ આખમી જીંદગી.

મધ-મદીરા, જળથી ગંગાજળ સતત ક્યાં ક્યાં ગયો?
ના વધી કે ના ઘટી એ પ્યાસ આખમી જીંદગી.

છેક મૃત્યુ લગ હશે કઈ આશમાં આ હર્ષજી,
હા, રહ્યા ગણતા દિવસ ને માસ આખમી જીંદગી.
ચાદનું આ એક ચાંદરણું ગજબનું નીકળ્યું,

સાવ અંધારે મળ્યો અજવાસ આખી જીંદગી.

.9.

કુલ અને શમણાંની વચ્ચે, હું ઉભો છું તું ઉભી છે,
વરસો ને હમણાંની વચ્ચે, હું ઉભો છું તું ઉભી છે.

આભ ને આ ધરતી વચ્ચે, ઓટ અને આ ભરતી વચ્ચે,
બમણાં ને તમણાંની વચ્ચે, હું ઉભો છું તું ઉભી છે.

ઝાકળ ને તડકાની વચ્ચે, વ્હાલ અને છણકાની વચ્ચે,
શ્વાસોની રમણાની વચ્ચે, હું ઉભો છું તું ઉભી છે.

મુળ અને આ ફળની વચ્ચે, યુગ અને આ પળની વચ્ચે,
જીવતરની ભ્રમણા વચ્ચે, હું ઉભો છું તું ઉભી છે.

શબ્દ અને આ સુરની વચ્ચે, કાંઠા ને આ પુરની વચ્ચે,
નહિવત્ અને ઘણાની વચ્ચે, હું ઉભો છું તું ઉભી છે.

.10.

એકલો હું ક્યાં કદીયે હોઉં છું,
હું હંમેશા મારી સાથે હોઉં છું.

મૌનની મહેફીલ અનેરી હોય છે,
હું જ શાયર હું જ શ્રોતા હોઉં છું.

સુર્યોદય કેવો થયો મારી ભીતર,
પહાડ જેવો હું પીગળતો હોઉં છું.

નાદરૂપે હું પ્રગટતો હોઉં છું,
હું જ વીણા, તાર પણ હું હોઉં છું.

ડુબવા, તરવા વીશે ક્યાં ભેદ છે?
હું જ હોડી , હું સમંદર હોઉં છું.

અર્થ ક્યાં છે? આ દિવાલોનો હવે,
બહાર પણ હું , હું જ અંદર હોઉં છું.

અછાંદસ

એણે પુછ્યું—

‘કેમ છો?’

મેં આંગળી ચીંધી-
ડાળ પર ચીટકી રહેલા
છેલ્લા
સુક્કા પાન તરફ!

હું તો રોજ
બાગમાં જઈ
થોડી શુભો વીણી કાઢું છું, અને
એની માળા ગુંથીને
પહેરાવું છું
કાળમીઠાં ઈશ્વરને!

* હર્ષ બ્રહ્મભટ્ટ *

કવી સર્જન : ‘એકલતાની ભીડમાં’ કાવ્યસંગ્રહ, પ્રથમ આવૃત્તી :
૧૯૯૨, કીમ્મત:૧૪૦ રૂ.

‘અંદર દીવાદાંડી’ કાવ્યસંગ્રહ, પ્રથમ આવૃત્તી : ૨૦૦૨,
કીમ્મત:૧૨૫ રૂ.

‘મૌનની મહેફીલ’ કાવ્યસંગ્રહ, પ્રથમ આવૃત્તી : ૨૦૦૯,
કીમ્મત:૧૫૦ રૂ. (ત્રણેય પુસ્તકોના પ્રકાશક : નવભારત

સાહિત્ય મંદીર, ૨૦૨, પેલીકન હાઉસ, આશ્રમ રોડ,
અમદાવાદ:૯)

કવી-સમ્પર્ક : A-1, નંદલાલ એપાર્ટમેન્ટ, મણીનગર,

અમદાવાદ-૩૦૦ ૦૦૮, મોબાઈલ: 99784 05035

E-mail: hb.bhatt@yahoo.in

@@@

69-253 : 23-09-2012

ગઝલ

-ગૌરંગ કાકર

અનુક્રમણિકા

.1.

ઓ સાંકડા હૃદય, તને સૌ ઓળખી જશે,
માબાપને જો ગામડાની બસ મળી જશે.

ભીંતોની વાતચીત અહીં આ મુજબ હતી,
માણસ વગર આ મ્હેલની ઈંટો ખરી જશે.

અવતાર જળનો છે જ તો વહેવામાં સાર છે,
આકારના અભરખા તને છેતરી જશે.

રોકી શકે તો રોક રખેવાળ બાગના,
કુલોની ખુશ્બો લઈને પવન નીકળી જશે.

મોટું હશે હૃદય તો પહોળું થશે નહીં,
અડધા હૃદયના રોગ તો આમ જ મટી જશે.

.2.

તમે વ્હાલ ઘરની દીવાલમાં, અમે બારસાખનાં તોરણો,

ચલો આંગણમાં મનાવીએ, હવે હેત હુંફના અવસરો.

હું તો માત્ર શ્વેત લકીર ને તમે સાત રંગનો સાથીયો,
હું ભળી શકું બધા રંગમાં, મને બેઉ હાથે મીલાવજો.

ભલે જાય સુર્ય કીરણ લઈ, તમે બાગથી ન જશો પ્રીયે,
હું તો રાતરાણીનું કુલ છું, તમે બસ સવાર સુધી રહો.

મને કોયલો એ કહી ગઈ, અમે રોજ આવી ટહુકશું,
તમે આસપાસ કમાડની, જરા ઝાડ જીવતું રાખજો.

હતું મુલ્ય સ્વપ્નનું એટલું, અમે પાઈ પાઈ ચુકાવી છે,
અમે આંખ આંસુથી ધોઈ છે, કીધો બંધ આંખે ઉજાગરો.

.3.

તું જીત વગરનો થા, ને હાર વગરનો થા,
તું એમ કરી થોડો, સંસાર વગરનો થા.

એકાંત મળે ખુદથી, અન્યોથી તો એકલતા,
ક્યારેક અહીં તું પણ, બે-ચાર વગરનો થા.

ઝાકળની અહીં પરવા, આ કુલ નથી કરતું,
તું દેહ ઉપરના આ, શણગાર વગરનો થા.

બારીમાં ઉભા રહીને, સુરજનાં કીરણ બોલ્યાં,
અમને જ તું વાંચી લે, અખબાર વગરનો થા.

સંદેહ નથી એમાં, આ યુદ્ધ શમી જાશે,
પહેલાં તો અહીંયાં તું, હથીયાર વગરનો થા.

આ કુંક જીવાડે છે, ને કુંક બુઝાવે છે,
તું દેહના દીવા પર, અધીકાર વગરનો થા.

.4.

આપણે મન જે જુવાની હોય છે,
એ ઘણાની આમદાની હોય છે.

કુલના તેઓ શીકારી હોય છે,
ઘરમાં જેના કુલદાની હોય છે.

તારે તો વંટોળીયાની વારતા,
ઝાડ માટે જાનહાની હોય છે.

રુપથી ફરીયાદ પણ ના થાય કે,
આયનાની છેડખાની હોય છે.

કુલને સ્પર્શે છતાં ચુંટે નહીં,

એ હવાની ખાનદાની હોય છે.

જે ઘડી હું મારી સાથે હોઉં છું,
ત્યારે સન્નાટો રુહાની હોય છે.

જો કલમથી થાય ના અજવાળું તો,
કાવ્યની એ માનહાની હોય છે.

.5.

મ્હેલમાં જેમને વન લાગે છે,
એમની વાતમાં મન લાગે છે.

ખીણ પર્વતનું પતન લાગે છે,
ને ઝરણ એનું રુદન લાગે છે.

ભાર જીવનમાં બીજો છે જ નહીં,
હળવા પાકીટનું વજન લાગે છે.

આંખમાં આંસુ છે હૈયામાં આગ,
જાણે પાણીમાં હવન લાગે છે.

બાગમાં ફુલ અને ઝાકળનું,
અમને તો હસ્તધુનન લાગે છે.

તું કશું બોલે નહીં ત્યારે બસ,
મૌન શબ્દોનું કફન લાગે છે.

આ તને ચાહવાનું છે પરીણામ,
વીશ્વ આખું જ સ્વજન લાગે છે.

.6.

જગતને એકલા જોવું પડ્યું, બાકી બરાબર છે,
તમારા થઈ જવું બાકી રહ્યું, બાકી બરાબર છે.

હવા ને હાલ કહેતાં ડાળને ડુમો ભરાયો છે,
હતું જે પાંદ પ્યારું એ ખરું, બાકી બરાબર છે.

નવાજુની નગરની ખાસ ન્હોતી, પણ અહીં એક જણ,
વધુ પડતાં ઉમળકાથી મર્યું, બાકી બરાબર છે.

જે હંગામી હતો સંગાથ એનું દુખ રહ્યું કાયમ,
મને કોઈ ભુલવું ભુલી ગયું, બાકી બરાબર છે.

ગયો ટુકાં હું રસ્તે ને સફળતા ઘેર પણ આવી,
પછી વળગણ એ રસ્તાનું નડ્યું, બાકી બરાબર છે.

વસંતે દ્વાર ખખડાવ્યાં હતાં એ વાત સાચી, પણ

મને ઘર ખોલતાં મોડું થયું, બાકી બરાબર છે.

.7.

તું ઈશ્વર ઉપર કેમ શંકા કરે છે?
સુરજ આથમી રોજ ઉગ્યા કરે છે.

હું મારામાં ભાળું તો લાગ્યા કરે છે,
મને કોઈ અંદરથી જોયા કરે છે.

તું એના જ ઘરમાં ઉતારા કરે છે,
જીવનને ઉતારો જે માન્યા કરે છે.

આ માટીના પગ છે ને જળની સડક છે,
બધા જાણે છે તોય દોડ્યા કરે છે.

હશે ભીતરે કૈંક તો જોવા જેવું,
હવા આવ-જા કેમ કીધા કરે છે?

પ્રથમ એ જ જળતત્ત્વ દઈ મોકલે છે,
પછી આપણું પાણી માખ્યા કરે છે.

.8.

વસંત આવી ધમાલ થઈ ગઈ,

બધા બગીચે બબાલ થઈ ગઈ.

બધા જ લોકોએ મ્હેંક માંગી,
હવા પછી તો હમાલ થઈ ગઈ.

સૂરજ ગયો છે ગુલાલ છાંટી,
આ સાંજ તેથી જ લાલ થઈ ગઈ.

તમારી ઝળહળ સવાર માટે,
લ્યો, રાત આખી હલાલ થઈ ગઈ.

બધું જ વાંચી શકાય એવી,
પ્રણયમાં આંખો ટપાલ થઈ ગઈ.

તમે હતાંથી ..તમે ગયાં ..તે,
પળોની વચમાં કમાલ થઈ ગઈ!

તમે જ મારી ગઝલ બનો ને,
કલમ હવે તો મશાલ થઈ ગઈ!

.9.

રોજ મારાથી મને વાંધો પડે,

એટલે મારે મને જોવો પડે.

આ ઝરણ એમ જ નદી બનતાં નથી,
દોસ્ત, પાણીનેય પરસેવો પડે!

કૈંક તો સારું બધામાં હોય છે,
લીમડાનો છાંયો ના કડવો પડે.

તું દીવસ જીતી ગયાંનો વ્હેમ છોડ,
સાંજે પડછાયો ઘણો મોટો પડે.

સુર્ય સાથે ચંદ્રને જોશો નહીં,
એક સાથે બેઉનો મોભો પડે.

તું અડે ને એમ લાગે છે મને,
જાણે સુકા ઘાસ પર તણખો પડે.

તું હવે સરનામું પાકું આપ બસ,
રોજ મંદીરનો મને ધક્કો પડે.

.10.

જે ગમે તે બધું કરાય નહીં,

ઢાળ પર જળનું ઘર ચણાય નહીં.

આંગણે આવી ચકલી પુછે છે :
'બારણું પાછું ઝાડ થાય નહીં?'

દોસ્ત, વીસ્મય વીષય તો અઘરો છે,
કોઈ બાળક વગર ભણાય નહીં.

એ જ દુર્ભાગ્ય સૌથી મોટું છે,
કોઈના પણ કદી થવાય નહીં!

સાંજ પડતાં તો સાવ ખાલી થાઉં,
ઘેર પડછાયો પણ લવાય નહીં!

મા નથી ઘરમાં, બાપ ઘરડો છે,
પણ નદીથી પીયર જવાય નહીં.

આ ફકીરોની બાદશાહી જુઓ,
આપણી જેમ હાય હાય નહીં!

—ગૌરાંગ ઠાકર—

સર્જન : પ્રથમ ગઝલસંગ્રહ: 'મારા હીસ્સાનો સુરજ' પ્રકાશક અને
વીકેતા : પોતે (સરનામું: નીચે મુજબ), પ્રથમ આવૃત્તી: 2006,
પૃષ્ઠ: 68, કીંમત: 50 રૂપીયા

બીજો ગઝલસંગ્રહ: 'વહાલ વાવી જોઈએ' પ્રકાશક અને વીકેતા :
 'સાહિત્ય સંગમ', બાવા સીદી, પંચોલી વાડી સામે, ગોપીપરા,
 સુરત:395 001, Phone: 0261-259 7882, 0261-259
 2563, પ્રથમ આવૃત્તી: 2010, પૃષ્ઠ: 80, કીંમત :60 રૂપીયા

કવીસંપર્ક :બી-103, શુકન એપાર્ટમેન્ટ, સહજધામ રો હાઉસ
 સામે, અડાજણ, સુરત :395 009 ફોન: 0261-273 5534,
 મોબાઈલ: 98257 99847

@@@

70-256 : 04-11-2012

ગઝલ

-પ્રવીણ શાહ

અનુક્રમણિકા

.1.

એક સરખી સૌ કહાણી હોય છે,
એક રાજા એક રાણી હોય છે.

શાંત છે તો ક્યાંક ધસમસતાં મળે,
સ્થાન જુદાં, એ જ પાણી હોય છે.

પંખી સૌ જંધ્યાં હશે માળા મહીં,
એ જ વૃક્ષોની કમાણી હોય છે.

એમની ઈર્ષ્યા કરે સૌ, જેમણે
જીન્દગી ભરપુર માણી હોય છે.

છંદ, લય ને પ્રાસ, મત્લા, મીસરા;
શબ્દને મન અહીં ઉજાણી હોય છે.

શબ્દ એના શ્વાસ ને ધડકન ગઝલ,
એ જ શાયરની કહાણી હોય છે.

.2.

કોણ હળવેથી મને પોકારતું?
કોણ તારી યાદ લઈને આવતું?

એક વત્તા એક સરવાળો કરી,
કોણ મીઠી ઝંખના મન બાંધતું?

ખુશનુમા આબોહવા આલંબીને,
કોણ વ્હાલપથી મને બોલાવતું?

જ્યાં નજર નાખું મને દેખાય તું,
કોણ દીલને આટલું તરસાવતું?

ચાંદનીની પાંપણો પર બેસીને,
કોણ આવી સ્વપ્નને શણગારતું?

કોડીયે ઝબકાર અદબદ આંજતું,
કોણ આ અખીલાઈને અજવાળતું?

.3.

કેંક એવી વાત જળમાં છે,
દીવ્યતા તેથી કમળમાં છે.

આપણા કરમાં કશું ક્યાં છે?
છે બધો આધાર પળમાં છે.

કેટલા કંઈ ભેદ જીવનના,
બારણે વાસેલ કળમાં છે.

મન સદા એવું મુંઝાતું રહે,
જાણે કે કોઈ વમળમાં છે.

આમ સઘળું શાંત લાગે પણ;
છે હજી તોફાન તળમાં છે.

પ્હાડ, સાગર, સુર્ય, તારકગણ,
ભવ્યતા સૃષ્ટી સકળમાં છે.

.4.

આ જગત આખું સફરમાં છે
સૌ, સમયની કંઈ અસરમાં છે.

મનની નીર્મળતા ઉજાગર હો,
રાત આ છેલ્લા પ્રહરમાં છે.

સર્વથા લીલાશથી શોભે
વીશ્વ ટહુકાનું જીગરમાં છે.

ભીંત વીનાનું છે મન મારું,
આયના જેવી નજરમાં છે.

શ્રાવણી ઝરમર નીરંતર અહીં.
લાગણી નામે નગરમાં છે.

‘ગાલગાગા’ના નશામાં છું,
ને ગઝલ એની ફીકરમાં છે.

.5.

કામ જેવું કામ ક્યાં છે તોય પણ,
બે ઘડી નવરાશ ક્યાં છે તોય પણ!

સાંજ પડતાં આ જગત જંપી જશે,
રાતને વીશ્રામ ક્યાં છે તોય પણ!

આયના ચારે તરફ છે સાબદા,
ખાસ કે પહેચાન ક્યાં છે તોય પણ!

કેટલી વીહવળ બની આ ચાંદની!
સ્વપ્નનો ઉપચાર ક્યાં છે તોય પણ!

જે મળ્યું, જ્યારે મળ્યું, સાપેક્ષ છે,
આગવું કો’ સ્થાન ક્યાં છે તોય પણ!

અસ્ત નક્કી છે ઉદય જેનો થશે,
કોઈને વીશ્વાસ ક્યાં છે તોય પણ!

.6.

જીન્દગી કંઈ રમત નથી,
લાગણીમાં શરત નથી.

કંઈક તો મુલ્ય હોય છે,
ચીજ એકે મફત નથી.

સૌ સમય પર થયા કરે,
અહીં કશુંયે તરત નથી.

યત્ન કરતા રહો સતત,
હાર કંઈ હરવખત નથી.

રંક છે, કોઈ રાય છે,
સૌને માટે તખત નથી.

જડ કે ચેતન, અહીં-તહીં,
રામ ક્રહો ક્યાં પ્રગટ નથી.

.7.

સાંજ સલોની નમતી માગી,
રાત અમે ઝળહળતી માગી.

સુર-સરીતા સરતી માગી,
રેત સમયની ખરતી માગી.

શાંત કીનારા રાસ ન આવ્યા,
અમે ઓટ ને ભરતી માગી.

ગમતી ખુશ્બુ મનભર માણી,
ડાળ ડાળ મધમધતી માગી.

ગ્રીષ્મ-વર્ષા કે હેમંત-શીશીર,
હર મોસમ રસઝરતી માગી.

.8.

આ માયાના પડછાયા છે,
મૃગજળ પીવા લલચાયા છે.

કુરસદ મળશે ક્યાંથી અમને,
રસ્તા અહીંના રઘવાયા છે.

ક્યાંય કશે ના મંજુલ દીઠી,
સપનાં આંખે અટવાયાં છે.

ખાલી ઘરને ખુણે ખુણે,
કંઈ એકાન્તો સચવાયાં છે.

માણસ ઘડવો બહુ અઘરો છે,
પથ્થર ક્ષણમાં ટંકાયા છે.

ક્યાં છે અલ્લા? ક્યાં છે ઈશ્વર?
ઉત્તર કોને સમજાયા છે!

.9.

તું હવે બસ, એટલી સમજાય છે,
તું નથી તો રાત આ લંબાય છે.

એક પંખી જેવું બેસે ડાળ પર,
વૃક્ષ એકાએક લીલું થાય છે.

સુર્યને સત્કારવાના મોહમાં,
રાતની કાયમ ઉપેક્ષા થાય છે.

મૃગજળી માયા જ એવી દોસ્તો,
સૌ સમયની જાળમાં સપડાય છે.

કેં થવાનો છે અભરખો એટલો,
એક માણસ રોજ તુટી જાય છે.

.10.

નીત ખુશીમાં ડોલવાની ટેવ છે,
યાદ જુની ખોલવાની ટેવ છે.

મૌન ભારોભાર એવું અવતર્યું,
કે સ્વયંને તોલવાની ટેવ છે.

દોરડા પર ચાલવા જેવી જ છે,
શબ્દ તોલી બોલવાની ટેવ છે.

આ પવન જેવું જીવું છું એટલે,
ખુશ્બુ કાયમ ખોળવાની ટેવ છે.

કેં વીદુષક જેવું જીવન સાંપડ્યું,
પ્રહસનોમાં કોળવાની ટેવ છે.

* પ્રવીણ શાહ *

કવિ સંપર્ક:

પ્રવીણ શાહ -29, ગીરીવન સોસાયટી, જુના પાદરા રોડ,
ટાગોર નગર પાસે, વડોદરા - 390 007

ફોન- 0265 - 235 4516 મોબાઈલ- 94287 61846

shahpravin46@gmail.com

Blog: <http://aasvad.wordpress.com/>

@@@

www.gujaratilexicon.com

71-259 : 16-12-2012

ગઝલ

-ભગવતીકુમાર શર્મા

અનુક્રમણીકા

.1.

માણસમાં એક ચપટીયે સચ્ચાઈ જોઈએ,
વૈભવની વચ્ચે થોડી ફકીરાઈ જોઈએ.

છબછબીયાં શું કરો છો ઓ કાંઠા-નીવાસીઓ!
ડુબી જવું જો હોય તો ગહેરાઈ જોઈએ.

એકાદ વાર મોતને પણ છેતરી શકું,
મારે ન કોઈ એવી ચતુરાઈ જોઈએ.

ઉંડા જખમની વેદના વેઠી લીધી ઘણી,
પાંપણની સૌમ્ય ધારે ઉઝરડાઈ જોઈએ.

મારામાં સદ્-અસદ્ની ઘણી ભીડ થઈ ગઈ,
મારે જ મારી કરવી હરીફાઈ જોઈએ.

.2.

આ પાર જવું છે કે હજી પાર જવું છે,
નક્કી જ કરી લઈએ કે મઝધાર જવું છે.

છે વીજકડાકા અને ઘનઘોર ઘટાઓ;
કીન્તુ જો જવું છે તો ધુંવાધાર જવું છે.

કુર્નીશ ન બજાવી, કદી સજદોય ન કીધો;
ચાદરને લઈ સાથ કો દરબાર જવું છે.

આકાશના સુરજ તને નવ ગજના નમસ્કાર;
અંધારથી આવ્યો છું ને અંધાર જવું છે.

રૂંધાય છે શ્વાસો અને ભીંસાય છે છાતી;
દરવાજો ઉઘાડો કે જરા બહાર જવું છે.

બીજું તો કશું મારી ન મુઠ્ઠીમાં સમાશે;
સ્વપ્નાંઓના ટુકડા લઈ બેચાર જવું છે.

વહાલાને જો મળવું છે તો લઘરા નથી રહેવું;
નખશીખ લઈ ઝળહળ થતાં શણગાર જવું છે.

.3.

સુનકારથી સાદ ન આવ્યો;
મને મોર પણ યાદ ન આવ્યો.

મેલીને મરજાદ ન આવ્યો;
આંખોમાં વરસાદ ન આવ્યો.

પરદો તો વેળાસર ઉઘડ્યો;
યાદ મને સંવાદ ન આવ્યો.

કાસદ થઈ આવ્યાં પારેવાં;
પણ અક્ષર એકાદ ન આવ્યો.

સળંગ સુત્રતા શી જળવાઈ!
દુઃખોમાં અપવાદ ન આવ્યો.

કુરુક્ષેત્ર, સ્વજનો, સ્નેહીઓ;
કેમ મને અવસાદ ન આવ્યો!

કંઠ શુષ્કને કાન ન સરવા;
એક અનાહત નાદ ન આવ્યો.

.4.

હું વારસ નથી કે હું પુર્વજ નથી;
હું માણસ છું બસ, કોઈ દીગ્ગજ નથી.

હતી એવી પાછી લઈ જાઉં છું;
આ યાદર છે મારો વીજયધ્વજ નથી.

મને કંકુ-થાપામાં રુંધો નહીં;
હું ગોત્રજ નથી કે હું પુર્વજ નથી.

હું જીવી ગયો છું એ પર્યાપ્ત છે;
આ શબ્દો જ છે, મારું કારજ નથી.

કરો સ્હેજ ‘હાઉક’ કે ચૂંટી ખણો;
ત્વયા મેં ગુમાવી છે, અચરજ નથી.

હૃદયમાં મને સ્થાન આપી શકો;
છું પ્રેમી; તમારી ચરણરજ નથી.

.5.

જેને ઉગવાની ઉતાવળ હોય છે;
તે ઘણે ભાગે તો બાવળ હોય છે.

આજીવન કેદી છું પડછાયાનો હું;
એ સતત આગળ કે પાછળ હોય છે.

માછલી બે આંખમાં તરતી રહે;
ખારાં તોયે તેમાં મૃગજળ હોય છે.

જીવ ક્યાં કેં હોય છે બંધાયલો?
શ્વાસ કેવળ કર્ણ-કુંડળ હોય છે.

મોટે ભાગે ક્યાંથી એ સાચી પડે?
ધારણાઓ મારી અટકળ હોય છે.

કાળજું રેડાયું છે એમાં કહો!
કાવ્ય નહીંતર માત્ર પીંગળ હોય છે.

જ્યાંથી આવ્યો ત્યાં જ પાછો જઈશ હું;
એ જ રસ્તો, એ જ એ સ્થળ હોય છે.

.6.

હું મારાથી જાણે વીખુટો પડ્યો,
મેં મુકેલો વીશ્વાસ ટાંચો પડ્યો.

ફકત ચાંચ ચકલીએ મારી હતી;
દીવાલેથી તુટીને ફોટો પડ્યો.

મળ્યો તો મને ગ્રંથ દળદાર પણ;
ફકત એક ફકરો જ ઓછો પડ્યો.

દીવાલો અચાનક કડકભૂસ થઈ;
ચલો, ઠીક છે; એક રસ્તો પડ્યો.

હવે પુર આવી શકે આંખમાં;
તમારો આ વર્તારો સાચો પડ્યો!

જવાનો વખત તો થયો, જાઉં છું;
છે મનમાં કે નાહકનો ધક્કો પડ્યો.

.7.

હૃદયનાં ઉર્મીનગરમાં પ્રચંડ ધાડ પડે;
ધસે છે શબ્દ, કવીતામાં રમ્ય ત્રાડ પડે.

ટકોરા થાકી ગયા ને જમીનદોસ્ત થયા;
સહાનુભૂતીથી કંપી જઈ કમાડ પડે.

ધરા, ગગન ને નદી સર્વ એકરૂપ થયાં;
બગાસું ખાવ જરા સુર્યનો ઉઘાડ પડે.

અડગ મનુષ્ય છે; ભેખડ ઢયુપયુ નીકળી;
હવે જો વાયરો વીંઝાય તો કરાડ પડે.

ખરી પડ્યાં છે બધાં પર્ણ, ડાળીઓ ભોંયે;
કોઈ ન નોંધ એ લેશે હવે જો આ

.8.

પડછાયો કેવો મારો મને છેતરી ગયો,
હું જ્યાંનો ત્યાં રહ્યો અને એ ગુમ થઈ ગયો.

લટકાવી ત્યાં નહોતી કદી મારી મેં છબી,
દીવાલનો એ ભાગ તો આંખો પડી ગયો.

આંસુની ધાર લઈને નદી નીકળી હતી,
એનો પ્રવાહ જોઈને પર્વત ખસી ગયો.

મૃત્યુનો દુત દેહ લઈ ચાલતો થયો,
જોઈ અડગતા આતમાની એ ડરી ગયો.

કાગળ, કલમ ને અક્ષરો સાહેદી પુરશે,
પાગલ હતો એ આદમી, થોડું લખી ગયો.

થોડું ઘણુંયે તેજ પ્રસારી લીધું હતું,
જો કે એ સુર્ય વહેલો ઘણો આશમી ગયો.

.9.

મેં મારા મનને આકરી શીક્ષા કરી હતી;
કારણ કે એણે મોક્ષની ઈચ્છા કરી હતી.

આવો ન આવો આપ, ફરક કંઈ નહીં પડે;
હું પણ ન જાણું તેમ પ્રતીક્ષા કરી હતી.

બોલાયું'તું તો માત્ર તમારું જ નામ ત્યાં;
લોકોએ મારા નામની ચર્ચા કરી હતી.

અપરાધ જો ગણો તો ફક્ત એટલો જ કે;
સંભવ નહોતો ત્યાં મેં અપેક્ષા કરી હતી.

ખુશ્બુ તમારા શ્વાસની ફેલાઈ'તી સભર;
કુલોએ માત્ર મ્હોરીને શોભા કરી હતી.

તો પણ મળ્યો નકારમાં ઉત્તર તો શું કરું?
ઠેકાણું જોઈને જ મેં પૃચ્છા કરી હતી.

દર્શન ન દો તમે તો હું આગ્રહ નહીં કરું;
મેં તો તમારી પ્રાણપ્રતીજ્ઞા કરી હતી.

.10.

સમુદ્ર આ માણસનો બહુ ડંખીલો છે;
એની પાસે ઈસુ-સમયનો ખીલો છે.

કુલોની ખુશબુનુંયે વીશ્લેષણ કરશે;
માણસ છે તો નરવો, પણ ગંધીલો છે.

વાડ ઉપરનું પંખી તો વીંધાઈ ગયું;
ટહુકા જેવો ટહુકો પણ થોરીલો છે.

પડછાયાની પાછળ પાછળ મીથ્યા દોડે;
માણસ ખુદને માટે પણ વહેમીલો છે.

મૃત્યુ પાસે એ શાનો નમતું જોખે?
સ્મરણોનો સુબો એનો બહુ લીલો છે.

કાળનો કાળો નાગ હવે ઘેરાયો ચોગમ,
કીડી-કાફલો ક્ષણનો બહુ સંપીલો છે.

ભગવતીકુમાર શર્મા

કવી સંપર્ક:

ભગવતીકુમાર શર્મા, 32-B પવીત્રા રો હાઉસ, ગેટ નં-2,

આનંદ મહેલ રોડ, અડાજણ, **સુરત**-395 009

ફોન - 0261 2743967

@@@

72-262 : 27-01-2013

ગાઝલ

-મરીઝ

અનુક્રમણિકા

.1.

હું ક્યાં કહું છું આપની 'હા' હોવી જોઈએ ;
પણ ના કહો છો એમાં વ્યથા હોવી જોઈએ.

પુરતો નથી નસીબનો આનંદ ઓ ખુદા,
મરજી મુજબની થોડી મજા હોવી જોઈએ.

એવી તો બેદીલીથી મને માફ ના કરો,
હું ખુદ કહી ઉઠું કે સજા હોવી જોઈએ.

આ તારું દર્દ હો જો બીજાને તો ના ગમે,
હમણાં ભલે કહું છું દવા હોવી જોઈએ.

મેં એનો પ્રેમ ચાહ્યો બહુ સાદી રીતથી,
નહોતી ખબર કે એમાં કલા હોવી જોઈએ.

ઝાહેદ આ કેમ જાય છે મસ્જીદમાં રોજ રોજ,
એમાં જરાક જેવી મજા હોવી જોઈએ.

પૃથ્વીની આ વીશાળતા અમથી નથી ‘મરીઝ’,
એના મીલનની ક્યાંક જગા હોવી જોઈએ.

.2.

તુજ બેવફાઈમાં છે વ્યથા કોણ માનશે!
જે જોઈ છે મેં તારી દશા કોણ માનશે?

મારા ગુનાહો જોઈ, મને બેશરમ ન માન,
સાથે જ ભોગવું છું સજા કોણ માનશે?

દીલ મારું, પ્રેમ મારો અને એમની શરત!
મેં ખુદ કહી છે કેટલી ‘ના’ કોણ માનશે?

વરસો થયાં હું જેમની મહેફીલથી દુર છું,
ત્યાં પણ હજી છે મારી જગા કોણ માનશે?

છે ખુશનસીબ વ્યક્ત કરે જે ઉદારતા,
દીલમાં રહી ગઈ તે દયા કોણ માનશે?

જે વાત પર બધાએ શીખામણ દીધી ‘મરીઝ’,
સંમત હતો હું એમાં ભલા કોણ માનશે?

.3.

કુદરતના ખેલ હાથમાં આવી નહીં શકે,
કળીઓને ગલીપચીથી હસાવી નહીં શકે.

મારા કવનનું આટલું ઉડું મનન ન કર,
કંઈ યાદ થઈ જશે તો ભુલાવી નહીં શકે.

ના માંગ એની પાસે ગજાથી વધુ જીવન,
એક પળ એ એવી દેશે વીતાવી નહીં શકે.

અંતીમ દર્દ હોય તો આવે છે સ્તબ્ધતા,
સાચો વીરહ છે એ જે રડાવી નહીં શકે.

તે વેળા માન તારી મહત્તા બધી ગઈ,
જ્યારે તને કશુંય સતાવી નહીં શકે.

એવા કોઈ સમયને હું ઝંખું છું રાતદીન,
તું આવવાને યાહે, ને આવી નહીં શકે.

એક જ સલામતી છે કે પડખામાં દીલ રહે,
એ બહાર જો જશે તો બચાવી નહીં શકે.

.4.

લેવા ગયો જો પ્રેમ તો વહેવાર પણ ગયો,
દર્શનની ઝંખના હતી, અણસાર પણ ગયો.

એની બહુ નજીક જવાની સજા છે એ,
મળતો હતો જે દુરથી સહકાર પણ ગયો.

રહેતો હતો કદી કદી ઝુલ્ફોની છાંયમાં,
મારા નસીબમાંથી એ અંધકાર પણ ગયો.

સંગતમાં જેની સ્વર્ગનો આભાસ હો ખુદા,
દોઝખમાં કોઈ એવો ગુનેગાર પણ ગયો.

એ ખુશનસીબ પ્રેમીને મારી સલામ હો,
જેનો સમયની સાથે હૃદયભાર પણ ગયો.

એ પણ છે સત્ય એની ઉપર હક નથી હવે,
એવુંય કંઈ નથી કે અધીકાર પણ ગયો.

સાકી છે સ્તબ્ધ જોઈ નશાની અગાઢ ઉંઘ,
પીનારા સાથે કામથી પાનાર પણ ગયો.

કેવી મજાની પ્રેમની દીવાનગી હશે!
કે જ્યાં ‘મરીઝ’ જેવો સમજદાર પણ ગયો

.5.

મેં તજી તારી તમન્ના તેનો આ અંજામ છે,
કે હવે સાચે જ લાગે છે કે તારું કામ છે.

છે સ્મલન બે ત્રણ પ્રસંગોમાં મને પણ છે કબુલ,
કોણ જાણે કેમ આખી જીન્દગી બદનામ છે.

એક વીતેલો પ્રસંગ પાછો ઉજવવો છે ખુદા!
એક પળ માટે વીતેલી જીન્દગીનું કામ છે.

આપની સામે ભલે સોદો મફતમાં થઈ ગયો,
આમ જો પુછો બહુ મોઘાં અમારાં દામ છે.

જીન્દગીના રસને પીવામાં જલ્દી કરો ‘મરીઝ’,
એક તો ઓછી મદીરા છે, ને ગળતું જામ છે.

.6.

મને શ્રદ્ધા ભલે ને હોય કે ઈશ્વર બધાનો છે,
દુઆ એવી કરું છું જાણે મારો એકલાનો છે.

હવે કોઈ સુચન આપો કે ક્યાં નીકળી જવું મારે,
કે એ પોતે જ છે દુઃખમાં જે મારા મહેરબાનો છે.

સમયની લાજ રાખી ને ઘડીભર તો તમે આવો,
કે પળભરના ભરોસા પર અહીં આખો જમાનો છે.

કોઈ આ ભેદ ના કહેજો, ખુદા ખાતર સમંદરને,
ખુદા કરતાં વધુ વીશ્વાસ મુજને નાખુદાનો છે.

હવે એવી દુઆ છે કે કોઈ જોવા નહીં આવે,
હવે જોવા સમો નકશો અમારી દુર્દશાનો છે.

મરણ સુધરી ગયું મારું ‘મરીઝ’ આ એના શબ્દોથી,
કે એના બંધ આ હોઠોમાં, ‘મારી દાસ્તાનો’ છે.....

.7.

જ્યારે કલા, કલા નહીં, જીવન બની જશે,
મારું કવન જગતનું નીવેદન બની જશે .

શબ્દોથી પર જો દીલનું નીવેદન બની જશે,
તું પોતે તારા દર્દનું વર્ણન બની જશે .

જે કંઈ હું મેળવીશ હમેશાં નહીં રહે ,
જે કંઈ તું આપશે તે સનાતન બની જશે.

મીઠા તમારા પ્રેમના પત્રો સમય જતાં,
જ્ઞોતી ખબર કે દર્દનું વાચન બની જશે.

તારો સમય કે નામ છે જેનું ફક્ત સમય,
એને જો હું વીતાવું તો જીવન બની જશે .

તારું છે એવું કોણ કે માગે સ્વતંત્રતા!
મારું છે એવું કોણ જે બંધન બની જશે?

આંખો મીંચીને ચાલશું અંધકારમાં ‘મરીઝ’
શંકા વધી જશે તો સમર્થન બની જશે .

.8.

જ્યાં છે એ નક્કી વાત કે કોઈ અમર નથી,
અમૃત મળે તો શું કરું? એમાં અસર નથી.

ખામી તમારા રૂપમાં દેખાય છે હવે,
પહેલાં હતી જે, એવી અમારી નજર નથી.

ગઈકાલે શું થયું ભલા એનું તો ભાન ક્યાં?
આજે શું થઈ રહ્યું છે મને કંઈ ખબર નથી!

પાગલપણું આ પ્રેમનું હદથી વધી ગયું,
તે શેરીમાં ફરું છું કે જ્યાં તારું ઘર નથી.

આ છુટવાની રીત કે મીત્રોએ કહી દીધું,
શું થઈ શકે કે જ્યાં તને તારી કદર નથી!

આવાગમન છે બન્ને જગતમાં સતત ‘મરીઝ’,
પુરી જે થાય એવી જીવનની સફર નથી.

.9.

જીન્દગીને જીવવાની ફીલસુફી સમજી લીધી,
જે ખુશી આવી જીવનમાં આખરી સમજી લીધી.

આટલાં વર્ષોની મહેનતનું પરીણામ આટલું!
તારા દીલની આછી આછી લાગણી સમજી લીધી.

દુઃખ તો એનું એ છે કે દુનીયાના થઈને રહી ગયા,
જેના ખાતર મારી દુનીયા મેં જુદી સમજી લીધી.

દાદનો આભાર, કીન્તુ એક શીકાયત છે મને,
મારા દીલની વાતને તેં શાયરી સમજી લીધી.

કંઈક વેળા કંઈક મુદતને કશી માની નથી,
કોઈ વેળા એક પળને જીન્દગી સમજી લીધી.

કોણ જાણે કઈ દીશામાં જઈ રહી છે જીન્દગી,
રાહની સૌ ચીજને મેં પારકી સમજી લીધી.

એ હવે રહી રહીને માંગે છે પરીવર્તન ‘મરીઝ’,
મારી બરબાદીને મેં જેની ખુશી સમજી લીધી.

.10.

બસ, એટલી સમજ મને પરવરદીગાર દે,
સુખ જ્યારે જ્યાં મળે ત્યાં બધાના વીચાર દે.

માની લીધું કે પ્રેમની કોઈ દવા નથી,
જીવનના દર્દની તો કોઈ સારવાર દે!

ચાલું બીજું બધું તે ખુદાએ મને દીધું,
એ શું કે તારા માટે ફક્ત ઈન્તઝાર દે.

આવીને આંગળીમાં ટકોરા રહી ગયા,
સંકોચ આટલો ન કોઈ બંધ દ્વાર દે.

પીઠામાં માડું માન સતત હાજરીથી છે,
મસ્જીદમાં રોજ જાઉં તો કોણ આવકાર દે!

તે બાદ માંગ મારી બધીયે સ્વતંત્રતા,
પહેલાં જરાક તારી ઉપર ઈખ્તીયાર દે.

આ નાનાં નાનાં દર્દ તો થાતાં નથી સહન,
દે એક મહાન દર્દ અને પારાવાર દે.

સૌ પથ્થરોના બોજ તો ઉંચકી લીધા અમે,
અમને નમાવવા હો તો કુલોનો ભાર દે.

દુનીયામા કંઈકનો હું કરજદાર છું ‘મરીઝ’,
ચુકવું બધાનું દેણ જો અલ્લાહ ઉધાર દે.

મુક્તકો

પ્રસ્વેદમાં પૈસાની ચમક શોધે છે,
 હર ચીજમાં એક લાભની તક શોધે છે;
 આ દુષ્ટ જમાનાનું રુદન શું કરીએ,
 આંસુમાં ગરીબોનાં નમક શોધે છે!

*

જણસ અમુલી અમસ્તી બનાવી નાખી છે,
 પરાયા શહેરમાં વસતી બનાવી નાખી છે;
 જગતના લોકમાં જ્યારે ગજુ ન જોયું ‘મરીઝ’,
 મેં મારી જાતને સસ્તી બનાવી નાખી છે.

*

આ મહોબ્બત છે કે છે એની દયા, કહેતા નથી,
 એક મુદત થઈ કે તેઓ ‘હા’ કે ‘ના’ કહેતા નથી;
 બે જણા દીલથી મળે તો એક મજલીસ છે ‘મરીઝ’
 દીલ વીના લાખો મળે એને સભા કહેતા નથી.

*

પાણીમાં હરીફોની હરીફાઈ ગઈ,
 શક્તી ન હતી, અલ્પતા દેખાઈ ગઈ;
 દરીયાનું માપ કાઢવા, નાદાન નદી,
 ગજ એનો લઈ નીકળી, ખોવાઈ ગઈ!

*

શ્રદ્ધાથી બધો ધર્મ વખોડું છું હું,
 હાથે કરી તકદીરને તોડું છું હું;
 માંગું છું દુઆ એ તો ફક્ત છે દેખાવ,
 તુજથી ઓ ખુદા, હાથ આ જોડું છું હું.

*

વાસી અબ્બાસ અબ્દુલઅલી, ‘મરીઝ’

@@@

73-265 : 10-03-2013

ગીત

-કૃષ્ણ દવે

અનુક્રમણિકા

.1.

ઉગાડે એમ કદી ઉગવાનું નહીં,
 આપણે તો આવળ ને બાવળની જાત, ઉગવાનું હોય ત્યારે
 પુછવાનું નહીં.

ધગધગતા તડકાના પેગ ઉપર પેગ અને ઉપરથી આખું વેરાન,
 નીરાંતે બેસી જે ભરચક પીવે ને એને પાલવે આ લીલાં ગુમાન,
 રોકે કદાચ, કોઈ ટોકે કદાચ, તોય મહેફીલથી કોઈ દીવસ
 ઉઠવાનું નહીં.

આપણે તો આવળ ને બાવળની જાત ઉગવાનું હોય ત્યારે
 પુછવાનું નહીં

આપણે તો એનીયે સમજણ શું રાખવી આ મસ્તીમાં ખરવું કે
 ફાલવું,
 આપણાં તો લીલાછમ લોહીમાં લખેલું છે ગમ્મે તે મોસમમાં
 મ્હાલવું,

અરે હસવું જો આવે, હસવું બેફામ અને આંસુ જો આવે તો
લુછવાનું નહીં.

આપણે તો આવળ ને બાવળની જાત ઉગવાનું હોય ત્યારે
પુછવાનું નહીં.

ઉંડે ને ઉંડે જઈ બીજું શું કરવાનું? ધરવાનું આપણું જ ધ્યાન,
પથ્થર ને માટીના ભુંસી ભુંસીને ભેદ, કરવાનું લીલું તોફાન,
દેખાડે આમ કોઈ દેખાડે તેમ, તોય ધાર્યું નીશાન કદી ચુકવાનું
નહીં

આપણે તો આવળ ને બાવળની જાત ઉગવાનું હોય ત્યારે
પુછવાનું નહીં;

પણ ઉગાડે એમ કદી ઉગવાનું નહીં...!

.2.

પરસેવો બીચારો રઘવાયો થઈને ભલે ચહેરા પર આમતેમ
દોડે!

માઈક મળે તો કોઈ છોડે?

નાનાં અમથાં એ ટીપાં શું જાણે? આ ભાષણ શું કરવાની ચીજ
છે?

આકાશે ચાંદો છે, ચાંદામાં પુનમ ને પુનમના પાયામાં બીજ છે,

વીષયમાં એવો તો ફાંફે ચડે ને તોય તંતુને આમતેમ જોડે.

માઈક મળે તો કોઈ છોડે?

ઉધરસ ને નસકોરાં રમત્યે ચડે ને એય બગ્ગાસાં વ્હંચાતાં

ભાગમાં,

કંટાળો જાણે કે આખ્રું કુટુમ્બ લઈ ફરવા આવ્યો ન હોય

બાગમાં!

તાજા ઉઘડેલ એક વક્તાને ડાળીએથી ખંખેરી ખંખેરી તોડે.

માઈક મળે તો કોઈ છોડે?

‘છેલ્લી બે વાત’, એવું કાનમાં પડે ને કંઈક શ્રોતામાં જીવ

પાછાં આવે,

છેલ્લી, છેલ્લી છે એમ બોલી બોલીને પાછો આખ્રો કલાક એક

ચાવે;

સાકરના ગાંગડાને કચ્ચકચાવીને જાણે પકડ્યો હો ભુખ્યા મંકોડે.

માઈક મળે તો કોઈ છોડે?

.3.

એક ચકી ને ચકો મુંઝાઈ ગયાં છે.

ચોખા ને મગના બે દાણા હતા ને? હવે ચાંચમાંથી એ પણ

છીનવાઈ ગયા છે.

કમ્પ્યુટર, મોબાઇલ, ટીવી, છે સોંધાં; પણ એની રંધાય નહીં
 ખીચડી,
 ચકી ને ચકાનાં જીવન પર ત્રાટકી છે મોંઘવારી નામે એક
 વીજળી,
 ફાઈવસ્ટાર મોલનાં ફાલેલાં જંગલમાં નાનકડાં સપનાં ખોવાઈ
 ગયાં છે,
 એક ચકી ને ચકો મુંઝાઈ ગયાં છે.

મીનરલ વોટરથી તો સસ્તા છે આંસુ, ને મીઠી પણ લાગશે
 રસોઈ,
 ખાંડ માટે ટળવળતી કીડીની પાસે જઈ આટલું તો સમજાવો
 કોઈ!
 લાગે છે શેરડીના આખ્ખાં વાઢને લુચ્યાં શીયાળીયાં ખાઈ
 ગયાં છે.
 એક ચકી ને ચકો મુંઝાઈ ગયાં છે.

ચકી ને ચકો ક્યે, ‘જુઓ સાહેબ, હવે બોલાતું કેમ નથી, ચીં ચીં?
 એવું તે શું છે આ કંઠમાં, તે લાગે છે મારે છે ડંખ જેમ વીંછી!’
 એક્સરેમાં જોઈ અને ડોક્ટર બોલ્યા કે: ‘ઘણા ડુમા ગળામાં
 અટવાઈ ગયા છે’.
 એક ચકી ને ચકો મુંઝાઈ ગયાં છે.

.4.

બીજું શું કરવાનું સ્કુલમાં?
 આખ્યાયે ધંધામાં રાખવાનું ધ્યાન,
 ક્યાંય અત્તર રહી જાય નહીં કુલમાં.
 બીજું શું કરવાનું સ્કુલમાં?

ભણવાનાં કારખાનાં ધમધમતાં રાખવાની
 આપું બે ચાર તને ટીપ?
 માછલીની પાસેથી ઉઘરાવ્યે રાખવાની
 મોતી ભરેલ કંઈક છીપ.
 માસુમીયત જોઈ જોઈ લાગણીનું સપનું
 પણ જોજે આવે ન ક્યાંક ભુલમાં?
 બીજું શું કરવાનું સ્કુલમાં?

સીધેસીધું તો કદી મળવાનું નહીં.
 થોડું બેસાડી રાખવાનું બ્હાર;
 થનગનતી ઈચ્છાને લાગવું તો જોઈએ
 ને કેટલો છે મોટો વેપાર!
 ઉંચે આકાશ કૈંક દેખાડી ડાળ,
 પાછુ પંખીને કહેવાનું ઝુલ મા.
 બીજું શું કરવાનું સ્કુલમાં?

ધારદાર ફતવાઓ પાડવાના બહાર
 અને ભાષણ તો કરવાનું લીસ્સું,
 અર્જુનને પંખીની આંખ જ દેખાય,
 એમ તારે પણ વાલીનું ખીસ્સું.
 શીક્ષણ નહીં; ફાઈવસ્ટાર બીલ્ડીંગ
 જરૂરી છે સૌથી પહેલા તો સંકુલમાં.
 બીજું શું કરવાનું સ્કુલમાં?

.5.

ગોકુળના કૃષ્ણને તો વાંસળીના સુર, વળી યમુનાનાં પુર
 અને ઉપરથી ગોપીઓ ને રાધા..
 અહીં મારે તો જીવવાના વાંધા ..!

આંખોની પથરાળી ધરતીમાં વૃન્દાવન, ગોવર્ધન, ગોકુળ ક્યાં
 વાવીએ?
 ભાંભરડા દેતી આ ભુખી ઈચ્છાઓનાં ધણનાં ધણ ક્યાં જઈ
 ચરાવીએ?
 આયમે વલોવાતાં એક એક દૃઢાડાને માગી માગીને મેં ખાધા,
 અહીં મારે તો જીવવાના વાંધા ..!

પુરેલાં ચીર એમાં માર્યો શું મીર? એનું કારણ એ રાજાની
 રાણી,
 નજરે ના કેમ ચડી આછેરા જીવતરની માંડેલી આમ ખેંચતાણી;
 ખેંચાતાં ખેંચાતાં ટાંકા તુટે ને વળી દોરા ખુટે,
 ને તોય કરવાના રોજ રોજ સાંધા?
 અહીં મારે તો જીવવાના વાંધા ..!

ગોકુળનો શ્વાસ લઈ, મથુરાની હાશ લઈ, દરીયામાં જાત તેં
 બચાવી,
 મેં તો આ પ્હાનીના હણહણતા અશ્વોને ખીલ્લાની વારતા
 પચાવી;
 ભાગી ભાગીને હુંય ભાગું કદાચ તોય રસ્તાને પગલાંની બાધા!
 અહીં મારે તો જીવવાના વાંધા ..!

.6.

વાંસલડી ડોટ કોમ
 મોરપીચ્છ ડોટ કોમ,
 ડોટ કોમ વૃંદાવન આખું,
 કાનજીની વેબસાઈટ એટલી વીશાળ છે કે કયાં કયાં નામ એમાં
 રાખું?

ધારો કે મીરાંબાઈ ડોટ કોમ રાખીએ તો રાધા રીસાય એનું શું?
 વીરહી ગોપીનું ગીત એન્ટર (Enter) કરીએ ને ક્યાંક
 ફ્લોપી(Floppy) ભીંજાય એનું શું?

પ્રેમની આ ડીસ્કમાં (Disk) તો એવી એવી વાનગી કે કોને છોડું
 ને કોને ચાખું?
 કાનજીની વેબસાઈટ...

ગીતાજી ડોટ કોમ એટલું ઉકેલવામાં ઉકલી ગઈ પંડીતની જાત,
 જાત બળી જાય, છતાં ખ્યાલ ના રહે ને એ જ માણે આ
 પુનમની રાત.
 તુલસી, કબીર, સુર, નરસૈંયો થઈએ તો ઉકલે છે કંઈક આંખું
 આંખું.
 કાનજીની વેબસાઈટ...

એ જ ફક્ત પાસવર્ડ (Password) મોકલી શકે છે જેના
 સ્ક્રીન(Screen) ઉપર નાચે છે શ્યામ,
 એને શું વાઈરસ (Virus) ભુંસી શકવાના જેનાં ચીર પુરી આપે
 ઘનશ્યામ?
 ઇન્ટરનેટ (Internet) ઉપર એ થનગાનતો આવે, હું કોઈ દીવસ

વીન્ડો (Window) ના વાખું.

કાનજીની વેબસાઈટ...

.7.

લીમડાને આવી ઝ્યો તાવ,

લીમડાના દાદા ક્યે, ‘કહી કહી ને થાકી ઝ્યો,

જાવ, હજી ફાસ્ટકુડ ખાવ.’

ટી-શર્ટ ને જીન્સવાળી માંજરી બીલાડી ક્યે આપણને દુધ નહીં

ફાવે!

પીત્ત્ત્રા ને બર્ગરની આખ્ખી આ પેઢીને રોટલી ને શાક ક્યાંથી

ભાવે?

વર્ષોથી બોટલમાં કેદ થઈ સડતાં એ પીણાને પીવો ને પાવ.

જાવ, હજી ફાસ્ટકુડ ખાવ.

અપ ટુ ડેટ કાગડા ને કાગડીયું માઈકમાં મંડી પડ્યાં છે કાંઈ

ગાવા!

કંઈ પણ ભીંજાય નહીં એવાં ખાબોચીયાંમાં નીકળી પડ્યાં છો

તમે ન્હાવા?

કુંપળનાં ગીત લીલાં પડતાં મુકીને ગાવ રીમીક્સનાં ગાણાંઓ

ગાવ.

જાવ, હજી ફાસ્ટકુડ ખાવ.

કાન એ કંઈ થુંકવાનો ખુણો નથી કે નથી પેટ એ કંઈ કોઈનો
 ઉકરડો,
 આપણા આ ચહેરા પર બીજાના નખ્ખ શેના મારીને જાય છે
 ઉઝરડો?
 માંદા પડવાનું પોસાય કદી કોઈનેય, સાંભળ્યા છે ડૉક્ટરના
 ભાવ?
 લીમડાને આવી ઝ્યો તાવ,
 લીમડાના દાદા ક્યે, ‘કહી કહી ને થાકી ઝ્યો,
 જાવ હજી ફાસ્ટફુડ ખાવ.’

.8.

ઝરણાનું દે નામ અને ના આપે વહેવું! આ તે કેવું?
 શબ્દો સાથે કામ ને પાછું મુંગા રહેવું! આ તે કેવું?

રણની જેવું તરસી પડીએ તોય વહે તું અધ્ધર,
 ઝાકળ જેવું વરસી પડીએ તોય કહે તું પથ્થર;
 તું બોલે બેફામ ને મારે કંઈ ના કહેવું? આ તે કેવું?

હોય વૃક્ષની જાત અને ના છાંયો આપે,
 છે અમાસની રાત અને પડછાયો આપે;

માંગું ખુલ્લેઆમ ને તારે કંઈ ના દેવું? આ તે કેવું?
 મત્સ્ય હોઉં ને જળને કંઈ તરવાનું પુછું?
 વાદળ છું તો વરસું કંઈ સરનામું પુછું?
 ભીંજે આખું ગામ ને કોરું એક જ નેવું! આ તે કેવું?

.9.

છેવટે કંટાળી મેં વાદળાંને કીધું કે વરસ્યા વીનાના શું જાવ છો?
 વાદળ કહે કે ભાઈ વરસી તો પડીએ; પણ આપશ્રી ક્યાં કોઈ
 દી' ભીંજાવ છો?

મેં કીધું શું ક્યો છો? ગ્યા વરસે ક્યાં કર્યો'તો છત્રી ઉઘાડવાનો
 વેંત?
 વાદળ ક્યે, રહેવા દ્યો, પલળી જે જાય ઈ તો અંદરથી ઉગાડે
 હેત,
 વરસી વરસીને અમે થાકી ગયાં ને તોય તમે ક્યાં લીલાછમ
 થાવ છો?

મેં કીધું આ રીતે શું કામે નાખો છો માણસની જાત માથે આળ?
 વાદળ ક્યે ચાલ મને તારામાં ગોતી દે એકાદી લીલીછમ ડાળ,
 મુળનું તો સરનામું મળતું નથી ને પાછા કુંપળના ગીતો શું ગાવ
 છો?

મેં કીધું આ રીતે તરસ્યે મારીને તમે સારું તો કરતા નથી જ,
વાદળ ક્યે બસ ભાઈ, આ રીતે અમને પણ થોડીક ચડી ગઈ
ખીજ;

અબઘડીએ ધોધમાર વરસી પડું છું બોલો, બાળકની જેમ તમે
ઢાવ છો?

.10.

મારી પાસે ઢગલો રેતી, તારી પાસે ખોબો જળ,
ચાલને રમીએ પળ બે પળ..

હું રહેવાસી પથ્થરનો, ને તારું સરનામું ઝાકળ,
ચાલને રમીએ પળ બે પળ..

થોડી ઉઘડે મારી ઈચ્છા, થોડી ઉઘડે તારી પણ;
હું અહીંથી આકાશ મોકલું, તું પીંછાથી લખ સગપણ.
આજ અચાનક દુર દુરથી, આવીને ટહુકે અંજળ.
ચાલને રમીએ પળ બે પળ..

રમતાં પહેલાં ચાલ તને હું, આપી દઉં થોડી સમજણ,
રમતાં રમતાં ભુલી જવાનું, દેશ-વેશ સરનામું પણ;

બુંદબુંદમાં ભળી જવાનું, વહી જવાનું ખળ ખળ ખળ.

ચાલને રમીએ પળ બે પળ..

કૃષ્ણ દવે

સર્જક-સંપર્ક :

A-20, Adarshnagar, Opp. NarayanKrupa Banglows,

BOPAL-GHUMA, **Amdavad**- 380 058

Phone : 02717-233 125 **Mobile**: 94265 63388

eMail : kavikrushnadave@gmail.com **AND**

krushnadave@yahoo.co.in

@@

74-268 : 21-04-2013

ગઝલ

-લક્ષ્મી ડોબરીયા

અનુક્રમણિકા

.1.

આજની આ પળને આજે, ખાળજે હળવાશથી,
કાં ગયેલી પળને પાછી, વાળજે હળવાશથી!

કેટલું, ક્યાં બોલવું, એનો કરી અંદાઝ ને-
મૌનની શરતો બધીયે પાળજે હળવાશથી!

જો પુરાવો કે ખુલાસો હોય ના સંગીન તો,
સાવ સાચી વાતને પણ ટાળજે હળવાશથી!

આંખ, મન કે કંઠમાં, કોરી તરસ જો તરફડે,
તો ગઝલના લયમાં એને, ઢાળજે હળવાશથી!

ને પછી મળશે બધાયે પ્રશ્નના ઉત્તર તને,
તર્ક સાથે તથ્યને પણ, ગાળજે હળવાશથી!

.2.

કક્કામાં મેં અક્ષર જોયા,
ને અક્ષરમાં ઈશ્વર જોયા!

સીધા-સાદા પ્રશ્નોના પણ,
અધરા અધરા ઉત્તર જોયા!

ખાલીપો ભરવાના રસ્તા,
ગીત-ગઝલમાં નવતર જોયા!

સંબંધોના પરપોટા પર-
હીરા-મોતી જડતર જોયા!

સમજણનો દીવો પ્રગટાવી,
દુઃખનાં કારણ અંદર જોયાં!

.3.

દીલથી વધાવી લે અગર થોડી-ઘણી,
તો વાતની થાશે અસર થોડી-ઘણી!

સંભાવના મેં સોળ આનાની કરી,

ને, ખીલવી છે પાનખર થોડી-ઘણી!

સાર્થક થયું પીડાનું હોવું આખરે,
એ છે તો છે, મારી કદર થોડી-ઘણી!

અંતે ખુશીએ ખુશ થઈ આપ્યું વચન,
એ આવશે અવસર ઉપર થોડી-ઘણી!

મેં વાતને વ્હેતી કરી કાગળ ઉપર,
એ પી ગઈ તરસી નજર થોડી-ઘણી!

.4.

આમ ભરચક, આમ ખાલી!
મન તો છે જાદુની પ્યાલી!

એ હતી નવજાત તોયે,
વાત આખી રાત ચાલી!

છે સવાલો સાવ નક્કર,
પણ જવાબો છે ખ્યાલી!

ઘાસની લીલી સભા પર,
શ્વેત અકળની છે લાલી!

સાત પગલાં મેં ભર્યા છે,
ખુદની દુઃખતી રગને આલી!

તું ગણીત એવું ગણે કે-
મુઠ્ઠી મુદ્દલ, વ્યાજ પાલી!

કેફીયત મારી સુણીને,
આ ગઝલ પણ ફુલી-ફાલી!

.5.

ધીરતા ધારી જુઓ,
કાં પછી હારી જુઓ!

લ્યો, કલમ, કાગળ પછી,
જાત વીસ્તારી જુઓ!

ચીતરો ચૈતર અને-

ટેરવાં ઠારી જુઓ!

શુન્યની કીમ્મત થશે,
એક અવતારી જુઓ!

‘કોણ છું’?ના પ્રશ્નથી,
ખુદને પડકારી જુઓ!

એક વૈરાગી ક્ષણે,
જીવ શણગારી જુઓ!

.6.

ભાર ખાલી ક્ષણનો કાયમ હોય છે;
કાં પછી સમજણનો કાયમ હોય છે.

ટાઢ, તડકો, ઝાંઝવા ને થોરથી,
દબદબો તો રણનો કાયમ હોય છે.

કોરું મન, તરસ્યાં નયન, વહેતો સમય..
પ્રશ્ન બસ, એ ત્રણનો કાયમ હોય છે .
ચાસ ચહેરા પર સમય પાડે અને,

વાંક કાં દર્પણનો કાયમ હોય છે?

સાવ સાચી વાત કરવી હોય..પણ,
ડર સવાયા ‘પણ’નો કાયમ હોય છે.

.7.

કાલ આખી આજ સાથે જેમ છે,
‘તું નથી; પણ છે’ના પ્રશ્નો તેમ છે.

હોશથી પાડે છે પડઘો પાનખર,
એટલે એને મેં પુછ્યું, ‘કેમ છે?’

પારદર્શક હોય પરપોટો છતાં,
વજ્ર જેવો મેઘ-ધનુષી વ્હેમ છે .

વૃક્ષની સંભાવના છે બીજમાં,
પારણાંનાં ગીતમાં પણ એમ છે!

તળમાં દાવાનળ, કીનારા શાંત છે,
આમ તો દરીયો કુશળ ને ક્ષેમ છે!

.8.

શું હતું? ને શું થશે? છે અંદર પ્રશ્નો;
મનમાં ઘુંટ્યા તો થઈ ગ્યા મંતર પ્રશ્નો!

કોઈના વરસી જવાથી ઉગશે ઉત્તર,
આશ રાખીને ઉભા છે બંજર પ્રશ્નો!

રાખે છે સાપેક્ષ થઈ સંબંધોમાં પણ,
ક્યાંક ઓછું, ક્યાંક ઝાઝું અંતર પ્રશ્નો!

ઘાટ ઘડવા રીત નોખી અજમાવે છે,
તીર, ભાલો, ટાંકણી ને ખંજર પ્રશ્નો!

જ્યાં જવાબો જીન્દગીને અજવાળું દે,
લાગવાના ત્યાં સહજ ને સુંદર પ્રશ્નો!

.9.

સંવાદ 'હું' થી કર, પછી ઘડતર થશે!
ઘટના હશે ઝીણી; છતાં ચણતર થશે!

તું કલ્પનાને બે-ઘડી અવતાર તો,

કોરી હકીકત પર સરસ જડતર થશે!

સંદર્ભ પીડાનો હશે, જો નામમાં,
ચર્યા થશે, ને એય પણ નવતર થશે!

જો, ભાગ્યવશ ખોટી ઠરે કારણ વગર
તો, ધારણાના કાળજે કળતર થશે!

શોધો ભલે ને દર્દનાં કારણ નવાં,
એના ઉપાયો એટલાં પડતર થશે!

.10.

એક સવાયી ક્ષણની સાખે,
આભ ઢળે રજકણની સાખે!

એકલતાએ સાથ નીભાવ્યો,
તેં દીધેલા વ્રણની સાખે!

રેત વચાળે દરીયો ગાળે,
તડકો કાયમ રણની સાખે!
સપનું નહીં પણ એક હકીકત,

ટપકે છે આંજણની સામે!

રહી ગઈ અંતે વાત અધુરી,
પ્રશ્ન વીનાના ‘પણ’ની સામે!

કોઈના હોવાની ઘટના,
ઉગે છે દર્પણની સામે!

.11.

મેં સાંજ સાચવી તો ઉજળી થઈ સવારો,
ને મૌન સાચવ્યું તો થ્યા શબ્દથી પ્રહારો.

સારાં શુકન લલાટે ને હાથમાં લઈને,
આનંદને મળી; પણ પીડામાં થ્યો વધારો.

છે થોર આંગણમાં તો પાનખરના હૈયે,
ભીની ઉગી છે ધરપત કે આવશે બહારો.

એના સુધી જવાનો રસ્તો મને મળ્યો છે,
પ્રશ્નો બહારના; પણ અંદર કયો સુધારો

જ્યાં શોધવાનું છોડ્યું, ત્યાંયે મને મળી 'હું',
સંવાદ ને સમાધી; બન્નેનો લૈ સહારો.

.12.

ભુલોને સ્વીકારું છું!
અજવાળું વીસ્તારું છું!

તર્કની દીવાલો તોડી,
તથ્યોને ઉગારું છું!

પથ્થર સમજો કે ઈશ્વર,
હું શબ્દો અવતારું છું!

બત્રીસ કોઠે દીવા થ્યા,
તારું હોવું ધારું છું!

સુરજ ઉગે કે ડુબે,
સમભાવે સત્કારું છું!

-લક્ષ્મી ડોબરીયા-

(લક્ષ્મીબહેનની આવી જ મધુર ગઝલો માણવા અને એમનો સ-તસ્વીર પરીચય પામવા, તા .૨૩/૧૨/૨૦૦૭ની ૧૩૩મી 'સન્ડે ઈ-મહેફીલ'ની આ <http://gujaratilexicon.com/magazine/sundayemahefil/> લીંકના પાન ૩૦ પરથી તે ડાઉનલોડ કરવા વીનંતી છે.)

સંપર્ક:

'સમન્વય'

૯, નહેરુનગર સોસાયટી,

નાના મવા રોડ, રાજકોટ - ૩૬૦ ૦૦૪

મોબાઈલ : 96875 19952

Email: laxmi_samanvay@yahoo.in

@@

75-271 : 02-06-2013

ગાઝલ

-અશોક જાની 'આનંદ'

અનુક્રમણિકા

આઠ વર્ષ પુરાં કરી, 'સન્ઢે ઈ-મહેફીલ' આજથી નવમા વર્ષમાં
પ્રવેશ કરે છે.

તે અવસરે સૌ વાચકો-પ્રતીભાવકો-સહાયકોને
સંપાદકોની
ભાવભીની સલામ!

.1.

કોઈથી દોરાઉં એવો હું નથી,
અન્ય જેવો થાઉં એવો હું નથી.

મનમાં સૌના હોય એ પરખી લઉં,
કોઈથી ભરમાઉં એવો હું નથી.

કોતરેલું નામ છું પાષાણ પર,
સહેજમાં ભુલાઉં એવો હું નથી.

સ્પષ્ટતાનો કોઈ પણ પર્યાય ક્યાં?!

મન ભરી મુંઝાઉં એવો હું નથી.

બાગમાં મહેંકી જવું ગમતું મને,
શીશીમાં પુરાઉં એવો હું નથી.

સાંભળી લો એક મીઠું ગાન છું,
કોઠીમાં પડઘાઉં એવો હું નથી.

ચોતરફ ‘આનંદ’ થઈ વેરાઉં છું,
મુઠ્ઠીમાં સંતાઉં એવો હું નથી.

.2.

રાત’દી વણસ્યા કરે છે જો, ખરી છે વેદના,
ને સતત ફણગ્યા કરે છે જો, ખરી છે વેદના.

હોઠ પર જો સ્મીત આવે એક-બે ક્ષણ ત્યાં જ તો,
આંસુઓ ખડક્યા કરે છે જો, ખરી છે વેદના.

માંડ ઠારું આંસુ છાંટી આ ભભુકતી આગને,
ત્યાં ફરી સળગ્યા કરે છે જો, ખરી છે વેદના.

હું ફક્ત ઈચ્છું કે કાયમ દર્દનો દુષ્કાળ હો,
પણ અહીં વરસ્યા કરે છે જો, ખરી છે વેદના.

આંખમાં ‘આનંદ’ની લઈને અપેક્ષા હું ફરું,
તોય પણ વળગ્યા કરે છે જો, ખરી છે વેદના.

.3.

હવામાં વાયરો વાયો ખબર ક્યાં કોઈને એની...!
સુરજ તડકાથી ગભરાયો ખબર ક્યાં કોઈને એની...!

તમે આખો દીવસ જે આઈનાને જોઈ જીવો છો,
અરીસો ક્યાં અરીસાયો ખબર ક્યાં કોઈને એની...!

સતત એક જ દીશામાં આપણે વહેતા રહ્યાં તો પણ,
વહેણનો અર્થ બદલાયો ખબર ક્યાં કોઈને એની...!

લગાવી હોઠ પર બેઠાં અમે એક મૌનનું તાળું,
નજરમાં ભાવ છલકાયો ખબર ક્યાં કોઈને એની...!

હવે ‘આનંદ’ના અજવાસમાં જો જો જગત આખું,
હરેક આંખે એ મલકાયો ખબર ક્યાં કોઈને એની...!

.4.

અવઢવીને રાત આખી એમણે ગાળી હશે,
 ને સવારે હાશ કહીને ખાટલી ઢાળી હશે.
 એટલે ઝળહળ હશે સુરજ સવારે પંથનો,
 જો વીતેલી રાત તારી ગાઢ ને કાળી હશે.

મનનો મહેરામણ કદી છલકાય ના બસ એટલે,
 કેટલી આંધી- ત્સુનામી મ્હાંચલે ટાળી હશે!

ખુદ તું મુલઝીમ ને ખુદ કાજી બની બેઠો પછી,
 સંભવીત ગંભીર સજાઓ તેં જરૂર ટાળી હશે.

આજ તારી સામે એ નીર્ભીક બની ઉભી છે જો,
 સાવ છાની તારી વૃત્તિ તેં જ પંપાળી હશે.

એક-બે મોતી મઝાનાં જો મળે તો રાજીપો,
 જીન્દગીભર કેટલી તેં છીપલી ચાળી હશે.

રાતના અંધારની તું ના કરીશ ચીંતા હવે,
 જો હશે ‘આનંદ’ તો એ રાત અજવાળી હશે.

.5.

સંબંધો સાચવી લેવા અમે સમજણ બહુ રાખી,
દીશાઓ પારખી લેવા અમે સમજણ બહુ રાખી.

તમે તો એક ઇંગીતથી ઘણી વાતો કહી દીધી,
અરથને તારવી લેવા અમે સમજણ બહુ રાખી.

ખબર છે એ બધું સાચું કહી દેશે જ મોઢા પર,
છતાં પણ આરસી લેવા અમે સમજણ બહુ રાખી.

હરેક ક્ષણ કેટલી અણમોલ છે એ વાત જાણીને,
ક્ષણે ક્ષણ વાપરી લેવા અમે સમજણ બહુ રાખી.

ખરી છે ગોપીઓ! કેવળ કીસન સંગ રાસ ઝંખે છે,
વ્યથાની વાંસળી લેવા અમે સમજણ બહુ રાખી.

તમે ખુશ થાવ છો બાગે વસંતી ફુલ જોઈને.
ને છાલક શ્રાવણી લેવા અમે સમજણ બહુ રાખી.

હતો ‘આનંદ’ એ રસ્તે અમે ચાલ્યા વીચારીને,
ચીલાને ચાતરી લેવા અમે સમજણ બહુ રાખી.

.6.

આંખમાં પણ વ્યક્ત જેવું ક્યાં કશું પણ છે હવે?
પાંપણોમાં ગુપ્ત જેવું ક્યાં કશું પણ છે હવે?

ટેરવાં કુંઠીત થયાં, સંવેદના ભોંઠી પડી,
ને મજાના સ્પર્શ જેવું ક્યાં કશું પણ છે હવે?

જુલ્મ જોઈ આંખ આડા કાન કરીએ આપણે,
આ શીરામાં રક્ત જેવું ક્યાં કશું પણ છે હવે?

શબ્દને તે જે દીવસ આ હળની સાથે જોતર્યો,
વાતમાં લે કાવ્ય જેવું ક્યાં કશું પણ છે હવે?

જે ક્ષણે વીસ્મય સર્જ્યું આ આંખથી, ‘આનંદ’ ગયો,
જીન્દગીમાં અર્થ જેવું ક્યાં કશું પણ છે હવે?

.7.

એ જ ચહેરા, એ જ પગલાં, વાટ લઈ દોડ્યા કરે,
‘કંઈ મળ્યું ના’નો સતત કણસાટ લઈ દોડ્યા કરે.

મુલ્ય ને સીઝાંત સહુ વેચી દીધાં પાણી મુલે ,
જાતની તો પણ હંમેશાં હાટ લઈ દોડ્યા કરે.

આ રહી મંઝીલ જુઓ આંખો સમક્ષ દેખાય છે,
કોણ જાણે તોય શેં રઘવાટ લઈ દોડ્યા કરે.

હાથમાં મોતી મળ્યા સાચાં; છતાં ના સાચવ્યાં,
ને ફટકીયાંનો હવે ચળકાટ લઈ દોડ્યા કરે.

છે જરૂરી આપણું ‘આનંદ’ વનમાં રાયવું,
ને બધાં શું કામ આ ઉચાટ લઈ દોડ્યા કરે?

.8.

કોઈ પણ હો હાલ ભઈલા, આપણે આનંદ છે,
સાવ સીધી ચાલ ભઈલા, આપણે આનંદ છે.

હુંય પણ માણસ છું લ્યા, ગુસ્સો મને આવે ખરો,
એ થયું ગઈ કાલ ભઈલા, આપણે આનંદ છે.

બે ઘડી અવસાદ કો' દી અમને પણ ઘેરી વળે,
પણ પછી ખુશહાલ ભઈલા, આપણે આનંદ છે.

જંગ જો આવી પડે હથીયારના લઉં હાથમાં,
ફક્ત લઉં બે ઢાલ ભઈલા, આપણે આનંદ છે.

ઝેર ના રાખ્યું કદી મેં, ના ઉદર, ના આંખમાં,
ના રતી ના વાલ ભઈલા, આપણે આનંદ છે.
પ્રેમથી 'આનંદ'નું આ ગીત લખ્યું મેં જ્યારથી,
સ્વસ્થ છે સુર-તાલ ભઈલા, આપણે આનંદ છે.

વૃક્ષ મેં વાવ્યું છે દીલના આંગણે 'આનંદ'નું,
ખુબ ઉતારે ફાલ ભઈલા, આપણે આનંદ છે.

.9.

નીકળ્યો છું ખુદને શોધવા ને ક્યાંય પણ દર્પણ નથી,
અંદર ઝુકીને જોયું હોય, એકાદ એવી ક્ષણ નથી.

માયા બધી ખંખેરી લે મન ચાલ ગઠરી બાંધ તું,
ખીંટી નથી કોઈ હવે કે કોઈ પણ વળગણ નથી.

ચાલ્યા કરો, ચાલ્યા કરો, ચાલ્યા કરો, ચાલ્યા કરો,
મંઝીલ હજુ બહુ દુર છે ને ક્યાંય પણ અડચણ નથી.

ચારે તરફ વહેતી સુગંધી ખુશનુમા વાતાવરણ,
વૃન્દાવની ઉપવન છે આ કોઈ આગ ઝરતું રણ નથી.

‘આનંદ’નું હોવું જરૂરી છે જીવનમાં એટલે,
ઢંઢોળજે તું જાતને જો મ્હાલી પા રણઝણ નથી.

.10.

ખબર કોને અહીં ક્યારે જવાનું, ક્યાં જવાનું છે,
ખુલેલી પાંખને બસ આપણે બળ આપવાનું છે.

ભલેને આવરી લે ચોતરફ અવસાદનું વાદળ,
ફગાવી એને બસ જીવનને લખલુંટ માણવાનું છે.

હવે એકાંતને ખેતર મજાનો મોલ ઉપજે છે,
જરા જહેમત કરી મનની ભીતર એ સ્થાપવાનું છે.

તમે ચાલો, સતત ચાલો અને બસ ચાલતા રહેજો,
અગર રોકાઈ ગ્યા તો જીન્દગીભર હાંફવાનું છે.

ગમે તે હોય પણ એ વાતનો ‘આનંદ’ છે આજે,
જીવનની આ કથામાં આપણે સ્મીત વાંચવાનું છે.

.11.

ન કાંઈ સ્વસ્થતા જેવું ન કાંઈ સ્તબ્ધતા જેવું,
મને લાગે છે આ મારું જીવન બસ વ્યર્થતા જેવું.

નથી શીખ્યો કદી છળ બસ હંમેશાં છેતરાયો છું,
મને ના આવડ્યું આ જીન્દગીમાં દક્ષતા જેવું.
હવે પથરાય છે જો ચોતરફ કવીતાનું અજવાળું,
અને જો દુર લગ પડઘાય છે નીઃશબ્દતા જેવું.

હતી વસ્તી તો ઘર આ લાગતું તું કેવું રૂપાળું!,
હવે ઠેભે ચઢે છે હર કદમ બસ ભગ્નતા જેવું.

હું કાયમ આમ તો ‘આનંદ’ સાથે લઈને ચાલુ છું,
છતાં શીદ આજ આ ઘેરી વબ્બું છે વ્યગ્રતા જેવું.

.12.

આ અહંની ભીંત તોડી નાંખ તું,
તે પછી જે કંઈ મળે તે ચાખ તું.

જાતને બસ વૃક્ષ કેવળ માનજે,
તું જ મુળ છે, તું જ થડ ને શાખ તું,

ક્યાં કશું ઝાઝું પછી કરવું પડે!
સૌને માટે પ્રેમ મનમાં રાખ તું.

રાખજે દીલના કમાડો ખોલીને,
ને ભરોસે બંધ કરજે આંખ તું.

ન્યાયને માટે સદા લડતો રહે,
ક્યાંય ખોટું કોઈનું ના સાંખ તું.

ભાગ્યથી કંઈ પણ વધારે નહીં મળે,
વ્યર્થ કોશીશ છો કરેને લાખ તું.

આંખ ને હૈયે ભરી ‘આનંદ’ બસ,
ઉડજે બંધુ પ્રસારી પાંખ તું ..!

.13.

આખેઆખો માણસ જ્યારે કોઈ વાતે આંસુ થઈ રેલાય, એ કોઈ
જેવી તેવી ઘટના છે!
છાતી પરનો ભાર અચાનક સૌની સામે ડુસકાં થઈ પડઘાય, એ
કોઈ જેવી તેવી ઘટના છે!

આંખ વચાળે ચાસ બનાવી, જતન કરીને, સોના જેવાં શમણાં
રોપ્યાં, ને ઉછેર્યાં, મ્હોરતાં પહેલાં-
એ શમણાઓ તુટે તડાક દઈને, ત્યારે કાય થઈ ભોંકાય, એ કોઈ
જેવી તેવી ઘટના છે!

વરસો પહેલાં છુટો પડેલો એક ગોઠીયો, થઈ આગંતુક સાવ
અચાનક એક સવારે આંગણ આવે
ઓળખી એને આંખ તમારી, હૈયું એનું ઝળઝળીયે ભીંજાય, એ
કોઈ જેવી તેવી ઘટના છે!

ઉનાળાની ભર બપોરે ધુળની ડમરી વાતી લુમાં, ગુલમહોર
મહોરે ને ગરમાળો લુમે લટકે,
એ જોઈને ‘બ્રેડ પરેડી’ કોઈ માણસ ભીનો થઈ હરખાય, એ કોઈ
જેવી તેવી ઘટના છે!

ભરચક્ક બસમાં કોઈ વૃદ્ધા ઉભાં ઉભાં જાત સંભાળી કરે
 મુસાફરી, જુવાનીયાં સૌ બેઠાં રહેતાં,
 દીલમાં રામ વસ્યે કોઈ જુવાન ઉભો થાય ને પેલી વૃદ્ધા પોરો
 ખાય, એ કોઈ જેવી તેવી ઘટના છે!

કોડ ભરેલી કોઈ કન્યા પરણ્યાના થોડા દહાડામાં સાસરીયાના
 જુલમ-સીતમથી ઘર છોડીને,
 બાપને ઉંબર આવી પહોંચે તે ઘડીઓમાં બાપનું દીલ
 કોરાય, એ કોઈ જેવી તેવી ઘટના છે!

એક ગલુડીયું કઉં.. કઉં.. કરતું માને શોધે ગલી ગલીમાં, ત્યાં
 એક ભુલકું તેના ભાગનું દુધ પીવડાવે,
 ભુલકાનું મન નાચી ઉઠે ને મન-મનમાં 'આનંદ' ઉત્સવ
 થાય, એ કોઈ જેવી તેવી ઘટના છે!

અશોક જાની 'આનંદ'

કવીસંપર્ક: 'નીરાંત' બી-૧૨, લકુલેશ અમીધારા, પ્રભુનગર
 પાસે, વાઘોડીયા રોડ, વડોદરા-૩૯૦૦૦૧૯

મોબાઈલ :98795 65012 Email: ashokjani53@gmail.com

કવીસર્જન: (૧) આસોપાલવ (ગઝલ સંગ્રહ- ૨૦૦૨) પ્રકાશક -

અશોક જાની 'આનંદ', પૃષ્ઠ - ૧૨+૬૯

મુલ્ય - ૪૫.૦૦ રૂપીયા, પ્રાપ્તીસ્થાન- ઉપરના સરનામે

(૨) દડમજલ (ગીત-ગઝલ સંગ્રહ-૨૦૦૯)

પ્રકાશક- નવભારત સાહિત્ય મંદીર, ૨૦૨-પેલીકન હાઉસ,

આશ્રમરોડ, અમદાવાદ - ૯ પૃષ્ઠ - ૧૪+૧૬૦

મુલ્ય - ૧૦૦.૦૦ રૂપીયા.

ઉપરના બન્ને પુસ્તકો ઓન લાઈન www.bookganga.com પર

પણ પ્રાપ્ય છે.

@@@

76-274 : 14-07-2013

મુક્તકો

-ડૉ. દીલીપ મોદી

અનુક્રમણિકા

.1.

લીલીછમ અટકળ ગમે છે, હે સખી
તું મને પુજળ ગમે છે, હે સખી
ઘોર અંધારે સ્મરણ તારું અને-
રાત આ ઝળહળ ગમે છે, હે સખી.

.2.

હું અહર્નીશ કૈંક ઝંખું છું સરસને
જળનું સરનામું મળે મારી તરસને
આ નહીં તો આવતા જન્મે મળીશું
વીતતાં ક્યાં વાર લાગે છે વરસને?

.3.

નામથી હું દીલીપ મોદી છું
કામથી હું દીલીપ મોદી છું
છે છલોછલ તપશ્ચર્યા મારી
જામથી હું દીલીપ મોદી છું.

.4.

જીવવા માટેનું બહાનું તું જ છે
આ હૃદયનું એક ખાનું તું જ છે
હું કદી જાહેરમાં બોલ્યો નથી
મારું નાજુક સ્વપ્ન છાનું તું જ છે.

.5.

આ અજંપાની જુઓ કેં હદ નથી
મારી એકલતાનું ચોક્કસ કદ નથી
તે છતાં જીવું છું; જીવાયા કરે-
જીવવાનો આમ તો મકસદ નથી.

.6.

ક્યાં સુખદ અહેસાસ મનને થાય છે?
શ્વાસ મારા કેમ થંભી જાય છે?
શબ્દ, કાગળ, અર્થ, શાહી ને કલમ,
ગીત મુજ સંવેદનાનાં ગાય છે!

.7.

મુક્ત હો સંવેદના; બાંધો નહીં
મૌનથી અભિવ્યક્ત હો; વાંધો નહીં
રેશમી સંબંધના પાલવ ઉપર
જોઈએ બસ એક પણ સાંધો નહીં.

.8.

મ્હેક સાથે મીત્રતા બંધાઈ ગઈ
ને તીજોરી શ્વાસની છલકાઈ ગઈ
આંગળી ઝાલી બગીચાની પછી-
કુલની વ્યાખ્યા મને સમજાઈ ગઈ.

.9.

એક વીધવા બાઈ જેવી લાગણી
અટકળો મારી બધી છે વાંઝણી
આ પીડાનો અંત ક્યારે આવશે?
આંખમાં ખુંચ્યા કરે જાણે કણી!

.10.

આમ મળવાનું બહાનું હોય છે,
દૃઢ પણ કેવું મજાનું હોય છે!
આંસુ જેનું નામ આપ્યું છે તમે,
આંખમાં તો ચીત્ર ધાનું હોય છે!

.11.

ઝેર પીધું; જીવતો તોયે રહ્યો
જામ્મ લીલોધમ હસીને મેં સહ્યો;
આંખમાંથી વહેતી ધારા જોઈ લો-
‘હું’ નદી થઈને સતત કેવો વહ્યો!

.12.

મારી પાસે આવ તું, વાતો કરીશું
સૌ દીપક બુઝાવીને રાતો કરીશું
આપણી વચ્ચે તડપતું મૌન તોડી
સ્નેહભીના શબ્દને ગાતો કરીશું.

.13.

સર્વ જોખમ ખેડીને પણ આવ તું
બુમ પાડે છે ઋજુ ક્ષણ આવ તું
સ્વપ્ન થઈ જા, કેદ હું તુજને કરું
ખુલ્લી રાખી છે મેં પાંપણ, આવ તું.

.14.

આમ ને આમ જ વરસ વીત્યા કરે
જળ વગર મારી તરસ વીત્યા કરે
કોઈ પરીવર્તન વગર અટકી નહીં
લ્યો, તડપ ક્ષણની સરસ વીત્યા કરે.

.15.

માણસે શ્રદ્ધા ન ખોવી જોઈએ
મનની સુંદરતા જ જોવી જોઈએ
પ્રેમ જેવું ના હશે તો ચાલશે
પણ કદી નફરત ન હોવી જોઈએ.

.16.

શી રીતે માપી શકું હું કદ, સખી?
 હું તને યાદા કરું અનહદ, સખી
 જીવવાનું લક્ષ્ય કેવળ તું જ છે
 તેથી મરવાની નથી કુરસદ, સખી.

.17.

એક ફાનસ રાતભર સળગે અને
 ખ્યાલ સાલસ રાતભર સળગે અને
 સ્વપ્નમાં પણ ઠોકરો વાગ્યા કરે
 ભગ્ન માણસ રાતભર સળગે અને.

.18.

આપણે પીધા કર્યો ખાલી કટોરો
 આપણો સંબંધ કાગળ હોય કોરો
 સાંધવાને વસ્ત્ર ફાટેલું સમયનું
 ઉમ્મર શોધ્યા કર્યો મેં સોય-દોરો.

.19.

ટેરવાં કાપીને હું અક્ષર લખું
ડાયરીમાં સ્નેહના અવસર લખું
તારી સાથેના પ્રસંગો, હે સખી
આજ મારા રક્તની ભીતર લખું.

.20.

મુક્તકો મારાં ખરેખર શું કહે છે?
આ હયાતી મારી ખુદની શું સહે છે?
તું મને સમજી ન લેતી રણ કદીયે
હું સ્વભાવે છું નદી, પાણી વહે છે!

.21.

ક્યાંક ભુંસાઈ ગયો છે ખુદ દીલીપ
આમ કરમાઈ ગયો છે ખુદ દીલીપ
યાર, ખોવાઈ ગયું છે જ્યાં કશું—
ત્યાં જ ખોવાઈ ગયો છે ખુદ દીલીપ.

.22.

ડાળ શૈશવની ઉપર હંમેશ રમતા
કોળીયો મોંમાં મુકે ને એમ જમતા
ચીજ છે અદભુત જીવનમાં, આ જગતમાં
હોય ના બીજું કશું પણ માની મમતા.

.23.

વેઠવો છે દીલીપ મોદીને?
વ્હેંચવો છે દીલીપ મોદીને?
ઉપજે શું સીવાય ગઝલો, બસ-
વેચવો છે દીલીપ મોદીને?

.24.

ચાર, સોનોગ્રાફી ક્યાં સંબંધની થાય?
એક્સ-રેમાં દર્દ ભીતરનું શું દેખાય?
ટેસ્ટ લોહીનો કરાવી જોઈએ, ચાલ-
પ્રેમના જીવાણુ જો માલમ પડી જાય!

.25.

સાવ ખાલી જામ ગળતો જાય છે
વાયદો રંગીન ઢળતો જાય છે
તે છતાં વીશ્વાસ મારો છે અતુટ
એક સંભવ રોજ છળતો જાય છે.

.26.

શબ્દ સીવે છે એ જાણે દરજી હો
ઉર્મીઓ મારી હૃદયની અરજી હો
શ્વાસમાં વીશ્વાસનો ઈતીહાસ છે
આખરે તો જેવી તારી મરજી હો.

.27.

સ્થળ વગર તરસ્યો રહું, એવું બને
જળ વગર તરસ્યો રહું, એવું બને
હું પકડવા જાઉં છું, પકડાય ના
પળ વગર તરસ્યો રહું, એવું બને.

.28.

લાગણીના રંગથી રંગાઈ જઈએ
ચાલ, મોસમ છે હવે ભીજાઈ જઈએ
આંખથી તારી હું, મારી આંખથી તું
હા, પરસ્પર આપણે વંચાઈ જઈએ.

.29.

હું તરસનું તળાવ છું, મીત્રો
ના રુઝાયેલા ઘાવ છું, મીત્રો
પાંસળીમાં વસંત મ્હોરી છે
શુન્યની આવજાવ છું, મીત્રો.

.30.

શ્વાસ સૌ લાગ્યા કરે શાને સખત?
કેમ વીતાવું છું ભારેખમ વખત?
મેં છલોછલ પીધી છે દીવાનગી—
બાકી શા માટે હું આ મુક્તક લખત?

ડૉ .દીલીપ મોદી

કવી-સંપર્ક:

10, નવનીર્માણ સોસાયટી, ટીમલીયાવાડ, નાનપરા, સુરત-
395 001,

ફોન : 0261- 247 4700/ 266 2200 મોબાઈલ: 98259
33400

E-mail: drdilipmodi@yahoo.com

Facebook: <https://www.facebook.com/drdilip.modi>

કવીનું સર્જન:

ગઝલસંગ્રહો: ‘પંથ’ (1983) , ‘ દાખલા તરીકે તું...’(1990),

‘અહેસાસ’ (2007),

‘એક અલ્લહ છોકરી’ (2008), ‘ નગર તારા વગર’ (2009),

‘ઉમળકો (2010)

મુક્તકોના સંગ્રહો: ‘હે સખી !સંદર્ભ છે તારો અને-’ (1997),

હે સખી !સોગંદ છે

મારા તને-’ (2004), ‘ હે સખી !છે ઝંખના તારી મને-

’(2012)

77-277 : 25-08-2013

ગઝલ

‘સંયુક્ત’

અનુક્રમણિકા

‘.....લઈને અગીયારમી દીશા’

(૧૧ કવીઓનો સંયુક્ત ગઝલસંગ્રહ)

‘સન્ઢે ઈ-મહેઝીલ’ના અમારા સુઝ વાચકો સમક્ષ આજના ગઝલોના આ વીશીષ્ટ અંકને રજુ કરતાં અમે આનંદની લાગણી અનુભવીએ છીએ. તેની વીશીષ્ટતા એ છે કે, અત્યાર સુધી આપણે એક જ સર્જકના સર્જનને કવીતા, ગઝલ, ગીત સ્વરૂપે અહીં જાણ્યું-માણ્યું-પ્રમાણ્યું છે. પરંતુ આ વખતે અમે એક સાથે ૧૧ તરોતાજા, નવોદીત ગઝલકારોની પસંદ કરેલી એકએક ગઝલ (જગ્યાની મર્યાદામાં રહીને) આપ સુધી પહોંચાડી રહ્યા છીએ. મીત્રો, આ અંકના ૧૧ સર્જકો એટલે : (૧) મગન મકવાણા (૨) મેહુલ ભટ્ટ (૩) ભાવેશ શાહ (૪) પારુલ ખખ્ખર (૫) મોહસીન મીર (૬) અનંત રાહોડ (૭) ચીરાગ ઝા (૮) કાંતી વાછાણી (૯) ટેરેન્સ જાની (૧૦) મેહુલ પટેલ (૧૧) યોગેન્દ્ર જોશી.

‘.....લઈને અગીયારમી દીશા’ ગઝલસંગ્રહની કહાણી એવી છે કે આ અગીયારે ગઝલકારો અલગ અલગ શહેરમાં રહે છે. આ તમામ સર્જકો ‘ફેસબુક’ના માધ્યમથી એકબીજાના સંપર્કમાં આવે છે અને સમાન રસ-રુચીને કારણે ગુજરાતી ગઝલસર્જન તરફ વળે છે. ફેસબુક પર ઉપલબ્ધ માહિતી તેમ

જ અરસપરસના વૈચારીક આદાન-પ્રદાનથી બધા જ મીત્રો થોડા જ સમયમાં ગઝલની શાસ્ત્રીયતા અને બારીકીઓમાં મહારત હાંસલ કરે છે.

આ તમામ ગઝલકાર મીત્રોએ પોતપોતાની **ઉત્તમ ૧૦ ગઝલો** પસંદ કરીને પોતાના નેટ-સર્જનને પુસ્તકાકાર આપવા વીચાર્યું અને આજે આ અગીયાર કવીઓના સહીયારા સર્જનનું સુફળ તે આ ગઝલસંગ્રહનું પુસ્તક એટલે : **‘...લઈને અગીયારમી દીશા’**.

પુસ્તક તૈયાર થઈ ગયું ત્યાં સુધી આ સર્જકો એકબીજાને ડુબરુ તો કદી મળ્યા પણ નહોતા. હવે જ્યારે પુસ્તકમાં તેઓ એકબીજાની સાથે વસ્યા હોય ત્યારે, ડુબરુ મળવાનો અવસર પણ તેમણે નજીકના ભુતકાળમાં જ સુરતમાં ઉભો કર્યો.

પુસ્તકનું વીમોચન સુરતના ગઝલકારશ્રી **ગૌરાંગ ઠાકર**ના હસ્તે થયું. જાણીતા કવી અને આચાર્યશ્રી **સુનીલ શાહ**ની વીશીષ્ટ ઉપસ્થીતીમાં ૧૧ મીત્રો સાથે મુશાયરાનું આયોજન પણ કરાયું. અમને ‘સ.મ.’ના સંપાદકોને આ ઘટના ગૌરવ સમાન અને વીશીષ્ટ એટલા માટે લાગે છે કે, અમે કાગળ પર છપાયેલા સાહિત્યને, કાગળ પરથી કમ્પ્યુટર પર ઉતારવાનો પરીશ્રમ છેલ્લાં નવ વર્ષથી આરંભ્યો છે અને આ ગઝલસંગ્રહ, નેટજગત પરથી કાગળ પર અવતરે છે! હવે આનાં સુફળ **‘...લઈને...’** જેવાં પુસ્તકો દ્વારા સાહિત્યપ્રેમીઓને મળી રહ્યાં છે તેનો અમને આનંદ છે. સાથે સાથે અનેક નવસર્જકોને પોતાના સર્જનના પ્રકાશનની નવી ‘દીશા’ મળી

રહી છે. ‘સ.મ.’ના વાચકોનું પ્રોત્સાહન અમને સતત મળતું રહ્યું છે, ભવીષ્યે પણ મળતું રહેશે એવી અપેક્ષા છે.

—ઉત્તમ ગજજર અને

સમ્પાદકો

.1.

‘હા’ ને ‘ના’ની અવઢવ છોડી દે!
વાદળ થઈ, મન મુકી વરસી લે!

એ માણસનું કરવું શું મીત્રો?
બદલી ચહેરો, બીજો ઓઢી લે!

રોજ સુદામો નહીં આવે ભગવન,
તું પણ સામે પગલે દોડી દે!

દરીયો ધુધવતો છો મસ્તીમાં,
ઝાલ હલેસાં ને એક હોડી લે!

જોઈએ જે પણ તારા કાજે,
મારા નામે આજ ઉધારી દે!

હાર ભલે હો ડગલે ને પગલે,
બાજી છેલ્લી એક સુધારી લે!

ઘોળે દહાડે જોઈને તારા,
‘મંગલપંથી’ ગાંઠ જ વાળી દે!

મગન મકવાણા ‘મંગલપંથી’
eMail : mangalpanthi@gmail.com

.2.

રાહ વચ્ચે છેહ હું આપું નહીં,
પણ ગમે નૈ તો કદી આવું નહીં.

આગ રસ્તે પાથરી તું સાદ દે,
હું છતાં પાછા ચરણ વાળું નહીં.

શક્યતાથી પર સદાયે હોય છે,
તો’ય તારી વાત હું ટાળું નહીં.

સાંભળ્યું છે સ્વપ્ન પણ સાચાં પડે,
જોઉં નૈ હું ત્યાં લગી માનું નહીં .

પાનખરની બીકથી જે થરથરે,
ઝાડ એવું આંગણે વાવું નહીં.

મેહુલ ભટ્ટ
eMail : bhattma123@gmail.com

.3.

માનવી પરખાય એવી આંચ લાવ્યો છું,
આંચ ન બદલાય એવું સાચ લાવ્યો છું.

એ ખુદા મેં ખુદના જેવો જ તને ગણ્યો,
આદમી હરખાય એવી લાંચ લાવ્યો છું.

એક ને ક્યાં માનભેરે જાળવી શક્યો!
તોય ઈન્દ્રીયો નકામી પાંચ લાવ્યો છું.

કોઈ રીતે તૃપ્ત મારે તોય કરવી છે,
છીછરી તૃષા ને લાંબી ચાંચ લાવ્યો છું.

મોત લઈ ઝૂં ત્યાંચ મુખમાં રોકડા લઈ ચાલ્યાં,
હું તો સંગાથે આ પોકળ ઢાંચ લાવ્યો છું.

ભાવેશ શાહ

eMail : bcshah2013@gmail.com

.4.

એક સદીનો મનસુબો લઈ ક્ષણને તોડું,
ધીરે ધીરે પથ્થર જેવા જણને તોડું.

દુર ઘણી મંઝીલ ને રસ્તા વાંકાચુકા,
જોર લગાવીને સઘળી અડચણને તોડું.

કામ નથી એક્ટે એવું જે ના થઈ શકતું,
સૌથી પહેલાં મસમોટા આ ‘પણ’ને તોડું.

કોણ કહે છે કોમળતા એ નીર્બળતા છે?
ચાલ કમળની દાંડી લઈને ઘણને તોડું.

જડશે જોજે સાવ અચાનક ઝળહળ જેવું,
લાવ હથોડી શ્રદ્ધાની લઈ કણને તોડું.

પારુલ ખખ્ખર

eMail : parul.khakhhar@gmail.com

.5.

થોડી ઘણી સબર કરું, એવી દુઆ કરો,
પ્રત્યેક ગમને સર કરું, એવી દુઆ કરો.

બે ચાર લાગણી અને થોડી વ્યથા તળે,
ગઝલોનું એક ઘર કરું, એવી દુઆ કરો.

કપરે સમય ખુદા તને ભુલી જવાય છે,
ઝોહર અસર ફજર કરું, એવી દુઆ કરો.

આંખોની શુષ્કતા હવે પ્રસરે છે દેહમાં,
આ તમને તરબતર કરું, એવી દુઆ કરો.

અંતીમ મુકામ પર છે જેની આ જીન્દગી,
એને હવે ખબર કરું, એવી દુઆ કરો.

શ્વાસોનું ટોપલું હવે ખાલી જણાય છે,
થોડીક કરકસર કરું, એવી દુઆ કરો.

ઉંઘી શકું નીરાંતથી ઓઢી સ્મરણ બધાં,
એવી જગા કબર કરું, એવી દુઆ કરો.

મોહસીન મીર

eMail : zaidmmeer@gmail.com

.6.

ઉઘાડે છોગ ફરતી યાદને અટકાવવી પડશે,
ખુણામાં લઈ જઈને વાત આ સમજાવવી પડશે,

બહુ મોટી થતી એ જાય છે દીવસે ને દીવસે તો,
વ્યથાને કોઈ ઠેકાણે હવે પરણાવવી પડશે.

ઘણી વંઠેલ છે જીદ પવનને દેખવાની છે,
દીવાની વાટ નાછુટકે ખખડાવવી પડશે,

બતાવો બીક બાવાની છતાં સ્હેજે નથી ડરતી,
હવે ઉંઘે નહીં તો આંખને ફટકારવી પડશે,

વીચારો આપના ઘરમાં પડ્યા છે ઢોલીયો ઢાળી,
બધાને વાટ ઘરની આજ તો પકડાવવી પડશે.

અનંત રાહોડ

eMail : gazal_world@yahoo.com

.7.

ખરા દીલથી કબુલાત કરીએ,
નવી કોઈ શરૂઆત કરીએ.

તને મળવું છે, મોકો છે, ખુદા છે,
નવેસરથી રજૂઆત કરીએ.

નથી મળતું બધું માત્ર હસીને,
સમયસરનો વલોપાત કરીએ.

રસમ પુરી કરો આજ વીરહની,
અલગતાની શબેરાત કરીએ.

બધી બાજુ ચકાસી લો હવાની,
પછી સરખો પક્ષોત્પાત કરીએ.

લખી લીટીમાં દેખાય ગઝલ પણ,
જે કોરી ત્યાં, ખરેખાત કરીએ.

ચીરાગ ઝા ‘ઝાઝી’

eMail : zazi@zazi.com

.8.

બારના ભાવે ઉઠાવી’તી તને,
જાત આખર મેં ફગાવી’તી તને.

પાનખર આવી અને ગઈ આંખમાં,
કુલથી કેવી સજાવી’તી તને.

ઝુલફોમાં રોજ ઝળકે એમ મેં,
જીન્દગી અમથી ગુમાવી’તી તને.

કાગળો થોડા પડે લખવા હવે,
કેટલા વખતે છુપાવી’તી તને.

ભીતરે આવી જશે એ લાગણી,
ક્યાંક વાતોમાં ફસાવી’તી તને.

કાંતી વાછાણી

eMail : designset@gmail.com

.9.

દીલ મહીં તારા સ્મરણના ભારથી,
જીવતો લાગું ફક્ત હું બહારથી.

કે, દીલાસાની જરૂર પડતી નથી,
હું ગઝલ લખતો થયો છું જ્યારથી.

ઓ ખુદા, દુખ દે તો પારાવાર દે,
કંઈ ફરક પડતો નથી બે-ચારથી.

હું દુઃખોને પણ ગણું છું અવસરો,
તે રડ્યાં'તાં મારી સાથે જ્યારથી.

લાલ જોડામાં સજેલી જોઈને
હું વળ્યો પાછો સનમના દ્વારથી.

કંટકોમાં જે રહે તે જીવન ખરું,
માત્ર લાશ જ શોભે છે શણગારથી.

હોઠ આ 'સાહેબ'ના મલકી ઉઠ્યા,
ભુલ થઈ લાગે છે તારણહારથી.

ટેરેન્સ જાની 'સાહેબ'

eMail : bcshah2013@gmail.com

.10.

ન માનો ખતમ કે હજી હું શરૂ છું,
અડકશો નહીં, હું ઉકળતો ચરૂ છું.

ન ફુલો વણું છું, ન કાંટા ગણું છું,
ચમન છે પ્રભુનું ફ-ક્ત હું ફરું છું.

ન ફાવી શકી છે ગમે તે હો મોસમ,
જમાતોમાં વૃક્ષોની ખંઘો તરૂ છું.

નીભાવી લઉં છું પ્રભુનાં વચનને
ગલત જો બનું તો ભયાનક વરૂ છું.

રતનથીય મોંઘા સમય કાગળો પર,
ગણીતની જગાએ કવીતા કરૂં છું!

મેહુલ પટેલ 'ઈશ'

eMail : mehulpatel21@gmail.com

.11.

શબ્દ વડે માપીશ તો, હું અનંત છું,
બાકી શરૂ જ્યાંથી થયો, ત્યાં જ અંત છું.

મારી સરળતાનો તમે ફાયદો ના લો,
ધારું તો માયા-જાળનો એક તંત છું.

પાણી બની ઠારી શકું છું બધી તરસ,
તો ક્યાંક લાવાથી વધુ જ્વલંત છું.

કીસ્મતની સામે જોઈને બેસવું નથી,
આથી સતત હું કર્મથી કાર્યવંત છું.

જીવનની એકોએક ક્ષણ માણવી રહી,
છોને પછી હું પાનખર છું, વસંત છું!

માળો બનાવો તો સદા એ જ સાયવો,
નાહક ફરજ છોડી, કહો નૈ કે સંત છું.

સુરજ, સીતારા, ચંદ્ર, પૃથ્વી નથી છતાં,
બ્રહ્માંડરૂપી સત્યનો આદી-અનંત છું.

યોગેન્દુ જોશી

eMail : yogendu@gmail.com

‘...લઈને અગીયારમી દીશા’ –ગઝલસંગ્રહ (સંપાદક:
યોગેન્દુ જોશી, એ-૧, ૪૦૩, કામધેનુ એપાર્ટમેન્ટ, નીર્ણયનગર
રોડ, ચાંદલોડીયા, અમદાવાદ- ૩૮૨ ૪૮૧ મોબાઈલ:
81407 87767

eMail : yogendu@gmail.com પ્રથમ આવૃત્તિ: ફેબ્રુઆરી-
2013, મુલ્ય: 111 રૂપીયા)માંથી સાભાર..

‘.....લઈને અગીયારમી દીશા’ની એન્ડ્રોઈડ એપ્લિકેશન
તમારા મોબાઈલ ફોનમાં નીચેની લીંક પરથી ડાઉનલોડ કરી
શકો છો : Enjoy...

<http://www.appsgeyser.com/getwidget/Laine%20Agiyarmi%20Disha/>

તમામ અગીયારેય મીત્રોને ફેસબુક પર મળી શકો છો:

મગન મકવાણા (મઘીયા, ધોળકા):

<https://www.facebook.com/magan.makwana>

મેહુલ ભટ્ટ (આદીપુર, કચ્છ):

<https://www.facebook.com/mehul.bhatt.5>

ભાવેશ શાહ (મુંબઈ):

<https://www.facebook.com/bhavesha.shah.777>

પારુલ ખખ્ખર (અમરેલી):

<https://www.facebook.com/parul.khakhar>

મોહસીન મીર (ગોધરા):

<https://www.facebook.com/mohsin.meer.35>

અનંત રાહોડ (હીમ્મતનગર):

<https://www.facebook.com/gazal.world>

ચીરાગ ઝા (અમદાવાદ):

<https://www.facebook.com/chirag.jha.zazi>

કાંતી વાછાણી (વાપી):

<https://www.facebook.com/kvachhani>

ટેરેન્સ જાની (નડીયાદ):

<https://www.facebook.com/terrencekjani>

મેહુલ પટેલ (સુરત):

<https://www.facebook.com/mehul.patel.1441>

યોગેન્દ્ર જોષી (અમદાવાદ):

<https://www.facebook.com/yogendu.joshi>

@@@

78-280 : 06-10-2013

ગઝલ

—સંજી વાળા

અનુક્રમણિકા

.1.

સાવ સામે આવી ઉભાં હો અને ..
શક્ય છે હું ઓળખું ના આપને!

સાંભરણ, સમ્બન્ધનાં ઉંડાણને
તાગતાં અડકી જવાતું આભને!

કેટલા પાછળ લીસોટા પાડવા?
એની ક્યાં કેં પણ ખબર છે સાપને!

ખુલ્લું છે આકાશ પણ મન બંધ છે-
કેમ ફફડવું? ઉગેલી પાંખને!

પહોંચવું, પામી જવું, તરછોડવું,
એ જ ઘટનાક્રમ મળ્યો તમને-મને!

જે કહું છું એ જ પાછું સાંભળું,
સાંભળ્યું જે એ જ કહેવાનું બને!

છાંચે બેસે એની છાયા ઓગળે,
તડકે ચાલે એ ગુમાવે ઝાડને!

.2.

કોઈને સુખ, કોઈને ન્યોછાવરી જીવાડશે;
અમને કવીતા નામની સંજીવની જીવાડશે.

અણસમજ ભમરાની યજમાની કરી જીવાડશે,
જાત ઓઢાડી કમળદળ-પાંખડી જીવાડશે.

શું વધારે જોઈએ? એક કાળજી જીવાડશે,
લખ અછોવાનાં બરાબર લાગણી જીવાડશે.

હાથમાં હીમ્મત નથી, ને પગ તો પાણીપાણી છે,
તો હવે શ્રદ્ધાની ટેકણલાકડી જીવાડશે.

સાચા-ખોટાના બધાએ ભેદ તો સાપેક્ષ છે,
શીર સલામત નહીં રહે, તો પાઘડી જીવાડશે.

શું લખું? કયા શબ્દની આરાધના કેવી કરું?
ક્યાં ખબર છે! કઈ રીતે બારાખડી જીવાડશે!

ચાલ, થોડી લીલી-સુકી સાચવીને રાખીએ

કેં નહીં તો એ સ્મરણ, એ દાબડી, જીવાડશે

.3.

પ્રપંચનો પહાડ પાર થાય તો પ્રગટ કરું,
ઝીણું અમસ્તું રેતકણ હું કોની સામે વટ કરું?

ન રાખું કેં જ ગુપ્ત, ન કશીય ચોખવટ કરું;
રહસ્ય એ જ ઘેન હો, તો ધુંટી ધુંટી ઘટ કરું.

બહુ જ ગોળ ગોળ, લાંબુલય કથ્યા કરે છે તું,
કરું હું સાવ અરધી વાત, કીન્તુ ચોખ્ખીયટ કરું.

લે, ચાલ સાથે ચાલીએ, મુકામ શોધીએ નવા,
નીભાવ સાથ તું, તો તારા સાથનું શકટ કરું.

અમેય થોડા ભીતરે અજંપ ધરબી રાખ્યા છે-
ચડ્યો છે કાટ કેવો જોઉં, કે ઉલટપુલટ કરું?

હું એ જ કારણે રહું સ્મરણની હદથી દુર.. દુર..
છે ઠંડી ઠંડી આગ એ, વધારે શું નીકટ કરું?

છે ભાવમય, તું શબ્દની સપાટીએ ના સાંપડે
હો પથ્થરોનું શીલ્પ, તો હું શું કરું? કપટ કરું?

.4.

પ્રથમ પાણીથી પાર થઈ જવા આદેશ દો,
પછીથી ક્યાંય પણ ઝઝુમવા આદેશ દો.

તમસ પહોંચી ગયું આંખની પરસાળ લગ,
ઘડીભર ત્યાં જ અટકી જવા આદેશ દો.

ધુમાડો થઈ ગયા વીશે કહું તત્કાળ શું?
પલક-પળવાર તો વીચારવા આદેશ દો!

પળેપળ બીસતન્તુ જેમ મન કરમાય, ને –
વધારામાં તમેય નીતનવા આદેશ દો.

ઉનાળો વ્યાપ્ત છે પરાળથી પથ્થર સુધી,
તરસ હે કાળઝાળ! તુટવા આદેશ દો!

નયો ઉન્માદ થઈ જવાય તે પહેલાં, હૃદય,
કસક એકાદ તો ઉછેરવા આદેશ દો!

.5.

તપી, તુટી, તણાઈ સોનું સાબીત થાય,
બધી સ્થિતી વટાવી, હોવું સાબીત થાય.

જરા ઓગળતાં ઓળખ મ્હોરું સાબીત થાય,

ને મ્હોરાં એકઠાં થઈ ટોળું સાબીત થાય.

તણખલા જેવડું એક તથ્ય પણ ક્યારેક,
ઘરોબો કેળવી મસમોટું સાબીત થાય.

કદી કાપડનો અમથો ટુકડો ધારે—
થવા વરણાગી, તો ધરચોળું સાબીત થાય.

સુરીલું વાગવાની કામના લઈને —
હું નમણી કુંક માટું, પોલું સાબીત થાય.

હજારો વાહ.. વાહ.. કહીને ગયા, ને તું
રહીને ચુપ, રસનું ઘોચું સાબીત થાય.

એને પત્રબોમ્બની ક્યાં જાણ છે સ્હેજે?
કબુતર ભોળું છે ને ભોળું સાબીત થાય.

પુરા પુર્ણત્વને પામી જવા કરતાં,
ભલેને એય અરધું-પોણું સાબીત થાય!

.6.

તાપણું છોડી અને ભાગી છુટેલો એક બળવાખોર તણખો,
આ રહ્યો હમણાં લખેલી વારતાના અંતમાં આવેલ ફકરો.

એક માણસની સમજ લગ પહોંચતાં વીતી ગયેલાં કૈંક વરસો,
એક પછી એક અટકળમાં ડુબી, રચતાં રહે ઘેઘુર વડલો.

પગ થયા પાણી, છતાં સંદર્ભ સ્થળનો સ્હેજ પણ ફરતો નથી
કાં?

શાપ છે કેવી ગતીનો કે, સતત વમળાય છે થઈને ભમરડો!

તપખીરી મીજાજને ફટકારેલા આદેશની કંઈ ક્યાં ખબર છે?
કે રીતે સમજાય એના ગર્ભમાં ઉછરી રહેલી તીવ્ર અસરો?

તાળવે બાઝી રહેલા સ્વાદમાં રમમાણ આખું વીશ્વ હો ત્યાં—
કોણ આ બાહુ પ્રસારીને ચીખે છે : હે સનાતન દુપા! પ્રગટો...

સાંવરા! ખુશ્બુ ખરીદી લાવવા વાચા અમે વેચી દીધી છે,
શું વદું? જ્યાં આંખ ઓગળતી રહે છે ને કપાળે ધોમ ધખતો!

.7.

અમસ્તું જ એવા ઘણામાં દુપાન્તર થતું,
અકળનું ઘણી ધારણામાં દુપાન્તર થતું.

અચાનક બધાં દૃશ્ય ઉડીને આવે કને-
અને આંખનું બારણામાં દુપાન્તર થતું.

અનાયાસ થંભી જતાં એ જગા પર ચરણ,

અકારણ પરીચીતપણામાં રૂપાન્તર થતું.

અવીરત જતો જાય છે હાથ ઉંડે હજુ.....

અતળનું ખટકતાં કણામાં રૂપાન્તર થતું.

અસ્થીગંધ ભળતી ધુમાડામાં અસ્તીત્વના,

અનલનું પછી તાપણામાં રૂપાન્તર થતું.

.8.

ઉભાં રહી અટારીએ,
ઢીધામાં નખ પલાળીએ.

અકબંધતા ઉલેચવા,
છાતીમાં છીદ્ર પાડીએ.

ચુગોથી ઉંઘતી પ્રથા,
દસ્તક દઈ જગાડીએ.

ઈચ્છાળવી ક્ષણો વીશે,
ચાલો ફરી વીચારીએ.

ધીમે ધીમે પ્રવેશતું,
બોઝલપણું સ્વીકારીએ.

ખાલી ખખડતા હાથ લઈ.

ચોફેર શું ઉછાળીએ?

.9.

આજ અનુપમ દીઠો એવો,

પથ્થરને વળતો પરસેવો.

ચડી જ્ઞાનની ઘેઘુર ટોચે,

ટચાક દઈને તોડી ટેવો.

ચકવા જેવી લગની લઈને,

ચકવી જેવો લ્હાવો લેવો.

ભાષા! તું ભીતરનું ભોજન,

ભાવ ભળે તો મીસરી-મેવો!

સ્વર્ગ, મોક્ષ સઘળું આ કાગળ,

શબ્દો સાક્ષાત કોટીક દેવો.

.10.

ઝાંખા ઉજાસ વચ્ચે તે જે કથા કહી છે,

સાંભળજે કાન દઈને એની જ આ કડી છે.

પંખીયુગલને વડલાની ડાળ સાંપડી છે,
ને કૌંચવધની ઘટના જીવમાં ઝમી રહી છે.

પળને બનાવે પથ્થર, પથ્થરને પારદર્શક,
તાકી રહી છે કોને? આ કોની આંગળી છે?

નખ હોય તો કપાવું, દખ હોય તો નીવારું,
ભીંતરને ભેદતી આ, મારી જ પાંસળી છે.

કાજળ બનીને આવો કે જળ બની પધારો,
પાંપણથી નમણી બીજી ક્યાં કોઈ પાલખી છે?

ઈચ્છાના કાયદરમાં એ કેદ થાય અંતે,
માણસનું નામ બીજું રંગીન માછલી છે

.11.

રોમાંચ ઓ તરફ છે, આ બાજુ કમકમાટી,
હે સુઝજના!હું કે ઘાટીઆ ક્ષણને આછી ક ?

કોની સ્થિતીમાં હલચલ, છે સ્થિર કઈ સપાટી?
આ કઈ દીશાથી આવી, પજવે છે હણહણાટી?

જાહેરમાં નહીં તો, તું કાનમાં કહી જા -
પથ્થર થયો તે પહેલાં, પાણી હતો કે માટી?

વેચું દરેક વસ્તુ, હું તોલમોલ વીના,
છું હાટડી વગરનો, સૌથી જુદો જ હાટી.

છે સુક્ષ્મ કીન્તુ સક્ષમ, આ કાવ્ય નામે ઔષધ,
ચાખો, પીઓ કે ચાટો, ખાંડી, દળી કે વાટી.

સંભવ છે એ જગાએ, મેળો ભરાય કાલે,
નીર્મમપણે જ્યાં આજે, ખેલાયું હલદીઘાટી.

અક્ષરને એ ના જાણે, ના અંકનીય ઓળખ,
ભણતર આ એનું કેવું? કોરી રહે જ્યાં પાટી!

સંજુ વાળા

કવીતાસંગ્રહ: કંઈક, કશુંક અથવા તો (૧૯૯૦), કિલ્લેબંધી

(૨૦૦૦) રાગાધીનમ(૨૦૦૭)

સંપાદન: અતિક્રમી તે ગઝલ (૧૯૯૦) કિંશુકલય(૧૯૯૩) ઘર

સામે સરોવર(૨૦૦૯) કવિતાચયન-(૨૦૦૭-૨૦૦૯)

:સર્જક સમ્પર્ક:

સંજુ વાળા

એ-77, આલાપ એવન્યુ, યુનીવર્સિટી રોડ, રાજકોટ-360 005

મોબાઈલ : 98255 52781 ઈ-મેઈલ :
sanjoo.vala@gmail.com

@@@

79-283 : 17-11-2013

ગઝલ

-ભરત વિંઝડા

અનુક્રમણિકા

.1.

ના ગમે તો વાત સાંભળવી નથી,
કાન એ કોઈની થુંકદાની નથી.

અણગમો આવે તો તોડી નાખીએ,
શબ્દની કંઈ જાત ઈન્સાની નથી.

બસ, નથી ગમતું અને પીતો નથી,
આ કોઈ મારી મુસલમાની નથી.

પેટ ફુટે તોય ના ભાગી છુટે,
એટલો આ જીવ અજ્ઞાની નથી.

સ્પર્શની એકેય નીશાની નથી,
આ ત્વચામાં એવી નાદાની નથી.

.2.

એક મુઠ્ઠી રોજ ઉંચાઈ વધે છે,
આપણી વચ્ચેની એક ખાઈ વધે છે!

માત્ર માણસ જાતની વસ્તી વધે નહીં,
હીંદુ, મુસ્લીમ, શીખ, ઈસાઈ વધે છે!

તું મને કંઈ દાનમાં આપે છે ત્યારે,
તારી ને મારી અમીરાઈ વધે છે!

તું મધુર વચનોથી જીતી લે છે સૌને,
એમ તારી પાસે મીઠાઈ વધે છે!

ભીડ ભરચક ચારેબાજુ છે છતાં પણ,
કઈ દીશામાં મારી તનહાઈ વધે છે!

જ્યાં સુધી અજવાસ ફેલાઈ રહ્યો છે,
માત્ર ત્યાં લગ મારી પરછાંઈ વધે છે!

.3.

જળથી છુટું ને રોજ કમળમાં ફસાઉં છું!
નાભીપ્રદેશના હું વમળમાં ફસાઉં છું!

હોડી નથી કે મત્સ્ય નથી, ખારવો નથી;
જળનું ટીપું છું ફક્ત ને જળમાં ફસાઉં છું!

દીવસ વીતે તો એક દીવસમાંથી નીકળું,
પળ જેટલી જ વાર હું પળમાં ફસાઉં છું!

છાતી સુધી હું જળમાં ઉભો છું તે દૃશ્યમાં,
દેખાય કેવી રીતે કે તળમાં ફસાઉં છું!

પરછાંઈ જેમ રોજ ફસાવું પ્રકાશમાં,
ને અંધકારમાં હું અકળમાં ફસાઉં છું!

.4.

ખોલ, કહેતાં આંખ ખોલે છે ફકત,
ને જુએ છે દ્વાર, બારી, ભીંત, છત!

ખાનગીમાં વાત થઈ શકતી નથી,
સાવ અડકીને જ ઉભું છે જગત!

પોતપોતાની સમજ પણ હોય છે,
હોય છે જ્યારે સહુનો એક મત!

શબ્દ બસ બે-પાંચ એકત્રીત થયા,
ને બની ગઈ સારી કે નરસી વીગત!

અંતમાં, આરંભમાં કે મધ્યમાં,
ક્યાંક તો થઈ જાય છે હર જણ સખત!

.5.

પગથી માથા લગ તને કંઈ પણ થવું ના જોઈએ,
તારી તસ્વીરનેય કોઈ સ્પર્શવું ના જોઈએ!

જો અહીંયાં આવવું તું તો જવું ના જોઈએ,
ને જવું તું તો અહીંયાં આવવું ના જોઈએ!

તારી ચાહતમાં જે બેચેની ભરી છે એ તને,
કહેવડાવે છે કે આવું ચાહવું ના જોઈએ!

તું નથી તો કંઈ નથી એ વાત સાચી છે છતાં;
કોઈને એવું કશુંયે લાગવું ના જોઈએ!

તું નથી તો કંઈ નથી એ વાત સાચી છે છતાં;
એમ લાગે છે કે આવું જીવવું ના જોઈએ!

જાય છે ત્યારેય તું પાછું જુએ છે પ્રેમથી,
તુંય જાણે છે કે આ રીતે જવું ના જોઈએ!

.6.

કોઈ કમબખ્ત આતમા તો નથી?
પ્રેતરૂપે અહીં હવા તો નથી?

આ તરફ એકલો જ ઉભો છું,
યાને પેલી તરફ બધા તો નથી?

કોઈની આવ-જા ન દેખાતી,
ભીંત જેવાં જ બારણાં તો નથી?

નીકળે છે પહેરી મહોરાઓ,
તે ચહેરાઓ આપણા તો નથી?

રણમાં એક વીરડી મળે એમ જ,
જળમાં થોડાંક ઝાંઝવાં તો નથી?

કેમ દુઃખમાં જ યાદ આવે છે,
મીત્ર, તું પણ કોઈ ખુદા તો નથી?

.7.

કોરા કાગળ પર લીટી દોરે સખી,
ને અમે એ માપની પંક્તી લખી!

ચીતરે કંઈ એમ એનો એક હાથ,
જેમ ઝુલે વૃક્ષની એક ડાળખી!

આંખ ખોલું તો મને દેખાય એ,
એ કે જેને મેં હૃદયથી નીરખી!

એક વાદળ એમ ચાલ્યું જાય છે,
આભમાં, જાણે કે જળની પાલખી!

કેમ પાણીમાંથી છુટું પાડવું,
એક આંસુના ટીપાને ઓળખી!

.8.

કાયની જેમ આરપાર હતો,
તોય સૌની સમજ બહાર હતો!

માત્ર હૈયું ચીરાતું લાગે છે,
એમ અંદરથી ધારદાર હતો!

દુર લગ કોઈ પણ ન દેખાતું,
એમ હું એકલો અપાર હતો!

સ્વપ્નને બારીકાઈથી જોતાં,
ઉંઘમાં આવતો વીચાર હતો!

આંખમાંથી દડી પડ્યા પહાડો,
કેટલો આંસુઓનો ભાર હતો!

.9.

શ્વાસ લીધો નહીં હવામાંથી,
હું વીખુટો પડ્યો બધામાંથી!

બારીએથી મેં વીશ્વ જોયું છે,
ઓસરી જોઈ બારણામાંથી!

કંઈ અકસ્માત જેમ બનવાનું,
કંઈ નહીં થાય શક્યતામાંથી!

આભમાંથી પ્રકાશ રેલાયો,
ને કુટ્યું છે તીમીર ધરામાંથી!

એક સુખ નીકળ્યું કવીતાનું,
આપણી આ બધી વ્યથામાંથી!

.10.

રીત મારી, રીવાજ તારો છે;
બેઉ વચ્ચે સમાજ તારો છે!

શબ્દમાંથીય સંભળાઈ જશે,
સાવ નોખો અવાજ તારો છે!

રોજ તારા ચરણને સ્પર્શું છું,
મારા માથેનો તાજ તારો છે!

પ્રેમ મારો છે પ્રાથમીક અને,
એના ઉપર રીયાઝ તારો છે!

બસ, ખીલી મુરઝાઈ જાવાનું,
આ તે કેવો મીજાજ તારો છે?

.11.

અફસોસ, કેટલાય મને આગવા મળ્યા,
ગાલીબને મારા શે'ર નથી વાંચવા મળ્યા.

જોવા મળ્યા નથી કે નથી જાણવા મળ્યા,
ઈશ્વર અહીં બધાને ફક્ત ધારવા મળ્યા.

પગ પર ઉભા રહીને જુએ છે બધા મને,
જાણે કે પગ મને જે ફક્ત ચાલવા મળ્યા.

આંખો મળી છે દૃશ્યને ઝીલી બતાવવા,
ચશ્માં જરાક એમાં મદદ આપવા મળ્યાં!

ઉંચાઈ બેઉમાંથી વધુ કોની હોય છે,
ભેટી પડ્યા ને એવી રીતે માપવા મળ્યાં!

તસવીરમાં છે હાથ મીલાવેલી એક ક્ષણ,
ને એ જ ક્ષણમાં દુર અહીંથી જવા મળ્યા.

રાતો વીતાવવા જ મળી સાવ એકલાં,
ને ભીડની વચાળે દીવસ કાપવા મળ્યા!

ભરત વિંઝુડા

સર્જકસમ્પર્ક:

ભરત વિંઝુડા, 'રામ કૃપા' – ખાદી કાર્યાલય પાસે, સાવરકુંડલા,
જી .અમરેલી, પીન – 364 515

સેલ ફોન : -97265 17337

ઈ-મેલ : bharat_vinzuda@rediffmail.com વેબસાઈટ :

<http://www.bharatvinzuda.com>

ફેસબુક :

<https://www.facebook.com/bharat.vinzuda?fref=ts>

@@@@

80-286 : 29-12-2013

ગાઝલ

ડૉ. મનોજ જોષી-‘મન’

અનુક્રમણિકા

.1.

આ નાયમનાયમાંથી આપણે નીકળી જવાનું છે,
પદારથ પાંચમાંથી આપણે નીકળી જવાનું છે.

બધેથી વાળીચોળીને કરો અસ્તીત્વને ભેગું!
ખુણા ને ખાંચમાંથી આપણે નીકળી જવાનું છે.

જરા મુશ્કેલ છે, કીન્તુ યહો તો થઈ શકે ચોક્કસ,
સમયની ચાંચમાંથી આપણે નીકળી જવાનું છે.

બધાની જેમ એણે પણ તમોને છેતર્યા તો છે!
અરીસા-કાચમાંથી આપણે નીકળી જવાનું છે.

તમે ધાર્યા મુજબ ક્યારેય પણ આકાર ના પામ્યા,
જીવનની ટાંચમાંથી આપણે નીકળી જવાનું છે.

.2.

તારા વગર બધુંય અરીસામાં હોય છે,
જોવાનું ક્યાં કશુંય અરીસામાં હોય છે!

આંખો હરણ બની અને ખેંચાય ત્યાં સતત,
કેં ઝાંઝવાં સમુંય અરીસામાં હોય છે.

સંબંધ ખોખલોય જુઓ સાચવી રહ્યા,
આ બીંબ તો હજુય અરીસામાં હોય છે.

તું માત્ર તારી જાત ઉપર રાખજે નજર,
લોભામણું ઘણુંય અરીસામાં હોય છે.

એ સત્ય હોય, હોય સપન કે પછી ભરમ,
પણ તર્કથી જુદુંય અરીસામાં હોય છે.

.3.

ધીમો અવાજ રાખ આ પડઘાનું શહેર છે,
તું દર્દથી ડરે ને આ સણકાનું શહેર છે.

તારી હકીકતો બધી મુઠ્ઠીમાં રાખજે,
આ આગ થઈને ધુમતી અફવાનું શહેર છે.

તારાં જ સ્વપ્નનો જરા છાંયો કરીને ફર,
લાગી જશે તનેય લુ, તડકાનું શહેર છે.

ભરચક બજારે ચોકમાં મુકીને બાવલું,
ગાંધીને ગોળ ફેરવે, ચરખાનું શહેર છે.

તુટી જવાની ભલે લાખ શક્યતા રહી,
દોરો બની શકે તો આ મણકાનું શહેર છે.

.4.

ઈશ્વરની જેમ વર્તવું ફાવી ગયું મને,
પથ્થર બનીને બેસવું ફાવી ગયું મને.

બસ, એક વાર એમ તું દેખાઈ શું ગયો!
આંખો ઉપરનું નેજવું ફાવી ગયું મને.

તળીયેથી છેક શબ્દ મળ્યા છે ઝળાહળા,
ખાલીપણું ઉલેચવું ફાવી ગયું મને.

ટપકે છે રોજ રોજ નવી એક-બે ગઝલ,
રડતું-ટપકતું ટેરવું ફાવી ગયું મને.

પાછળ બચ્યા છે શ્વાસ ફક્ત શ્વાસ એક બસ,
બાકી બધું સમેટવું ફાવી ગયું મને.

.5.

ન તારી, ન મારી, નથી કોઈની પણ,
સ્થિતિ સાવ સારી, નથી કોઈની પણ.

કદી સ્હેજ ઉપર, કદી સ્હેજ નીચે,
દશા એકધારી, નથી કોઈની પણ.

બીછાને નહીં તો હશે મનમાં કાંટા,
કુલોની પથારી, નથી કોઈની પણ.

બધા જીન્દગીને ગળે લઈ ફરે છે,
અને એ ધુતારી, નથી કોઈની પણ.

જરા આયના પાસ બેસી વીચારો,
બધી ચીજ પ્યારી, નથી કોઈની પણ.

.6.

કુલોની વાત કર, જરા ઝાકળની વાત કર,
તરસ્યો થયો છું ખૂબ હું, વાદળની વાત કર.

હું ભૂલવા મથું હવે કકળાટ સામટા,
ઝરણાંની વાત કર, જરા ખળખળની વાત કર.

પહેલા તપાસ ધાર જરા શબ્દની અને,
તું બેફીકર બની, પછી બાવળની વાત કર.

તારા વગરની એક પળે એક યુગ હતો,
ને તું મને કહે છે, પળેપળની વાત કર!

જોડી દીધા છે શ્વાસ મેં તારા અવાજમાં,
અટકી ગયો છે કેમ? તું આગળની વાત કર.

.7.

હવેથી એક પણ સપનું ઘડે નહીં,
જરા સમજાવ આંખોને રડે નહીં.

હકીકતની જ લુચ્ચી ચાલ છે આ,
તીરાડો સ્વપ્નમાં અમથી પડે નહીં.

ખબર નહીં આ પવનને વેર શું છે?
તને અડક્યા પછી અમને અડે નહીં!

ખરેખર ક્યાંય ખોવાયું નથી એ,
ઘણું શોધ્યા પછી પણ જે જડે નહીં.

જરા શરમાળ છે પીડા અમારી,
અમસ્તી એમ એ નજરે ચડે નહીં.

.8.

કુંડાળું મીટાવીને લીટી કરી છે,
સફરને અમે સાવ સીધી કરી છે.

‘નથી છોડતી માયા...’ કહેવાને બદલે,

અમે પોતે પક્કડને ઢીલી કરી છે.

ગઝલને પરણવાના યત્નોમાં અંતે,
અમે વેદનાઓની પીઠી કરી છે.

અમારું તો સમજ્યા, કે આદત પડી છે,
તમે કેમ આંખોને ભીની કરી છે?

.9.

લાગણીશુન્ય હું નથી, મીત્રો,
એટલો ધન્ય હું નથી, મીત્રો.

હું ફક્ત હું જ છું, ગમે ત્યાંથી,
ભીતરે અન્ય હું નથી, મીત્રો.

હા, કવી છું; પરંતુ માણસ છું,
કોઈ નાવીન્ય હું નથી, મીત્રો.

આંખ-માથાં ઉપર બધાનાં છું,
પણ મને માન્ય હું નથી, મીત્રો.

તોય માગ્યો મને કુટુંબત્રે,
કૃષ્ણ કે સૈન્ય હું નથી, મીત્રો.

.10.

ચંદ્રની વાતથી જ વાંધો છે,
સુર્ય છું, રાતથી જ વાંધો છે.

કેં બીજું હોત તો જીવી જાતે,
પણ, મને જાતથી જ વાંધો છે.

રોજ આવીને જે જતી રહે છે,
એ બધી ઘાતથી જ વાંધો છે.

છે હૃદય કે પછી અરીસો છે?
કેમ આઘાતથી જ વાંધો છે!

છેક નરસૈયાના જમાનાથી,
છે, મને નાતથી જ વાંધો છે!

.11.

પંચ તત્ત્વની ગોટી આપી,
સાથે સમજણ ખોટી આપી.

હાથ દીધા બે બંધાયેલા,
ઈચ્છા કોટી કોટી આપી.

જીર્ણીર્ણ શ્વાસોની કેડે,
'હું'ની ગાગર મોટી આપી.

રાત નામની ચાબુક સાથે,
દીવસો નામે સોટી આપી.

ક્યાંક મુલાયમ, સાવ સુંવાળી,
ક્યાંક ક્ષણો અખરોટી આપી.

.12.

ટુકું કરોને ચાર; હવે મોડું થાય છે,
તુટ્યા બધાય તાર; હવે મોડું થાય છે.

આ દર્દ, આ તરસ વળી આંસુ ને ઝંખના,
કાંધા મળ્યા છે ચાર; હવે મોડું થાય છે.

ભજવી લીધાં તે પાત્ર ઘણાં રંગમંચ પર,
વાધા બધા ઉતાર; હવે મોડું થાય છે.

લીપેલ ભોંય જોને સતત ખુંચતી મને,
લઈ જાવ ઘરની બહાર; હવે મોડું થાય છે.

સંબંધનો હીસાબ તું ગણવા ન બેસ 'મન',
અંતે બધું ઉધાર; હવે મોડું થાય છે.

ડૉ. મનોજ જોષી 'મન'

‘ભીતરના અવાજો’- ગઝલસંગ્રહ, પ્રથમ આવૃત્તી- ઓગસ્ટ:
2012, પૃષ્ઠ: 109, કીમત: રૂપીયા: 120 માંથી સાભાર.. પ્રકાશક:
પોતે, મુખ્ય વીકેતા: રજાદે પ્રકાશન, ગાંધી રોડ, અમદાવાદ-
380 001

કવીસંપર્ક: 101- શાંતીકુંજ એપાર્ટમેન્ટ, 7 - પટેલ કોલોની
મેઈનરોડ, દીપલવન પાછળ, જામનગર: 361 008. ફોન:
0288-275 1161 & 275 6261 મોબાઈલ : 98242 28598

eMail: dr_manoj_astha@yahoo.co.in

Facebook :

<https://www.facebook.com/drmanoj.l.joshi?fref=ts>

@@

‘સન્દે ઈ-મહેફીલ’માં રજુ થઈ ચુકેલી સઘળી
રચનાઓની આવી અગીયાર ઈ-બુક બનાવી છે. ભાગ ૧થી
૧૧. દરેકમાં પચીસ-પચીસ કૃતિઓ છે. આ ભાગ પહેલાના કે
પછીના ભાગ જો તમને ન મળ્યા હોય તો તે મેળવવા લખો :

ઉત્તમ ગજજર - uttamgajjar@gmail.com - સુરત

તેવી જ રીતે ત્યાર પછીથી બીજી બે ઈ-બુક -ભાગ ૧ અને ભાગ ૨, ‘સન્ડે ઈ-મહેફીલ’માં રજુ થયેલી સઘળી કાવ્ય-ગઝલ રચનાઓની ‘ગઝલ-કાવ્યસૃષ્ટી’-ભાગ ૧ અને ‘ગઝલ-કાવ્યસૃષ્ટી’-ભાગ ૨ નામે બનાવી છે. દરેક ભાગમાં ચાલીસ ‘સ.મ.’ છે. અને દરેક ‘સ.મ.’માં એક કવીની દસ-બાર ઉત્તમોત્તમ રચનાઓ સમાવાઈ છે. કાવ્ય-ગઝલ રસીયાઓને એ માનીતી થઈ પડે તેમ છે.

